

CVRIA

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

Éves jelentés
2009

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

ÉVES JELENTÉS 2009

Az Európai Unió Bírósága, az Európai Unió Törvényszéke és
az Európai Unió Közzolgálati Törvényszéke tevékenységének áttekintése

Luxembourg, 2010

www.curia.europa.eu

Bíróság
L-2925 Luxembourg
Tel. +352 43 03-1

Törvényszék
L-2925 Luxembourg
Tel. +352 43 03-1

Közszolgálati Törvényszék
L-2925 Luxembourg
Tel. +352 43 03-1

A Bíróság honlapja: <http://www.curia.europa.eu>

Az Éves jelentés CD-ROM formátumban is beszerezhető
a Bíróság Sajtó- és Tájékoztatási Szolgálatától.
Tel. +352 4303-2035

Szerkesztés lezárva: 2010. január 1.

A kiadvány csak a forrás megjelölésével sokszorosítható. A képek kizárólag jelen kiadvánnyal összefüggésben jelentethetők meg. Minden egyéb felhasználáshoz az Európai Unió Kiadóhivatala engedélyét kell kérni.

Bővebb tájékoztatást az Európai Unióról az interneten talál (<http://europa.eu>).

Katalógusadatok a kiadvány végén találhatóak.

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2010

ISBN 978-92-829-0949-2

doi:10.2862/16893

© Európai Unió, 2010

Printed in Luxembourg

FEHÉR KLÓRMENTES PAPIRRA NYOMTATVA (ECF)

Tartalomjegyzék

	Oldal
Vassilios Skouris, a Bíróság elnökének előszava	5

I. fejezet

Bíróság

A – A Bíróság fejlődése és tevékenysége 2009-ben	9
B – A Bíróság összetétele	57
1. A Bíróság tagjai	59
2. A Bíróság összetételének változásai 2009-ben	75
3. Protokolláris sorrendek	77
4. A Bíróság korábbi tagjai	79
C – A Bíróság igazságügyi statisztikái	83

II. fejezet

Törvényszék

A – A Törvényszék tevékenysége 2009-ben	115
B – A Törvényszék összetétele	153
1. A Törvényszék tagjai	155
2. A Törvényszék összetételének változása 2009-ben	165
3. Protokolláris sorrendek	167
4. A Törvényszék korábbi tagjai	169
C – A Törvényszék igazságügyi statisztikái	171

III. fejezet*Közzszolgálati Törvényszék*

A – A Közzszolgálati Törvényszék tevékenysége 2009-ben	195
B – A Közzszolgálati Törvényszék összetétele	207
1. A Közzszolgálati Törvényszék tagjai	209
2. A Közzszolgálati Törvényszék összetételének változása 2009-ben	213
3. Protokolláris sorrendek	215
4. A Közzszolgálati Törvényszék korábbi tagja	217
C – A Közzszolgálati Törvényszék igazságügyi statisztikái	219

IV. fejezet*Találkozók és látogatások*

A – Hivatalos látogatások és rendezvények a Bíróságon, a Törvényszéken és a Közzszolgálati Törvényszéken	233
B – Tanulmányi látogatások	235
C – Ünnepeles ülések	239
D – Látogatások és hivatalos rendezvényeken való részvételek	241
 Egyszerűsített szervezeti ábra	 246

Előszó

Az elmúlt év meghatározó eseménnyel zárult. 2009. december 1-jén hosszú és összetett ratifikációs folyamatot követően hatályba lépett a Lisszaboni Szerződés. E szerződés, amely az Európai Unió számára hatékonyabb jogalkotási és igazgatási rendszer kialakítását célozza, és amely az Európai Uniót felkészültebbé teszi a XXI. század elejének kihívásaival szemben, a Bíróság legtöbb tevékenységi területét illetően jelentős változásokat vezetett be. Így az Európai Unió jogi személyiségének keletkezésével és három pilléren alapuló szerkezetének megszűnésével összefüggő következményeken kívül a Lisszaboni Szerződés bizonyos mértékben megreformálta mind a Bíróság hatásköreivel, mind pedig a Bíróságot alkotó ítélkező fórumokkal kapcsolatos rendelkezéseket.

A 2009. évben sor került a Bíróság részleges megújítására is, amely egyben négy tagjának távozását is jelentette. A részleges megújítás keretében lezajlott kinevezések során a tagállamok kormányai ismét szem előtt tartották azt a törekvést, hogy a kinevezésekre késedelem nélkül és, amennyire lehetséges, az intézmény stabilitásának megőrzésével kerítsenek sort, lehetővé téve ezáltal a Bíróság számára, hogy nehézségek nélkül folytathassa tevékenységét. A Bíróság mindezt csak üdvözölni tudja.

A 2009. évet végül egy szomorú esemény is jellemezte: Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok halála. Az elvesztése miatt érzett megrendülés máig nem múlt el, már csak azért sem, mert a Bíróság ezekben a hónapokban is tanácskozik, és folytatja majd a tanácskozást azokban az ügyekben, amelyek eldöntéséhez a főtanácsnok indítványaival hozzájárult. Gondolatai közvetlenül jelen vannak tevékenységeinkben.

E jelentés teljes körű áttekintést ad az olvasó számára az intézmény 2009. évi fejlődéséről és tevékenységéről. Mint minden évben, az Éves jelentésben idén is jelentős rész foglalkozik a Bíróság, a Törvényszék és a Közzolgálati Törvényszék tulajdonképpen igazságszolgáltatási tevékenységének rövid, de teljes körű bemutatásával. Az elemzést az egyes ítélkezési fórumokra vonatkozó statisztikai adatok egészítik ki és szemléltetik.

V. Skouris
a Bíróság elnöke

I. fejezet

Bíróság

A – A Bíróság fejlődése és tevékenysége 2009-ben

Vassilios Skouris elnök

Az Éves jelentés ezen első része összefoglaló jelleggel mutatja be az Európai Unió Bíróságának 2009. évi tevékenységét. Először az intézmény elmúlt évi fejlődését tekinti át, kiemelve a Bíróság működését érintő intézményi változásokat, valamint a Bíróság belső szervezetére és munkamódszereire vonatkozó módosításokat (1. pont). Másodsor elemzi a Bíróság munkaterhének alakulásával, valamint az eljárások átlagos időtartamával kapcsolatos statisztikákat (2. pont). Harmadszor, mint minden évben, tárgykörönként ismerteti az ítélkezési gyakorlat lényegesebb fejlődési irányait (3. pont).

1.1. A 2009. évben a Bíróság intézményi fejlődését meghatározó legjelentősebb esemény kétségtől a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése volt. E szerződés több vonatkozásban módosította az EK-Szerződés és az EU-Szerződés Bírósággal kapcsolatos rendelkezéseit. Egyes módosítások az Európai Unió három pilléren alapuló szerkezetének eltűnéséből, az Európai Közösség ezt követő megszűnéséből és az Unió ezentúl fennálló jogi személyiségéből erednek. Más módosítások sajátosabbak, és kifejezetten a Bíróságot érintik.

Hogy ezek közül csak a legjelentősebbeket említsük, először is arra hívjuk fel a figyelmet, hogy az Unió igazságszolgáltatási intézményét 2009. december 1-jétől kezdve az Európai Unió Bíróságának hívják. Mint korábban is, három igazságszolgáltatási fórumból áll, amelyek megnevezése ezentúl: Bíróság, Törvényszék és Közszolgálati Törvényszék.

Esetleges további különös hatáskörű törvényszékek létrehozatala továbbra is lehetséges, a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követően azonban ez már a rendes jogalkotási eljárás szerint, vagyis egyttöntési eljárásban, minősített többséggel lesz lehetséges, nem pedig egyhangúlag, ahogy korábban. Ugyanez a helyzet a Bíróság alapokmányának módosítását illetően, kivéve a bírák és a főtanácsnokok jogállására, valamint a Bíróság nyelvhasználati szabályaira vonatkozó rendelkezéseket.

Jelentős módosításon ment keresztül a Bíróság és a Törvényszék tagjainak kinevezésére irányuló eljárás. Ezentúl a bírákat és a főtanácsnokokat a tagállamok kormányai képviselőinek konferenciája nevezi ki, azon bizottsággal folytatott konzultációt követően, amelynek feladata a Bíróság vagy a Törvényszék bírájának vagy főtanácsnokának jelölt személy e feladatra való alkalmasságáról véleményt adni. E bizottságot hét személy alkotja, akiket a két bíróság korábbi tagjai, a tagállamok legfelsőbb bíróságainak tagjai és elismert szakértelemmel rendelkező jogászok közül választanak ki, közülük egy személyre az Európai Parlament tesz javaslatot.

A Bíróság hatáskörével kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy e hatáskör az Európai Unió jogára terjed ki, hacsak a Szerződések másként nem rendelkeznek. Így a Bíróság általános előzetes döntéshozatali hatáskörhöz jut a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség vonatkozásában a pillérek eltűnése, valamint az EU 35. cikk és EK 68. cikk Lisszaboni Szerződés általi hatályon kívül helyezése folytán, amelyek korlátozásokat írtak elő a Bíróság hatáskörét illetően.

Egyrészt, a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés tekintetében a Bíróság előzetes döntéshozatali hatásköre kötelezővé válik, és nem függ többé az egyes tagállamok e hatáskört elfogadó és a Bírósághoz fordulásra jogosult nemzeti bíróságot meghatározó nyilatkozatától. Az átmeneti rendelkezések szerint azonban e teljes hatáskör csak a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követő öt év elteltével válik alkalmazhatóvá.

Másrészt, a vízumokat, a menekültügyet, a bevándorlást és a személyek szabad mozgására vonatkozó egyéb politikákat érintően (többek között a polgári ügyekben való igazságügyi együttműködés, az ítéletek elismerése és végrehajtása) a Bírósághoz mostantól bármely nemzeti bíróság fordulhat – és már nem csak a legfelsőbb bíróságok –, továbbá a Bíróság ezentúl hatáskörrel rendelkezik arra, hogy közrendi intézkedésekről hozzon döntést a határokon átnyúló ellenőrzések keretében.

Ezenkívül fontos emlékeztetni arra, hogy a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésével az Európai Unió Alapjogi Chartája jogilag kötelező jogalkotási aktussá vált, és ugyanolyan jogi kötőerőre tett szert, mint a Szerződések.¹ Végül, a közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) érzékeny területén a Bíróság kivételesen hatáskörrel rendelkezik egyrészt az Unió hatáskörei és a KKBP elhatárolásának ellenőrzésére, amelynek végrehajtása nem sértheti az Unió e hatásköreinek gyakorlását és az intézményeknek az Unió kizárólagos és megosztott hatásköreinek gyakorlására vonatkozó jogosultságait, másrészt pedig a Tanács által a természetes vagy jogi személyekkel szemben elfogadott korlátozó intézkedéseket előíró határozatok ellen benyújtott megsemmisítés iránti keresetek tekintetében, például a terrorizmus elleni küzdelem keretében (vagyonok befagyasztása).

A Lisszaboni Szerződés jelentős módosításokat tartalmaz az uniós bíróságok előtti eljárásokkal kapcsolatban is. A legfontosabbak között utalunk egyrészt a magánszemélyek által az Unió intézményeinek, szerveinek és hivatalainak rendeleti jellegű aktusai ellen benyújtott megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatósági feltételeinek enyhítésére. A jogi és természetes személyek a jövőben keresetet nyújthatnak be a rendeleti jellegű jogi aktusok ellen, ha azok közvetlenül érintik őket, és ha nem tartalmaznak végrehajtási intézkedéseket. A magánszemélyeknek tehát már nem kell bizonyítaniuk, hogy az ilyen típusú aktus személyükben érinti őket.

Másrészt, a Lisszaboni Szerződés megerősíti a pénzügyi szankciókkal kapcsolatos mechanizmusokat (átalányösszeg és/vagy kényszerítő bírság) a kötelezettségszegést megállapító ítéletben foglaltak teljesítésének elmaradása esetén. Különösen, ezentúl az is lehetséges, hogy a Bíróság már a kötelezettségszegést megállapító első ítélet szakaszában pénzügyi szankciókat írjon elő, amennyiben a valamely irányelv átültetésére elfogadott nemzeti intézkedéseket nem jelentik be a Bizottságnak.

1.2. A Lisszaboni Szerződéssel bevezetett reformokon kívül említést érdemel az a tény is, hogy a Bíróság eljárási szabályzata 2009. január 13-án módosult (HL L 24., 8. o.). E módosítás az eljárási szabályzatnak a Bíróság elnöke és a tanácselnökök megválasztásáról szóló 7. cikkének 3. §-át érinti. A korábbi változat szerint e rendelkezés két fordulót írt elő. Ha a második fordulóban szavazategyenlőség alakult ki, a legidősebb bírót kellett megválasztottnak tekinteni. A szóban forgó rendelkezés újabb változata szerint, ha egy bíró sem szerzi meg a Bíróság bírái több mint felének szavazatát, e többség eléréséig további fordulókat kell tartani.

¹ Az EUSZ 6. cikkének (2) bekezdése egyébként pontosítja, hogy „Az Unió csatlakozik az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez. Ez a csatlakozás nem érinti az Uniónak a Szerződésekben meghatározott hatásköreit”. A 8. jegyzőkönyv megállapítja, hogy a csatlakozási megállapodásnak meg kell határoznia különösen „az Uniónak az európai egyezmény ellenőrző szerveiben való esetleges részvételére vonatkozó különleges szabályok[at], [és] az annak biztosításához szükséges mechanizmusok[at], hogy a nem tagállamok által benyújtott kereseteket és az egyéni kereseteket megfelelően a tagállamok, illetve – adott esetben – az Unió ellen helyesen nyújtsák be”. E csatlakozás „nem érinti sem az Unió, sem az Unió intézményeinek hatásköreit”.

2. A Bíróság 2009. évi igazságügyi statisztikái általában véve az intenzívebb tevékenységet, az eljárások időtartama vonatkozásában pedig a megfelelő hatékonyság fenntartását tükrözik. Emellett utalni kell a Bírósághoz benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek száma növekedésének állandó tendenciájára is.

Ennek megfelelően a Bíróság 2009-ben 543 ügyet fejezett be (nettó szám, figyelembe véve az egyesítéseket), ami az előző évhez képest igen jelentős növekedést jelent (495 befejezett ügy 2008-ban). A befejezett ügyek közül 377-et ítélettel fejeztek be, míg 165-ben végzést hoztak. A 2009-ben hozott ítéletek száma a Bíróság eddigi történetében az egyik legmagasabb.

A Bíróságra 561 új ügy érkezett (függetlenül az összefüggés miatt történt egyesítésektől), ami a 2008. évben érkezett 592 ügghöz képest enyhe csökkenést jelent. Hangsúlyozni kell ugyanakkor, hogy a tárgyév során érkezett előzetes döntéshozatali ügyek száma (302 ügy) a valaha elért legmagasabb értéknek felel meg.

Az eljárások időtartamával kapcsolatos statisztikai adatok nagyon kedvezőek. Ami az előzetes döntéshozatali eljárásokat illeti, azok átlagos időtartama 17,1 hónap, amely gyakorlatilag megegyezik a 2008. év adatával (16,8 hónap). A közvetlen keresetek és a fellebbezések elintézésének átlagos időtartama 17,1 hónap, illetve 15,4 hónap volt (2008-ban 16,9 hónap és 18,4 hónap).

A Bíróságnak az ügyek elintézésében tanúsított hatékonyságának javulását a munkamódszerek elmúlt években megvalósított reformján kívül a bizonyos eljárások gyorsítása érdekében a Bíróság rendelkezésére álló különféle eljárásjogi eszközök (a sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás, a soron kívüli elbírálás, a gyorsított eljárás, az egyszerűsített eljárás és a főtanácsnok indítványa nélküli döntéshozatal) gyakoribb alkalmazása is magyarázza.

A 2009. évben 3 ügyben kértek sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárást, ebből a kijelölt tanács 2 ügyben ítélte meg úgy, hogy az eljárási szabályzat 104b. cikkében előírt feltételek teljesültek. A Bíróság ezen ügyeket átlagosan 2,5 hónap alatt fejezte be.

Gyorsított eljárás lefolytatását 5 alkalommal kérték, ám az eljárási szabályzat által előírt feltételek egyik esetben sem teljesültek. A 2004-ben kialakított gyakorlatnak megfelelően a gyorsított eljárás iránti kérelmeknek indokolt végzéssel a Bíróság elnöke ad helyt, illetve ő utasítja el e kérelmeket. 8 ügyben egyébiránt soron kívüli eljárást rendeltek el.

Ezenkívül a Bíróság a bizonyos, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre való válaszadás során rendszeresen alkalmazta az eljárási szabályzat 104. cikkének 3. §-ában meghatározott egyszerűsített eljárást. E rendelkezés alapján összesen 22 ügyet fejeztek be végzéssel.

Végezetül a Bíróság gyakrabban alkalmazta az alapokmány 20. cikke által biztosított azon lehetőséget is, hogy a főtanácsnok indítványa nélkül határozzon, ha az ügy semmilyen új jogkérdést nem vet fel. Jelezzük, hogy a 2009-ben kihirdetett ítéletek mintegy 52%-át főtanácsnoki indítvány mellőzésével hozták meg (2008-ban ez az arány 41% volt).

Ami az ügyeknek a Bíróság különböző ítélkező testületei közötti megoszlását illeti, megemlítenéd, hogy a 2009-ben ítélettel befejezett ügyeknek hozzávetőleg 8%-át a Bíróság nagytanácsa, mintegy 57%-át az öt bíróból álló tanácsok, míg megközelítőleg 34%-át a három bíróból álló tanácsok tárgyalták. Az előző évhez képest a nagytanács által tárgyalta ügyek arányának csökkenése (2008-ban 14%), valamint a három bíróból álló tanácsok által tárgyalta ügyek arányának növekedése (2008-ban 26%) állapítható meg. Ami az ügydöntő végzéssel befejezett ügyeket illeti, ezek

84%-ában három bíróból álló tanácsok, 10%-ában öt bíróból álló tanácsok jártak el, míg 6%-ukat az elnök által hozott végzéssel fejezték be.

A 2009-es ítélkezési év statisztikai adataival kapcsolatos további, részletesebb információkat az Éves jelentés C. pontja tartalmazza.

Alkotmányos, illetve intézményi kérdések

Az első pilléren belül a jogalapokkal kapcsolatos jogvitákban több olyan ítéletet hozott a Bíróság, amely említést érdemel. A Bíróság a C-166/07. sz., *Parlament kontra Tanács* ügyben 2009. szeptember 3-án hozott ítéletében megállapította, hogy az Írorszáért Nemzetközi Alap részére nyújtott közösségi hozzájárulásnak kettős jogalapon, mégpedig az EK 159. cikkén és az EK 308. cikkén kell alapulnia. E kettős jogalap alkalmazása azzal a következménnyel jár, hogy a közösségi jogalkotó egy és ugyanazon aktus elfogadása érdekében különböző jogalkotási eljárásokat köteles összhangba hozni.

A Bíróság annak felidézésével kezdte, hogy a Közösség hatásköri rendszerében egy közösségi jogi aktus jogalapja megválasztásának olyan objektív elemeken kell alapulnia, amelyek alkalmasak a bírósági felülvizsgálatra, és ilyen elemnek számít többek között a jogi aktus célja és tartalma. Az EK 308. cikknek valamely aktus jogalapjaként történő alkalmazása csak abban az esetben igazolható, amennyiben a Szerződés egyetlen másik rendelkezése sem biztosítja a közösségi intézményeknek a kérdéses jogi aktus meghozatalára vonatkozó hatáskört. Ezenkívül e rendelkezésre hivatkozáshoz az szükséges, hogy a tervezett fellépés a „közös piac működéséhez” kapcsolódjék.

Ezt követően a Bíróság megállapította, hogy egyrészt az Írorszáért Nemzetközi Alap részére nyújtott közösségi pénzügyi hozzájárulásról (2007–2010) szóló 1968/2006/EK tanácsi rendelet² céljai megfelelnek a közösségi gazdasági és társadalmi kohéziós politika céljainak, másrészt pedig az Alapnak nyújtott közösségi pénzügyi hozzájárulás – elvonatkoztatva attól a szabályozási kerettől, amelybe illeszkedik – azon egyedi fellépések körébe tartozik, amelyeket a Közösség az EK 159. cikk harmadik bekezdésének megfelelően megvalósíthat, ha azok a strukturális alapokon kívül szükségesnek bizonyulnak a 158. cikkben szereplő célok eléréséhez. Azonban sem a Közösség és az Alap közötti együttműködés módja, sem pedig a közösségi pénzügyi hozzájárulás folyósításának módja és feltételei nem teszik lehetővé a Közösség számára annak megakadályozását, hogy az Alap olyan fellépéseket finanszírozzon a hozzájárulásból, amelyek – bár összhangban vannak az Írorszáért Nemzetközi Alapról szóló megállapodás céljaival – meghaladják a közösségi gazdasági és társadalmi kohéziós politika hatályát, vagy legalábbis amelyek megvalósítása nem a Közösség által e politika keretében alkalmazott szempontok szerint történik. A közösségi jogalkotó tehát megalapozottan tekintette úgy, hogy az e rendelet által finanszírozott fellépések meghaladják a közösségi gazdasági és társadalmi kohéziós politika hatályát. Márpedig az EK 159. cikk kizárólag a Közösség saját fellépéseire vonatkozik, amelyeket a közösségi szabályozási keretnek megfelelően valósítanak meg, és amelyek tartalma nem haladja meg a közösségi gazdasági és társadalmi kohéziós politika hatályát. Ebből következően az EK 159. cikk harmadik bekezdése önmagában nem biztosítja a Közösség számára az ahhoz szükséges hatáskört, hogy az 1968/2006 rendeletben szereplő feltételekkel nyújtott pénzügyi hozzájárulások révén valósítsa meg a közösségi gazdasági és társadalmi kohéziós politika céljait.

² A 2006. december 21-i 1968/2006/EK tanácsi rendelet (HL L 409., 81. o.).

Ugyanakkor az 1968/2006 rendelet célja két tagállam által létrehozott olyan nemzetközi szervezet fellépéseinek támogatása, amelynek célja a gazdasági és társadalmi kohézió erősítése. Márpedig – ahogyan az az EK 2. cikkből és az EK 3. cikk (1) bekezdésének k) pontjából következik – a gazdasági és társadalmi kohézió erősítése a Szerződés XVII. címén kívüli közösségi cél. Másfelől az említett rendelet célja a közös piac keretébe illeszkedik, mivel két tagállam hátrányos helyzetű térségeinek gazdasági fejlődését és így a közös piac működését célozza.

A Bíróság ebből arra a következtetésre jutott, hogy mivel a megtámadott rendelet az EK 2. cikkben, az EK 3. cikk (1) bekezdésének k) pontjában és az EK-Szerződés XVII. címében szereplő célokra irányul, anélkül hogy e cím önmagában hatáskört biztosítana a Közösség számára e célok eléréséhez, a közösségi jogalkotónak együttesen kellett volna hivatkoznia az EK 159. cikk harmadik bekezdésére és az EK 308. cikkre, tiszteletben tartva az azokban szereplő jogalkotási eljárásokat, jelesül mind az EK 251. cikk szerinti úgynevezett „együttdöntési” eljárást, mind a Tanácson belüli egyhangú szavazást.

Még mindig az első pilléren belül a megfelelő jogalap meghatározása kapcsán, a Bíróság a C-411/06. sz., *Bizottság kontra Parlament és Tanács* ügyben 2009. szeptember 8-án hozott ítéletében a hulladékszállításról szóló 1013/2006/EK rendelet³ jogalapjával kapcsolatos jogvitát bírálta el. A Bíróság ebben az ítéletben megállapította, hogy ezen aktusnak kizárólag az EK 175. cikk (1) bekezdésén, nem pedig az EK 133. cikk és az EK 175. cikk (1) bekezdésén kellett alapulnia, mivel csak másodlagos hatásokat gyakorolt a közös kereskedelempolitikára.

A Bíróság következetes ítélkezési gyakorlata értelmében valamely aktust csak kivételesen, mégpedig akkor kell különböző megfelelő jogi alapokra alapítani, ha ezen aktus egyszerre több olyan célkitűzést is követ, vagy több olyan összetevőből áll, amelyek elválaszthatatlanul kapcsolódnak egymáshoz anélkül, hogy az egyik a másikhoz képest másodlagos vagy közvetett lenne. Az adott ügyben a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a kettős jogalap megjelölése azért volt szükséges, mert az említett rendelet két egymástól elválaszthatatlan összetevőt foglalt magában, melyek közül az egyik a közös kereskedelempolitika, a másik a környezetvédelem területére tartozik, és ezek egyike sem tekinthető a másikhoz képest másodlagosnak vagy közvetettnek.

A Bíróság nem követte ezt az ítélkezési gyakorlatot, és megállapította, hogy a megtámadott rendelet elemzéséből kiderül, hogy a rendelet mind célját, mind tartalmát tekintve főként az emberi egészség és a környezet védelmét szolgálja a hulladékok határokat átlépő szállításának esetleges káros hatásaival szemben. Pontosabban, amennyiben az előzetes írásbeli bejelentési és engedélyezési eljárás világosan környezetvédelmi célt követ a tagállamok közötti hulladékszállítás terén, és ebből következően helyesen alapították az EK 175. cikk (1) bekezdésére, következtetés volna úgy tekinteni, hogy amikor ezt az eljárást ugyanazzal a környezetvédelmi céllal a tagállamok és harmadik országok közötti hulladékszállításra alkalmazzák, annak közös kereskedelempolitikai jellege volna, és emiatt azt az EK 133. cikkre kellene alapítani. Ezt a következtetést támasztja alá a rendelet jogszabályi hátterének elemzése is. A közös kereskedelempolitika tág értelmezése nem kérdőjelezi meg azt a megállapítást, amely szerint az 1013/2006 rendelet elsősorban a környezetvédelmi politika körébe tartozó eszköz. Így valamely közösségi aktus tartozhat e területre akkor is, ha az abban előírt intézkedések érinthetik a kereskedelmi ügyleteket. Valamely közösségi jogi aktus ugyanis csak akkor tartozik az EK 133. cikkben foglalt közös kereskedelempolitikára vonatkozó kizárólagos hatáskörbe, ha kifejezetten a nemzetközi kereskedelmi forgalmat érinti, amennyiben rendeltetése lényegében a kereskedelmi forgalom előmozdítása, megkönnyítése vagy szabályozása, valamint közvetlen

³ A 2006. június 14-i 1013/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 190., 1. o.).

és azonnali hatást gyakorol az érintett termékek kereskedelmére vagy kereskedelmi forgalmára. Jelen esetben nyilvánvalóan nem ez a helyzet. Az 1013/2006 rendeletnek ugyanis nem az a célja, hogy meghatározza azokat a jellemzőket, amelyekkel a hulladéknak rendelkeznie kell ahhoz, hogy szabadon mozoghasson a belső piacon, vagy részt vehessen a harmadik országokkal kötött kereskedelmi ügyletekben, hanem az, hogy olyan összehangolt eljárások rendszerét alakítsa ki, amelyek lehetővé teszik a hulladékszállítás környezetvédelmi célú korlátozását.

Az egyszerre több pillért érintő, jogi alapokkal kapcsolatos jogvita képezte alapját a C-301/06. sz., *Írország kontra Parlament és Tanács* ügyben 2009. február 10-én hozott ítéletnek. A Bíróság ebben az ítéletben megállapította, hogy a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatása keretében előállított vagy feldolgozott adatok megőrzéséről szóló 2006/24/EK irányelvet⁴ az EK-Szerződés alapján kellett elfogadni, mivel az döntően a belső piac működését érinti.

A közösségi jogalkotó ugyanis különösen akkor hivatkozhat az EK 95. cikkre, ha a nemzeti rendelkezések között olyan eltérések állnak fenn, amelyek gátolják az alapvető szabadságokat, vagy versenytorzulásokat hoznak létre, és ezáltal közvetlenül érintik a belső piac működését. Márpedig látható volt, hogy az elektronikus hírközléssel kapcsolatos adatok megőrzése terén elfogadott különböző nemzeti szabályozások közötti eltérések közvetlenül befolyásolták a belső piac működését, és előre látható volt, hogy e befolyás egyre jelentősebbé válik. E helyzet igazolta, hogy a közösségi jogalkotó a belső piac megfelelő működésének védelmével kapcsolatos célt harmonizált szabályok elfogadásával érje el.

Másfelől a Bíróság megállapította, hogy ugyanez az irányelv módosította az elektronikus hírközlési ágazatban a magánélet védelméről szóló azon irányelvben foglalt rendelkezéseket, amely maga is az EK 95. cikkben alapul. E feltételek mellett, amennyiben az irányelv olyan korábbi irányelvet módosít, amely az *acquis communautaire* részét képezi, az EU-Szerződés 47. cikkének sérelme nélkül nem lehetett azt az EU-Szerződés valamely rendelkezésére alapítani.

A Bíróság végül megállapította, hogy a 2006/24 irányelv olyan műveleteket szabályoz, amelyek függetlenek a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés körébe tartozó bármely esetleges intézkedés végrehajtásától. Nem harmonizálja sem a bűnüldözési ügyekben illetékes nemzeti hatóságok által az adatokhoz történő hozzáférésnek, sem az említett adatok felhasználásának és azok hatóságok közötti cseréjének kérdését. A főszabály szerint az EU-Szerződés VI. címének hatálya alá eső területre tartozó fenti kérdéseket az említett irányelv kiveszi a hatálya alól. Ebből az következik, hogy a 2006/24 irányelv tartalma alapvetően a belső piac érintett ágazatában működő szolgáltatásnyújtók tevékenységeire vonatkozik, kivéve az EU-Szerződés VI. címének hatálya alá tartozó állami tevékenységeket. E tartalomra tekintettel meg kell állapítani, hogy az említett irányelv döntően a belső piac működését érinti.

A közösségi jog általános elvei továbbra is ösztönző erővel hatnak az ítélkezési gyakorlatra, még akkor is, ha hosszú idő eltelt a Bíróság általi megfogalmazásuk óta. A C-345/06. sz. *Heinrich*-ügyben 2009. március 10-én hozott ítéletben a Bíróság hangsúlyozta a közösségi jogi aktusok esetében szükséges nyilvánosság terjedelmét, ezáltal pedig megerősítette a jogbiztonság elve mint a közösségi jog általános elve fontosságát.

⁴ A 2006. március 15-i 2006/24/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, amely a 2002/58/EK rendeletet is módosítja (HL L 105., 54. o.).

A Bécs-Schwechat-i repülőtéren az egyik utassal szemben azzal az indokkal tagadták meg a beszállást, hogy a kézipoggyászában a közösségi rendeletek értelmében tiltott tárgyaknak minősülő tárgyak voltak. A 2320/2002/EK rendelet⁵ tiltja többek között egyes olyan tárgyaknak a repülőgép fedélzetére történő felvitelét, amelyeket a rendelet mellékletét képező jegyzék általános jelleggel határoz meg. E rendelet végrehajtására a 622/2003/EK rendelet⁶ és annak 2004-ben, a 68/2004 rendelettel⁷ módosított, viszont soha ki nem hirdetett melléklete irányadó.

A beszállás megtagadását követően az érintett személy keresetet indított a vele szemben tett intézkedések jogellenességének megállapítása iránt. Az eljáró nemzeti bíróság azt kérdezte a Bíróságtól, hogy a rendeletek, illetve a rendeletek azon részei, amelyeket nem hirdettek ki az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*, a kihirdetés elmaradása ellenére kötelező erővel rendelkeznek-e.

A Bíróság az ítéletében mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy az EK 254. cikk (2) bekezdésének magából a megfogalmazásából következik, hogy valamely közösségi rendelet csak akkor alkalmas joghatás kiváltására, ha kihirdették a Hivatalos Lapban. Ezt követően hangsúlyozta, hogy a valamely közösségi intézmény által elfogadott jogi aktus mindaddig nem alkalmazható valamely tagállamban a természetes és jogi személyekkel szemben, amíg a Hivatalos Lapban történt szabályszerű kihirdetés révén nem teszik lehetővé annak megismerését az utóbbiak számára. Ugyanezek az elvek irányadók a közösségi rendelet végrehajtását szolgáló nemzeti intézkedésekre.

Az adott ügygel kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy a 2320/2002/EK rendelet arra irányul, hogy a magánszemélyekkel szemben kötelezettségeket írjon elő, mivel a rendelet mellékletét képező jegyzékben meghatározott egyes tárgyaknak a repülőgép fedélzetére történő felvitelét tiltja. Mivel a 622/2003/EK rendelet mellékletét nem hirdették ki, a Bíróság nem tudta megvizsgálni, hogy e melléklet is a tiltott tárgyak jegyzékére vonatkozik-e, következésképpen pedig arra irányul-e, hogy a magánszemélyekkel szemben kötelezettségeket írjon elő. A Bíróság hozzátette, hogy ugyanakkor nem zárható ki, hogy így van. Ezenkívül – még mindig a Bíróság szerint – a tiltott tárgyak jegyzéke nem tartozik az olyan intézkedések és információk egyik kategóriájába sem, amelyek bizalmasnak minősülnének, ennek következtében pedig nem hirdethetnék ki azokat. Ebből következik, hogy abban az esetben, ha a 622/2003/EK rendelet ténylegesen kiigazításokat alkalmaz a tiltott tárgyak említett jegyzéke tekintetében, e rendelet ebben a tekintetben szükségszerűen érvénytelen. A Bíróság ebből arra a következtetésre jutott, hogy a 622/2003/EK rendelet melléklete nem rendelkezik kötelező erővel abban a részében, amelyben magánszemélyekre vonatkozó kötelezettségek keletkeztetésére irányul.

A C-141/08. P. sz., *Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware kontra Tanács* ügyben 2009. október 1-jén hozott ítéletben a Bíróság fellebbezést elbírálvá emlékeztetett a védelemhez való jog tiszteletben tartásának alapvető jelentőségére, és szankcionálta annak dömpingellenes eljárás keretében történt megsértését.

⁵ A polgári légiközlekedés biztonsága területén közös szabályok létrehozásáról szóló, 2002. december 16-i 2320/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 355., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 7. kötet, 181. o.).

⁶ Az egységes légiközlekedés-védelmi követelményrendszer végrehajtásához szükséges intézkedések meghatározásáról szóló, 2003. április 4-i 622/2003/EK bizottsági rendelet (HL L 89., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 7. kötet, 252. o.).

⁷ Az egységes légiközlekedés-védelmi követelményrendszer végrehajtásához szükséges intézkedések meghatározásáról szóló 622/2003/EK rendelet módosításáról szóló, 2004. január 15-i 68/2004/EK bizottsági rendelet (HL L 10., 14. o.).

A jogvita többek között arra vonatkozott, hogy nem tartották be a 384/96/EK rendelet⁸ 20. cikkének (5) bekezdésében előírt, a Bizottság végleges javaslatának a Tanács részére történő továbbítására vonatkozó tíznapos határidőt. A Bíróság az ítéletében mindenekelőtt kifejtette, hogy a Bizottság azért köteles betartani e határidőt, hogy lehetőséget biztosítson az észrevételek benyújtására azon vállalkozásoknak, amelyeknek tudomása van a Bizottság azon szándékáról, hogy az előző közleményében tervezetthez képest emelje a dömpingellenes vámot. A Bíróság ezt követően emlékeztetett arra, hogy a határidő betartásának elmulasztása csak abban az esetben vezethet a Tanács által elfogadott rendelet megsemmisítéséhez, ha e szabálytalanság hiányában a közigazgatási eljárás más eredménnyel zárulhatott volna, vagyis ha az ténylegesen érintette a szóban forgó vállalkozás védelemhez való jogát.

A piacgazdasági feltételek alapján működő vállalkozásoknak járó státusz megadását megtagadó, a tíznapos határidő be nem tartásával meghozott bizottsági határozat megsemmisítése érdekében tehát az érintett vállalkozásnak nem azt kell bizonyítania, hogy a bizottsági határozatnak eltérő lehetett volna a tartalma, hanem csupán azt, hogy ez az eset nem teljességgel kizárt, mivel az említett szabálytalanság hiányában a vállalkozás jobban tudta volna kifejteni a védekezését. Ezen elvnek az adott ügyre történő alkalmazását illetően a Bíróság a Törvényszékkel ellentétben úgy ítélte meg, hogy tekintettel arra a tényre, hogy a Bizottság már két ízben megváltoztatta álláspontját az érdekelt felek által elé terjesztett észrevételek következtében, nem zárható ki, hogy a Bizottság az érintett vállalkozás által előterjesztett érvek következtében újból megváltoztatta volna az álláspontját. Ennek következtében a Bíróság nem csupán a Törvényszék ítéletét helyezte hatályon kívül, hanem a megtámadott tanácsi rendeletet is megsemmisítette.

Még mindig a közösségi jog általános elveivel kapcsolatban érdemel figyelmet, hogy a Bíróság a részvényesek egyenlőségének elvét nem ismerte el a közösségi jog általános elveként. A Bíróság a C-101/08. sz., *Audiolux és társai* ügyben 2009. október 15-én hozott ítéletében így megállapította, hogy a közösségi jog nem tartalmaz olyan jogi alapelvet, amely szerint a kisebbségi részvényeseket védi a társaság feletti irányítást megszerző vagy azt gyakorló többségi részvényes azon kötelezettsége, hogy e részvényeseknek felajánlja, hogy az ezen többségi részvényes általi irányítást megalapozó vagy azt erősítő részesedés megszerzésekor megállapítottakkal azonos feltételekkel megvásárolja részvényeiket. A Bíróság szerint azon egyszerű körülmény, hogy a másodlagos közösségi jog tartalmaz bizonyos, a kisebbségi részvényesek védelmére vonatkozó rendelkezéseket, önmagában nem elegendő valamely közösségi jogi alapelv fennállásának bizonyításához, különösen, ha alkalmazási körük bizonyos jól meghatározott jogokra korlátozódik. Ezenkívül az egyenlő bánásmód alapelve önmagában nem keletkeztethet a többségi részvényest terhelő konkrét kötelezettséget a többi részvényes javára, és nem határozhatja meg azon konkrét helyzetet sem, amelyhez az ilyen kötelezettség kapcsolódik. Ez az elv nem határozhatja meg a kisebbségi részvényesek védelmére szolgáló különböző eszközök közötti választást sem. A Bíróság szerint e bánásmód olyan jogalkotási döntéseket feltételez, amelyek a szóban forgó érdekek mérlegelésén, valamint a pontos és részletes szabályok előre való meghatározásán alapulnak, és nem lehet rá az egyenlő bánásmód alapelvéből következtetni. A közösségi jog alapelvei ugyanis alkotmányos szintűek, míg az említett bánásmódot olyan mértékű részletesség jellemzi, amely másodlagos közösségi jogi aktus formájában közösségi szintű jogalkotási kidolgozást tesz szükségessé.

⁸ Az Európai Közösségben tagsággal nem rendelkező országokból érkező dömpingelt behozattal szembeni védelemről szóló, 1995. december 22-i 384/96/EK tanácsi rendelet (HL L 56., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. kötet, 10. fejezet, 45. o.).

Az állampolgárságon alapuló bármely hátrányos megkülönböztetés tilalmát és annak hatásait a Bíróság szokatlan eljárási keretben vizsgálta. A C-115/08. sz. *ČEZ*-ügyben 2009. október 27-én hozott ítéletében ugyanis a Bíróság az EAK-Szerződés alkalmazási körében foglalt állást erről az elvről.

Az egyik osztrák tartományi bíróság, amely előtt ingatlantulajdonosok indítottak birtokháborítás abbahagyása iránti keresetet a cseh köztársasági Temelinben található atomerőmű ellen, azt kérdezte a Bíróságtól, hogy a cseh hatóságok által az erőmű üzemeltetésére vonatkozóan kiadott engedélyt el kell-e ismerni Ausztriában az ilyen bírósági eljárás keretében, tekintve, hogy az osztrák jog nem ír elő ilyen elismerési kötelezettséget.

A Bíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a temelini erőmű által gyakorolt ipari tevékenység az Európai Atomenergia-közösséget (EAK) létrehozó szerződés hatálya alá tartozik. A Bíróság ezt követően kifejtette, hogy a valamely tagállamban található létesítményt üzemeltető vállalkozásokat általában e tagállam jogszabályai szerint hozzák létre, a helyzetük pedig ezen állam állampolgárainak helyzetéhez hasonló. Következésképpen az olyan létesítményekkel szemben bevezetett eltérő bánásmódot, amelyek az Osztrák Köztársaságtól eltérő tagállamban kiadott hatósági engedéllyel rendelkeznek, állampolgárságon alapuló eltérő bánásmódnak kell tekinteni. Márpedig az állampolgárságon alapuló bármely hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve a közösségi jog olyan általános elvét képezi, amelyet az EAK-Szerződés keretében is alkalmazni kell. A valamely más tagállamban kiadott közigazgatási engedély alapján működő nukleáris létesítményekkel szemben az Osztrák Köztársaság által alkalmazott eltérő bánásmódot tehát az EAK-Szerződés keretében kell vizsgálni. A Bíróság ezután megállapította, hogy az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés nem igazolható olyan, tisztán gazdasági jellegű célkitűzésekkel, mint a hazai gazdasági szereplők érdekeinek védelme. E megkülönböztetés nem igazolható az élet, a közegészség, a környezet vagy a tulajdonjog védelmére irányuló célkitűzéssel sem, mivel létezik olyan közösségi szabályozási keret, amelybe részben ez az engedély is beletartozik, és amely biztosítja e védelmet. Ebből következik, hogy az Osztrák Köztársaság nem igazolhatja a temelini atomerőmű üzemeltetésére vonatkozóan a Cseh Köztársaságban kiadott közigazgatási engedély tekintetében alkalmazott hátrányos megkülönböztetést.

Jóllehet a megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatóságával rendkívül széles körű ítélkezési gyakorlat foglalkozik, a Bíróság a C-445/07. P. és a C-455/07. P. sz., *Bizottság kontra Ente per le Ville Vesuviane* egyesített ügyekben 2009. szeptember 10-én hozott ítéletében, a fellebbezés elbírálása során ismét állást foglalt a pénzügyi támogatások nyújtásával érintett, az államnál alacsonyabb szintű hatóságok által benyújtott keresetek elfogadhatósági feltételeivel kapcsolatban.

A Bíróság, miután emlékeztetett arra, hogy valamely regionális vagy helyi közigazgatási egység, amennyiben a nemzeti jog alapján jogi személyiséggel rendelkezik, az EK 230. cikk negyedik bekezdése alapján eljárást indíthat a neki címzett határozat vagy az olyan határozat ellen, amely őt közvetlenül és személyében érinti, megállapította, hogy a közvetlen érintettség feltétele két kritérium együttes fennállását követeli meg, vagyis egyrészt, hogy a kifogásolt közösségi intézkedés közvetlen hatást gyakoroljon a jogalany jogi helyzetére, másrészt pedig, hogy ne hagyjon mérlegelési lehetőséget az intézkedés végrehajtására köteles címzettek számára.

Ezzel összefüggésben a Bíróság, a Törvényszéktől eltérően, úgy ítélte meg, hogy valamely regionális vagy helyi közigazgatási egységnek az Európai Regionális Fejlesztési Alap-projekt megvalósításáért felelős hatóságként közösségi pénzügyi támogatás nyújtásáról szóló határozatban történő kijelöléséből nem következik, hogy ezen egység maga lenne jogosult az említett támogatásra. Hasonlóképp, maga az a tény, hogy a nemzeti hatóságok kifejezték az említett regionális vagy helyi közigazgatási egységnek jogalap nélkül folyósított összegek visszatérítésével kapcsolatos

szándékukat, a közösségi jog alapján e tekintetben fennálló kötelezettségek hiányában részükről ez az önálló szándékuk kifejezésének minősül, amely egyértelműen bizonyítja az érintett tagállam mérlegelési jogkörének fennállását. Következésképpen a Bíróság úgy határozott, hogy a szóban forgó, államnál alacsonyabb szintű hatóságot nem érinti közvetlenül a Bizottság határozata, ezért az a valamely közösségi aktus végrehajtására vonatkozó nemzeti intézkedések jogszerűségének vitatása érdekében csak a saját nemzeti bíróságához fordulhat.

A Bíróságnak alkalma nyílt felidézni a közösségi bíróságok előtti eljárásra irányadó kontradiktórius eljárás elvéből eredő követelményeket is.

A C-89/08. P. sz., *Bizottság kontra Írország és társai* ügyben 2009. december 2-án hozott ítéletben ugyanis a Bíróság úgy ítélte meg, hogy ez az elv főszabály szerint nem csupán azt a jogot biztosítja az eljárásban részes valamennyi fél számára, hogy megismerjék és megvitassák az ellenérdekű fél által a bírósághoz benyújtott beadványokat és észrevételeket, és nem csupán azt zárja ki, hogy a közösségi bíróság olyan tények és dokumentumok alapján hozza meg a határozatát, amelyekről a felek vagy a felek valamelyike nem szerezhetett tudomást, hanem a felek azon jogát is magában foglalja, hogy tudomást szerezzenek a bíróság által hivatalból felhozott azon jogi természetű jogalapokról, amelyekre az a határozatát alapítani szándékozik, és hogy azokat megvitassák. A tisztességes eljáráshoz való joghoz kapcsolódó követelmények betartása érdekében ugyanis fontos, hogy a felek az eljárás kimenetele szempontjából meghatározó tényállási elemekről és jogi kérdésekről egyaránt tudomást szerezhessenek, és megvitathassák azokat. Következésképpen, az olyan egyedi esetektől eltekintve, amelyeket többek között a közösségi bíróságok eljárási szabályzatai említenek, a közösségi bíróság nem alapíthatja a határozatát olyan, akár imperatív jellegű jogalapra, amelyet hivatalból hozott fel, és amely – mint a jelen esetben – a vitatott határozat indokolásának hiányán alapul, anélkül hogy előtte felhívta volna a feleket az említett jogalappal kapcsolatos észrevételeik megtételére. A Bíróság hangsúlyozta, hogy az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (EJEE) 6. cikkének hasonló összefüggéseiben korábban már megállapította, hogy a Bíróság éppen erre a cikkre, valamint az e rendelkezés alapján valamennyi érdekeltet megillető, a kontradiktórius eljáráshoz és a tisztességes eljáráshoz való jog céljára tekintettel teheti meg, hogy hivatalból vagy a főtanácsnok javaslata alapján, vagy akár a felek kérelme alapján, az eljárási szabályzata 61. cikkének megfelelően elrendeli a szóbeli szakasz újbóli megnyitását, amennyiben úgy ítéli meg, hogy nem rendelkezik elegendő információval, illetve hogy az ügyet olyan érv alapján kell elbírálni, amelyet a felek nem vitattak meg (lásd a C-17/98. sz. *Emesa Sugar* ügyben 2000. február 4-én hozott végzés [EBHT 2000., I-665. o.] 8., 9. és 18. pontját, valamint a C-270/97. és C-271/97. sz., *Deutsche Post* egyesített ügyekben 2000. február 10-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-929. o.] 30. pontját). Az adott ügyben a Bíróság szerint az ügyiratból és a Bíróság előtti tárgyaláson előadottakból következett, hogy a Törvényszék a megtámadott ítéletben anélkül semmisítette meg a Bizottság határozatát egy hivatalból felhozott, az EK 253. cikk megsértésére alapított jogalapra hivatkozva, hogy ezt megelőzően az írásbeli szakasz vagy a szóbeli szakasz során felhívta volna a feleket az e jogalappal kapcsolatos észrevételeik előterjesztésére. A Törvényszék ezáltal megsértette a kontradiktórius eljárás elvét, hátrányosan érintve így a Bizottság érdekeit. A Bíróság kifejtette, hogy – mint azt a főtanácsnok megjegyezte – jóllehet kétségtelen, hogy az indokolás hiánya olyan hibát képez, amelyet főszabály szerint nem lehet orvosolni, az ilyen hiányosság megállapítása olyan mérlegelésből ered, amelynek során az állandó ítélkezési gyakorlat szerint figyelembe kell venni bizonyos számú tényezőt. Az ilyen mérlegelés alkalmas lehet vitára, különösen akkor, ha az indokolásnak nem a teljes hiányára, hanem valamely konkrét ténybeli és jogi kérdés indokolására vonatkozik. Az adott ügyben, ha a Bizottságnak lehetővé tették volna az észrevételek előterjesztését, akkor többek között kifejtette volna a fellebbezés negyedik és ötödik jogalapjában előadottakkal megegyező érveket.

A tagállamok közösségi jogból eredő kötelezettségei kapcsán a Bíróságnak a C-445/06. sz. *Danske Slagterier* ügyben 2009. március 24-én hozott ítéletében lehetősége nyílt felidézni a tagállamok közösségi jog megsértéséért fennálló szerződésen kívüli felelősségének elveit, néhány pontosítást és magyarázatot fűzve ezen elvek konkrét alkalmazásához.

E felelősség alkalmazását illetően a Bíróság emlékeztetett arra, hogy közösségi szabályozás hiányában a felelősségre vonatkozó nemzeti jog keretében kell az államnak helyreállítania a közösségi jog megsértésével a magánszemélyeknek okozott kár következményeit, figyelembe véve, hogy a károk megtérítésére vonatkozó, a nemzeti jogszabályok által meghatározott követelményeknek, többek között a határidőnek, meg kell felelniük az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének. Ezzel kapcsolatban az ésszerű mértékű, jogvesztő jellegű keresetindítási határidők előzetes meghatározását a Bíróság korábban már a közösségi joggal összeegyeztethetőnek nyilvánította. A Bíróság hozzátette, hogy az ilyen határidőnek ezenkívül kellően előre láthatónak kell lennie a jogalanyok számára. A nemzeti bíróság feladata, hogy az alapügyben szereplő tényállás megvalósulásakor fennálló jogi és ténybeli helyzetet jellemző körülmények összességét figyelembe véve megvizsgálja, hogy ez így van-e. A nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata is, hogy a nemzeti jogszabályok által előírt határidő analógia útján történő alkalmazása folytán az érintett tagállam által a közösségi jog megsértésével magánszemélyeknek okozott károk megtérítésére vonatkozó feltételek nem kedvezőtlenebbek-e, mint azok, amelyek a hasonló jellegű, nemzeti jog megsértésén alapuló igényekre vonatkoznak.

A Bíróság ezt követően az elévülési idő konkrét alkalmazása tárgyában határozva arra a következtetésre jutott, hogy a közösségi jog nem követeli meg, hogy e határidő megszakadjon vagy nyugodjon abban az esetben, ha az Európai Bizottság az EK 226. cikk szerinti kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárást indít. Hasonlóképp, az állam valamely irányelv helytelen átültetése miatti felelősségének megállapítása iránti kereset esetében – amely az adott ügy tárgyát képezte – a közösségi joggal nem ellentétes, ha a határidő akkor kezdődik, amikor e helytelen átültetés első káros következményei felmerültek, illetve amikor további káros következmények várhatók, még ha ezen időpont megelőzi is ezen irányelv szabályszerű átültetését.

Végül a károsult magatartását illetően a Bíróság úgy határozott, hogy a közösségi joggal összeegyeztethető az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy valamely magánszemély nem kérheti azon kárának megtérítését, amelynek bekövetkezését szándékosan vagy gondatlanságból elmulasztotta elkerülni jogorvoslat igénybevételevel, feltéve hogy e jogorvoslat igénybevétele ésszerűen megkövetelhető a károsult személytől, aminek az alapügy valamennyi körülményét figyelembe vevő megítélése a kérdést előterjesztő bíróság feladata. Annak valószínűsége, hogy a tagállami bíróság az EK 234. cikk szerinti előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nyújt be, vagy a Bíróság előtt folyamatban lévő kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás önmagában nem elegendő indok annak megállapításához, hogy nem ésszerű a jogorvoslat igénybevétele.

A Közösség külkapcsolataira vonatkozó joganyagot illetően egy véleményről és három ügyről kell említést tenni.

A Bíróság a 2009. november 30-án ismertetett 1/08. sz. véleményében a Bizottság kérelmére az EK 300. cikk (6) bekezdése alapján azon kérdések tárgyában foglalt állást, hogy egyrészt az Európai Közösség kizárólagos hatáskörrel vagy csak a tagállamokkal megosztott hatáskörrel rendelkezik-e az olyan megállapodásoknak a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) bizonyos tagjaival való megkötésére, amelyek arra irányulnak, hogy módosítsák a Közösség és tagállamai egyedi kötelezettségvállalásainak a szolgáltatások kereskedelméről szóló általános egyezmény (GATS) szerinti engedményes listáit, másrészt pedig, hogy mi az a megfelelő jogalap, amelyet e megállapodások megkötése során figyelembe kell venni.

Az adott esetben az 1995-ben és 2004-ben bekövetkezett bővítések szükségessé tették olyan új engedményes lista kidolgozását, amely az addig a GATS keretében saját engedményes kötelezettségvállalás-listával rendelkező tizenhárom új tagállamot is magában foglalja. A tizenhárom új tagállam kötelezettségvállalás-listáinak a Közösség és tagállamai fennálló listáival történő egységes szerkezetbe foglalása érdekében a Bizottság 2004. május 28-án megküldte a tervezett kötelezettségvállalás-módosítások és -visszavonások listáját. Márpedig a GATS XXI. cikke értelmében a kötelezettségvállalás-listák e módosításai kompenzációs igényeket keletkeztettek a WTO azon tagjai javára, akiket érintettek a listáknak az egységes szerkezetbe foglalás következtében szükségessé vált különböző kiigazításai. A Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy a megfelelő jogalap megválasztása alkotmányos jelentőségű. A kizárólag átruházott hatáskörökkel rendelkező Közösségnek ugyanis a Szerződés olyan rendelkezésére kell alapítania az általa megkötni kívánt megállapodást, amely felhatalmazza őt e jogi aktus jóváhagyására. A Bíróság tehát megvizsgálta a Közösségnek a szóban forgó megállapodások megkötésére irányuló hatáskörét és az e megállapodáskötés vonatkozásában elképzelhető jogalapokat, mivel e két kérdés elválaszthatatlanul összefügg egymással. A Bíróság, miután elemezte az EK 133. cikk (1), (5) és (6) bekezdését, arra a következtetésre jutott, hogy a GATS érintett tagjaival történő megállapodások az Európai Közösség és a tagállamok megosztott hatáskörébe tartoznak. A megfelelő jogalapot illetően a Bíróság kifejtette, hogy a szóban forgó megállapodásoknak a „közlekedésre” vonatkozó része az EK 133. cikk (6) bekezdése harmadik albekezdésének megfelelően nem a közös kereskedelempolitika, hanem a közlekedéspolitika területéhez tartozik. A Bíróság az általa végzett elemzés alapján végül arra a következtetésre jutott, hogy az említett megállapodások megkötéséről szóló közösségi jogi aktust az EK 300. cikk (2) bekezdésével és (3) bekezdésének első albekezdésével összefüggésben értelmezett EK 133. cikk (1) és (5) bekezdésére, valamint (6) bekezdésének második albekezdésére, továbbá az EK 300. cikk (2) bekezdésével és (3) bekezdésének első albekezdésével összefüggésben értelmezett EK 71. cikkre és az EK 80. cikk (2) bekezdésére kell alapítani.

A Bíróság a C-205/06. sz., *Bizottság kontra Ausztria* és a C-249/06. sz., *Bizottság kontra Svédország* ügyekben 2009. március 3-án hozott ítéleteiben a Bizottság által indított, kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás keretében megállapította, hogy a közösségi jogból eredő kötelezettségeik, valamint az egyes harmadik országokkal kötött beruházási megállapodások tőkeátutalási rendelkezései között fennálló összeegyeztethetlenségek kiküszöbölésére irányuló megfelelő lépések megtételének elmulasztásával a Svéd Királyság és az Osztrák Köztársaság nem teljesítette az EK 307. cikk második bekezdéséből eredő kötelezettségeit. Az adott ügyekben a szóban forgó különböző beruházási megállapodások olyan záradékokat tartalmaztak, amelyek biztosítják a beruházáshoz kapcsolódó kifizetések szabadon átváltható valutában történő szabad átutalását. E tekintetben e megállapodások megfeleltek az EK 56. cikk (1) bekezdése szövegének, amely tiltja a tagállamok, valamint a tagállamok és harmadik országok közötti tőkemozgásra és fizetési műveletekre vonatkozó bármilyen korlátozásokat. Ugyanakkor az EK 57. cikk (2) bekezdése, az EK 59. cikk és az EK 60. cikk (1) bekezdése arra irányuló hatáskört biztosít a Tanácsnak, hogy egyes, pontosan meghatározott esetekben korlátozza a tagállamok és a harmadik államok közötti tőkemozgásokat és fizetési műveleteket. A Bíróság először is megjegyezte, hogy az említett rendelkezések hatékony érvényesülésének biztosítása érdekében a tőke szabad mozgását korlátozó intézkedéseknek – amennyiben a Tanács ilyen intézkedéseket hoz – azonnal alkalmazhatóknak kell lenniük az érintett államok tekintetében, amelyek között azok az államok is lehetnek, amelyek a szóban forgó megállapodások valamelyikét a Svéd Királysággal és az Osztrák Köztársasággal megkötötték. A valamely tagállam és egy harmadik állam között korábban megkötött megállapodás tárgyával megegyező vagy ahhoz kapcsolódó területen harmadik államok tekintetében korlátozást bevezető intézkedések egyoldalú meghozatalára irányuló ezen tanácsi hatáskörök akkor minősülnek összeegyeztethetetlennek az említett megállapodással, ha egyrészt a megállapodás nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely lehetővé tenné az érintett

tagállam számára, hogy a Közösség tagjaként jogait gyakorolja, és kötelezettségeinek eleget tegyen, másrészt pedig nem áll rendelkezésre olyan nemzetközi jogi mechanizmus sem, amely ezt lehetővé tenné. Másfelől a Bíróság megállapította, hogy a szóban forgó megállapodások újbóli megvitatásához szükséges idő, amely minden nemzetközi tárgyalással együtt jár, eleve összeegyeztethetetlen ezeknek az intézkedéseknek a hatékony érvényesülésével. A nemzetközi jog által biztosított egyéb eszközök igénybevételenek lehetősége, mint a megállapodás felfüggesztése, sőt a szóban forgó megállapodás vagy a megállapodás egyes rendelkezéseinek felmondása túlságosan bizonytalan hatású ahhoz, hogy biztosítsa a Tanács által hozott intézkedések megfelelő alkalmazhatóságát.

A Bíróság a C-228/06. sz., *Soysal és Savatli* ügyben 2009. február 19-én hozott ítéletben az EGK–Törökország társulási megállapodáshoz csatolt kiegészítő jegyzőkönyv⁹ 41. cikkének (1) bekezdésében foglalt „standstill” klauzula tárgyában határozott. E klauzula szerint a szerződő feleknek tartózkodniuk kell attól, hogy az említett jegyzőkönyv hatálybalépésének időpontjától kezdve egymás között új korlátozásokat vezessenek be a letelepedési joggal és a szolgáltatásnyújtás szabadságával kapcsolatban.

A tárgybeli ügyben két török állampolgárról volt szó, akik az említett társulási megállapodás jogcímén a szolgáltatásnyújtás szabadságával szándékoztak élni valamely tagállam területén. A Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy e rendelkezésnek, amelyet világos, pontos és feltétlen kifejezésekkel fogalmaztak meg, közvetlen hatálya van. Ezt követően akként értelmezte a szóban forgó rendelkezést, hogy az az EGK–Törökország társulási megállapodáshoz csatolt kiegészítő jegyzőkönyvnek az érintett tagállam vonatkozásában történő hatálybalépésétől kezdve tiltja olyan vízumkötelezettség bevezetését, amelynek célja, hogy a török állampolgárok számára lehetővé tegye a valamely tagállam területére abból a célból történő belépést, hogy ott a Törökországban letelepedett valamely vállalkozás nevében szolgáltatásokat nyújtsanak, ha a jegyzőkönyv hatálybalépésének időpontjában ilyen vízumkötelezettség nem állt fenn.

A Bíróság szerint e következtetést nem érvénytelenítheti az a körülmény, hogy az említett korlátozás olyan nemzeti szabályozásból ered, amely valamely másodlagos közösségi jogi rendelkezés végrehajtását szolgálja, mivel a Közösség által kötött nemzetközi megállapodások elsőbbséget élveznek a másodlagos közösségi joggal szemben.

Unió polgárság

A C-544/07. sz. *Rüffler*-ügyben 2009. április 23-án hozott ítélet jó példaként szolgál az uniós polgárok mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogának alkalmazására.

U. Rüffler korábbi német munkavállaló, aki nyugdíjas korára Lengyelországban telepedett le, Németországból két nyugellátásban részesült, amelyek közül az egyik ugyanabban a tagállamban, míg a másik Lengyelország területén adóköteles. U. Rüffler azzal a kérelemmel fordult a lengyel adóhatósághoz, hogy a Lengyelországban fizetendő jövedelemadókat csökkentsék az általa Németországban fizetett egészségbiztosítási járulékok összegével. E kérelmet azonban elutasították azzal az indokkal, hogy a lengyel jogszabályok értelmében csak a lengyelországi egészségbiztosítási intézmény részére fizetett járulékokat lehet levonni a jövedelemadóból. Az ügy nemzeti bíróság, majd a közösségi bíróság elé került.

⁹ A Brüsszelben 1970. november 23-án aláírt – a Közösség nevében az 1972. december 19-i 2760/72/EGK tanácsi rendelettel (HL L 293., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 11. kötet, 41. o.) megkötött, jóváhagyott és megerősített – kiegészítő jegyzőkönyv.

A Bíróság a felperes és a kérdéseket előterjesztő bíróság álláspontjától eltérően – akik az EK 12. cikkre és az EK 39. cikkre alapították érvelésüket – mindenekelőtt kizárta az EK 39. cikk alkalmazását, mivel e cikk csak az aktív vagy álláskereső munkavállalókra vonatkozhat. U. Rüffler ugyanakkor hivatkozhat uniós polgár jogállására, vagyis a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogára, amelyet az EK 18. cikk biztosít. Következésképpen a Bíróság megvizsgálta a lengyel adójogszabályok e cikkel való összeegyeztethetőségét, és akként határozott, hogy mivel e szabályozás a járulékokhoz kapcsolódó adókedvezmény megadását ahhoz a feltételhez köti, hogy a járulékokat lengyel egészségbiztosítóhoz fizessék be, és ahhoz vezet, hogy a más tagállam biztosítójának járulékokat fizető adóalanyoktól megtagadják e kedvezményt, a lengyel szabályozás hátrányosan kezeli azokat az adóalanyokat, akik a szabad mozgáshoz való jogukat gyakorolták, amikor elhagyták azt a tagállamot, ahol a keresőtevékenységük egészét folytatták, és Lengyelországba költöztek. A jövedelemadóból történő levonhatóságot biztosító jog ilyen korlátozása a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog objektíven nem igazolható korlátozásának minősül.

Az áruk szabad mozgása

E területen három ügy szemlélteti a mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedés körülhatárolásával kapcsolatos nehézségeket.

A Bíróság a C-110/05. sz., *Bizottság kontra Olaszország* ügyben 2009. február 10-én hozott ítéletében az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását követően határozott a Bizottság azon keresetéről, amelyben az annak megállapítását kérte a Bíróságtól, hogy az Olasz Köztársaság – mivel a segédmotoros kerékpárok, a motorkerékpárok, a motoros triciklik, valamint a négykerekű motorkerékpárok tekintetében megtiltotta, hogy azokkal pótkocsit vontassanak – nem teljesítette az EK 28. cikkből eredő kötelezettségeit. A Bíróság szerint nem sérti meg az említett cikkből eredő kötelezettségeit az a tagállam, amely a közúti biztonság védelmével kapcsolatos indokok miatt olyan tilalmat ír elő, miszerint nem vontatható ilyen járművekkel a kifejezetten e járművekhez tervezett, más tagállamokban jogszerűen gyártott és forgalmazott pótkocsi. A Bíróság kifejtette, hogy az ilyen tilalom kétségtől az említett cikk által tiltott, a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedésnek minősül, amennyiben azzal a hatással jár, hogy akadályozza a kifejezetten a motorkerékpárokhoz tervezett pótkocsiknak az érintett piacra jutását, mivel e tilalom jelentős hatással van a fogyasztók magatartására, és mivel akadályozza e piacon a kereslet kialakulását az ilyen pótkocsik iránt. Ugyanakkor az említett tilalmat jelen esetben a közúti közlekedés biztonsága védelméhez kapcsolódó indokok által igazoltnak kell tekinteni. E tekintetben, jóllehet az áruk szabad mozgása korlátozásának az igazolása érdekében feltétlenül érvényesítendő követelményre hivatkozó tagállamnak kell bizonyítania, hogy az általa alkalmazott szabályozás a követett jogszerű cél elérésére alkalmas, és ahhoz szükséges, ez a bizonyítási teher nem terjedhet annak megköveteléséig, hogy e tagállam objektív bizonyítékot szolgáltatson arról, hogy semmilyen más elképzelhető intézkedés nem tudná ugyanazt a célt ugyanolyan feltételekkel elérni. Ugyanis, bár nem kizárt, hogy a szóban forgó tilalomtól eltérő intézkedések is biztosíthatják a közúti biztonság bizonyos szintjét a motorkerékpárból és pótkocsiból álló együttes közlekedése során, a tagállamoktól nem tagadható meg annak lehetősége, hogy az olyan célt, mint a közúti közlekedés biztonsága, olyan általános és egyszerű szabályok bevezetése útján érik el, amelyeket a vezetők könnyen megértenek és alkalmaznak, valamint amelyek az illetékes hatóságok által könnyen kezelhetők és ellenőrizhetők.

A C-531/07. sz. *Fachverband des Buch- und Medienwirtschaft* ügyben 2009. április 30-án hozott ítélet a német nyelvű könyvek árával kapcsolatos osztrák szabályozásra vonatkozik, amely előírja, hogy a kiadó vagy az importőr köteles a fogyasztói árat megállapítani és közzétenni, valamint hogy az importőr a kiadó által a kiadó államra nézve megállapított vagy javasolt fogyasztói árnál

alacsonyabb árat – a benne foglalt hozzáadottérték-adó levonása mellett – nem állapíthat meg. A Bíróság szerint az osztrák szabályozás, még ha a könyvek értékesítési módjára vonatkozik is, nem egyformán érinti a hazai könyvek és a más tagállamokból származó könyvek forgalmazását, amennyiben azt a kötelezettséget támasztja az importőrökkel szemben, hogy a kiadás szerinti államban alkalmazott árnál alacsonyabb árat ne állapítsanak meg. A Bíróság kifejtette, hogy a szóban forgó szabályozás a más tagállamokból származó német nyelvű könyvek tekintetében a hazai könyvekhez képest kedvezőtlenebb bánásmódot ír elő, mivel megakadályozza az osztrák importőröket és a külföldi kiadókat abban, hogy az importpiac jellegzetességeinek megfelelő minimális kiskereskedelmi árat határozzanak meg, miközben az osztrák kiadók saját termékeikre nézve a nemzeti piacon saját maguk szabadon állapíthatják meg a legalacsonyabb kiskereskedelmi árat. Az ilyen szabályozás tehát a Bíróság szerint az áruk szabad mozgása korlátozásának minősül. A Bíróság ezenkívül megállapította, hogy e korlátozás nem volt igazolt. Hangsúlyozta többek között, hogy a könyvek mint kulturális javak védelme felfogható az áruk szabad mozgását korlátozó intézkedések igazolására alkalmas, közérdeken alapuló feltétlenül érvényesítendő követelményként, feltéve hogy az ilyen intézkedés alkalmas a kitűzött cél elérésére, és nem megy túl az annak megvalósításához szükséges mértéken. Márpedig az adott ügyben a könyvek mint kulturális javak védelmének célja megvalósítható volt az importőröket kevésbé korlátozó intézkedések révén is, például lehetővé téve számukra vagy a külföldi kiadó számára, hogy az osztrák piacon az e piac jellegzetességeit tekintetbe vevő eladási árat állapítsanak meg. Következésképpen a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az az osztrák szabályozás, amely megtiltja a német nyelvű könyvek importőreinek, hogy a kiadó által a kiadó államra nézve megállapított vagy javasolt fogyasztói árnál alacsonyabb árat állapítsanak meg, az áruk szabad mozgásának olyan korlátozását képezi, amely a közösségi jog alapján nem igazolható.

A Bíróságot a C-142/05. sz., *Mickelsson és Roos* ügyben 2009. június 4-én hozott ítélet kapcsán azon svéd szabályozásnak többek között az EK 28. cikkkel és az EK 30. cikkel való összeegyeztethetőségéről kérdezték, amely bizonyos vizek kivételével megtiltotta a motoros vízi sporteszközök egyes típusainak, vagyis „olyan járműveknek” a használatát, „amelyek hosszúsága kisebb, mint 4 méter, és [...] fő meghajtó forrásuk a vízturbinát meghajtó belső égésű motor, és [...] amelyeket rendeltetésük szerint egy vagy több olyan személy irányít, akik nem a jármű törzsének belsejében, hanem annak felületén ülnek, állnak vagy térdelnek”. A Bíróság szerint az említett cikkekkel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a környezetvédelem okán megtiltja az ilyen motoros vízi sporteszközök kijelölt vízi utakon kívüli használatát, feltéve egyrészt, hogy az illetékes nemzeti hatóságok kötelesek végrehajtási intézkedéseket hozni az olyan hajózható vízi utakon kívüli vizek kijelölésére, ahol használhatók e sporteszközök, másrészt pedig, hogy e hatóságok ténylegesen is gyakorolták az e tekintetben őket megillető hatáskörüket, és kijelölték a nemzeti rendeletben előírt feltételeknek megfelelő vizeket, végül pedig, hogy az ilyen intézkedéseket e szabályozás hatálybalépését követően ésszerű határidőn belül fogadták el. Kétségtelen, hogy amennyiben a vizek és hajózható vízi utak kijelölésére vonatkozó nemzeti szabályok azzal a hatással járnak, hogy megakadályozzák e járművek használóit abban, hogy e termékeket rendeltetésszerűen és megfelelően használják, vagy jelentősen csökkentik használatukat, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata, az ilyen szabályok jelentős hatással lehetnek a fogyasztók magatartására, akik annak ismeretében, hogy az ilyen szabályozás által engedélyezett használat igen korlátozott, gyakorlatilag alig érdekeltek abban, hogy megvegyék a szóban forgó terméket. Az ilyen szabályok így azzal a hatással járhatnak, hogy akadályozzák e termékeknek az érintett nemzeti piacra való jutását, e szabályokat tehát az EK 28. cikkben tiltott, a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedéseknek kell tekinteni. Az ilyen szabályozás ugyanakkor a Bíróság szerint igazolható a környezet védelmére irányuló céllal, feltéve hogy tiszteletben tartja a fent említett feltételeket. Ugyanis, még ha a motoros vízi sporteszközök használatának korlátozása vagy tilalma megfelelő eszköz is a környezet védelmének biztosítására, a nemzeti szabályozás igazolása érdekében a nemzeti hatóságok

feladata annak bizonyítása, hogy az áruk szabad mozgását érintő korlátozó hatás nem haladja meg az említett cél eléréséhez szükséges mértéket. Ezzel összefüggésben, jóllehet nem kizárt, hogy a szóban forgó tilalomtól eltérő intézkedések is biztosíthatják a környezet bizonyos szintű védelmét, a tagállamokkal szemben nem tagadható meg annak lehetősége, hogy az olyan célt, mint a környezet védelme, olyan általános szabályok bevezetése útján érik el, amelyek egyrészt szükségesek az érintett tagállam földrajzi sajátosságai miatt, másrészt pedig az illetékes hatóságok által könnyen kezelhetők és ellenőrizhetők. Mindazonáltal, mivel maga a nemzeti szabályozás megfogalmazása arra enged következtetni, hogy a végrehajtási rendelkezésekben kijelölendő vízi utakon veszély okozása vagy a környezet szempontjából elfogadhatatlannak ítélt káros hatások nélkül használhatók a motoros vízi sporteszközök, ebből következik, hogy az e termékek hajózható vízi utakon kívüli használatára vonatkozó általános tilalom olyan intézkedésnek minősül, amely meghaladja a környezetvédelemre irányuló cél eléréséhez szükséges mértéket. Másfelől, ha a kérdést előterjesztő bíróság azt állapítaná meg, hogy a végrehajtási intézkedéseket ésszerű határidőn belül, azonban az alapügyben szereplő tényállás megvalósulását követően fogadták el, és hogy ezen intézkedések azon vizeket, ahol az alapügyben szereplő vádlottak a motoros vízi sporteszközöket vezették, ami miatt eljárás indult ellenük, hajózható vízi útként jelölték ki, az említett vádlottaknak – annak érdekében hogy a nemzeti intézkedés megőrizze arányosságát, és ennél fogva a környezet védelmére irányuló cél tekintetében való igazoltságát – meg kell engedni, hogy e kijelölésre hivatkozhassanak, amit egyébként az esettől függően a kedvezőbb büntetőtörvény, illetve az enyhébb büntetés visszaható hatályára vonatkozó általános közösségi elv is előír.

Mezőgazdaság

A mezőgazdasággal kapcsolatos jogviták száma évek óta folyamatosan csökken, és ez a tendencia érvényesült 2009-ben is.

Ezért csak a C-478/07. sz. *Budějovický Budvar* ügyben 2009. szeptember 8-án hozott ítéletet említjük, amely a „BUD” elnevezés eredetmegjelölésként történő védelmére vonatkozik. A földrajzi jelzések és eredetmegjelölések oltalmáról szóló, 2006. március 20-i tanácsi rendelet¹⁰ arra irányul, hogy biztosítsa a fogyasztókat arról, hogy az említett rendelet alapján bejegyzett földrajzi jelzéssel ellátott mezőgazdasági termékek meghatározott földrajzi területről való származásuknál fogva egyedi jellemzőkkel rendelkeznek, és így földrajzi származásuknak köszönhetően minőségi garanciát nyújtanak. Az ún. „minősített” eredetmegjelölések és földrajzi jelzések oltalomban részesülnek, amennyiben a rendeletben meghatározott feltételeknek megfelelnek. Ezzel szemben a rendelet nem alkalmazandó az úgynevezett „egyszerű” földrajzi jelzésekre, azaz azokra, amelyek nem követelik meg, hogy a termékek a származási helyükhöz kötődő sajátos tulajdonsággal vagy hírnévvel rendelkezzenek. Mindazonáltal az ilyen, az áruk szabad mozgását korlátozó egyszerű földrajzi eredetjelző valamely tagállam általi oltalomban részesítése bizonyos feltételek mellett igazolható a közösségi jog alapján. Ebben az ügyben egy cseh sörgyár a bécsi kereskedelmi bíróság előtt eljárást indított az iránt, hogy egy bécsi italforgalmazót kötelezzenek arra, hogy hagyjon fel az Egyesült Államokban letelepedett sörgyár által gyártott sör American Bud védjegy alatt történő forgalmazásával, tekintettel arra, hogy a Cseh Köztársaságtól eltérő államból származó sörre ezen megjelölés használata ellentétes az Ausztria és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság között 1976-ban létrejött kétoldalú egyezmény rendelkezéseivel. A „Bud” megjelölés ezen egyezmény alapján oltalom alatt álló megjelölés, amelyet ezért kizárólag cseh termékek számára tartanak fenn. A bécsi bíróság által feltett azon kérdéssel kapcsolatban, hogy a „Bud” elnevezés milyen feltételek

¹⁰ A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló, 2006. március 20-i 510/2006/EK tanácsi rendelet (HL L 93., 12. o.).

mellett részesülhet oltalomban a Cseh Köztársaságban gyártott sör vonatkozásában az említett kétoldalú egyezmény értelmében, a Bíróság megállapította, hogy a „Bud” elnevezés egyszerű és közvetett földrajzi eredetjelzőnek minősülhet, azaz olyan elnevezésnek, amely esetében nincsen közvetlen kapcsolat egyfelől a termék adott minősége, hírneve vagy egyéb jellemzője, és másfelől meghatározott földrajzi eredete között, az ilyen elnevezés továbbá önmagában nem földrajzi név, de alkalmas legalább arra, hogy tájékoztassa a fogyasztót arról, hogy az így jelölt termék egy adott helységről, régióból vagy országból származik. Amennyiben a kereskedelmi bíróság a „Bud” elnevezést egyszerű földrajzi eredetjelzőnek minősítene, azt kellene megvizsgálnia, hogy a Cseh Köztársaságban fennálló tényleges körülmények és a fogyasztók észlelése szerint a „Bud” elnevezés alkalmas-e legalább arra, hogy tájékoztassa a fogyasztót arról, hogy a vele jelölt termék ennek a tagállamnak egy adott régiójából vagy helyséréből származik, és nem vált-e e tagállamban szokásos elnevezéssé. E körülmények között a közösségi joggal nem ellentétes sem az ilyen egyszerű földrajzi jelzés nemzeti oltalma, sem pedig ennek az oltalomnak kétoldalú szerződés útján más tagállam területére történő kiterjesztése. Mindazonáltal a kereskedelmi bíróság álláspontja szerint a „Bud” elnevezést inkább eredetmegjelölésnek kell minősíteni, amely olyan termékeket jelöl, amelyeknek a jellemzői a származási helyükhöz kapcsolódó természeti és emberi tényezőknek köszönhetők. Emiatt a kereskedelmi bíróság arra is választ keresett, hogy a földrajzi jelzések oltalmáról szóló közösségi rendelettel ellentétes-e a „Bud” eredetmegjelölés oltalomban részesítése, amelynek az e rendelet alapján történő bejegyzését nem kérelmezték. A Cseh Köztársaság ugyanis az Európai Unióhoz való csatlakozásakor csak három olyan eredetjelzőnek kért közösségi oltalmat, amely Česke Budějovice városában gyártott sörökre vonatkozik, méghozzá a „Budějovické pivo”, a „Českobudějovické pivo” és a „Budějovický měštanský” sörre, amely egy „Bud Super Strongnak” nevezett baksört jelöl. A Bíróság álláspontja szerint a földrajzi jelzések és eredetmegjelölések oltalmáról szóló rendelet kimerítő jellegű, és így ellentétes vele a két tagállam közötti – a szóban forgó kétoldalú szerződésekhez hasonló – szerződésekben található oltalmi szabályozás alkalmazása, amely az egyik tagállam joga szerint eredetmegjelölésnek minősülő elnevezésnek annak ellenére oltalmat biztosít egy másik tagállamban, ahol ezt az oltalmat ténylegesen igénylik, hogy nem kérték ennek az eredetmegjelölésnek az említett rendelet alapján történő bejegyzését.

A személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása

A Bíróság ebben az évben is számos ítéletet hozott egyfelől az alapvető szabadságok közösségi szabályozás útján történő megvalósításával, másfelől az alapvető szabadságok bizonyos nemzeti szabályozások által történő korlátozásával kapcsolatban. Több ügy is egyszerre több alapszabadság gyakorlásával foglalkozik, ezért a szabadságokénti bemutatás célszerűbbnek tűnik az ítéletenkénti bemutatásnál.

A letelepedés szabadságával és a munkavállalók szabad mozgásával kapcsolatban a C-311/06. sz. *Consiglio Nazionale degli Ingegneri* ügyben 2009. január 29-én hozott ítéletet kell megemlíteni, amely a legalább hároméves szakoktatást és szakképzést lezáró felsőfokú oklevelek elismerésének általános rendszeréről szóló, 1988. december 21-i 89/48/EGK irányelv¹¹ értelmezésére vonatkozik. Az előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjesztett kérdések közelebbről arra a lehetőségre vonatkoztak, hogy az olyan, tagállam hatósága által kiállított oklevelének honosítását kérő személy, akinek az oklevele nem igazolja valamely, e tagállam oktatási rendszerének keretébe tartozó képzés elvégzését, és nem is vizsga letételén vagy az e tagállamban szerzett szakmai tapasztalat megszerzésén alapul, az említett irányelv rendelkezéseire hivatkozhat-e valamely szabályozott

¹¹ Az 1988. december 21-i 89/48/EGK tanácsi irányelv (HL L 19., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 337. o.).

szakmának a fogadó tagállamban való megkezdése érdekében. A Bíróság nemleges választ adott, megállapítva, hogy a szakképesítés megszerzéséről szóló tanúsítvány csak akkor tekinthető az ezen irányelv értelmében vett „oklevéllel” egyenértékűnek, ha e szakképesítést – részben vagy egészben – a szóban forgó tanúsítványt kiállító tagállam oktatási rendszere keretében szerezték meg. Másfelől a képesítés megszerzéséről szóló tanúsítvány, amennyiben kiegészítő szakképesítés meglétét igazolja, megkönnyíti a foglalkozás megkezdését. A Bíróság álláspontja szerint az olyan személy számára, akinek a származási tagállam által kibocsátott képesítés megszerzéséről szóló tanúsítványa önmagában nem teszi lehetővé valamely szabályozott szakma gyakorlását, annak lehetővé tétele, hogy e szakma gyakorlását mégis megkezdhesse úgy, hogy a valamely másik tagállamban szerzett honosítási okirat nem igazolja kiegészítő szakképesítés vagy szakmai tapasztalat megszerzését, ellentétes lenne azon elvvel, miszerint a tagállamok fenntartják maguknak annak lehetőségét, hogy a szükséges képzés alapvető színvonalát úgy határozzák meg, hogy általa biztosítani tudják a területükön nyújtott szolgáltatások minőségét.

A letelepedés szabadsága, és azzal összefüggésben a szolgáltatásnyújtás szabadsága, illetve a tőke szabad mozgása terén a Bíróság több, a közegészség védelmére irányuló célt követő nemzeti szabályozással kapcsolatos ítéletet hozott.

Ezek közül két ítéletet említünk meg, amelyek olyan olasz és német jogszabályi rendelkezésekkel kapcsolatosak, amelyek előírják, hogy csak gyógyszerészek szerezhetik meg gyógyszerterek tulajdonjogát, illetve csak gyógyszerészek üzemeltethetnek gyógyszerteret. A C-171/07. és C-172/07. sz., *Apothekerkammer des Saarlandes* és társai egyesített ügyekben 2009. május 19-én hozott ítéletében a Bíróság megállapította, hogy nem ellentétes az EK 43. cikkel és az EK 48. cikkel az ilyen szabályozás. Igaz, hogy a gyógyszerészi képesítéssel nem rendelkező személyek ilyen kizárása az EK 43. cikk szerinti korlátozásnak minősül. A Bíróság álláspontja szerint azonban e korlátozás igazolható a közegészség védelmével, illetve közelebbről a lakosság biztonságos és minőségi gyógyszerellátásának biztosítására irányuló céllal. Figyelemmel ugyanis a gyógyszerek igen sajátos jellegére, amelyek gyógyhatásaik révén élesen elkülönülnek a többi terméktől, és a túlzott gyógyszerfogyasztásnak vagy a gyógyszerek nem megfelelő alkalmazásának a közegészségügyi és a társadalombiztosítási rendszerek pénzügyi egyensúlyára gyakorolt kockázataira, a tagállamoknak joguk van szigorú követelményeket támasztani a gyógyszer-kiskereskedelmi tevékenység végzésére feljogosított személyekkel szemben, különösen a gyógyszerek értékesítési módjait és a nyereségre való törekvést illetően. A tagállamok így főszabály szerint fenntarthatják kizárólag a gyógyszerészek részére a gyógyszerek kiskereskedelmi értékesítésének jogát, azon indokból kifolyólag, hogy ők azok a személyek, akiknek a fogyasztók részére garanciát és tájékoztatást kell adniuk. A C-531/06. sz., *Bizottság kontra Olaszország* ügyben 2009. május 19-én hozott ítéletében a Bíróság hasonló érvelést követett annak megállapításához, hogy az Olasz Köztársaság azzal, hogy hatályában fenntartotta azt a szabályozást, amely a magángyógyszerterek üzemeltetésére csak gyógyszerészdiplomával rendelkező magánszemélyeket, illetve kizárólag gyógyszerész tagokból álló üzemeltető társaságokat jogosít, nem szegte meg az EK 43. cikkből és az EK 56. cikkből eredő kötelezettségeit. A Bíróság ugyanezen következtetésre jut azon jogszabályi rendelkezésekkel kapcsolatban is, amelyek lehetetlenné teszik a gyógyszerészeti készítmények forgalmazásával foglalkozó vállalkozások számára, hogy részesedést szerezzenek az önkormányzati gyógyszertereket üzemeltető társaságokban.

Ezzel szemben a C-169/07. sz. *Hartlauer*-ügyben 2009. március 10-én hozott ítéletében a Bíróság megállapította, hogy az EK 43. cikkel és az EK 48. cikkel ellentétesek azok a nemzeti rendelkezések, amelyek értelmében önálló fogászati poliklinika formájában működő egészségügyi magánintézmény létesítéséhez engedély szükséges, és amelyek szerint ezen engedély kiadását meg kell tagadni, ha az egészségbiztosítási pénztárral szerződésben álló orvosok által már biztosított ellátási kínálatra tekintettel ilyen intézmény létrejöttét semmilyen igény nem igazolja.

A Bíróság álláspontja szerint az ilyen szabályozás nem alkalmas a minőségi, kiegyensúlyozott és mindenki számára hozzáférhető orvosi szolgáltatás fenntartására irányuló célok megvalósulásának biztosítására, valamint a szociális biztonsági rendszer pénzügyi egyensúlyát súlyosan veszélyeztető kockázat megelőzésére, mivel nem alkalmaz ilyen feltételeket a csoportpraxisokra, és nem alapul olyan feltételen, amely képes lenne kellőképpen korlátok közé szorítani a nemzeti hatóságok mérlegelési jogkörének gyakorlását. Ahhoz, hogy az ilyen rendszer igazolható legyen, olyan objektív, hátrányos megkülönböztetéstől mentes és előzetesen ismert kritériumokon kell alapulnia, amelyek kellőképpen korlátok közé szorítják a nemzeti hatóságok mérlegelési jogkörének gyakorlását. Márpedig a Bíróság szerint ilyen helyzet nem valósul meg, amennyiben az új fogászati poliklinika létesítésére vonatkozó előzetes engedély kibocsátásának feltétele az egy orvosra jutó betegek számán alapuló olyan kritérium teljesülése, amelyet előzetesen semmilyen módon nem rögzítenek, vagy hoznak az érintettek tudomására, továbbá mivel az előzetes hatósági engedélyezés rendszere olyan módszeren alapul, amely veszélyeztetheti az érintett engedély iránti kérelem elbírálásának objektivitását és pártatlanságát.

A letelepedés szabadsága és a szolgáltatásnyújtás szabadsága terén a C-518/06. sz., *Bizottság kontra Olaszország* ügyben 2009. április 28-án hozott ítéletet kell kiemelni, amelynek tárgya azon olasz szabályozás volt, amely minden biztosítóintézet, így a más tagállambeli székhelyű, de Olaszországban működő biztosítóintézetek számára is előírja, hogy gépjármű-felelősségbiztosítást nyújtsanak minden lehetséges ügyfél kérésére. A Bíróság megállapította, hogy az ilyen szabályozás hatályban tartásával az Olasz Köztársaság nem szegte meg az EK 43. cikkéből és az EK 49. cikkéből eredő kötelezettségeit. Igaz, hogy az ilyen szerződéskötési kötelezettség korlátozza a letelepedés szabadságát és a szolgáltatásnyújtás szabadságát. A Bíróság álláspontja szerint azonban e korlátozást igazolja a szociális védelemre irányuló cél, amelynek a lényege alapvetően a közúti balesetek károsultjainak nyújtott megfelelő kártérítés biztosítása. A kérdéses szabályozás arányosságát illetően a Bíróság emlékeztet arra, hogy nem szükséges, hogy a valamely tagállam hatóságai által hozott korlátozó intézkedés megfeleljen a tagállamok összessége által osztott elgondolásnak a jogos érdek védelmének módjait illetően. Ennélfogva az a tény, hogy bizonyos tagállamok eltérő rendszer bevezetése mellett döntöttek annak biztosítása érdekében, hogy valamennyi gépjármű-tulajdonos köthessen nem túlzott díjszabású gépjármű-felelősségbiztosítást, nem bizonyítja, hogy a szerződéskötési kötelezettség meghaladja a kitűzött célok eléréséhez szükséges mértéket.

Megjegyezzük, hogy ugyanebben az ítéletben a Bíróság a 92/49/EGK irányelv¹² 9. cikkére is utalt annak megállapításakor, hogy az nem kimerítően határozza meg a székhely szerinti tagállam által gyakorolt felügyelet elvének hatályát, kimondva, hogy a pénzügyi ellenőrzés „többek között” magában foglalja a biztosítóintézet teljes tevékenységére vonatkozóan a fizetőképességi állapot és a biztosítástechnikai tartalékok képzésének ellenőrzését. Mindazonáltal e rendelkezés nem értelmezhető úgy, hogy a székhely szerinti tagállam olyan kizárólagos felügyeleti hatáskörrel rendelkezik, amely kiterjed a biztosítóintézetek üzleti gyakorlatára. Ebből következik, hogy e rendelkezés nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a fogadó tagállam ellenőrizze azon módokat, ahogy a letelepedés szabadsága vagy a szolgáltatásnyújtás szabadsága értelmében az ezen államban működő biztosítóintézetek biztosítási díjait számítják, valamint a szankciókiszabást.

¹² Az életbiztosítás körén kívül eső közvetlen biztosításra vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról és a 73/239/EGK irányelv, valamint a 88/357/EGK irányelv módosításáról szóló, 1992. június 18-i 92/49/EGK tanácsi irányelv (HL L 228., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 346. o.).

A szolgáltatásnyújtás szabadsága terén a C-42/07. sz., *Liga Portuguesa de Futebol Profissional és Baw International* ügyben 2009. szeptember 8-án hozott ítélet alkalmat adott a Bíróságnak arra, hogy pontosítsa a tagállamok játékokra és fogadásokra vonatkozó szabályozásával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát. Ebben az ítéletben a Bíróság kimondta, hogy az EK 49. cikkel nem ellentétes valamely tagállam olyan szabályozása, amely megtiltja a más tagállamokban letelepedett és ott jogszerűen hasonló szolgáltatásokat nyújtó magán gazdasági szereplőknek, hogy az említett tagállam területén az interneten szerencsejátékokat kínáljanak. A Bíróság álláspontja szerint az ilyen szabályozás korlátozza a szolgáltatásnyújtás szabadságát, e korlátozás azonban – a szerencsejátékok interneten történő hozzáférhetőségének sajátosságaira tekintettel – úgy tekinthető, mint amelyet a csalás és a bűncselekmények elleni küzdelem célja igazol. A szóban forgó rendszer szükségszerűségének vizsgálata kapcsán a Bíróság megállapította, hogy az interneten kínált szerencsejátékok ágazata nem képezi közösségi harmonizáció tárgyát. A tagállam tehát joggal tekintheti úgy, hogy azon egyedüli körülmény, hogy valamely magán gazdasági szereplő jogszerűen kínál az interneten az említett ágazatba tartozó szolgáltatásokat a letelepedése szerinti más tagállamban, és hogy főszabály szerint már vonatkoznak rá az utóbbi tagállamban érvényes jogi feltételek és az e tagállam illetékes hatóságai által végzett ellenőrzések, nem tekinthető a belföldi fogyasztóknak a csalás és a bűncselekmények veszélyével szembeni védelme megfelelő biztosítékának, tekintettel azokra a nehézségekre, amelyekkel az említett összefüggésben a letelepedés helye szerinti tagállam hatóságai a gazdasági szereplők tulajdonságainak és szakmai feddhetetlenségének értékelése során szembesülhetnek. Ezenkívül a fogyasztó és a gazdasági szereplő közötti közvetlen kapcsolat hiánya miatt az interneten hozzáférhető szerencsejátékok a gazdasági szereplők által a fogyasztók rovására esetlegesen elkövetett csalások tekintetében eltérő és megnövekedett jelentőségű veszélyeket hordoznak, mint e játékok hagyományos piacai. Egyébiránt nem lehet kizárni azt a lehetőséget, hogy az a gazdasági szereplő, amely védnöke a fogadásai tárgyát képező egyes sportversenyeknek, valamint az e versenyeken részt vevő bizonyos csapatoknak, olyan helyzetbe kerül, amely lehetővé teszi számára, hogy közvetlenül vagy közvetetten befolyásolja az említett versenyek eredményét, és ily módon növelje nyereségét.

A szolgáltatásnyújtás szabadsága és a tőke szabad mozgása terén meg kell említeni a C-155/08. és C-157/08. sz., *X és Passenheim-van Schoot* egyesített ügyekben 2009. június 11-én hozott ítéletet, amelynek a tárgya a holland szabályozás által arra az esetre vonatkozóan előírt elévülési idő volt, ha a tagállami adóhatóságok elől megtakarításokat és az ilyen vagyonból származó jövedelmeket titkolnak el. E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy az EK 49. cikkel és az EK 56. cikkel nem ellentétes az, hogy valamely tagállam – amennyiben e tagállam adóhatóságai nem rendelkeznek vizsgálat elindítását lehetővé tevő bizonyítékkal az ilyen vagyon létezéséről – hosszabb elévülési időt alkalmaz az utólagos adómegállapítás vonatkozásában, ha e vagyon más tagállamban található, mint akkor, ha az az első tagállamban található. A Bíróság álláspontja szerint e cikkekkal nem ellentétes az sem, ha ilyen esetben az említett külföldi vagyonok és jövedelmek eltitkolásáért kiszabott bírságot az utólagosan megállapított adó összegével arányosan és következőképpen hosszabb időszak függvényében számítják ki. A Bíróság megállapította, hogy noha az ilyen szabályozás egyszerre minősül a szolgáltatásnyújtás szabadsága és a tőke szabad mozgása korlátozásának, ez igazolható az adóellenőrzések hatékonysága fenntartásának szükségességével, valamint az adókijátszás elleni küzdelemmel, feltéve hogy megfelel az arányosság elvének. Ez utóbbival kapcsolatban a Bíróság hangsúlyozta, hogy amennyiben valamely tagállam adóhatósága nem rendelkezik bizonyítékkal vizsgálat elindítását lehetővé tevő tényezők létezéséről, e tagállamnak nem áll módjában a másik tagállam illetékes hatóságaihoz fordulni annak érdekében, hogy ez utóbbiak az adó helyes összegének megállapításához szükséges információkat átadják számára. Ezzel szemben, ha valamely tagállam adóhatóságai rendelkeznek olyan bizonyítékkal, amely lehetővé teszi számukra, hogy más tagállamok illetékes hatóságaihoz forduljanak, azon egyszerű tény, hogy az érintett adóköteles tényezők másik tagállamban találhatók, nem igazolja az utólagos adómegállapítás kiegészítő elévülési idejének általános

alkalmazását, amely egyáltalán nem függ a kölcsönös segítségnyújtási mechanizmusok hasznos igénybevételéhez szükséges időtartamtól.

Végül a tőke szabad mozgásának elvével kapcsolatban a Bíróság két olyan határozatot hozott, amelyek különös figyelmet érdemelnek.

Először is, a C-318/07. sz. *Persche*-ügyben 2009. január 27-én hozott ítéletet kell megemlíteni, amelynek tárgya a közhasznú szervezetek számára nyújtott adományok érzékeny problémaköre. A Bíróság – miután megállapította, hogy az ilyen adományokra akkor is kiterjed a Szerződés tőke szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseinek hatálya, ha tárgyi adományról van szó, amelyet hétköznapi használati tárgyak formájában nyújtanak – kimondta, hogy az EK 56. cikkel ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely szerint a közhasznúként elismert szervezeteknek nyújtott adományok tekintetében az adólevonás kedvezménye csak a belföldi székhelyű szervezeteknek nyújtott adományok után jár, anélkül hogy az adóalanynak bármilyen lehetősége lenne annak igazolására, hogy a más tagállamban székhellyel rendelkező szervezetnek nyújtott adomány megfelel az említett szabályozás által az adókedvezményre vonatkozóan előírt feltételeknek. A Bíróság álláspontja szerint a tagállam számára valóban megengedett, hogy az adományok utáni adólevonásra vonatkozó adójogi szabályozás keretében a belföldi és a más tagállamban székhellyel rendelkező közhasznúként elismert szervezetekkel szemben eltérő bánásmódot alkalmazzon abban az esetben, ha az utóbbiak a saját szabályozása által előnyben részesítettekől eltérő célokat követnek. Ugyanakkor a valamely tagállamban székhellyel rendelkező olyan szervezet, amely megfelel a valamely más tagállam által erre vonatkozóan előírt, az adókedvezmények igénybevételéhez szükséges feltételeknek, az utóbbi tagállam által az érintett közhasznú tevékenységek ösztönzése céljából biztosított adókedvezmények szempontjából összehasonlítható helyzetben van az utóbbi tagállamban székhellyel rendelkező, közhasznúként elismert szervezetekkel. A Bíróság álláspontja szerint a fent hivatkozott jogszabály által bevezetett eltérő bánásmód ezért a tőke mozgás szabadsága korlátozásának minősül. E korlátozás nem igazolható sem az adóellenőrzések hatékonysága fenntartásának szükségességével, sem az adókiadás elleni küzdelemmel. Ez utóbbival kapcsolatban a Bíróság azonban hozzáfűzte, hogy a harmadik országban található közhasznú szervezeteket illetően az adóztató tagállam főszabály szerint jogszerűen megtagadhatja az ilyen adólevonást, amennyiben – különösen e harmadik ország információnyújtásra vonatkozó egyezményes kötelezettségének a hiányában – a szükséges információknak az említett országtól való beszerzése lehetetlennek bizonyul.

Másodszor a C-567/07. sz. *Woningstichting Sint Servatius* ügyben 2009. október 1-jén hozott ítéletben foglalkozott a Bíróság a Szerződés tőke szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseinek értelmezésével, ahol az előterjesztett kérdés a megfelelő lakhatás biztosítására irányuló holland szabályozásnak az e rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségére vonatkozott. E szabályozás értelmében a lakásügy területén működő jóváhagyott holland szervezeteknek a határokon átnyúló ingatlanberuházásokkal kapcsolatos projektjeiket előzetes közigazgatási engedélyezési eljárásnak kell alávetniük, és bizonyítaniuk kell, hogy az érintett beruházásokat a hollandiai lakásügy érdekében valósítják meg. A Bíróság álláspontja szerint az ilyen kötelezettség a tőke szabad mozgásának korlátozását képezi. A Bíróság elismerte, hogy egy tagállam lakáspolitikájával, valamint az annak finanszírozhatóságával kapcsolatos követelmények közérdeken alapuló kényszerítő okokat képezhetnek, ennél fogva pedig igazolhatják az ilyen korlátozást. Mindazonáltal a Bíróság megállapította, hogy egy előzetes hatósági engedélyezési rendszer nem igazolhatja a nemzeti hatóságok részéről megnyilvánuló olyan szabad mérlegelésen alapuló magatartást, amely megfosztja a közösségi rendelkezéseket azok hatékony érvényesülésétől. Ahhoz, hogy az ilyen engedélyezés rendszere igazolható legyen, olyan objektív, megkülönböztetéstől mentes és előzetesen ismert kritériumokon kell alapulnia, amelyek kellőképpen korlátok közé szorítják

a nemzeti hatóságok mérlegelési jogkörének gyakorlását, aminek megállapítása a nemzeti bíróság feladata.

Közlekedés

A C-402/07. és C-432/07. sz., *Sturgeon és társai*, valamint *Böck és Lepuschitz* egyesített ügyekben 2009. november 19-én hozott ítéletében a Bíróságnak a „járat késésének” a 261/2004/EK rendelet¹³ szerinti fogalmával kapcsolatban kellett határoznia. Az említett rendelet átalány-kártérítést ír elő járat törlés esetére, ám nem írja azt elő a járat késése esetére. Ezekben az ügyekben a kérdést előterjesztő bíróságok előtt az utasok azzal az indokkal követelték ezen átalány-kártérítést, hogy a tervezett érkezési időponthoz képest 22, illetve 25 óra késéssel érkeztek a célállomásuk szerinti repülőtérré.

A Bíróság mindenekelőtt megjegyezte, hogy a késedelem akár jelentős időtartama sem elegendő ahhoz, hogy a járatot törölnék lehessen tekinteni. A késéssel érintett járatot – a késés időtartamától függetlenül – nem lehet törölnék tekinteni, ha az indulási időtől eltekintve a járatot érintő, az eredeti repülési terv szerinti többi tényező, így többek között az útvonal változatlan marad.

Ezt követően a kártalanításhoz való jogot illetően a Bíróság megállapította, hogy a törölt járatok utasai, valamint a késéssel érintett járatok utasai hasonló, nevezetesen idővesztésben megnyilvánuló kárt szenvednek, tehát helyzetük összehasonlítható, ezért a velük szembeni eltérő bánásmód nem indokolt. A Bíróság ezért kimondta, hogy a késéssel érintett járatok utasait a törölt járatok utasaihoz hasonlóknak lehet tekinteni a kártalanítás iránti jog alkalmazása szempontjából, és ezért ők is átalány-kártérítést követelhetnek a légitársaságtól, amennyiben háromórás vagy azt meghaladó késéssel érkeznek a célállomásukra, feltéve hogy a késést nem rendkívüli körülmények okozták. E tekintetben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a légi jármű műszaki hibája nem tekinthető rendkívüli körülménynek, kivéve, ha e hiba olyan eseményekből ered, amelyek jellegükénél vagy eredetükénél fogva nem tartoznak az érintett légitársaság rendes tevékenységi körébe, és annak tényleges befolyásán kívül esnek.

Versenyszabályok

A Bíróság a C-429/07. sz. *X BV* ügyben 2009. június 11-én hozott ítéletében általános jelleggel kimondta, hogy a Bizottság jogosult saját kezdeményezésére írásbeli észrevételeket benyújtani valamely nemzeti bírósághoz a Bizottság által az EK 81. cikk vagy az EK 82. cikk megsértése miatt kiszabott bírság adóból való levonhatóságára vonatkozó eljárásban. A Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló 1/2003 rendeletnek¹⁴ „A nemzeti bíróságokkal való együttműködés” című 15. cikke úgy rendelkezik, hogy meghatározott feltételek mellett a Bizottságnak lehetősége van arra, hogy a nemzeti bíróságok előtt folyó eljárásba beavatkozzon. A Bíróság megállapította, hogy a Bizottság azon lehetősége, hogy saját kezdeményezésére írásbeli észrevételeket nyújtson be az említett bíróságoknak, kizárólag attól a feltételtől függ, hogy azt az EK 81. cikk vagy az EK 82. cikk egységes alkalmazása megkívánja-e. Ez a feltétel abban az esetben is teljesülhet, amikor az érintett eljárás nem az EK 81. cikk vagy

¹³ A visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 46., 1. o.).

¹⁴ 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

az EK 82. cikk alkalmazására vonatkozó ügyben folyik. Másfelől, mivel alapvető összefüggés áll fenn a bírságok, valamint az EK 81. cikk és az EK 82. cikk alkalmazása között, a nemzeti, illetve közösségi versenyhatóságok által az EK 83. cikk (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok hatékonysága az EK 81. cikk és az EK 82. cikk egységes alkalmazásának egyik feltétele. Ebből következik, hogy a tagállami bíróság által a bírság összegének vagy egy részének az (adózási) eredményből való levonhatóságára vonatkozó eljárásban hozandó határozat sértheti a versenyellenes magatartásokkal kapcsolatos szankciók hatékonyságát, ezért veszélyeztetheti az EK 81. cikk és az EK 82. cikk egységes alkalmazását. A Bíróság következképpen kimondta, hogy ilyen helyzetben az 1/2003 rendelet 15. cikke lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy észrevételeket nyújtson be a nemzeti bírósághoz.

A kartellek terén a C-501/06. P., C-513/06. P., C-515/06. P. és C-519/06. P. sz., *GlaxoSmithKline kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2009. október 6-án hozott ítéletében a Bíróság a gyógyszerek párhuzamos kereskedelmének korlátozására irányuló megállapodásoknak az EK 81. cikkel való összeegyeztethetőségéről határozott¹⁵. A Bíróság ebben az ítéletben kimondta, hogy a párhuzamos kereskedelem tiltására vagy korlátozására irányuló megállapodásoknak főszabály szerint az a céljuk, hogy megakadályozzák a versenyt. Ez az elv a gyógyszerágazatra is vonatkozik. Valamely megállapodás versenykorlátozó célja fennállásának megállapítása nem függhet annak bizonyításától, hogy a megállapodás a végső fogyasztók számára hátrányokkal jár. Másfelől, a Bíróság emlékeztetett arra, hogy ahhoz, hogy valamely megállapodás mentességben részesüljön az EK 81. cikk (3) bekezdése címén, hozzá kell járulnia az áruk termelésének vagy forgalmazásának javításához, illetve a műszaki vagy gazdasági fejlődés előmozdításához. Ez a hozzájárulás nem azokkal az előnyökkel azonos, amelyekből a megállapodásban érintett vállalkozások a tevékenységükkel kapcsolatban részesülnek, hanem azokkal az érzékelhető objektív előnyökkel egyezik meg, amelyek ellentételezhetik a versenynek okozott hátrányokat. A Bizottság ezért jövőre vonatkozó elemzést végezhet. Elég, ha a Bizottság arra a meggyőződésre jut, hogy annak a valószínűsége, hogy az érzékelhető objektív előny megvalósul, elegendő mértékű annak feltételezéséhez, hogy a megállapodás ilyen előnnyel jár. A Bíróság azt is megállapította, hogy valamely megállapodás annak meghatározása érdekében történő vizsgálatához, hogy e megállapodás hozzájárul-e az áruk termelésének vagy forgalmazásának javításához, illetve a műszaki vagy gazdasági fejlődés előmozdításához, továbbá hogy érzékelhető objektív előnyökkel jár-e, és amely vizsgálatot azokra a ténybeli érvekre és bizonyítékokra tekintettel kell elvégezni, amelyeket a mentesítés iránti kérelem keretében terjesztettek elő, szükségesnek bizonyulhat a megállapodással érintett ágazat jellemzőinek és esetleges sajátosságainak figyelembevétele, amennyiben e jellemzők és sajátosságok a vizsgálat eredménye szempontjából meghatározóak. E figyelembevétel nem azt jelenti, hogy a bizonyítási teher megfordul, hanem csupán azt biztosítja, hogy a mentesítés iránti kérelem vizsgálatára a kérelmező által előterjesztett megfelelő ténybeli érvek és bizonyítékok alapján kerüljön sor.

A citromsav-ágazatban létrejött jogellenes kartellel foglalkozó C-511/06. P. sz., *Archer Daniels Midland kontra Bizottság* ügyben 2009. július 9-én hozott ítéletben a Bíróság a kartellirányító szerep megállapításának a védelemhez való jogra gyakorolt következményeit határozta meg. Az ilyen szerep megállapítása ugyanis súlyos következményekkel jár a vállalkozással szemben kiszabandó bírság összegére nézve. Egyfelől súlyosító körülményről van szó, másfelől olyan körülményről, amely a vállalkozás együttműködése esetén eleve kizárja, hogy az érintett vállalkozás a bírság különösen jelentős csökkentésében részesüljön. A Bíróság kimondta, hogy a Bizottság nem

¹⁵ A gyógyszerkészítmények párhuzamos kereskedelmének korlátozására irányuló egyoldali intézkedések EK 82. cikkel való összeegyeztethetőségének vizsgálatával kapcsolatban lásd a C-468/06–C-478/06. sz. *Sot. Lélou kai Sia* ügyben 2008. szeptember 16-án hozott ítéletet (EBHT 2008., I-7139. o.).

köteles a kifogásközlésben megjelölni, hogy a bírság mértékének meghatározásánál e tényezőket milyen módon használja fel, sem különösen azt, hogy e tények alapján valamely vállalkozást a kartell irányítójának kívánja-e minősíteni, a Bizottságnak mindazonáltal kötelessége legalább e tényezőket megjelölni. Márpedig amennyiben azok a dokumentumok és bizonyítékok, amelyek a kartellirányító szerepet alátámasztják, a jogsértés miatt indított eljárás alá vont személyek tanúvallomásaiból állnak, és ezért szubjektívek, az a pusztá tény, hogy a Bizottság a kifogásközléshez csatolta ezeket az okiratokat, anélkül hogy e tényeket kifejezetten feltüntette volna a kifogásközlés szövegében, nem teszi lehetővé a vállalkozás számára, hogy felmérhesse, hogy a Bizottság mennyi hitelt tulajdonít az egyes tényezőknek, és hogy azokat vitassa, következésképpen azt sem, hogy jogait megfelelően érvényesíthesse. Ezzel a Bizottság sérti az érintett vállalkozás védelemhez való jogát. Ezért a vállalkozás kartellirányító szerepének megállapítása érdekében nem hivatkozhat e tényezőkre. Másfelől, a kifogásközlésben foglalt, e szerep megállapítását lehetővé tevő egyéb bizonyíték hiányában a Bizottság nem zárhatja ki eleve a bírság különösen jelentős csökkentésének lehetőségét a vállalkozás együttműködése esetén. Másfelől ugyanebben az ügyben a Bíróság megerősítette, hogy a jogsértésnek a Bizottság beavatkozását követő megszüntetése nem vonja maga után automatikusan a bírság összegének csökkentését. A Bíróság emlékeztetett arra is, hogy a jogsértés súlyának értékelése során – többek között – a jogsértés piacra gyakorolt tényleges hatása is olyan elem, amelyet figyelembe kell venni.

A C-125/07. P., C-133/07. P., C-135/07. P. és C-137/07. P. sz., *Erste Bank der österreichischen Sparkassen kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2009. szeptember 24-én hozott ítéletében, amelyet a „Lombard Club” ügyben előterjesztett fellebbezés keretében hozott, a Bíróság kimondta, hogy az a tény, hogy valamely megállapodás csak egyetlen tagállamban folytatott kereskedelemre irányul, még nem zárja ki azt, hogy érinti a tagállamok közötti kereskedelmet. Az ilyen megállapodás esetén, mivel természeténél fogva azzal a hatással jár, hogy tartóssá teszi a nemzeti piacok szerinti részekre töredeződést, akadályozva ezzel az EK-Szerződés által célul kitűzött gazdasági összefonódást, a tagállamok közötti kereskedelem érintettségére vonatkozó erős vélelem áll fenn, amely csak akkor dönthető meg, ha a megállapodás jellemzőinek és a gazdasági körülményeknek a vizsgálata az ellenkezőjét bizonyítja.

Másfelől, a Bíróság kifejtette, hogy a Bizottság a valamely leányvállalat által elkövetett jogsértés esetén nem köteles elsődlegesen azt vizsgálni, hogy teljesülnek-e annak feltételei, hogy a jogsértés miatt az anyavállalat felelősségét állapítsák meg. A Bizottság ugyanis választhat, hogy a jogsértésben részt vevő leányvállalattal vagy az azt a jogsértés idején irányító anyavállalattal szemben szab-e ki bírságot.

A Bíróság összegének meghatározását illetően a Bíróság mindenekelőtt kimondta, hogy egy horizontális árkartell, amely olyan fontos ágazatot érint, mint a banki ágazat, nem kerülheti el, hogy különösen súlyos jogsértésnek minősítsék, bármi is a háttere. Ezt követően megállapította, hogy a jogsértés súlyának mérlegelésénél, ellentétben a felperesek állításával, a Törvényszék nemcsak a kartell végrehajtását, hanem annak a piacra gyakorolt tényleges hatását is figyelembe vette. Másfelől, a Bíróság álláspontja szerint a bírság összegének meghatározásakor a Bizottság által a bankok csoportjában a csúcsintézmények szerepét betöltő társaságok különböző kategóriákba sorolása érdekében a csoport tagjai piaci részesedéseinek figyelembevétele nem jelenti, hogy ez utóbbiak jogsértő magatartását a csúcsintézményeknek tudta volna be. Olyan lépésről van itt szó, amely annak biztosítására irányul, hogy a csúcsintézményekkel szemben kiszabott bírságok szintje megfelelően tükrözze saját jogsértő magatartásuk súlyát. A Bíróság végül emlékeztetett arra, hogy a bírságcsökkentés mértékét illetően korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlása során nem helyettesítheti saját értékelésével a Törvényszék értékelését.

Az erőfölénnyel való visszaélés terén a Bíróság két fontos ítéletet hozott.

A Törvényszéknek a T-340/03. sz., *France Télécom kontra Bizottság* ügyben 2007. január 30-án hozott ítélete (EBHT 2007., II-107. o.) ellen a France Télécom által benyújtott fellebbezés elbírálása során a Bíróság helybenhagyta az említett ítéletet, amelyben a Törvényszék elutasította a Bizottságnak az e társasággal szemben a franciaországi háztartási fogyasztóknak nyújtott nagy sebességű internet-hozzáférés piacán történő erőfölénnyel való visszaélés miatt 10,35 millió euró összegű bírságot kiszabó határozata ellen benyújtott keresetet. E társaság azon érvére, miszerint a Törvényszék megsértette az EK 82. cikket, amikor úgy találta, hogy a veszteségek megtérülése lehetőségének bizonyítása nem előfeltétele a felfaló piaci árak alkalmazása megállapításának, a Bíróság úgy válaszolt, hogy ez a lehetőség nem szükséges feltétele az ilyen árpolitika visszaélésszerű mivolta megállapításának. Az ilyen lehetőség pusztán a szóban forgó gyakorlat visszaélésszerű jellege értékelésekor releváns tényezőt jelenti, mivel például az átlagos változó költségeknél alacsonyabb árak alkalmazásának esetében hozzájárulhat a versenytárs kizorításától eltérő gazdasági indokok kizárásához, vagy az átlagos teljes költségeknél alacsonyabb, de az átlagos változó költségeknél magasabb árak alkalmazásának esetében egy versenytárs kizorítására irányuló terv fennállásának megállapításához. A Bíróság álláspontja szerint ráadásul a veszteségek megtérülése lehetőségének teljes hiánya sem lenne elegendő annak kizárásához, hogy a szóban forgó vállalkozásnak nem sikerül megerősítenie erőfölényét egy vagy több versenytársának a piacról való kivonulását követően, és ekképpen a piacon fennálló versenynek – pontosan a szóban forgó vállalkozás jelenléte miatt amúgy is meggyengült – szintje tovább csökkenjen, és a választási lehetőségeik korlátozódásából eredően a fogyasztók károsodjanak.

A C-385/07. P. sz., *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland kontra Bizottság* ügyben 2009. július 16-án hozott ítéletében a Bíróság, miután emlékeztetett arra, hogy a határidő ésszerű jellegét az egyes ügyek sajátos körülményeinek – például az ügy bonyolultságának és a felek magatartásának – figyelembevételével kell megállapítani, kimondta, hogy a versenyjogi szabályok megsértésére vonatkozó jogvita esetén a gazdasági szereplőket megillető jogbiztonság alapvető követelménye, valamint a belső piacon a torzulásmentes verseny biztosításának célja nagy jelentőséggel bír nemcsak maga a felperes és versenytársai, hanem harmadik személyek számára is az érintett személyek nagy száma és a szóban forgó gazdasági érdekek miatt. A logója szélsőségesen elterjedt használata után díjat követelő vállalkozás erőfölénnyel való visszaélésével kapcsolatos jogvitát illetően, tekintettel az említett jogvita eredményének esetleges következményeire, a Törvényszék előtt körülbelül 5 év és 10 hónapon át folyamatban levő eljárás, mivel nem igazolható az ügy semmilyen sajátos körülményével, így az ügy bonyolultságával, a felek magatartásával, a felek által előidézett eljárási nehézségek felmerülésével, illetve pervezető intézkedések vagy bizonyítás Törvényszék általi elrendelésével sem, sérti az ésszerű ítélethozatali határidő tiszteletben tartásával kapcsolatos követelményeket. Mindazonáltal a Bíróság kifejtette, hogy noha az ésszerű ítélethozatali határidő Törvényszék által történő be nem tartása eljárási szabálytalanságnak minősül, a Bíróság alapokmánya 61. cikkének első bekezdését azonban célszerűen kell értelmezni és alkalmazni. Márpedig annyiban, amennyiben nem létezik olyan ténykörülmény, amely arra utalna, hogy az ésszerű ítélethozatali határidő be nem tartásának hatása lehetett a jogvita kimenetelére, a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezése nem orvosolná a hatékony bírói jogvédelem elvének a Törvényszék által elkövetett megsértését. Másfelől, figyelembe véve a közösségi versenyjog tiszteletben tartásának szükségességét, a Bíróság pusztán az ésszerű ítélethozatali határidő megsértésének indokával nem engedheti meg a fellebbezőnek a jogsértés fennálltának újbóli megkérdőjelezését, miközben a Bíróság az ezen jogsértéssel és az arra vonatkozó közigazgatási eljárással kapcsolatban a Törvényszék által tett megállapítások ellen irányuló jogalapok összességét mint megalapozatlant elutasította. Ezzel szemben az ésszerű ítélethozatali határidő Törvényszék általi be nem tartása kártérítési kérelemnek

adhat helyt a Közösség ellen az EK 235. cikk és EK 288. cikk második bekezdése alapján benyújtott kereset keretében.

Az állami támogatások terén is újabb ítéletek gazdagították az ítélkezési gyakorlatot. A C-319/07. P. sz., *3F kontra Bizottság* ügyben 2009. július 9-én hozott ítéletében a Bíróság a fellebbezés elbírálása keretében pontosította az arra vonatkozó ítélkezési gyakorlatot, hogy a támogatások terén hogyan működik a megsemmisítés iránti kereset mechanizmusa, amennyiben a keresetet a támogatás kedvezményezettjétől eltérő harmadik személy terjeszti elő. Az alapügy tárgya a dán munkavállalók érdekképviselői szervezetének a dán nemzetközi hajórajstromban szereplő hajók fedélzetén foglalkoztatott tengerészekre alkalmazandó, az olcsó lobogók alá átlajstromozható hajók nemzeti tengeri lobogók alatt tartását célzó jövedelemadó-mentesség formáját öltő támogatást az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárás megindítása nélkül a közös piaccal összeegyeztethetőnek minősítő bizottsági határozat megsemmisítése iránti kérelme volt. A Törvényszék az érdekképviselői szervezet által benyújtott keresetet mint elfogadhatatlant elutasította, mivel úgy ítélte meg, hogy a vitatott határozat sem a fellebbezőt, sem annak tagjait nem érintette személyükben.

Ítéletében a Bíróság mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást nem kezdeményező határozat elleni kereset elfogadható, amennyiben az eljárási érdekeinek védelmezésére irányuló kereset előterjesztője bizonyítja, hogy az EK 88. cikk (3) bekezdésének értelmében vett érintettnek minősül. Következésképpen nem kizárt, hogy a munkavállalói érdekképviselői szervezetet az EK 88. cikk (2) bekezdése értelmében vett érintettnek tekintsenek, amennyiben e szervezet bizonyítja, hogy magának a szervezetnek vagy tagjainak érdekeit esetleg sérti valamely támogatás nyújtása.

E tekintetben a Bíróság hangsúlyozta, hogy a kérdés az, hogy a fellebbezőnek a más érdekképviselői szervezetekkel szembeni versenyhelyzetét befolyásolta-e az említett támogatás nyújtása. Márpedig abból, hogy valamely érdekképviselői szerv és munkavállalók közötti megállapodás jellegénél, céljánál és az általa követett szociálpolitikai célkitűzéseknél fogva kivonható az EK 81. cikk (1) bekezdése rendelkezéseinek hatálya alól, nem vonható le az a következtetés, hogy a kollektív munkaügyi tárgyalások vagy az azokban részes felek szintén teljes egészükben és automatikusan kivonhatók a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alól, vagy hogy az ezen felek által esetlegesen előterjesztett megsemmisítés iránti kereset szinte automatikusan elfogadhatatlannak tekinthető a tárgyalásokban való részvételük miatt. Ugyanis eleve kizárni annak lehetőségét, hogy valamely érdekképviselői szervezet – a kollektív munkaügyi tárgyalások során betöltött szerepére, valamint a Bizottság által a közös piaccal összeegyeztethető támogatásnak minősített nemzeti adóintézkedések e szerepre gyakorolt hatására hivatkozva – bizonyítsa, hogy az EK 88. cikk (2) bekezdésének értelmében vett érintett személynek minősül, sértené a szociálpolitika ugyanezen, többek között az EK 136. cikk első bekezdésében és az EK 138. cikk (1) bekezdésében előírt célkitűzéseit.

Másfelől, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy tekintettel arra, hogy nem kizárt, hogy a támogatásban részesülő vállalkozások munkavállalóit képviselő szervezetek az EK 88. cikk (2) bekezdésének értelmében vett érintettként benyújthassák a szociális megfontolásokra vonatkozó észrevételeiket a Bizottságnak, amelyeket az adott esetben figyelembe vehet, a közösségi bíróságnak a jelen esetben a tengeri fuvarozás részére nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatásra tekintettel – amely meghatározza azokat a jogi feltételeket, amelyek alapján a vitatott támogatás összeegyeztethetősége értékelendő – kell megvizsgálnia a szóban forgó adóintézkedésekből eredő szociális megfontolásokat annak megítélése érdekében, hogy a fellebbező által az említett iránymutatásra alapított érvek elegendők-e annak alátámasztására, hogy az EK 88. cikk (2) bekezdésének értelmében vett érintett személynek minősül.

A Bíróság a Törvényszéknek a Bizottság egy határozatát az indokolás hiánya miatt megsemmisítő ítélete ellen benyújtott fellebbezés tárgyában a C-494/06. P. sz., *Bizottság kontra Olaszország és Wam* ügyben 2009. április 30-án hozott ítéletében kimondta, hogy a Törvényszék helyesen állapította meg, hogy az olyan általános indokolás, amely a C-142/87. sz. *Tubemeuse*-ügyben hozott ítéletből (EBHT 1990., I-959. o.) következő elvek felidézésén alapul, önmagában nem tekinthető úgy, hogy megfelel az EK 253. cikkéből eredő követelményeknek, tekintettel az adott ügy körülményeire. A harmadik országok piacára történő belépéssel összefüggésben felmerülő költségek kedvezményes kamatozása kölcsönök útján történő finanszírozására irányuló és viszonylag csekély összegű támogatástartalommal bíró támogatásokat illetően a Bíróság álláspontja az, hogy e támogatásoknak a Közösségen belüli kereskedelemre és versenyre gyakorolt hatása nehezebben érzékelhető, ez pedig megköveteli, hogy a Bizottság alaposabban indokolja a határozatát. Így önmagában az a tény, hogy a kedvezményezett vállalkozás az Európai Unión belüli termelése jelentős részének exportjával részt vesz a Közösségen belüli kereskedelemben, ilyen támogatások esetén nem elegendő az említett hatások bizonyításához.

A C-222/07. sz. *Uteca*-ügyben 2009. március 5-én hozott ítéletében a Bíróság megállapította, hogy az EK 87. cikket úgy kell értelmezni, hogy az olyan tagállami intézkedés, amely arra kötelezi a televíziós műsorszolgáltatókat, hogy működési bevételeik 5%-át európai játék- és tévéfilmek előzetes finanszírozására fordítsák, továbbá ezen 5% 60%-át olyan alkotásokra szánják, amelyek eredeti nyelve e tagállam valamely hivatalos nyelve, nem jelent ugyanezen tagállam filmipara számára nyújtott állami támogatást. A Bíróság kifejtette, hogy nem tűnt úgy, hogy az említett intézkedés által az érintett tagállam filmipara számára nyújtott előny közvetlenül ezen állam által vagy az általa kijelölt vagy létrehozott köz- vagy magánszervezet által nyújtott előnynek minősülne. Az előny ugyanis olyan általános szabályozásból ered, amely a televíziós műsorszolgáltatókat – függetlenül attól, hogy köz- vagy magánjellegűek-e – arra kötelezi, hogy működési bevételeik egy részét játék- és tévéfilmek előzetes finanszírozására fordítsák. Továbbá a Bíróság álláspontja szerint az adott ügyben nem tűnt úgy, hogy az érintett előny az ilyen műsorszolgáltatók hatóságok általi ellenőrzésétől vagy az e hatóságok által az ilyen műsorszolgáltatók számára adott utasításoktól függne.

Adózás

E területen a C-357/07. sz. *TNT Post UK* ügyben 2009. április 23-án hozott ítéletet kell kiemelni, amelyben a Bíróság a hozzáadottérték-adó vonatkozásában pontosíthatta a 77/388/EGK hatodik irányelv¹⁶ 13. cikke A. része (1) bekezdésének a) pontja szerinti „állami postai szolgáltatók” mentességének alkalmazási körét. Az alapeljárásban a kereskedelmi küldeményekkel kapcsolatos, hozzáadottértékadó-köteles „upstream szolgáltatásokat” nyújtó TNT Post vitatta az Egyesült Királyság egyetlen egyetemes postai szolgáltatójaként működő Royal Mail által nyújtott postai szolgáltatások adómentességének jogszerűségét, amely utóbbi társaságnak sem a jogállását, sem a kötelezettségeit nem módosították a postaágazat piacának 2006-ban e tagállamban történt liberalizációját követően. Az előzetes döntéshozatali kérelem alapján eljáró Bíróság kimondta, hogy a fent hivatkozott 13. cikk A. része (1) bekezdésének a) pontja szerinti „állami postai szolgáltató” fogalma olyan köz- vagy magánszervezetekre vonatkozik, amelyek valamely

¹⁶ A tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításáról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv (HL L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 23. o.).

tagállamban a 97/67/EK irányelv¹⁷ 3. cikkében meghatározott egyetemes postai szolgáltatás egészének vagy egy részének biztosítását vállalják. E tekintetben a fent hivatkozott 13. cikk A. része (1) bekezdése a) pontjában előírt mentesség változatlanul fennmarad, a postaágazat liberalizációjától függetlenül. A Bíróság másfelől megállapította, hogy ez az adómentesség – a személyszállítás és a távközlési szolgáltatások kivételével – olyan szolgáltatásnyújtásokra és az azokhoz tartozó termékértékesítésekre alkalmazandó, amelyeket az állami postai szolgáltatók e minőségükben, azaz valamely tagállamban az egyetemes postai szolgáltatás egészének vagy egy részének biztosítását vállaló gazdasági szereplőként nyújtanak. Az adómentesség nem alkalmazandó az olyan szolgáltatásnyújtásokra és az azokhoz tartozó termékértékesítésekre, amelyeknek a feltételeit egyedi szerződésekben határozták meg.

A jogszabályok közelítése és az egységes jogszabályok

Az e területre vonatkozó ismét igen bőséges ítélkezési gyakorlat tárgyalását két közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos ítélet bemutatásával kezdjük.

A települési hulladék gyűjtésével, szállításával és ártalmatlanításával kapcsolatos szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződés odaítélésével kapcsolatos C-573/07. sz. *Sea*-ügyben 2009. szeptember 10-én hozott ítéletében a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az EK 43. és az EK 49. cikkel, valamint az egyenlő bánásmód elvével és az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmával, továbbá az abból fakadó átláthatóság követelményével nem ellentétes valamely szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződésnek egy teljes egészében köztőkével rendelkező részvénytársaság számára történő közvetlen odaítélése, amennyiben az ajánlatkérőként eljáró önkormányzat e társaság felett a saját szervei felett gyakorolthoz hasonló ellenőrzést gyakorol, és e társaság tevékenységének lényeges részét a részvényeivel rendelkező önkormányzat vagy önkormányzatok részére végzi.

Következésképpen, a nemzeti bíróság által végzett, az alapszabály érintett rendelkezéseinek hatékonyságára vonatkozó vizsgálat sérelme nélkül, a részvényes önkormányzatok által a fenti társaság felett gyakorolt ellenőrzés a saját szervei felett gyakorolt ellenőrzéshez hasonlóan tekinthető, ha egyfelől, a fenti társaság tevékenysége az említett önkormányzatok területére korlátozódik, és alapvetően a javukra végzi azt, és másfelől, a fenti önkormányzatok képviselőiből álló, az alapszabállyal létrehozott szerveken keresztül az önkormányzatok meghatározó befolyást gyakorolnak mind e társaság stratégiai céljaira, mind pedig a fontos döntéseire.

A Bíróság azt is kimondta, hogy noha nem zárható ki, hogy egy társaság üzletrészeit magánbefektetőknek adják el, annak elismerése azonban, hogy ennek egyszerű lehetősége állandó bizonytalanságban tarthassa valamely közbeszerzési eljárás nyertes ajánlattevő társasága tőkéje közjogi jellegének megítélését, nem lenne összeegyeztethető a jogbiztonság elvével. A társaság tőkéjének magánbefektetők előtti megnyitását csak akkor lehet figyelembe venni, ha a közbeszerzési szerződés odaítélésének időpontjában fennáll az ilyen megnyitás konkrét és rövid távú lehetősége.

A C-480/06. sz., *Bizottság kontra Németország* ügyben 2009. június 9-én hozott ítéletben, amelynek tárgya a négy Landkreise és Hamburg város köztisztasági szervezeti egységei által a hulladékok

¹⁷ A 2002. június 10-i 2002/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 176., 21. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 4. kötet, 316. o.) módosított, a közösségi postai szolgáltatások belső piacának fejlesztésére és a szolgáltatás minőségének javítására vonatkozó közös szabályokról szóló, 1997. december 15-i 97/67/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 15., 14. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 3. kötet, 71. o.).

termikus hasznosító létesítményben való ártalmatlanítására irányuló, közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül kötött szerződés volt, a Bíróság megállapította, hogy az olyan szerződés, amely mind a közszolgáltatás ellátását – azaz a hulladékok termikus hasznosítását – célzó létesítmény jövőbeli megépítésének és üzemeltetésének alapját, mind pedig annak jogi keretét jelenti, feltéve hogy azt magánfél részvétele nélkül, kizárólag hatóságok kötötték, és nem írja elő, és nem is határozza meg előre a hulladékkezelő létesítmény megépítéséhez és üzemeltetéséhez esetlegesen szükséges szerződések odaítélését, nem tartozik a 92/50/EGK irányelv¹⁸ hatálya alá.

A közjogi hatóság közfeladatait ugyanis saját eszközeivel vagy más közjogi hatóságokkal együttműködve is végrehajthatja, anélkül hogy köteles lenne igénybe venni a szervezeti egységeinek körébe nem tartozó, külső jogalanyokat. E tekintetben egyrészt a közösségi jog egyáltalán nem kötelezi a hatóságokat arra, hogy közszolgáltatási feladataik közös ellátása érdekében különleges jogi formát alakítsanak ki. Másrészt, a hatóságok közötti hasonló együttműködés nem kérdőjelezheti meg a közbeszerzésre vonatkozó közösségi szabályok elsődleges célját, azaz a szolgáltatások szabad nyújtását és a torzulásmentes verseny megnyitását valamennyi tagállamban, mivel ezen együttműködés megvalósítását kizárólag a közérdek szolgálatán alapuló megfontolások és követelmények határozzák meg, és biztosítva van a 92/50 irányelvben előírt, az érdekelték közötti egyenlő bánásmód elve, így módon egyetlen magánvállalkozás sem kerül versenytársaival szemben előnyösebb helyzetbe.

Ezt követően az ítéletek egy olyan csoportját ismertetjük, amelyekben a Bíróság a kereskedelmi gyakorlatokat szabályozó közösségi jogszabályokat értelmezte a fogyasztóvédelem szempontjából.

A távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelmével kapcsolatos C-489/07. sz. *Messner*-ügyben 2009. szeptember 3-án hozott ítéletében a Bíróság arról határozott, hogy lehet-e ellenértéket követelni attól a fogyasztótól, aki a szerződés megkötése után gyakorolta elállási jogát. A Bíróság kimondta, hogy a 97/7/EK irányelv¹⁹ 6. cikke (1) bekezdésének második mondatában és (2) bekezdésében szereplő rendelkezéseket úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely általános módon előírja az eladó számára azt a lehetőséget, hogy ellenérték megfizetését követelje a fogyasztótól a távollévők között kötött szerződés alapján megvásárolt fogyasztási cikk használatáért abban az esetben, ha ez utóbbi határidőn belül gyakorolta az elállási jogát. Abban az esetben ugyanis, ha a fogyasztónak egy ilyen ellenértéket kellene fizetnie kizárólag azért, mert lehetősége volt a fogyasztási cikk használatára az alatt az időszak alatt, amíg az a birtokában volt, kizárólag a fenti ellenérték ellenében gyakorolhatná az elállási jogát, ami egyértelműen ellentmondana a 97/7 irányelv szövegének, valamint céljának, és különösen megfosztaná a fogyasztót attól a lehetőségtől, hogy teljesen szabadon és bármiféle nyomás nélkül élhessen azzal a gondolkodási időszakkal, amelyet ez az irányelv biztosít számára. Ugyanígy, az elállási jog hatékonyságát és ténylegességét veszélyeztetné, ha a fogyasztó számára előírnák, hogy ellenértéket fizessen kizárólag azon körülmény miatt, hogy megvizsgálta és kipróbálta a fogyasztási cikket. Mivel az elállási jog célja éppen ennek a lehetőségnek a fogyasztó számára történő biztosítása, az a tény, hogy élt ezzel, nem járhat azzal a következménnyel, hogy a fogyasztó kizárólag ellenérték megfizetése ellenében gyakorolhatja ezt a jogot.

¹⁸ A szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1992. június 18-i 92/50/EGK tanácsi irányelv (HL L 209., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 322. o.).

¹⁹ A távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1997. május 20-i 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 144., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 319. o.).

Ugyanezen rendelkezésekkel azonban nem ellentétes az, hogy a fogyasztási cikk használatáért ellenérték megfizetését követeljék a fogyasztótól abban az esetben, ha a fogyasztó a polgári jog olyan elveivel össze nem egyeztethető módon használta a fogyasztási cikket, mint a jóhiszeműség és a jogalap nélküli gazdagodás, azzal a feltétellel, hogy ez nem veszélyeztetheti az irányelv célját, és különösen az elállási jog hatékonyságát és ténylegességét, amit a nemzeti bíróságnak kell értékelnie.

A C-243/08. sz. *Pannon GSM* ügyben 2009. június 4-én hozott ítéletben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a fogyasztók számára a 93/13/EGK irányelvben²⁰ biztosított védelem kiterjed azokra az esetekre is, amikor az eladóval vagy szolgáltatóval tisztességtelen feltételt tartalmazó szerződést kötő fogyasztó tartózkodik attól, hogy e feltétel tisztességtelen jellegére hivatkozzon, vagy azért, mert nem ismeri jogait, vagy azért, mert e hivatkozástól visszatartják őt egy esetleges bírósági eljárás költségei. A fogyasztóvédelem téren a nemzeti bíróságokra ruházott feladat következképpen nem korlátozódik annak pusztá lehetőségére, hogy valamely szerződési feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét megítéljék, hanem magában foglalja e kérdés hivatalból, akár saját illetékességük vizsgálata során történő megítélésének kötelezettségét is, amennyiben a nemzeti bíróságok rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges ténybeli és jogi elemek. Amennyiben a nemzeti bíróság az ilyen szerződési feltételt tisztességtelennek találja, annak alkalmazását mellőznie kell, kivéve, ha a fogyasztó e bíróság általi kioktatást követően nem kíván hivatkozni a tisztességtelen jellegre és a kötelező erő hiányára.

Ugyanígy az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a tisztességtelen szerződési feltétel csak abban az esetben nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve, ha ez utóbbi azt eredményesen megtámadta a nemzeti bíróság előtt, nem összeegyeztethető az irányelvvel. Az ilyen szabályozás ugyanis kizárja annak lehetőségét, hogy a nemzeti bíróság hivatalból legyen köteles vizsgálni a szerződési feltétel tisztességtelen jellegét.

A Bíróság azt is kimondta, hogy a fogyasztó által az eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződésben alkalmazott olyan feltétel, amely egyedileg nem került megtárgyalásra, és amely az eladó vagy szolgáltató székhelye szerinti bíróság kizárólagos illetékességét köti ki, tisztességtelennek tekinthető.

Ugyanezen gondolatmenetet követve a Bíróság a C-40/08. sz. *Asturcom Telecomunicaciones* ügyben 2009. október 6-án hozott ítéletében kimondta, hogy valamely jogerős, a fogyasztó távollétében hozott választottbírósági ítélet végrehajtása iránti kérelmet elbíráló bíróság, ha rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges ténybeli és jogi elemek, hivatalból köteles vizsgálni a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató között létrejött szerződésben szereplő választottbírósági kikötés tisztességtelen jellegét, amennyiben a nemzeti eljárási szabályok értelmében elvégezheti ezen értékelést a hasonló, belső jellegű keresetek tekintetében. Ez utóbbi esetben a nemzeti bíróság feladata valamennyi, a nemzeti jog értelmében ebből eredő következményt meghatározni abból a célból, hogy a szóban forgó kikötés ne jelentsen kötelezettséget a fogyasztóra nézve.

E vizsgálat tekintetében a Bíróság kifejtette egyfelől, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése kógens rendelkezésnek minősül, másfelől, hogy tekintettel azon közérdek jellegére és jelentőségére, amelyen az ezen irányelv által a fogyasztóknak biztosított védelem alapul, a 6. cikket azon nemzeti jogszabályokkal egyenértékűnek kell minősíteni, amelyek a nemzeti jogrendben a közrendi szabályok szintjén helyezkednek el.

²⁰ A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet 2. kötet, 288. o.).

A C-358/08. sz. *Aventis Pasteur* ügyben 2009. december 2-án hozott ítéletben a Bíróság, emlékeztetve az *O'Byrne*-ügyben hozott ítéletre²¹, kifejtette, hogy a 85/374/EGK irányelv²² 11. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az a nemzeti szabályozás, amely megengedi, hogy a bírósági eljárás során az alperest a perből elbocsássák, és helyette mást idézzenek meg, nem alkalmazható olyan módon, hogy az irányelv 3. cikke értelmében vett „gyártót” a 11. cikkben meghatározott határidő lejárta után, az elévülési időn belül más személlyel szemben indított eljárás alpereseként perbe lehessen vonni.

Azonban egyrészt az említett 11. cikket úgy kell értelmezni, mint amely nem zárja ki azt, hogy a nemzeti bíróság úgy határozzon, hogy az e cikkben meghatározott határidőn belül, a 85/374 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti „gyártót” 100%-os leányvállalatával szemben indított bírósági eljárásban a leányvállalatot a perből elbocsátja, és helyette az említett gyártót idézi meg, ha a nemzeti bíróság azt állapítja meg, hogy az érintett termék forgalomba hozataláról valójában ez a gyártó döntött.

Másrészt a 85/374 irányelv 3. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy ha a hibásnak vélt termék károsultja ésszerűen nem tudta megállapítani a termék gyártójának személyét azelőtt, hogy a termék szállítójával szemben érvényesítette igényét, akkor az említett szállítót különösen az említett irányelv 11. cikke alkalmazásában „gyártónak” kell tekinteni, amennyiben nem tájékoztatta saját kezdeményezésére és gondosan a károsultat a gyártó vagy a saját beszállítója személyéről, amit a nemzeti bíróságnak a konkrét ügy körülményeire tekintettel kell megvizsgálnia.

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok terén a Bíróság a 2005/29/EK irányelvet²³ értelmezte a C-261/07. és C-299/07. sz., *VTB-VAB* egyesített ügyekben 2009. április 23-án hozott ítéletében. Ebben az ítéletben a Bíróság kimondta, hogy az említett irányelvvel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely, egyes kivételektől eltekintve, az adott ügy különleges körülményeinek a figyelembevételével – általánosságban és preventív módon – tilt az eladó által a fogyasztónak tett mindenfajta kapcsolt ajánlatot.

Ugyanis e szabályozás annak ellenére írja elő a kapcsolt ajánlatok tilalmának az elvét, hogy ugyanezen irányelv I. mellékletében ez nem szerepel, márpedig ez a melléklet kimerítően sorolja fel azokat a minden körülmény között tiltott kereskedelmi gyakorlatokat, amelyeket következképpen nem kell esetenként megvizsgálni.

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy az irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos szabályokat közösségi szinten harmonizálja. Következésképpen a tagállamok nem fogadhatnak el az említett irányelvben foglaltaknál korlátozóbb intézkedéseket, még a magasabb szintű fogyasztóvédelem biztosítása érdekében sem.

²¹ A C-127/04. sz. ügyben 2006. február 9-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-1313. o.).

²² A hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1985. július 25-i 85/374/EGK tanácsi irányelv (HL 1985. L 210., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 257. o.).

²³ A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 149., 22. o.).

Márpedig az olyan nemzeti szabályozás, amely bevezeti a kapcsolt ajánlatok jogellenességének vélelmét, még ha a nemzeti jogszabály bizonyos kivételeket is ír elő az említett tilalom alól, nem felel meg az ezen irányelv által meghatározott követelményeknek.

A szellemi tulajdonjogok területén két ítéletet indokolt röviden bemutatni.

Először is, a C-32/08. sz. *FEIA*-ügyben 2009. július 2-án hozott ítéletben a Bíróság kimondta, hogy a 6/2002/EK rendelet²⁴ 14. cikkének (3) bekezdése, amely szerint a közösségi formatervezésiminta-oltalmi igény a munkáltatót illeti meg, ha a mintát munkaviszonyból eredő kötelességének teljesítéseként vagy munkáltatója utasításait követve alkalmazott alkotta meg, feltéve hogy a felek eltérően nem állapodtak meg, vagy az adott ország jogszabályai másként nem rendelkeznek, nem alkalmazandó a megbízás alapján megalkotott közösségi formatervezési mintákra. A közösségi jogalkotó ugyanis az említett rendelet 14. cikkének (3) bekezdésében foglalt különös szabályozásban a szerződéses jogviszonyok sajátos típusát, a munkaviszonyt kívánta meghatározni, ami kizárja azt, hogy ezt a bekezdést más szerződéses jogviszonyra – így például a megbízás alapján megalkotott közösségi formatervezési mintákra vonatkozó jogviszonyra – is alkalmazni lehessen.

Amennyiben egyrészt megbízás alapján megalkotott, lajstromozás nélküli közösségi formatervezési mintákról van szó, másrészt nemzeti szabályozás az ilyen formatervezési mintákat nem minősíti azonosnak a munkaviszony keretében megalkotott formatervezési mintákkal, a 6/2002 rendelet 14. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a közösségi formatervezési minta oltalma a szerzőt illeti meg, amennyiben szerződéssel nem ruházták át azt a jogutódjára. A közösségi formatervezésiminta-oltalomnak az említett rendelet 14. cikkének (1) bekezdése értelmében a szerzőről annak jogutódjára történő szerződéses átruházásának lehetősége ugyanis mind e cikk szövegével, mind a rendelet céljával összhangban áll. E tekintetben a közösségi formatervezésiminta-oltalom intézményének a Közösség valamennyi iparágának szükségleteihez való igazítása a közösségi formatervezésiminta-oltalom szerződéses átruházásával elősegítheti azon alapvető célkitűzés megvalósulását, amely arra irányul, hogy a közösségi formatervezésiminta-oltalomból eredő jogok a Közösség területének egészén hatékonyan érvényesíthetők legyenek. Végeredményben a formatervezési minták fokozott oltalma nem csupán azt segíti elő, hogy az egyes szerzők szakterületükön hozzájáruljanak a kiemelkedő minőség Közösségen belüli eléréséhez, hanem új termékek bevezetésére és fejlesztésére, valamint az előállításukra irányuló befektetésekre is ösztönöz. A nemzeti bíróságnak kell azonban az ilyen szerződés tartalmát megvizsgálnia, és e tekintetben megállapítania, hogy az adott esetben a lajstromozás nélküli formatervezési minta oltalma tényleg átszállt-e a szerzőről annak jogutódjára, e vizsgálat keretében a szerződésekre vonatkozó jogszabályokat alkalmazva annak megállapítása céljából, hogy az említett rendelet 14. cikkének (1) bekezdése alapján kit illet meg a nem lajstromozott közösségi formatervezési minta oltalma.

Másodszor, a C-240/07. sz. *Sony Music Entertainment* ügyben 2009. január 20-án hozott ítéletben a Bíróság kimondta, hogy a 2006/116/EK irányelvben²⁵ a szerzői jog és egyes szomszédos jogok – ebben az ügyben a hanghordozók többszörözésének joga – vonatkozásában előírt védelmi időt ugyanezen irányelv 10. cikkének (2) bekezdése értelmében akkor is alkalmazni kell, ha az érintett teljesítmény a védelem igénylésének helye szerinti tagállamban még soha nem részesült

²⁴ A közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL 2002. L 3., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 142. o.).

²⁵ A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló, 2006. december 12-i 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 372., 12. o.).

védelemben. E rendelkezés szövegéből ugyanis következik, hogy az első vagylagos feltétel arra vonatkozik, hogy a szóban forgó teljesítmény ezt megelőzően legalább egy tagállamban védelemben részesüljön. Az említett rendelkezés nem írja elő, hogy e tagállam ugyanaz legyen, mint amelyikben az ugyanezen irányelvben foglalt védelmet igénylik. Továbbá, ugyan ezen irányelv célja a tagállamok jogszabályainak harmonizálása, hogy a Közösségen belül egységes védelmi idő érvényesüljön, a 2006/116 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének olyan értelmezése, amely szerint e feltétel alkalmazása ahhoz van kötve, hogy azt megelőzően az irányelvben foglalt védelem igénylésének helye szerinti tagállam nemzeti jogszabályai védelmet biztosítsanak, noha ezen előzetes védelmet egy másik tagállamban már biztosították, nem felel meg sem a szóban forgó rendelkezés szövegének, sem pedig ezen irányelv rendeltetésének.

A Bíróság hozzátette, hogy a 2006/116 irányelv 10. cikkének (2) bekezdését akként kell továbbá értelmezni, hogy az említett irányelvben foglalt védelmi időt olyan helyzetben is alkalmazni kell, amikor az érintett mű vagy teljesítmény 1995. július 1-jén legalább egy tagállamban védelemben részesült e tagállam szerzői jogra vagy a szomszédos jogokra vonatkozó nemzeti rendelkezéseinek megfelelően, és az e művön vagy teljesítményen fennálló ezen jogok jogosultja, aki harmadik ország állampolgára, ezen időpontban e nemzeti rendelkezések értelmében védelemben részesült. Ugyanis e rendelkezés összefüggésében azt a kérdést, hogy a valamely művön vagy teljesítményen fennálló szerzői jogokkal szomszédos jogok jogosultja, aki harmadik ország állampolgára, 1995. július 1-jén védelemben részesült-e legalább egy tagállamban, e tagállam nemzeti rendelkezéseinek, nem pedig az ezen irányelvben foglalt védelem igénylése szerinti tagállam nemzeti rendelkezéseinek fényében kell mérlegelni. Ezt az álláspontot erősítik továbbá az említett irányelv harmonizációra, főként pedig arra irányuló célkitűzései, hogy a védelmi idő Közösségen belüli számításához a szerzői joggal szomszédos jogok védelmi idejének kezdő időpontját, valamint ezen jogok védelmi idejét egységesen kell meghatározni a belső piac zavartalan működése érdekében. Ebből következik, hogy olyan mű vagy teljesítmény tekintetében, amely 1995. július 1-jén legalább egy tagállamban védelemben részesült e tagállam nemzeti rendelkezéseinek értelmében, az a tény, hogy e védelem jogosultja harmadik ország állampolgára, és a 2006/116 irányelvben foglalt védelmi idő igénylése szerinti tagállamban nem részesül védelemben ugyanezen tagállam nemzeti jogának értelmében, ezen irányelv 10. cikke (2) bekezdése alkalmazásának szempontjából nem meghatározó. A lényeges kérdés ugyanis az, hogy a szóban forgó mű vagy teljesítmény 1995. július 1-jén legalább egy tagállam nemzeti rendelkezéseinek értelmében védelemben részesült-e.

Más, közösségi szintű harmonizáció tárgyát képező területeken szintén merültek fel jogviták.

A C-421/07. sz. *Damgaard*-ügyben 2009. április 2-án hozott ítéletében a Bíróság a reklámnak az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek területén alkalmazott fogalmát vizsgálta részletesen. Ebben az ügyben egy újságíró ellen indítottak eljárást azért, mert nyilvánosan terjesztett információkat egy olyan gyógyszer jellemzőiről és hozzáférhetőségéről, amelynek forgalmazása nem volt engedélyezve valamennyi tagállamban, noha a 2001/83/EK irányelv²⁶ magas szintű fogyasztóvédelmet ír elő a gyógyszerekről való tájékoztatás és azok reklámozása terén. A Bíróságot ezért a 2004/27/EK irányelvvel²⁷ módosított 2001/83 irányelv 86. cikkének értelmezésére kérték, amely alapján a Bíróság kimondta, hogy a gyógyszerre, így különösen annak terápiás vagy

²⁶ Az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló, 2001. november 6-i 2001/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 311., 67. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 69. o.).

²⁷ Az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló 2001/83/EK irányelv módosításáról szóló, 2004. március 31-i 2004/27/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 136., 34. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 34. kötet, 262. o.).

megelőző tulajdonságaira vonatkozó információk harmadik fél általi terjesztése e cikk értelmében vett reklámozásnak tekinthető akkor is, ha az adott harmadik fél saját kezdeményezésére, az ilyen gyógyszer gyártójától és a forgalmazójától jogilag és ténylegesen teljesen függetlenül jár el. A Bíróság hozzátette, hogy a nemzeti bíróság feladata annak megállapítása, hogy ez az információterjesztés olyan információkereskedelmet, illetve ügynöki tevékenységet vagy vásárlásra való ösztönzést valósít-e meg, amelynek célja a gyógyszerek rendelésének, szállításának, értékesítésének vagy fogyasztásának az elősegítése.

A fent hivatkozott *UTECA*-ügyben a Bíróság kimondta, hogy a 97/36/CE irányelvvel módosított, a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 89/552/EGK irányelvet²⁸ és különösen annak 3. cikkét, valamint az EK 12. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az a spanyol szabályozás, amely arra kötelezi a televíziós műsorszolgáltatókat, hogy működési bevételeik 5%-át európai játék- és tévéfilmek előzetes finanszírozására fordítsák, továbbá ezen 5% 60%-át olyan alkotásokra szánják, amelyek eredeti nyelve e tagállam valamely hivatalos nyelve. A Bíróság álláspontja szerint azon kérdéstől függetlenül, vajon az ilyen intézkedés az említett irányelv hatálya alá eső területekhez tartozik-e, a tagállamok főszabály szerint továbbra is hatáskörrel rendelkeznek az ilyen intézkedés elfogadására, feltéve hogy tiszteletben tartják a Szerződésben biztosított alapvető szabadságokat. Noha az ilyen intézkedés, amennyiben az azon kötelezettségre vonatkozik, hogy a működési bevételek európai játék- és tévéfilmek előzetes finanszírozására fordított 5%-ának 60%-át olyan alkotásokra fordítsák, amelyek eredeti nyelve az érintett tagállam valamely hivatalos nyelve, valóban több alapvető szabadság, nevezetesen a szolgáltatásnyújtás szabadságának, a letelepedés szabadságának, a tőke szabad mozgásának és a munkavállalók szabad mozgásának korlátozását jelenti, ezen intézkedést azonban igazolhatja az érintett tagállam egy vagy több hivatalos nyelvének védelmére és támogatására vonatkozó célkitűzés. E tekintetben az ilyen intézkedés, amennyiben az bevezeti az olyan játék- és tévéfilmekbe való beruházás kötelezettségét, amelyek eredeti nyelve e tagállam valamely hivatalos nyelve, megfelelőnek tűnik az ilyen célkitűzés megvalósításának biztosítására. Ugyanígy a Bíróság álláspontja szerint nem tűnik úgy, hogy az ilyen intézkedés túllép az említett célkitűzés eléréséhez szükséges mértéken. Ugyanis ezen intézkedés először is csak a műsorszolgáltatók működési bevételeinek 3%-át érinti, amely százalékarány nem tekinthető az elérni kívánt célkitűzéshez képest aránytalanoknak. Továbbá, az ilyen intézkedés nem lép túl a követett célkitűzés eléréséhez szükséges mértéken kizárólag azon tény miatt, hogy nem ír elő az érintett alkotások „kulturális termékként” való minősítését lehetővé tévő kritériumokat. Mivel a nyelv és a kultúra szorosan összekapcsolódik, nem tekinthető úgy, hogy a valamely tagállam által követett, egy vagy több hivatalos nyelvének védelmére és támogatására irányuló célkitűzést szükségszerűen egyéb kulturális kritériumoknak kell kísérniük ahhoz, hogy e célkitűzés igazolhassa a Szerződésben biztosított valamely alapvető szabadság korlátozását. Az ilyen intézkedés nem lép túl a követett célkitűzés eléréséhez szükséges mértéken kizárólag azon tény miatt, hogy az érintett finanszírozás kedvezményezettjei többségükben e tagállamban letelepedett filmgyártó vállalkozások. Azon tény, hogy az említett intézkedés alapjául szolgáló kritérium, azaz a nyelvi kritérium előnyt jelenthet olyan filmgyártó vállalkozások számára, amelyek az említett kritérium szerinti nyelven dolgoznak, és akik ennél fogva többségükben gyakorlatilag azon tagállamból származhatnak, amelynek e nyelv az egyik hivatalos nyelve, a követett célkitűzésben szükségképpen benne rejlőnek tűnik. Az ilyen helyzet önmagában nem bizonyíthatja az említett intézkedés aránytalan jellegét anélkül, hogy ne fosztaná meg értelmétől a tagállam által követett,

²⁸ A tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló, 1989. október 3-i 89/552/EGK tanácsi irányelv (HL L 298., 23. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 224. o.).

egy vagy több hivatalos nyelvének védelmére és támogatására irányuló célkitűzés közérdeken alapuló kényszerítő okként való elismerését. A Bíróság az EK 12. cikket illetően kifejtette, e rendelkezés csak a közösségi jog által szabályozott azon esetekben alkalmazható önállóan, amelyekre a Szerződés nem tartalmaz a hátrányos megkülönböztetést tiltó különös szabályt. Márpedig, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét a munkavállalók szabad mozgása, a letelepedési jog, a szolgáltatásnyújtás szabadsága, illetve a tőke szabad mozgása területén az EK 39. cikk (2) bekezdése, az EK 43., az EK 49., illetve az EK 56. cikk hajtotta végre. Ennélfogva a fentiekből következik, hogy nem tűnik úgy, hogy a vitatott intézkedés sértene a Szerződés említett rendelkezéseit, és nem tekinthető az EK 12. cikket sértőnek sem.

Védjegyek

E területen a C-301/07. sz. *PAGO International* ügy (2009. október 6-án hozott ítélet) emelendő ki, amelyben a Bíróság pontosította azokat a feltételeket, amelyeknek a védjegyeknek meg kell felelniük ahhoz, hogy a 40/94/EK rendelet²⁹ 9. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében „jó hírnevet” élvező védjegyeknek minősülhessenek. Analógiaként a C-292/00. sz. *Davidoff*-ügyben 2003. január 9-én hozott ítélettel (EBHT 2003., I-389. o.) érvelve, a Bíróság először is megállapította, hogy az említett 9. cikk (1) bekezdése c) pontjának szóhasználata ellenére, valamint azon rendszer általános felépítésére és céljaira tekintettel, amelynek e cikk a részét képezi, a jó hírnevet élvező közösségi védjegyek oltalma nem lehet alacsonyabb szintű az azonos, illetve hasonló áruk vagy szolgáltatások tekintetében használt megjelölések esetében, mint a nem hasonló áruk vagy szolgáltatások tekintetében használt megjelölések esetében. Ennélfogva a Bíróság szerint e cikk a jó hírnevet élvező közösségi védjegy árujegyzékében szereplő árukhoz, illetve szolgáltatásokhoz hasonló árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban is kiterjed a közösségi védjegyre. A Bíróság ezt követően megállapította, hogy az e rendelkezésben biztosított oltalom akkor terjed ki valamely közösségi védjegyre, ha ezt a védjegyet az általa jelölt árukkal vagy szolgáltatásokkal érintett vásárlóközönség jelentős része a Közösség területének jelentős részén ismeri, és hogy a PAGO International védjegynek egy tagállam, nevezetesen Ausztria, teljes területén való jó hírnevére tekintettel, e terület úgy tekinthető, hogy a Közösség területének jelentős részét képezi.

Szociálpolitika

E területen a Bíróság eddig még fel nem merült problémákkal találta magát szemben. A C-44/08. sz., *Akavan Erityisalojen Keskusliitto AEK és társai* ügyben 2009. szeptember 10-én hozott ítélet tette lehetővé számára, hogy döntést hozzon – most először – a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 98/59/EK tanácsi irányelv³⁰ 2. cikkében foglalt tájékoztatási és konzultációs kötelezettség hatályáról.

A konzultációs kötelezettség keletkezésének időpontját illetően a Bíróság megállapította, hogy a vállalatcsoporton belüli stratégiai vagy a tevékenység megváltoztatására vonatkozó olyan döntések meghozatala, amelyek csoportos létszámcsökkentés megfontolására vagy tervbevételére kényszerítik a munkáltatót, keletkeztetik számára a kötelezettséget a munkavállalók képviselőivel való konzultációra. A Bíróság ezenfelül pontosította, hogy e kötelezettség létrejötte nem függ attól, hogy a munkáltatónak módjában áll-e közölni a 98/59 irányelv 2. cikke (3) bekezdése első albekezdésének b) pontjában szereplő összes információt a munkavállalók képviselőivel.

²⁹ A közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994. L 11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.).

³⁰ Az 1998. július 20-i 98/59/EK tanácsi irányelv (HL L 225., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 327. o.).

Ami a konzultációs kötelezettség címzettjének meghatározását illeti, a Bíróság hangsúlyozta, hogy a tájékoztatásra, konzultációra és értesítésre vonatkozó kötelezettségek egyedüli címzettje a munkáltató. A munkáltatót ellenőrző vállalkozás nem minősül munkáltatónak még akkor sem, ha a munkáltatóra nézve kötelező döntéseket hozhat. Az anyavállalatból és egy vagy több leányvállalatból álló vállalatcsoport esetében a munkavállalók képviselőivel való konzultációra vonatkozó kötelezettség csak akkor jön létre a munkáltatói jogkört gyakorló leányvállalatnál, amikor ezt a leányvállalatot, amelynél a csoportos létszámcsökkentésre várhatóan sor fog kerülni, azonosították.

A konzultációs eljárás lezárultát illetően a Bíróság pontosította, hogy vállalatcsoport esetén a csoportos létszámcsökkentéssel érintett leányvállalatnál folytatott konzultációnak le kell zárulnia, mielőtt az említett leányvállalat – adott esetben az anyavállalat közvetlen utasításának eleget téve – felmondja a létszámcsökkentéssel érintett munkavállalók munkaszerződését.

A C-12/08. sz. *Mono Car Styling* ügyben 2009. július 16-án hozott ítéletben a Bíróság szintén első alkalommal hozott döntést abban a kérdésben, hogy a 98/59 irányelv³¹ egyéni jogot biztosít-e azon munkavállalók számára, akik a tájékoztatási és konzultációs eljárás megsértésére kívánnak hivatkozni.

A Bíróság szerint a 98/59 irányelvben, különösen annak 2. cikkében előírt, a tájékoztatáshoz és a konzultációhoz való jog a munkavállalók mint kollektíva javára került megfogalmazásra, tehát kollektív jelleggel rendelkezik. Márpedig e kollektív jognak az ezen irányelv 6. cikke által megkövetelt védelmi szintje elértnek tekinthető, ha az alkalmazandó nemzeti szabályozás olyan keresetőségi jogot biztosít a munkavállalók képviselői számára, amellyel kapcsolatban nem állnak fenn korlátozások vagy különleges feltételek. A 98/59 irányelv 6. cikkét a 2. cikkel összefüggésben következésképpen úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely arra irányuló eljárásokat ír elő, hogy mind a munkavállalók képviselői, mind pedig az egyes munkavállalók számára lehetővé váljon az ezen irányelvben előírt kötelezettségek tiszteletben tartása ellenőrzésének kezdeményezése, de amely szabályozás korlátozza a munkavállalók egyéni keresetőségi jogát a felhozható kifogások tekintetében, és e keresetőségi jogot ahhoz a feltételhez köti, hogy a kifogásokat a munkáltatóval szemben a munkavállalók képviselőinek előzetesen meg kell fogalmazniuk, valamint ahhoz a feltételhez, hogy az érintett munkavállalónak előzetesen közölnie kell a munkáltatóval azt a tényt, hogy vitatja, hogy a tájékoztatási és konzultációs eljárást tiszteletben tartották.

A Bíróság arra is emlékeztetett, hogy a nemzeti bíróságnak a nemzeti jog alkalmazása során, a nemzeti jog összhangban álló értelmezése elvének alkalmazásával, a nemzeti jog valamennyi szabályát figyelembe kell vennie, és amennyire csak lehetséges, azt az irányelv szövegére és céljára tekintettel kell értelmeznie az abban előírt eredmény elérése érdekében. Ebből kifolyólag, mivel a 98/59 irányelv 2. cikkével ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az ott előírt kötelezettségekhez képest csökkenti a csoportos létszámcsökkentéseket végrehajtani szándékozó munkáltató kötelezettségeit, ezért a nemzeti bíróság feladata, hogy saját hatáskörében eljárva biztosítsa, hogy az ilyen munkáltatóra háruló kötelezettségek az említett irányelv 2. cikkében előírt kötelezettségekhez képest ne csökkenjenek.

A C-116/08. sz. *Meerts*-ügyben 2009. október 22-én hozott ítéletében a Bíróságnak alkalma nyílt pontosítani a részmunkaidős szülői szabadsága alatt elbocsátott munkavállalónak az UNICE, a CEEP

³¹ Lásd előző lábjegyzet.

és az ESZSZ által a szülői szabadságról kötött keretmegállapodásról szóló 96/34/EK irányelvből³² eredő jogait.

Abból a megállapításból kiindulva, hogy a keretmegállapodás 2. szakaszának 6. pontja arról rendelkezik, hogy a szülői szabadság megkezdéséig megszerzett vagy a szerzés folyamatában lévő jogok e szabadság végéig változatlanok maradnak, a Bíróság kimondta, hogy mind e rendelkezés szövegéből, mind pedig annak összefüggéseiből kitűnik, hogy e rendelkezés célja a munkavállalót már a szülői szabadság kezdetén megillető, a munkaviszonyból eredő – megszerzett vagy a szerzés folyamatában lévő – jogok elvesztésének vagy korlátozásának elkerülése, és annak biztosítása, hogy e szabadság végével e jogokat illetően a munkavállaló ugyanolyan helyzetben legyen, mint az említett szabadságot megelőzően. A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmódnak a szülői szabadságról szóló keretmegállapodásban kitűzött céljára tekintettel a már megszerzett vagy a szerzés folyamatában lévő jogok tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettség úgy értendő, hogy az a közösségi szociális jog olyan elvét fejezi ki, amely különleges jelentőséggel bír, és amelyet nem lehet megszorítóan értelmezni. A szülői szabadságról szóló keretmegállapodásból következik, hogy a „megszerzett vagy a szerzés folyamatában lévő jogoknak” az említett keretmegállapodás értelmében vett fogalma magában foglalja a közvetlenül vagy közvetve a munkaviszonyból származó összes jogot és készpénzben vagy természetben nyújtott összes előnyt, amely a munkavállalót a munkáltatóval szemben a szülői szabadság kezdetén megilleti. E jogok és előnyök között szerepelnek mindazok, amelyek a foglalkoztatási feltételekre vonatkoznak, mint a teljes munkaidőben foglalkoztatott és részmunkaidős szülői szabadságban részesülő munkavállalónak azon joga, hogy a határozatlan időre szóló munkaszerződés munkáltató általi egyoldalú felmondása esetén olyan felmondási ideje legyen, amelynek az időtartama a munkavállalónak a vállalkozásnál eltöltött szolgálati idejétől függ, és amelynek a célja új munkahely keresésének a megkönnyítése. A jogok és előnyök ezen összessége nem érvényesülne abban az esetben, ha a részmunkaidős szülői szabadság során történő elbocsátáskor a törvényes felmondási idő be nem tartása esetén egy teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló elvesztené az ahhoz való jogát, hogy a neki járó végkielégítést a munkaszerződése alapján járó munkabére alapján határozzák meg. Így, a munkaviszonyból származó jogok szülői szabadság esetén történő korlátozásához vezető nemzeti szabályozás visszatárhathatja a munkavállalót attól, hogy ilyen szabadságot vegyen ki, és arra ösztönözheti a munkáltatót, hogy inkább a szülői szabadságon lévő munkavállalókat bocsássa el. Ez közvetlenül ellentétes a szülői szabadságról szóló keretmegállapodás célkitűzésével, amely keretmegállapodás egyik célja a családi élet és a hivatás jobb összeegyeztethetősége.

A Bíróság ebből arra következtetett, hogy a szülői szabadságról szóló keretmegállapodással ellentétes az, ha a határozatlan időre és teljes munkaidőben foglalkoztatott, azonban részmunkaidős szülői szabadságban részesülő munkavállaló munkaszerződésének munkáltató általi, súlyos ok nélküli vagy a törvényes felmondási idő be nem tartásával történő egyoldalú felmondása esetén az e munkavállalónak fizetendő végkielégítést az elbocsátásának időpontjában kapott csökkentett fizetése alapján határozzák meg.

A C-88/08. sz. *Hütter*-ügyben 2009. június 18-án hozott ítéletben a Bíróság kimondta, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amely kizárja a 18. életév betöltése előtt teljesített szolgálati idő figyelembevételét azon fizetési fokozat meghatározása során, amelybe valamely tagállam közszolgálatának szerződéses alkalmazottait besorolják, jogszerűen nem igazolható életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést valósít meg, és emiatt ellentétes a közösségi joggal.

³² Az 1997. december 15-i 97/75/EK tanácsi irányelvvel (HL 1998. L 10., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 263. o.) módosított, 1996. június 3-i 96/34/EK tanácsi irányelv (HL 1996. L 145., 4. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 285. o.).

Ítéletében a Bíróság megállapította, hogy az ilyen szabályozás, amely eltérő bánásmódot vezet be a személyek között a szakmai tapasztalatuk megszerzésekor betöltött életkoruk alapján, a 2000/78/EK irányelv³³ 2. cikke (1) bekezdése és (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett, közvetlenül az életkoron alapuló eltérő bánásmódot valósít meg.

A Bíróság ezt követően kiemelte, hogy a szóban forgó szabályozás által kitűzött célok, nevezetesen az a cél, hogy ne hozzák hátrányos helyzetbe az általános középfokú képzést a szakképzéshez képest, valamint az a cél, hogy elősegítsék a szakképzett fiatalok munkaerő-piaci beilleszkedését, a 2000/78 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett jogszerű célok.

Mindazonáltal a Bíróság megjegyezte, hogy e két cél ellentétesnek tűnik, hiszen a jogvita tárgyát képező intézkedés nem tudja őket egyszerre előnyben részesíteni. Ezenfelül, ami azt a célt illeti, hogy ne hozzák hátrányos helyzetbe az általános középfokú képzést a szakképzéshez képest, a Bíróság hangsúlyozta, hogy a korábbi tapasztalat megszerzésekor betöltött életkor kritériuma az elvégzett képzés jellegétől függetlenül alkalmazandó. E körülmények alapján e kritérium nem tűnik megfelelőnek a cél elérésére. Ami a szakképzésben részt vett fiatalok munkaerőpiacra történő beilleszkedését elősegíteni kívánó célt illeti, a Bíróság hangsúlyozta, hogy a 18. életév betöltése előtt szerzett tapasztalat figyelembevételének kizárása különbségtétel nélkül alkalmazandó minden közszolgálati szerződéses alkalmazottra, bármilyen életkorban történik a felvételük. Ez a szabály, mivel nem veszi figyelembe a személyek korát a felvételük időpontjában, nem felel meg azon célnak, hogy a fiatal munkavállalók csoportjának munkaerőpiacra való belépését elősegítse.

A Bíróság mindebből azt a következtetést vonta le, hogy az említett szabályozással bevezetett hátrányos megkülönböztetés nem tekinthető igazottnak, és így ellentétes a 2000/78 irányelv 1., 2. és 6. cikkével.

Környezetvédelem

A környezetvédelmi joggal kapcsolatos peres ügyek, akár csak a korábbi években, nagy számban kerültek a Bíróság elé.

A C-76/08. sz., *Bizottság kontra Málta* ügyben 2009. szeptember 10-én hozott ítéletében a Bíróság azt vizsgálta, hogy a Máltai Köztársaság megszegte-e – miként azt a Bizottság állította – a vadon élő madarak védelméről szóló, 1979. április 2-i 79/409/EGK tanácsi irányelvből³⁴ eredő kötelezettségeit azáltal, hogy a 2004–2007-es időszak tekintetében engedélyezte a tavaszi fűj- és vadgerlevadászatot.

Az említett irányelv 7. cikkének (1) és (4) bekezdése értelmében ugyanis e két fajt nem szabad a fiókanevelési területükre történő visszatérésük során vadászni. Ugyanakkor ugyanezen irányelv 9. cikkének (1) bekezdése e tilalmak alóli kivételrendszerről rendelkezik arra az esetre, ha nincs más kielégítő megoldás.

A Bíróság rámutatott, hogy bár a két szóban forgó faj ténylegesen ősszel van jelen Máltán, a kérdéses években az őszi vadászati időnyben a vadászok mindössze elhanyagolható mennyiségű madarat tudtak befogni. Ezenfelül, ezen időszak során Máltának csupán korlátozott területű

³³ A foglalkoztatás és munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv (HL L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.).

³⁴ HL L 103., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 98. o.

részét látogatja a szóban forgó két madárfaj. Végül, e két madárfaj populációja nem marad el az elégséges szinttől. A veszélyeztetett fajok IUCN (International Union for Conservation of Nature – nemzetközi természetvédelmi unió) által elkészített tiltólistájából különösen az következik, hogy a szóban forgó fajok a „kevésbé veszélyeztetett” elnevezésű kategóriába tartoznak. A Bíróság úgy vélte, hogy figyelemmel ezen igen különös körülményekre, e két faj őszi vadászati idényben való vadászata nem tekinthető úgy, mint amely Máltán a tavaszi vadászati idény megnyitásához képest kielégítő megoldást képez.

Mindenesetre e megállapítás korántsem jelenti a tavaszi vadászat engedélyezése lehetőségének korlátlan megnyitását, hanem mindössze annyiban teszi lehetővé annak megnyitását, amennyiben az szükséges, és ha az irányelv által elérni kívánt többi célkitűzés nem kerül veszélybe. Így a Bíróság úgy vélte, hogy a tavaszi vadászati idény megnyitása, amelynek idején e két faj visszatér fiókanevelési területére, és amely a fűrj esetében háromszor, a vadgerle esetében pedig nyolcszor magasabb halálozást eredményez az őszi időszak során folytatott vadászathoz képest, nem képez megfelelő és a fajok védelmére irányuló, az ugyanezen irányelv által elérni kívánt célkitűzéssel szigorúan arányos megoldást.

E körülményekre való tekintettel a Bíróság megállapította, hogy a Máltai Köztársaság nem tartotta tiszteletben az eltérés feltételeit, ennél fogva pedig nem teljesítette az említett irányelvből eredő kötelezettségeit.

A C-165/08. sz., *Bizottság kontra Lengyelország* ügyben 2009. július 16-án hozott ítéletében a Bíróság azt vizsgálta, hogy a Lengyel Köztársaság megszegte-e – miként azt a Bizottság állította – a 2001/18/EK irányelvből³⁵ és a 2002/53/EK irányelvből³⁶ eredő kötelezettségeit azáltal, hogy általános jelleggel megtiltotta a géntechnológiával módosított fajták vetőmagjainak szabad forgalmazását és a géntechnológiával módosított fajták nemzeti fajtajegyzékbe való felvételét.

A Lengyel Köztársaság sajátos módon arra hivatkozott, hogy a 2001/18 és a 2002/53 irányelv nem alkalmazható az adott ügyre, mivel azok a szabad mozgás, a környezetvédelem és a közegészség védelmének céljait szolgálják, miközben a nemzeti szabályozás etikai, illetve vallási célokat kíván megvalósítani. Más szóval, a jogvita tárgyát képező nemzeti rendelkezések a fent említett irányelvek hatályán kívül esnek, tehát a géntechnológiával módosított szervezetek szabad mozgásának általuk kiváltott akadályozása, amely az EK 28. cikket esetlegesen sérti, az EK 30. cikk alapján igazolható.

A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az ügy eldöntéséhez nem szükséges határozni arról a kérdésről, hogy a tagállamoknak továbbra is jogukban áll-e etikai és vallási érvekre hivatkozni az olyan belső intézkedések meghozatalának igazolásaként, amelyek eltérnek a 2001/18 és a 2002/53 irányelv rendelkezéseitől. A Bíróság elegendőnek tartotta megállapítani, hogy a Lengyel Köztársaság nem bizonyította, hogy a vitatott nemzeti rendelkezések ténylegesen a hivatkozott célokat követték volna. E körülmények között a Lengyel Köztársaság az olyan általános tilalmakkal, mint amelyeket a vitatott nemzeti rendelkezések tartalmaznak, nem teljesítette sem a 2001/18 irányelv 22. és 23. cikkéből, sem pedig a 2002/53 irányelv 4. cikkének (4) bekezdéséből és 16. cikkéből eredő kötelezettségeit. A Bíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy az a tagállam, amely

³⁵ A géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról és a 90/220/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2001. március 12-i 2001/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 106., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 77. o.).

³⁶ A mezőgazdasági növényfajok közös fajtajegyzékéről szóló, 2002. június 13-i 2002/53/EK tanácsi irányelv (HL L 193., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 36. kötet, 281. o.).

megtiltja a genetikailag módosított növényfajták vetőmagjainak szabad mozgását, valamint a genetikailag módosított növényfajták nemzeti fajtajegyzékbe való felvételét, nem teljesíti sem a 2001/18 irányelv 22. és 23. cikkéből, sem pedig a 2002/53 irányelv 4. cikkének (4) bekezdéséből és 16. cikkéből eredő kötelezettségeit.

A C-254/08. sz., *Futura Immobiliare és társai* ügyben (2009. július 16-án hozott ítélet), amely a hulladékokra vonatkozó adó kiszámításával volt kapcsolatos, és amelyben lehetősége nyílt „a szennyező fizet” elv alkalmazására, a Bíróság úgy értelmezte a 2006/12/EK irányelv³⁷ 15. cikkének a) pontját, hogy azzal a közösségi jog jelenlegi állása szerint nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a települési hulladékgazdálkodás és -ártalmatlanítás finanszírozása céljából olyan adót ír elő, amelyet az e szolgáltatás igénybevevői által termelt hulladék mennyiségének becslése alapján, és nem az általuk ténylegesen termelt és gyűjtésre leadott hulladék mennyisége alapján számítanak ki.

A Bíróság érvelését arra a tényre alapította, hogy abban az esetben, amikor a hulladék birtokosai átadják azt egy hulladékgyűjtőnek, a 2006/12 irányelv 15. cikkének a) pontja előírja, hogy „a szennyező fizet” elvvel összhangban a hulladékártalmatlanítással kapcsolatban felmerülő költségeket e hulladékbirtokosoknak kell viselniük. Márpedig gyakran nehéz, sőt költséges az egyes „birtokosok” által gyűjtésre leadott települési hulladék pontos mennyiségének a meghatározása. Ilyen körülmények között azon kritériumok alkalmazása, amelyek egyrészt a „birtokos” azon termelési kapacitását, amelyet az általuk elfoglalt ingatlan területe és rendeltetése alapján számítanak, és/vagy másrészt a termelt hulladék jellegén alapulnak, lehetővé teszi e hulladék ártalmatlanítása költségének a számítását és annak a különböző „birtokosok” közötti felosztását, mivel e két paraméternek közvetlen hatása lehet az említett költségek összegére.

A Bíróság kimondta, hogy mindenesetre a kérdést előterjesztő bíróság feladata a hozzá előterjesztett ténybeli és jogi elemek alapján annak vizsgálata, hogy a szóban forgó hulladékadó nem vezet-e ahhoz, hogy a költségek egyes „birtokosokra”, a jelen esetben a szállodaipari létesítményekre való terhelése nyilvánvalóan aránytalan azon hulladék mennyiségéhez és jellegéhez képest, amelyet azok termelhetnek.

Vízumpolitika, menekültügy és bevándorlás

A vízumpolitika területét érintő ügyek száma megsokszorozódni látszik, és a Bíróságnak most először nyílt alkalma több, idevágó irányelv értelmezésére.

Így a C-19/08. sz., *Petrosian és társai* ügyben 2009. január 29-én hozott ítéletében a Bíróság a menedékjog iránti kérelemmel kapcsolatos átadási eljárást vizsgálta, és így lehetősége nyílt a 343/2003/EK rendelet³⁸ értelmezésére. Az örmény származású Petrosian család előbb Franciaországban, majd ezt követően Svédországban nyújtott be menedékjog iránti kérelmet. A svéd hatóságok a családot vissza akarták küldeni Franciaországba, mely határozatot a Petrosian család többször is megtámadta, és így az említett rendelet 20. cikke (1) bekezdésének d) pontjában írt hat hónapos határidő lejárt. E határidő, melynek kezdetét „a fellebbezéssel vagy a felülvizsgálattal kapcsolatos határozat időpontjától” kell számítani, lehetővé teszi azon tagállam

³⁷ A hulladékokról szóló, 2006. április 5-i 2006/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 114., 9. o.).

³⁸ Harmadik ország állampolgára által a tagállamok egyikében benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2003. február 18-i 343/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 50., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 109. o.).

számára, amelyben a menedékjog iránti kérelmet benyújtották, hogy eljárjon az átadással kapcsolatban, míg a határidő lejártának az a következménye, hogy ugyanezen állam lesz felelős e kérelem megvizsgálásáért. Az ítélet központi kérdése arra vonatkozott, hogy mi minősül a hat hónapos határidő folyását megindító eseménynek.

Válaszában a Bíróság két esetet különböztetett meg aszerint, hogy a nemzeti rendelkezések biztosítanak-e felfüggesztő hatályú jogorvoslatot, vagy sem. Ennek alapján úgy határozott, hogy abban az esetben, ha nem áll rendelkezésre felfüggesztő hatályú jogorvoslat, az átadás végrehajtására szolgáló határidő számítása azon – kifejezett vagy hallgatóságos – határozat meghozatalával kezdődik, amellyel az átadás iránt megkeresett tagállam hozzájárul az érdekelt visszavételéhez. Ezzel szemben viszont, ha az átadást kérő tagállam jogszabályai szerint a jogorvoslatnak felfüggesztő hatálya van, akkor az átadás végrehajtására szolgáló határidő kezdete nem az átadási eljárás végrehajtását felfüggesztő ideiglenes bírósági határozat meghozatala, hanem az eljárás megalapozottságával kapcsolatos azon bírósági határozat meghozatala, amely a végrehajtást már nem akadályozhatja. Ugyanis, tekintettel a határidő tagállamok részére történt megállapításával elérni kívánt célra, annak kezdőpontját úgy kell meghatározni, hogy a tagállamoknak hat hónapos időszak álljon rendelkezésére, amelyet teljes mértékben az átadás megvalósítására irányuló eljárás technikai részleteinek megszervezésére kell felhasználniuk. Emellett a Bíróság figyelemmel volt a bírói jogvédelem tiszteletben tartásának és a tagállamok eljárási autonómiája tiszteletben tartásának elvére.

Ezt követően, a C-465/07. sz. *Elgafaji*-ügyben 2009. február 17-én hozott ítéletében a Bíróság a harmadik országok állampolgárai, illetve a hontalan személyek menekültként való elismerése feltételeinek minimumszabályairól szóló 2004/83/EK irányelv³⁹ 15. cikke által biztosított kiegészítő védelem hatályáról döntött. Az előterjesztett kérdés arra vonatkozott, hogy a „nemzetközi vagy belső fegyveres konfliktushelyzetekben felmerülő megkülönböztetés nélküli erőszak következtében polgári személy élete vagy sértetlensége súlyos és egyedi fenyegetettségének” az említett cikk c) pontjában foglalt feltétele úgy értendő-e, hogy az – miként azt az Emberi Jogok Európai Bírósága is előírja – megköveteli, hogy a kiegészítő védelmet kérő személy bizonyítsa a konkrétan a helyzetére jellemző tényezők miatti érintettségét.

A Bíróság e kérdésre nemleges választ adott. Először is kimondta a 15. cikk önállóságát, rámutatva arra, hogy annak tartalma eltér az Emberi Jogok Európai Egyezményének (EJEE) 3. cikkétől, és ennél fogva azt önállóan kell értelmezni. Ezt követően megállapította, hogy a c) pontban meghatározott, a kérelmező „életének vagy sértetlenségének súlyos és egyedi fenyegetettsége” által jelentett sérelem általánosabb sérelmi kockázatot foglal magában, mint az ugyanezen cikkben meghatározott két olyan eltérő jellegű veszély, mint például a halálbüntetés, amelyeknél a kérelmező konkrétan egy meghatározott típusú sérelem veszélyének van kitéve. Ezenkívül, a hivatkozott esetekben a fenyegetettség általános „nemzetközi vagy belső fegyveres konfliktushelyzetekben” rejlik.

Végül, az említett fenyegetettség alapjául szolgáló szóban forgó erőszak „megkülönböztetés nélküli[nek]” minősül, amely kifejezés magában foglalja, hogy az személyes helyzetükre tekintet nélkül kiterjedhet a személyekre. E tekintetben a Bíróság pontosította, hogy adott esetben a kérelmező minél inkább bizonyítani tudja a konkrétan a személyes helyzetére jellemző tényezők

³⁹ Harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2004. április 29-i 2004/83/EK tanácsi irányelv (HL L 304., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 96. o.).

miatti érintettségét, a kiegészítő védelemre való jogosultsághoz megkövetelt megkülönböztetés nélküli erőszakból annál kisebb mértékű is elégséges lesz. A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a 15. cikk c) pontjának ezen értelmezése teljesen megfelel az Emberi Jogok Európai Egyezményének, és különösen a 3. cikkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatnak.

A C-261/08. és C-348/08. sz., *Zurita García és Choque Cabrera* egyesített ügyekben (amelyekben a Bíróság 2009. október 22-én hozott ítéletet) az előterjesztett kérdés arra vonatkozott, hogy a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény (a továbbiakban: SMVE) és a Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex alapján a tagállamok illetékes hatóságai kötelesek-e kiutasító határozatot hozni valamennyi olyan harmadik ország állampolgárával szemben, akivel kapcsolatban megállapították, hogy jogellenesen tartózkodik valamely tagállam területén. Az ezen ügy alapjául szolgáló tényállás szerint Z. García és Ch. Cabrera a velük szemben hozott azon kiutasító határozatokat támadták meg, amelyek szerint jogellenesen tartózkodtak spanyol területen. Márpedig a spanyol jog és annak értelmezése szerint az alkalmazott szankciónak ebben az esetben a bírságra kell szorítkoznia, kivéve, ha további körülmény indokolja bírság helyett a kiutasítás elrendelését. Z. García és Ch. Cabrera így a nemzeti bírósághoz fordult, amely megkereste a Bíróságot.

Válaszában a Bíróság először is megállapította, hogy az érintett szöveg spanyol változata és a többi nyelvi változata eltér egymástól. Mivel a spanyol változat az egyetlen, amely szerint a hatóságok számára a kiutasítás kötelezettség, és nem lehetőség, a Bíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy a jogalkotó valódi szándéka nem az volt, hogy a tagállamokat a kiutasításra kötelezze. Ezenfelül, a Bíróság megállapította, hogy az SMVE a jogellenesen valamely tagállam területén tartózkodó harmadik országbeli állampolgár önkéntes távozását részesíti előnyben. Ráadásul, ugyan az SMVE kimondja, hogy bizonyos körülmények között a harmadik országbeli állampolgárt ki kell utasítani azon tagállamból, amelynek a területén elfogták, e következmény azonban az érintett tagállam nemzeti jogszabályaiban előírt feltételektől függ. Ezért a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az egyes tagállamok nemzeti jogszabályaiban kell előírni, különösen a kiutasítás elrendelésének feltételeit illetően, az SMVE-ben megállapított alapszabályok alkalmazási feltételeit azon harmadik országbeli állampolgárookra vonatkozóan, akik nem felelnek meg vagy már nem felelnek meg a területükön való rövid tartózkodás feltételeinek. A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a tagállamok sem az SMVE, sem a Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex alapján nem kötelesek kiutasító határozatot hozni az olyan harmadik ország állampolgáraival szemben, akik jogellenesen tartózkodnak valamely tagállam területén.

Igazságügyi együttműködés a polgári jog és a nemzetközi magánjog területén

A 2009-es évet a nemzetközi magánjog területén hozott számos jelentős ítélet jellemezte. Ezek közül elsőként a C-133/08. sz. *ICF*-ügyben 2009. október 6-án hozott ítéletet emeljük ki, amelyben a Bíróság először értelmezte a szerződéses kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló római egyezményt.⁴⁰ A Bíróság, amelyhez az egyezmény 4. cikkével kapcsolatban több kérdést intéztek, először is arra hívta fel a figyelmet, hogy az egyezmény megkötésére azért került sor, hogy a nemzetközi magánjog területén a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló brüsszeli egyezmény⁴¹ elfogadásával megkezdődött jogegységesítés folytatódjék. A Római Egyezmény szerint a felek szabadon választhatják meg az általuk kötött szerződésre

⁴⁰ A szerződéses kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 1980. június 19-én Rómában aláírásra megnyitott egyezmény (HL 1980. L 266., 1. o.).

⁴¹ A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o.).

alkalmazandó jogot. Amennyiben a szerződésre alkalmazandó jogról nem született megállapodás, úgy a szerződésre azon ország joga az irányadó, amelyhez az a legszorosabban kapcsolódik. Az egyezmény egyébként vélelmet fogalmaz meg, miszerint a jellemző szolgáltatást nyújtó fél szokásos tartózkodási helyét kell kapcsolóelvként alkalmazni, továbbá speciális kapcsolóelveket tartalmaz a fuvarozási szerződésre nézve. E tekintetben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az említett egyezmény 4. cikke (4) bekezdésében szereplő kapcsolóelv csak akkor alkalmazandó az egyszeri útra szóló áru fuvarozási célú bérleti szerződéseken kívül más áru fuvarozási célú bérleti szerződésre, ha a szerződés fő célja nem csupán a szállítóeszköz egyszerű rendelkezésre bocsátása, hanem maga az áru fuvarozás is. Ezenfelül a Bíróság kimondta, hogy ezen egyezmény 4. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy ha a körülmények összességéből egyértelműen kiderül, hogy a szerződés szorosabban kapcsolódik valamely más országhoz, mint amelyet az egyezmény 4. cikke (2)–(4) bekezdésében előírt kapcsolóelvek valamelyike meghatároz, a bíróság feladata, hogy mellőzze e kapcsolóelveket, és annak az országnak a jogát alkalmazza, amelyhez a szerződés a legszorosabban kapcsolódik. Végül a Bíróság megállapította, hogy a szerződés valamely részét akkor szabályozhatja kivételesen a szerződés többi részére irányadótól eltérő jogszabály, ha annak tárgya önállóan tekintendő.

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001/EK rendelet (Brüsszel I. rendelet),⁴² valamint a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (brüsszeli egyezmény) értelmezése szintén több figyelmet érdemlő ítéletnek szolgált alapjául. A C-420/07. sz., *Apostolides*-ügyben 2009. április 28-án hozott ítélet alapjául Ciprus 1974-es, török csapatok által történt megszállását követő kettészakadása szolgált. A Ciprusi Köztársaság, amely 2004-ben csatlakozott az Európai Unióhoz, a valóságban csak a sziget déli része felett gyakorol tényleges ellenőrzést, míg az északi rész továbbra is azon Észak-ciprusi Török Köztársaság fennhatósága alatt áll, amelyet csak Törökország ismer el. E körülményekre való tekintettel, a Ciprusi Köztársaság csatlakozási okmányához csatolt jegyzőkönyv felfüggeszti a közösségi jog alkalmazását azon a területen, amely felett a Ciprusi Köztársaság kormánya nem gyakorol tényleges ellenőrzést. A kérdést előterjesztő, egyesült királysági bíróság, amelyhez egy ciprusi állampolgár azzal a kérelemmel fordult, hogy az ismerje el és hajtsa végre a sziget déli részén lévő bíróság által hozott azon két ítéletet, amely két brit állampolgárral szemben elrendelte egy, a sziget északi részén található ingatlan kiürítését, a 44/2001 rendelet értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatban több kérdést intézett a Bírósághoz. A Bíróság először is kimondta, hogy a jegyzőkönyvben szereplő eltérés nem képezi akadályát a 44/2001 rendelet valamely olyan határozatra való alkalmazásának, amelyet a kormány ellenőrzése alá tartozó területen működő ciprusi bíróság hozott egy északi területen fekvő ingatlan vonatkozásában. Ezt követően a Bíróság megállapította, hogy az a tény, hogy az ingatlan azon a területen található, amely felett a kormány nem gyakorol tényleges ellenőrzést, és így a szóban forgó határozatok a gyakorlatban nem hajthatók végre ott, ahol az ingatlan található, nem képezi akadályát a határozatok valamely másik tagállamban való elismerésének és végrehajtásának. A 44/2001 rendelet 22. cikkének 1. pontja ugyanis a tagállamok bíróságainak joghatóságára vonatkozik, és nem azok hatáskörére. A Bíróság arra is emlékeztetett, hogy a megkeresett tagállam közrendi záradékának kivételét illetően a bíróság – anélkül, hogy ezzel ne vonná kétségbe a 44/2001 rendelet célját – nem tagadhatja meg egy valamely másik tagállamból származó határozat elismerését pusztán azzal az indokkal, hogy úgy ítéli meg, hogy e határozatban tévesen alkalmazták a nemzeti vagy a közösségi jogot. Ilyen esetben a kivétel csak akkor alkalmazható, ha a téves jogalkalmazásból eredően az elismerés vagy végrehajthatóvá nyilvánítás az érintett tagállam jogrendjének valamely alapvető jogi szabálya

⁴² A 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.).

nyilvánvaló megsértését képezné. Végül a Bíróság kimondta, hogy a mulasztási ítélet elismerése vagy végrehajtása nem tagadható meg, ha az alperesnek megvolt a lehetősége arra, hogy gyakorolja jogorvoslatához való jogát a mulasztási ítélettel szemben, és e jogorvoslat keretén belül lehetősége volt arra hivatkozni, hogy a keresetlevelet vagy az azzal egyenértékű más iratot nem kézbesítették részére megfelelő időben ahhoz, hogy védekezését előterjeszthesse.

A C-185/07. sz. *Allianz* (korábban *Riunione Adriatica di Sicurta*) ügyben 2009. február 10-én hozott ítéletében a Bíróság kimondta, hogy ha egy tagállami bíróság olyan intézkedést („anti-suit injunction”⁴³) fogad el, amellyel megtiltja valakinek, hogy másik tagállam bíróságai előtt eljárást indítson vagy folytasson, azzal az indokolással, hogy az ilyen eljárás választottbírósági megállapodással ellentétes lenne, összeegyeztethetetlen a 44/2001 rendelettel. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy az olyan eljárás, amely „anti-suit injunction” kibocsátását eredményezi, nem tartozik a 44/2001 rendelet hatálya alá, azonban járhat olyan következménnyel, amely gátolja a rendelet hatékony érvényesülését. Különösen akkor történik ez, ha az ilyen eljárás megakadályozza, hogy valamely másik tagállam bírósága a 44/2001 rendelet alapján őt megillető joghatóságot gyakorolja. Ezért a Bíróság úgy ítélte meg, hogy ha valamely eljárás a jogvita tárgyánál fogva, azaz az eljárásban védeni kívánt jogok természete miatt a 44/2001 rendelet hatálya alá tartozik, akkor a választottbírósági megállapodás alkalmazhatóságára vonatkozó előzetes kérdés szintén a rendelet hatálya alá tartozik. Következésképpen a választottbírósági megállapodás fennállása folytán a bíróság joghatóságának hiányára alapított kifogás a 44/2001 rendelet hatálya alá tartozik, és ezért e rendelet értelmében kizárólag ennek a bíróságnak kell döntenie a kifogásról, valamint saját joghatóságáról. Annak „anti-suit injunction” kibocsátásával történő megakadályozása, hogy a 44/2001 rendelet alapján a jogvita eldöntésére szabály szerint joghatósággal rendelkező tagállami bíróság határozzon arról, hogy a rendelet alkalmazható-e az elé terjesztett jogvitára, szükségszerűen azt jelenti, hogy ezt a bíróságot megfosztják arra irányuló jogkörétől, hogy a saját joghatósága felől határozzon. Az „anti-suit injunction” tehát nem tartja tiszteletben azt az általános elvet, amely szerint valamennyi bíróság jogosult a rá alkalmazandó szabályok alapján megvizsgálni, hogy rendelkezik-e joghatósággal az elé terjesztett jogvita eldöntésére. Ezenfelül ellentétben áll a tagállamok által egymás jogrendszerei és igazságszolgáltatási szervei iránt tanúsított kölcsönös bizalommal. Következésképpen nem egyeztethető össze a 44/2001 rendelettel.

Szintén a 44/2001 rendelet hatálya volt a központi kérdése a C-111/08. sz. *SCT Industri* ügyben 2009. július 2-án hozott ítéletnek. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az említett rendelet nem alkalmazandó a csődeljárás keretében indított tulajdonjog visszakövetelése iránti kereseti kérelemre. Pontosabban, figyelemmel az üzletrészeknek a fizetéseképtelenségi eljárás során történő megsemmisítése érvénytelenségének megállapítását kérő keresetnek a csődeljárással való szoros kapcsolatára, az a 44/2001 rendelet alkalmazásának a csődeljárásokkal kapcsolatos kivételeinek körébe tartozik.

Miután a több teljesítési helyről rendelkező értékesítési szerződésekkel kapcsolatosan a C-386/05. sz. *Color Drack* ügyben 2007. május 3-án hozott ítéletben (EBHT 2007., I-3699. o.) tanulmányozta a kérdést, a Bíróság a C-204/08. sz. *Rehder*-ügyben 2009. július 9-én hozott ítéletében a különböző teljesítési helyekről rendelkező szolgáltatási szerződések kérdésével, különösen a légi úton történő szállítási szerződések kérdésével foglalkozott. Ezzel kapcsolatban úgy ítélte meg, hogy a szerződések terén a 44/2001 rendelet 5. cikkének 1. pontjában szereplő joghatósági szabály alkalmazása megfelel a közelség céljának, és azt a szerződés és az arról határozó bíróság közötti szoros kapcsolóelv megléte indokolja. A közelség és a kiszámíthatóság

⁴³ Lásd még a Bíróságnak a C-159/02. sz. *Turner*-ügyben 2004. április 27-én hozott ítéletét (EBHT 2004., I-3565. o.).

céljára való tekintettel a különböző tagállamok területén található teljesítési helyek esetén azt a helyet kell megtalálni, amely a lehető legszorosabb kapcsolatot biztosítja a szóban forgó szerződés és a joghatósággal rendelkező bíróság között, vagyis főként azt a helyet, ahol a szerződés értelmében a főszolgáltatást nyújtani kell. Az egyik tagállamból egy másik tagállamba irányuló, egyetlen légitársasággal kötött szerződés alapján végzett légi személyszállítás esetén az e szállítási szerződésen és az utasoknak nyújtandó kártalanítás közös szabályairól szóló 261/2004/EK rendeleten⁴⁴ alapuló kártérítési kérelem elbírálására a felperes választása szerint azon bíróságnak van joghatósága, amelynek az illetékeségi területén a repülőgépnek az említett szerződésben megállapított indulási vagy érkezési helye található.

A C-394/07. sz. *Gambazzi*-ügyben 2009. április 2-án hozott ítéletben a Bíróság a Brüsszeli Egyezmény elismerésre és végrehajtásra vonatkozó rendelkezései értelmében vett „határozat” fogalmáról, valamint a megkeresett állam közrendjének megsértésére alapított, elismerést és végrehajtást kizáró okok hatályáról hozott határozatot. Elsőként megállapította, hogy valamely mulasztási ítélet vagy végzés határozatnak minősül, ha olyan polgári eljárásban hozzák, amely főszabály szerint a kontradiktórius elvet követi. A Brüsszeli Egyezmény 25. cikke ugyanis megkülönböztetés nélkül vonatkozik a szerződő államok bíróságai által hozott összes határozatra. Ahhoz, hogy az egyezmény hatálya alá tartozzanak, elegendő, hogy e határozatok a határozatot meghozó államban kontradiktórius eljárás tárgyát képezték vagy képezhetnék volna, mielőtt elismerésüket vagy végrehajtásukat kérték. A Bíróság pontosította, hogy az a tény, hogy a bíróság az eljárásban szabályszerűen részt vevő alperest távollévőnek tekintve hozott határozatot, nem elegendő ahhoz, hogy megkérdőjelezze a hozott határozatok ezen minőségét. Másodszor, a Bíróság kimondta, hogy a közrendi záradékra tekintettel a megkeresett állam bírósága figyelembe veheti azt a tényt, hogy a határozatot meghozó állam bírósága az alperes meghallgatása nélkül határozott a felperes kérelmeiről, mert ez utóbbi a szabályszerűen megjelent alperest az eljárásból végzéssel kizárta amiatt, hogy nem tett eleget az ugyanazon eljárás keretében korábban hozott végzésben számára előírt kötelezettségeknek. A közrendi záradék akkor alkalmazható, ha úgy tűnik, hogy az eljárásból való kizárás a meghallgatáshoz való jog nyilvánvaló és aránytalan megsértését jelentette. A kérdést előterjesztő bíróság vizsgálatának nem csupán azokra a körülményekre kell kiterjednie, amelyek között a végrehajtani kért határozatot meghozták, hanem azon körülményekre is, amelyek között korábban a bírósági kötelezést meghozták, és különösen annak ellenőrzésére, hogy az alperesnek volt-e lehetősége jogorvoslattal élni, és volt-e lehetőség a meghallgatására.

A Bíróság értelmezte a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000 rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003 rendelet⁴⁵ egyes rendelkezéseit is. Elsőként a C-168/08. sz. *Hadadi*-ügyben 2009. július 16-án hozott ítéletet kell kiemelni, amelyben a Bíróság a házasság felbontására joghatósággal rendelkező bíróság megválasztásához szükséges állampolgársági feltételről döntött. Az említett esetben két olyan házastársról volt szó, akik mindketten francia–magyar kettős állampolgársággal rendelkeztek, és mindketten e két ország valamelyikében indítottak keresetet a házasság felbontása iránt. A Bíróság először is megállapította, hogy a 2201/2003 rendelet nem különböztet meg aszerint, hogy valaki egy vagy több

⁴⁴ A visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 46., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 8. kötet, 10. o.).

⁴⁵ A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 338., 1.o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.).

állampolgársággal rendelkeznek-e. Következésképpen, e rendeletnek a házastársak állampolgársága szerinti tagállam bíróságainak joghatóságát előíró rendelkezése nem értelmezhető másként aszerint, hogy a két házastárs közös kettős állampolgársággal rendelkeznek-e, vagy csupán egyetlen közös állampolgársággal rendelkeznek. Ha mindkét házastárs egyaránt rendelkezik a megkeresett bíróság tagállama szerinti állampolgársággal és valamely másik tagállam állampolgárságával, akkor a megkeresett bíróságnak figyelembe kell vennie azt, hogy a házastársak valamely másik tagállam állampolgárságával is rendelkeznek, és hogy az említett rendelet szerint ez utóbbi állam bíróságai is joghatósággal rendelkezhetnek. A Bíróság ezt követően kiemelte, hogy a házasság felbontása terén az említett rendeletben foglalt joghatósági szabályok több vagylagos feltételen alapulnak, és a joghatósági okok között nincs hierarchia. Ennélfogva, létezhet több joghatósággal rendelkező bíróság, anélkül hogy közöttük hierarchiát lehetne felállítani. A Bíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy amikor a házastársak mindegyike ugyanazon két tagállam állampolgárságával rendelkezik, akkor a rendelettel ellentétes, ha e tagállamok közül az egyik bíróságainak joghatóságát kizárják azzal az indokkal, hogy a felperes esetében nem áll fenn egyéb kapcsolódó ezzel az állammal. Ezt követően a Bíróság azt is pontosította, hogy azon tagállamoknak a bíróságai, amelyeknek az állampolgárságával a házastársak rendelkeznek, e rendelet értelmében joghatósággal rendelkeznek, mivel a házastársak saját maguk választhatják meg, melyik tagállam bíróságához fordulnak jogvitájuk eldöntése érdekében.

Másodszor, a C-523/07. sz. A-ügyben 2009. április 2-án hozott ítéletben a Bíróság első alkalommal értelmezte a gyermek „szokásos tartózkodási helyének” fogalmát mint a bíróságok joghatóságának feltételét a szülői felelősség terén. Mivel a 2201/2003 rendelet nem tartalmaz kifejezett utalást a tagállami jogokra a „szokásos tartózkodási hely” fogalma jelentésének és hatályának meghatározásához, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy önálló fogalomról van szó. Figyelemmel e rendelet összefüggéseire és céljára, a szokásos tartózkodási hely annak a helynek felel meg, amely együtt jár a gyermek szociális és családi környezetbe való, bizonyos fokú beilleszkedésével. Figyelembe kell venni különösen a család e tagállam területén való tartózkodásának időtartamát, szabályszerűségét, az e tagállam területén való tartózkodás, illetve az e tagállamba való költözés körülményeit és indokait, a gyermek állampolgárságát, az iskoláztatás helyét és körülményeit, a nyelvismeretet, valamint a gyermeknek az e tagállamban kialakított családi és szociális kapcsolatait. A Bíróság ezt követően hangsúlyozta, hogy a nemzeti bíróságnak kell a gyermek szokásos tartózkodási helyét az adott ügy konkrét tényállásában szereplő valamennyi körülmény alapján megállapítania. Emellett a Bíróság pontosan meghatározta a 2201/2003 rendelet 20. cikke értelmében vett sürgős vagy védelmi intézkedésekkel kapcsolatos eljárást. Ezen intézkedéseket a nemzeti bíróság akkor rendelheti el, ha az adott intézkedés sürgős; ha azt az érintett tagállam területén található személyek vonatkozásában hozták meg, és ha az intézkedés ideiglenes jellegű. A gyermek alapvető érdekeire tekintettel meghozott ezen intézkedések végrehajtását és az intézkedések kötelező jellegét a nemzeti jog határozza meg. A védelmi intézkedés végrehajtását követően a nemzeti bíróság nem köteles áttenni az ügyet a másik tagállam joghatósággal rendelkező bíróságához. Ugyanakkor, ha a gyermek alapvető érdekeinek védelme megköveteli, a joghatóságának hiányát megállapító nemzeti bíróságnak tájékoztatnia kell erről a másik tagállam joghatósággal rendelkező bíróságát.

A bírósági eljáráson kívül keletkezett közjegyzői okiratok kézbesítése volt a tárgya a C-14/08. sz., *Roda Golf & Beach Resort* ügyben 2009. június 25-én hozott ítéletnek. A Bíróság kimondta, hogy a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről és közléséről szóló 1348/2000/EK rendelet⁴⁶ 16. cikke értelmében vett „bíróságon kívüli okirat” fogalma közösségi

⁴⁶ A 2000. május 29-i 1348/2000/EK tanácsi rendelet (HL 160., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 227. o.).

jogi fogalom. Ugyanis az Amszterdami Szerződés célja, hogy a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget hozzon létre, valamint annak a szabályozásnak az EU-Szerződésből az EK-Szerződésbe való áttétele, amely lehetővé teszi intézkedések elfogadását a határokon átnyúló polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területén, tanúsítja a tagállamok azon szándékát, hogy a közösségi jogrendben rögzítsék ezeket az intézkedéseket, és kimondják azok autonóm értelmezésének elvét. A Bíróság megállapította, hogy a bírósági eljáráson kívül keletkezett közjegyzői okirat kézbesítése és közlése az 1348/2000 rendelet hatálya alá tartozik. Ugyanis, mivel a Közösségen belüli kézbesítési rendszer célja a belső piac megfelelő működése, ezért az EK 65. cikkben és az 1348/2000 rendeletben említett igazságügyi együttműködés nem korlátozódhat kizárólag a bírósági eljárásra. Ezen együttműködésre ilyen eljáráson kívül is sor kerülhet, amennyiben az együttműködésnek határon átnyúló vonatkozása van, és az a belső piac megfelelő működéséhez szükséges. A Bíróság pontosította, hogy a bíróságon kívüli iratok e széles fogalma nem jár a veszéllyel, hogy túlzott terhet róna a nemzeti bíróságok erőforrásaira, mivel egyrészt a tagállamok a kézbesítésre és a közlésre e bíróságoktól eltérő szerveket is kijelölhetnek, másrészt a tagállamok úgy is rendelkezhetnek, hogy a más tagállamban tartózkodó személyek részére történő kézbesítést vagy közlést közvetlenül a postán keresztül oldják meg.

A büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés

A C-123/08. sz. *Wolzenburg*-ügyben 2009. október 6-án hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben a Bírósághoz azzal kapcsolatban intéztek kérdést, hogy összeegyeztethető-e az Unió jogával az olyan nemzeti szabályozás, amely a többi tagállam állampolgárához képest eltérő bánásmódról rendelkezik saját állampolgáraival szemben az európai elfogatóparancs végrehajtásának megtagadását illetően. Az európai elfogatóparancsról szóló 2002/584/IB kerethatározatot⁴⁷ átültető holland szabályozás ugyanis a saját állampolgáraira előírtakkal ellentétben, a végrehajtás alóli kivételt más tagállamok állampolgárai tekintetében csak azzal a feltétellel engedi meg, hogy ezen állampolgárok e megtagadást megelőzően öt éven át folyamatosan jogszerűen tartózkodtak Hollandiában, és határozatlan idejű tartózkodási engedéllyel rendelkeznek. A Bíróság először is megállapította, hogy az EK 12. cikk első bekezdése alkalmazandó, mivel a tagállamok a kerethatározatok átültetése keretében nem veszélyeztethetik a közösségi jogot, különösen az EK-Szerződésnek a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás minden uniós polgár számára elismert szabadságára vonatkozó rendelkezéseit. A Bíróság ezt követően rámutatott arra, hogy a kerethatározat 4. cikkének 6. pontját úgy kell értelmezni, hogy a végrehajtó tagállam nem jogosult valamely uniós állampolgárral szemben a jogszerű tartózkodás időtartamán felül további adminisztratív követelményeket – így például határozatlan időre szóló tartózkodási engedéllyel való rendelkezést – előírni. Végül a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az EK 12. cikkben szereplő hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével nem ellentétes a végrehajtó tagállam azon szabálya, amely szerint e tagállam hatáskörrel rendelkező igazságügyi hatósága megtagadja az állampolgárával szemben szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtását, miközben e megtagadásnak egy másik tagállami polgár tekintetében – akit a tartózkodási jog mint uniós állampolgárt megillet – az a feltétele, hogy az öt éven át folyamatosan jogszerűen tartózkodott a végrehajtó tagállam területén. A Bíróság ezt a megoldást igazoltnak találta, rámutatva arra, e feltételnek egyrészt az a célja, hogy biztosítsa, hogy valamely más tagállam állampolgára kellően integrálódott a végrehajtó tagállamba, másrészt pedig e feltétel nem lépi túl a cél megvalósításához szükséges mértéket.

⁴⁷ Az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat (HL L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.).

B – A Bíróság összetétele

(2009. december 14-i protokolláris sorrend)

Első sor, balról jobbra:

C. Toader és E. Levits, tanácselnökök; P. Mengozzi, első főtanácsnok; K. Lenaerts és A. Tizzano, tanácselnökök; V. Skouris, a Bíróság elnöke; J. N. Cunha Rodrigues, J.-C. Bonichot, R. Silva de Lapuerta és P. Lindh, tanácselnökök; C. W. A. Timmermans, bíró

Második sor, balról jobbra:

L. Bay Larsen, U. Löhmus, M. Ilešič, G. Arestis és P. Küris, bírák; J. Kokott, főtanácsnok; A. Rosas, K. Schiemann, Juhász E., A. Borg Barthet, J. Malenovský és A. Ó Caoimh, bírák

Harmadik sor, balról jobbra:

P. Cruz Villalón, főtanácsnok; M. Berger, M. Safjan, A. Arabadjiev és T. von Danwitz, bírák; Y. Bot, E. Sharpston, J. Mazák és V. Trstenjak, főtanácsnokok; J.-J. Kasel és D. Šváby, bírák; N. Jääskinen, főtanácsnok; R. Grass, hivatalvezető

1. A Bíróság tagjai

(hivatalba lépésük sorrendjében)

Vassilios Skouris

Született 1948-ban; a Berliini Szabadegyetemen szerzett jogi diplomát (1970); a Hamburgi Egyetemen alkotmányjogi és közigazgatási jogi doktorátust szerzett (1973); a Hamburgi Egyetemen akkreditált egyetemi tanár (1972–1977); a Bielefeldi Egyetemen a közjog egyetemi tanára (1978); a Theszaloníki Egyetemen a közjog egyetemi tanára (1982); belügyminiszter (1989-ben és 1996-ban); a Krétai Egyetem Egyetemi Tanácsának tagja (1983–1987); a Theszaloníki Egyetemen a Nemzetközi és Európai Gazdasági Jogi Központ igazgatója (1997–2005); a görög Egyesület az Európai Jogért elnöke (1992–1994); a görög Nemzeti Kutatási Bizottság tagja (1993–1995); a görög tisztviselők kiválasztását felügyelő legfőbb bizottság tagja (1994–1996); a Trieri Európai Jogi Akadémia Tudományos Tanácsának tagja (1995-től); a Görög Országos Bíró- és Ügyészképző Intézet igazgatótanácsának tagja (1995–1996); a Külügyminisztérium Tudományos Tanácsának tagja (1997–1999); a Görög Gazdasági és Szociális Tanács elnöke 1998-ban; 1999. június 8-tól a Bíróság bírāja; 2003. október 7-től a Bíróság elnöke.

Peter Jann

Született 1935-ben; a Bécsi Egyetemen szerzett jogi doktorátust (1957); bírói kinevezés, majd a szövetségi Igazságügyi Minisztériumba osztják be (1961); a Bécsi Straf-Bezirksgericht sajtóügyeket tárgyaló bírāja (1963–1966); a szövetségi Igazságügyi Minisztérium szóvivője (1966–1970), majd különböző tisztségeket tölt be a minisztérium nemzetközi osztályán; a Parlament Igazságügyi Bizottságának tanácsadója és szóvivője (1973–1978); az Alkotmánybíróság tagja (1978); az Alkotmánybíróság állandó előadó bírāja 1994 végéig; 1995. január 19-től 2009. október 6-ig a Bíróság bírāja.

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer

Született 1949-ben; bíró; a Consejo General del Poder Judicial (Igazságszolgáltatási Tanács) bírāja; egyetemi tanár; a Consejo General del Poder Judicial elnökének kabinetfőnöke; az Emberi Jogok Európai Bíróságának *ad hoc* bírāja; a Tribunal Supremo bírāja 1996-tól; 1995. január 19-től elhunytáig, 2009. november 12-ig a Bíróság főtanácsnoka.

Antonio Tizzano

Született 1940-ben; az európai uniós jog egyetemi tanára a római La Sapienza egyetemen; egyetemi tanár a nápolyi „Istituto Orientale” (1969–1979) és „Federico II” egyetemen (1979–1992), a Cataniai Egyetemen (1969–1977) és a Mogadishui Egyetemen (1967–1972); az olasz Semmitőszéken eljáró ügyvéd; jogtanácsos az Olasz Köztársaság Európai Közösségek melletti állandó képviseletén (1984–1992); az olasz küldöttség tagja a Spanyol Királyságnak és a Portugál Köztársaságnak az Európai Közösségekhez történő csatlakozása érdekében folytatott tárgyalásokon, valamint az Egységes Európai Okmány és az Európai Unióról szóló szerződés tárgyalásán; több kiadvány, köztük „Az európai szerződések kommentárjának” és „Az Európai Unió kódexének” szerzője; az „Il Diritto dell’Unione Europea” folyóirat alapítója és 1996 óta igazgatója; több jogi folyóirat igazgatótanácsának, illetve szerkesztőbizottságának tagja; számos nemzetközi konferencián előadó; több nemzetközi intézetben, köztük a hágai Nemzetközi Jogi Akadémián (1987) tart előadást és képzést; az Európai Közösségek Bizottsága pénzügyeinek vizsgálatával megbízott független szakértői csoport tagja (1999); 2000. október 7-től 2006. május 3-ig főtanácsnok a Bíróságon; 2006. május 4-től a Bíróság bírója.

José Narciso da Cunha Rodrigues

Született 1940-ben; különböző jogi feladatokat lát el (1964–1977); a jogrendszer reformja tanulmányozásának koordinálásával és végrehajtásával kapcsolatos különböző kormányzati feladatokat lát el; az Emberi Jogok Európai Bizottságának és az Emberi Jogok Európai Bíróságának kormányzati megbízottja (1980–1984); az Európa Tanács Emberi Jogi Főbizottságának szakértője (1980–1985); a büntetőjog és büntetőeljárás jog felülvizsgálatáért felelős bizottság tagja; Procurador-Geral da República (1984–2000); az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) felügyelőbizottságának tagja (1999–2000); 2000. október 7-től a Bíróság bírója.

Christiaan Willem Anton Timmermans

Született 1941-ben; jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1966–1969); az Európai Közösségek Bizottságának tisztviselője (1969–1977); jogi doktorátus (Leideni Egyetem); a Groningeni Egyetemen az európai jog egyetemi tanára (1977–1989); az Arnhem-i Fellebbviteli Bíróság helyettes bírója; több kiadvány szerkesztője; az Európai Közösségek Bizottsága Jogi Szolgálatának főigazgató-helyettese (1989–2000); az Amszterdami Egyetemen az európai jog tanára; 2000. október 7-től a Bíróság bírója.

Allan Rosas

Született 1948-ban; a Turkui Egyetemen szerez jogi doktorátust (Finnország); tanár a Turkui Egyetem (1978–1981) és az Åbo Akademi Jogi Karán (Turku/Åbo) (1981–1996); ez utóbbin az Emberi Jogi Intézet igazgatója (1985–1995); számos nemzeti és nemzetközi egyetemi állást tölt be; több tudományos társaság tagja; több nemzeti és nemzetközi kutatási programot és projektet koordinál, különösen a következő területeken: közösségi jog, nemzetközi jog, alapjogok és emberi jogok, alkotmányjog és összehasonlító közigazgatási jog; a finn kormány képviselője a finn küldöttség tanácsadójaként, illetve tagjaként különböző konferenciákon és nemzetközi tanácskozásokon; jogi szakértő különböző kormány- és parlamenti jogi bizottságokban Finnországban, valamint az ENSZ-nél, az UNESCO-nál, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnél (EBESZ) és az Európa Tanácsnál; 1995-től az Európai Bizottság Jogi Szolgálatánál a külkapcsolatokért felelős vezető jogtanácsos; 2001 márciusától az Európai Bizottság Jogi Szolgálatának főigazgató-helyettese; 2002. január 17-től a Bíróság bírója.

Rosario Silva de Lapuerta

Született 1954-ben; jogot végez (Universidad Complutense de Madrid); abogado del Estado (ügyvéd) Malagában; abogado del Estado (ügyvéd) a Közlekedési, Idegenforgalmi és Távközlési Minisztérium, majd a Külügyminisztérium Jogi Szolgálatánál; abogado del Estado vezetője a Bíróság előtti ügyekért felelős állami jogi szolgálatnál, és helyettes főigazgató az Abogacia General del Estado nemzetközi és közösségi jogi szolgálatánál (Igazságügyi Minisztérium); a közösségi igazságszolgáltatás rendszerének jövőjéről tanácskozó bizottság tagja; a spanyol küldöttség vezetője az „Elnökség barátai” elnevezésű, a Nizzai Szerződés alapján a közösségi igazságszolgáltatás rendszerének reformjával foglalkozó bizottságban és a Tanács „Bíróság” elnevezésű *ad hoc* bizottságában; a madridi École Diplomatique-ban a közösségi jog tanára; a „Noticias de la Unión Europea” folyóirat társszerkesztője; 2003. október 7-től a Bíróság bírója.

Koen Lenaerts

Született 1954-ben; jogi diploma és jogi doktorátus (Katholieke Universiteit Leuven); Master of Laws, Master in Public Administration (Harvard University); tanársegéd (1979–1983), majd az európai jog tanára (1983-tól) a Leuveni Katholieke Universiteitben; jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1984–1985); tanár a College d'Europe-ban, Brugge-ben (1984–1989); ügyvéd a brüsszeli ügyvédi kamarában (1986–1989); vendégprofesszor a Harvard Law Schoolon (1989); 1989. szeptember 25-től 2003. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírója; 2003. október 7-től a Bíróság bírója.

Juliane Kokott

Született 1957-ben; jogi tanulmányok (a Bonni és a Genfi Egyetemen); LL.M. (American University/Washington D.C.); jogi doktorátus (Heidelbergi Egyetem, 1985; Harvard Egyetem, 1990); vendégprofesszor a Berkeley Egyetemen (1991); a német és külföldi közjog, a nemzetközi jog és az európai jog tanára az Augsburgi (1992), a Heidelbergi (1993) és a Düsseldorf-i (1994) Egyetemen; a német bíró helyettese az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) nemzetközi békéltető és választottbíróságán; a Globális Változásokról szóló szövetségi tanácsadó bizottság alelnöke (WBGU, 1996); a nemzetközi jog, a nemzetközi kereskedelmi és az európai jog egyetemi tanára a St. Galleni Egyetemen (1999); a St. Galleni Egyetem nemzetközi és európai kereskedelmi jogi intézetének igazgatója (2000); a St. Galleni Egyetem kereskedelmi jogi posztgraduális programjának igazgatóhelyettese (2001); 2003. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro

Született 1967-ben; jogi diploma (Lisszaboni Egyetem, 1990); tanársegéd (European University Institut, 1991); jogi doktorátus (European University Institut, Firenze, 1996); vendégprofesszor (London School of Economics; Collège d'Europe [Natolin]; Institut Ortega y Gasset [Madrid]; Portugál Katolikus Egyetem; Institut d'études européennes [Macao]); egyetemi tanár (Lisszaboni Universidade Nova, 1997); Fulbright Visiting Research Fellow (Harvard Egyetem, 1998); a Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Akadémia társigazgatója; társszerkesztő (Hart Series on European Law and Integration, European Law Journal) és több jogi folyóirat szerkesztőbizottságának tagja; 2003. október 7-től 2009. október 6-ig a Bíróság főtanácsnoka.

Konrad Hermann Theodor Schiemann

Született 1937-ben; jogi tanulmányokat végez Cambridge-ben; barrister (1964–1980); Queen's Counsel (1980–1986); bíró a High Court of England and Wales (Anglia és Wales Fellebbviteli Bírósága) bíróságon (1986–1995); Lord Justice of Appeal (1995–2003); a Honourable Society of the Inner Temple rangidős tagja 1985-től, és 2003-ban kincstárnoka; 2004. január 8-tól a Bíróság bíróját.

Jerzy Makarczyk

Született 1938-ban; jogi doktorátust szerez (1966); a nemzetközi közjog egyetemi tanára (1974); Senior Visiting Fellow az Oxfordi Egyetemen (1985); a tokiói nemzetközi keresztény egyetem egyetemi tanára (1988); több nemzetközi közjogi, közösségi jogi és emberi jogi kiadvány szerzője; több, a nemzetközi joggal, az európai joggal és az emberi jogokkal foglalkozó tudományos társaság tagja; a lengyel kormány képviseletében tárgyal az orosz csapatoknak a Lengyel Köztársaság területéről történő kivonásáról; a Külügyminisztérium helyettes államtitkára, majd államtitkára (1989–1992); az ENSZ Közgyűlésén a lengyel küldöttség vezetője; az Emberi Jogok Európai Bíróságának bírása (1992–2002); a Nemzetközi Jogi Intézet vezetője (2003); a Lengyel Köztársaság elnökének tanácsadója külügyi és emberi jogi ügyekben (2002–2004); 2004. május 11-től 2009. október 6-ig a Bíróság bírása.

Pranas Kūris

Született 1938-ban; a Vilniusi Egyetemen szerez jogi diplomát (1961); a jogtudományok kandidátusa a moszkvai egyetemen (1965); *doctor habilitus* a moszkvai egyetemen (1973); gyakornok, Institut des Hautes Études Internationales, Université de Paris (igazgató: prof. Ch. Rousseau) (1967–1968); a Litván Tudományos Akadémia címzetes tagja (1996); *doctor honoris causa* a litván egyetem jogi karán (2001); a Vilniusi Egyetemen oktatási és igazgatási feladatokat lát el (1961–1990); docens, akkreditált egyetemi tanár, a nemzetközi közjog egyetemi tanára, a jogi kar dékánja; több posztot is betölt a kormányzatban, a litván diplomáciai és igazságügyi szolgálatban; igazságügy-miniszter (1990–1991), államtanácsos (1991); a Litván Köztársaság belgiumi, luxemburgi és holland nagykövete (1992–1994); az Emberi Jogok Európai Bíróságának bírása (1994 júniusától 1998 novemberéig); a litván Legfelsőbb Bíróság bírása és elnöke (1994 decemberétől 1998 októberéig); az Emberi Jogok Európai Bíróságának bírása (1998 novembere óta); több nemzetközi konferencián vesz részt; a Litván Köztársaság küldöttségének tagja a Szovjetunióval folytatott tárgyalásokon (1990–1992); több (köülbelül 200) kiadvány szerzője; 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

Juhász Endre

Született 1944-ben; a Szegedi Tudományegyetemen szerez jogi diplomát (1967); jogi szakvizsga (1970); összehasonlító jogi posztgraduális tanulmányokat folytat a Strasbourgi Egyetemen (1969, 1970, 1971, 1972); a Külkereskedelmi Minisztérium jogi osztályának munkatársa (1966–1974); a jogszabály-előkészítő osztály vezetője (1973–1974); a brüsszeli magyar nagykövetség kereskedelmi kirendeltségének titkára, közösségi kérdésekkel foglalkozik (1974–1979); a Külkereskedelmi Minisztérium osztályvezetője (1979–1983); a washingtoni magyar nagykövetség kereskedelmi alkirendeltségének vezetője, Egyesült Államok (1983–1989); a Külkereskedelmi Minisztérium, majd a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériumának főosztályvezetője (1989–1991); főtárgyaló a Magyar Köztársaság és az Európai Községek, valamint azok tagállamai közötti társulási megállapodás megkötésére irányuló tárgyalások során (1990–1991); a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériumának főosztályvezetője, a tárca Európai Ügyek Hivatalának vezetője (1992); a tárca közigazgatási államtitkára (1993–1994); államtitkár, az Európai Ügyek Hivatalának vezetője, az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium címzetes államtitkára (1994); a Magyar Köztársaság Európai Unióhoz akkreditált rendkívüli és meghatalmazott nagykövete (1995 januárjától 2003 májusáig); a Magyar Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozása érdekében folytatott tárgyalásokat főtárgyalóként vezeti (1998 júliusától 2003 áprilisáig); az európai uniós koordinációért felelős tárca nélküli miniszter (2003 májusától); 2004. május 11-től a Bíróság bírāja.

George Arestis

Született 1945-ben; az athéni egyetemen szerez jogi diplomát (1968); M. A. Comparative Politics and Government a Kenti Egyetemen, Canterbury (1970); Cipruson folytat ügyvédi tevékenységet (1972–1982); District Court Judge (1982); President District Court (1995); Administrative President District Court, Nicosia (1997–2003); a ciprusi Legfelsőbb Bíróság bírāja (2003); 2004. május 11-től a Bíróság bírāja.

Anthony Borg Barthet U.O.M.

Született 1947-ben; jogi doktorátust szerez a Máltai Királyi Egyetemen 1973-ban; Notary to Governmentként 1975-ben lép a máltai községbe; kormánytanácsadó (1978), kormány-főtanácsadó (1979), helyettes Attorney General (1988), és 1989-ben Málta köztársasági elnöke Attorney Generalnak nevezi ki; a máltai egyetemen részmunkaidőben tart előadásokat polgári jogból (1985–1989); a Máltai Egyetem tanácsának tagja (1998–2004); az igazságszolgáltatás igazgatásáért felelős bizottság tagja (1994–2004); a Máltai Választottbírósági Központ irányítóiból álló bizottság tagja (1998–2004); 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

Marko Ilešič

Született 1947-ben; jogi doktorátust szerez (Ljubljani Egyetem); összehasonlító jogi képzés (Strasbourg és Coimbra Egyetem); ügyvéd; a Ljubljani Munkaügyi Bíróság bírása (1975–1986); a Sportügyi Bíróság elnöke (1978–1986); a Triglav biztosítótársaság választottbíróságának bírása (1990–1998); a tőzsde választottbíróságának elnöke (1995 óta); a tőzsde választottbíróságának bírása (1998 óta); a jugoszláv és a szlovén kereskedelmi kamara bírása (1991-ig, illetve 1991 óta); a Párizsi Nemzetközi Kereskedelmi Kamara bírása; az UEFA és a FIFA fellebbviteli bíróságának bírása (1988, illetve 2000 óta); a Szlovén Jogászok Egyesületének elnöke; az International Law Association, a Comité maritime international és számos más nemzetközi jogi társaság tagja; a polgári jog, a kereskedelmi jog és a nemzetközi magánjog egyetemi tanára; a Ljubljani Egyetem jogi karának dékánja; számos jogi kiadvány szerzője; 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

Jiří Malenovský

Született 1950-ben; a prágai Károly Egyetemen szerez jogi doktorátust (1975); egyetemi adjunktus (1974–1990), dékánhelyettes (1989–1991), a nemzetközi és európai jogi tanszék vezetője a brnói Masaryk Egyetemen (1990–1992); a csehszlovák alkotmánybíróság bírása (1992); az Európa Tanács melletti nagykövet (1993–1998); az Európa Tanács Miniszterek Bizottságának elnöke (1995); a Külügyminisztérium főosztályvezetője (1998–2000); az Association de droit international szlovák és cseh tagozatának vezetője (1999–2001); alkotmánybíró (2000–2004); a jogalkotási tanács tagja (1998–2000); a Hágai Állandó Választottbíróság tagja (2000 óta); a brnói Masaryk Egyetemen a nemzetközi közjog egyetemi tanára (2001); 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

Ján Klučka

Született 1951-ben; a Pozsonyi Egyetemen szerez jogi doktorátust (1974); a Kassai Egyetemen a nemzetközi jog egyetemi tanára (1975 óta); alkotmánybíró (1993); a Hágai Állandó Választottbíróság tagja (1994); a Velencei Bizottság tagja (1994); a Szlovák Nemzetközi Jogi Társaság elnöke (2002); 2004. május 11-től 2009. október 6-ig a Bíróság bírása.

Uno Lõhmus

Született 1952-ben; 1986-ban szerez jogi doktorátust; az ügyvédi kamara tagja (1977–1998); a Tartui Egyetem büntetőjogi vendégprofesszora; az Emberi Jogok Európai Bíróságán bíró (1994–1998); az észti Legfelsőbb Bíróság elnöke (1998–2004); az alkotmányjogi bizottság tagja; a büntetőtörvénykönyv előkészítő bizottságának tanácsadója; a büntetőeljárás törvényt előkészítő munkacsoport tagja; számos emberi jogi és alkotmányjogi kiadvány szerzője; 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

Egils Levits

Született 1955-ben; a Hamburgi Egyetemen szerez jogi és politológiai diplomát; a Kieli Egyetem jogi karának tudományos munkatársa; a lett parlament tanácsadója nemzetközi jogi, alkotmányjogi és a jogalkotási reformmal kapcsolatos kérdésekben; lett nagykövet Németországban és Svájcban (1992–1993), Ausztriában, Svájcban és Magyarországon (1994–1995); miniszterelnök-helyettes, igazságügy-miniszter, megbízott külügyminiszter (1993–1994); az EBESZ keretén belül működő békéltető és választottbíróságon békéltető bíró (1997 óta); az Állandó Választottbíróság tagja (2001 óta); 1995-től az Emberi Jogok Európai Bíróságának bírása, újraválasztják 1998-ban és 2001-ben; számos alkotmányjogi, közigazgatási jogi, jogalkotási reformmal kapcsolatos és közösségi jogi kiadvány szerzője; 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

Aindrias Ó Caoimh

Született 1950-ben; polgári jogból szerez diplomát (National University of Ireland, University College Dublin, 1971); barrister (King's Inns, 1972); szakoklevelet szerez európai jogból (University College Dublin, 1977); barrister az Ír Ügyvédi Kamaránál (1972–1999); európai jogot ad elő (King's Inns, Dublin); Senior Counsel (1994–1999); számos ügyben az ír kormány képviselője az Európai Községek Bírósága előtt; az ír High Court bírása (1999 óta); az Honorable Society of King's Inns rangidős tagja (bencher) (1999 óta); az Ír Európai Jogi Társaság alelnöke; a Nemzetközi Jogi Társaság (ír tagozatának) tagja; Andreas O'Keeffe (Aindrias Ó Caoimh) fia, aki 1974 és 1985 között a Bíróság bírása volt; 2004. október 13-tól a Bíróság bírása.

Lars Bay Larsen

Született 1953-ban; politikatudományi diploma (1976), jogi diploma (1983), Koppenhágai Egyetem; tisztviselő az Igazságügyi Minisztériumban (1983–1985); a családi jog oktatója (1984–1991), majd docense (1991–1996) a Koppenhágai Egyetemen; az Advokatsamfund csoportvezetője (1985–1986); csoportvezető az Igazságügyi Minisztériumban (1986–1991); az ügyvédi kamara tagja (1991); osztályvezető (1991–1995), a rendészeti főosztály vezetője (1995–1999), a jogi főosztály vezetője (2000–2003) az Igazságügyi Minisztériumban; Dánia képviselője a K-4 Bizottságban (1995–2000), a Schengeni Központi Csoportban (1996–1998) és az Europol igazgatótanácsában (1998–2000); a Højesteret bírása (2003–2006); 2006. január 11-től a Bíróság bírása.

Eleanor Sharpston

Született 1955-ben; gazdaságtudományi, nyelvi és jogi tanulmányok a King's College-ban, Cambridge-ben (1973–1977); asszisztens és kutató a Corpus Christi College-ban, Oxfordban (1977–1980); az ügyvédi kamara tagja (Middle Temple, 1980); barrister (1980–1987 és 1990–2005); Sir Gordon Slynn főtanácsnok, majd bíró mellett jogi referens (1987–1990); az európai jog és az összehasonlító jog professzora (Director of European Legal Studies) a University College Londonon (1990–1992); professzor (Lecturer) a jogi karon (1992–1998), majd docens (Affiliated Lecturer) (1998–2005) a Cambridge-i Egyetemen; Fellow of King's College, Cambridge (1992-től); docens és kutató (Senior Research Fellow) a Cambridge-i Egyetemen a Centre for European Legal Studies-ban (1998–2005); Queen's Counsel (1999); bencher of Middle Temple (2005); 2006. január 11-től a Bíróság főtanácsnoka.

Paolo Mengozzi

Született 1938-ban; a Bolognai Egyetemen a nemzetközi jog professzora és az európai közösségi jogi Jean Monnet tanszék vezetője; *doctor honoris causa* a madridi Carlos III Egyetemen; vendégprofesszor a Johns Hopkins (Bologna Center), a St. Johns (New York), a Georgetown, a Paris II, a Georgia (Athén) és az Institut Universitaire International (Luxembourg) egyetemeken; a Nijmegeni Egyetemen szervezett European Business Law Pallas Program koordinátora; az Európai Közösségek Bizottsága Közbeszerzési Tanácsadó Bizottságának tagja; kereskedelmi és ipari helyettes államtitkár a Tanács soros olasz elnöksége alatt; a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) foglalkozó európai közösségi munkacsoport tagja és a WTO-val foglalkozó hágai Nemzetközi Jogi Akadémia kutatóközpontja 1997-es ülésének igazgatója; 1998. március 4-től 2006. május 3-ig az Elsőfokú Bíróság bírója; 2006. május 4-től főtanácsnok a Bíróságon.

Pernilla Lindh

Született 1945-ben; a Lundi Egyetemen szerez jogi diplomát; jogi referens és bíró a Trollhättani Elsőfokú Bíróságon (1971–1974); jogi referens a Stockholmi Fellebbviteli Bíróságon (1974–1975); bíró a Stockholmi Elsőfokú Bíróságon (1975); a Stockholmi Fellebbviteli Bíróság elnökének tanácsadója jogi és igazgatási ügyekben (1975–1978); megbízott a Domstolverketen (Országos Igazságszolgáltatási Tanács) (1977); tanácsadó az Igazságügyi Kancellária hivatalban (Justice Chancellor) (1979–1980); a Stockholmi Fellebbviteli Bíróságon a bírói tanács tagja (1980–1981); jogtanácsos a Kereskedelmi Minisztériumban (1981–1982); a Külügyminisztériumban a jogi ügyekért felelős jogtanácsos, majd igazgató és főigazgató (1982–1995); 1992-ben nagykövet; a Swedish Market Court elnökhelyettese; az EGT-tárgyalások során (az EFTA-csoport alelnöke, majd elnöke) és a Svéd Királyságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozása érdekében folytatott tárgyalások során a jogi és intézményi kérdések felelőse; 1995. január 18-tól 2006. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírója; 2006. október 7-től a Bíróság bírója.

Yves Bot

Született 1947-ben; a Roueni Egyetemen szerez jogi diplomát; jogi doktorátus (Université de Paris II Panthéon-Assas); a mansi jogi kar docense; a mansi ügyészségen ügyész helyettes, majd első ügyész helyettes (1974–1982); államügyész a dieppe-i elsőfokú bíróságon (1982–1984); államügyész-helyettes a strasbourgi elsőfokú bíróságon (1984–1986); államügyész a bastiai elsőfokú bíróságon (1986–1988); a caeni fellebbviteli bíróság főügyésze (1988–1991); államügyész a mansi elsőfokú bíróságon (1991–1993); az igazságügy-miniszter (garde des Sceaux) melletti megbízott (1993–1995); államügyész a nanterre-i elsőfokú bíróságon (1995–2002); államügyész a párizsi elsőfokú bíróságon (2002–2004); főügyész a párizsi fellebbviteli bíróságon (2004–2006); 2006. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

Ján Mazák

Született 1954-ben; jogi doktorátus (Pavol Jozef Safarik Egyetem, Kassa, 1978); a polgári jog (1994) és a közösségi jog (2004) professzora; a kassai jogi kar Községi Jogi Intézetének igazgatója (2004); a kassai Krajský súd (területi bíróság) bírása (1980); a kassai Mestský súd (városi bíróság) elnökhelyettese (1982) és elnöke (1990); a Szlovák Ügyvédi Kamara tagja (1991); jogi tanácsadó az Alkotmánybíróságon (1993–1998); igazságügyminiszter-helyettes (1998–2000); az Alkotmánybíróság elnöke (2000–2006); a Velencei Bizottság tagja (2004); 2006. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

Jean-Claude Bonichot

Született 1955-ben; a Metzi Egyetemen szerez jogi diplomát, az Institut d'études politiques de Paris-n szerez diplomát, az École nationale d'administration volt hallgatója; előadó (1982–1985), a kormány megbízottja (1985–1987 és 1992–1999); ülnök (1999–2000); az Államtanács peres ügyek szekciója hatodik alszekciójának elnöke (2000–2006); jogi referens a Bíróságon (1987–1991); a munkaügyi és szakképzési miniszter kabinetfőnöke, majd államminiszter, közszolgálati és közigazgatási modernizációs miniszter (1991–1992); az Államtanács Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés melletti jogi szolgálatának vezetője (2001–2006); docens a Metzi Egyetemen (1988–2000), majd az Université de Paris I Panthéon-Sorbonne-on (2000 óta); több közigazgatási jogi, közösségi jogi és európai emberi jogi kiadvány szerzője; a „Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme” alapítója és szerkesztőbizottságának elnöke, a „Bulletin juridique des collectivités locales” társalapítója és szerkesztőbizottságának tagja, az intézményi és a területrendezési, városi és településjogi kutatócsoportok tudományos tanácsának elnöke; 2006. október 7-től a Bíróság bírása.

Thomas von Danwitz

Született 1962-ben; tanulmányok Bonnban, Genfben és Párizsban; jogi államvizsga és szakvizsga (1986 és 1992); jogi doktorátus (Bonni Egyetem, 1988); nemzetközi közigazgatási diploma (École nationale d'administration, 1990); habilitáció (Bonni Egyetem, 1996); a német közjog és az európai jog professzora (1996–2003), dékán a Bochumi Ruhr Egyetem jogi karán (2000–2001); a német közjog és az európai jog professzora (Kölni Egyetem, 2003–2006); a Közjogi és Közigazgatás-tudományi Intézet igazgatója (2006); vendégprofesszor a Fletcher School of Law and Diplomacy-n (2000), a François Rabelais Egyetemen (Tours, 2001–2006) és az Université de Paris I Panthéon-Sorbonne-on (2005–2006); 2006. október 7-től a Bíróság bírása.

Verica Trstenjak

Született 1962-ben; bírói szakvizsga (1987); a Ljubljana-i Egyetemen szerez jogi doktorátust (1995); jogelméletet, államelméletet és magánjogot oktató egyetemi tanár (1996 óta); kutató; doktori tanulmányokat folytat a Zürichi Egyetemen, a Bécsi Egyetem Összehasonlító Jogi Intézetében, a Hamburgi Nemzetközi Magánjogi Max Planck Intézetben, az Amszterdami Szabadegyetemen; a Bécsi és a németországi Freiburg-i Egyetem, valamint a hamburgi Bucerius Law School vendégprofesszora; a Tudományos és Technológiai Minisztérium jogi szolgálatának vezetője (1994–1996), majd államtitkára (1996–2000); a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter (2000); 2003 óta az Európai Polgári Törvénykönyv Munkacsoport (Study Group on European Civil Code) tagja; a Humboldt kutatási projekt (Humboldt Stiftung) felelőse; az európai joggal és a magánjoggal kapcsolatos több mint száz jogi cikk és számos könyv szerzője; a Szlovén Jogászok Egyesülete által odaítélt, a „2003-as év jogásza” díj nyertese; több jogi folyóirat kiadótanácsának tagja; a Szlovén Jogászok Egyesületének főtárgya, számos jogászegyesület, többek között a Gesellschaft für Rechtsvergleichung tagja; 2004. július 7-től 2006. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bíróját; 2006. október 7-től a Bíróság főtárgyánoka.

Alexander Arabadjiev

Született 1949-ben; jogi tanulmányok (Ohridi Szent Kelemen Egyetem, Szófia); bíró a blagoevgradi elsőfokú bíróságon (1975–1983); bíró a blagoevgradi területi bíróságon (1983–1986); a Legfelsőbb Bíróság bíróját (1986–1991); alkotmánybíró (1991–2000); az Emberi Jogok Európai Bizottságának tagja (1997–1999); az Európa jövőjével foglalkozó Európai Konvent tagja (2002–2003); képviselő (2001–2006); megfigyelő az Európai Parlamentben; 2007. január 12-től a Bíróság bíróját.

Camelia Toader

Született 1963-ban; jogi diplomát szerez (1986), a jogtudományok doktora (1997) (Bukaresti Egyetem); fogalmazó a bufteai elsőfokú bíróságon (1986–1988); bíró a bukaresti 5. kerületi elsőfokú bíróságon (1988–1992); a polgári jog és az európai kötelmi jog oktatója (1992–2005), majd egyetemi tanára (2005–2006) a Bukaresti Egyetemen; több alkalommal kutató, illetve doktori tanulmányokat folytat a Hamburgi Nemzetközi Magánjogi Max Planck Intézetben (1992 és 2004 között); az Igazságügyi Minisztériumban az európai integrációs főosztály vezetője (1997–1999); bíró a Semmitőszéken (1999–2006); vendégprofesszor a Bécsi Egyetemen (2000); a közösségi jog oktatója a Nemzeti Bíróképző Intézetben (2003 és 2005–2006); több jogi folyóirat szerkesztőbizottságának tagja; 2007. január 12-től a Bíróság bíróját.

Jean-Jacques Kasel

Született 1946-ban; a jogtudományok doktora, licence spéciale közgazgatási jogból (ULB, 1970); IEP-diploma, Párizs (Ecofin, 1972); ügyvédjelölt; a Banque de Paris et des Pays-Bas jogtanácsosa (1972–1973); attasé, majd követségi titkár a Külügyminisztériumban (1973–1976); munkacsoportelnök a Miniszterek Tanácsában (1976); követségi első titkár, az állandó képviselő helyettese az OECD-nél (Párizs, 1976–1979); a kormány elnökhelyettesének kabinetfőnöke (1979–1980); az Európai Politikai Együttműködés elnöke (1980); az Európai Közösségek Bizottsága elnökének tanácsadója, majd kabinetfőnök-helyettese (1981); költségvetési és jogállásügyi igazgató a Miniszterek Tanácsa főtitkárságán (1981–1984); megbízott az Európai Közösségek melletti állandó képviseleten (1984–1985); a költségvetési bizottság elnöke; meghatalmazott miniszter, a politikai és kulturális ügyek igazgatója (1986–1991); a miniszterelnök diplomáciai tanácsadója (1986–1991); nagykövet Görögországban (1989–1991, nem rezidensként); a politikai bizottság elnöke (1991); az Európai Közösségek melletti nagykövet, állandó képviselő (1991–1998); a Coreper elnöke (1997 első felére); nagykövet (Brüsszel, 1998–2002); a NATO melletti állandó képviselő (1998–2002); Ő Királyi Fensége a nagyherceg udvarnagya és kabinetfőnöke (2002–2007); 2008. január 15-től a Bíróság bírója.

Marek Safjan

Született 1949-ben; a jogtudományok doktora (Varsói Egyetem, 1980); a jogtudományok habilitált doktora (Varsói Egyetem, 1990); címzetes jogi egyetemi tanár (1998–2009); a Varsói Egyetem Polgári Jogi Intézetének igazgatója (1992–1996); a Varsói Egyetem rektorhelyettese (1994–1997); az Association Henri Capitant des amis de la culture juridique française lengyel szekciójának főtitkára (1994–1998); az Európa Tanács bioetikai bizottságában a Lengyel Köztársaság képviselője (1991–1997); az Igazságügyi Intézet Tudományos Tanácsának elnöke (1998); az Alkotmánybíróság bírója (1997–1998), majd elnöke (1998–2006); a Nemzetközi Összehasonlító Jogi Akadémia tagja (1994 óta), a Nemzetközi Jogi, Etikai és Tudományos Egyesület tagja (1995 óta), a Lengyel Helsinki Bizottság tagja; a Lengyel Művészeti és Bölcsészettudományi Akadémia tagja; az Európa Tanács főtitkára által odaítélt *pro merito* érdemérem (2007); számos publikáció szerzője a polgári jog, orvosi jog és európai jog területén; 2009. október 7-től a Bíróság bírója.

Daniel Šváby

Született 1951-ben; a jogtudományok doktora (Pozsonyi Egyetem); a pozsonyi elsőfokú bíróság bírója; a polgári jogi ügyekben eljáró fellebbviteli bíróság bírója és a pozsonyi fellebbviteli bíróság alelnöke; az Igazságügyi Minisztérium Jogi Intézete polgári és családjogi tagozatának tagja; a kereskedelmi jogi ügyekben eljáró Legfelsőbb Bíróság helyettes bírója; az Emberi Jogok Európai Bizottságának tagja (Strasbourg); alkotmánybíró (2000–2004); 2004. május 12-től 2009. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírója; 2009. október 7-től a Bíróság bírója.

Maria Berger

Született 1956-ban; jogi és gazdasági tanulmányokat folytat (1975–1979), a jogtudományok doktora; asszisztens és előadásokat tart az Innsbrucki Egyetem Közjogi és Politikatudományi Intézetében (1979–1984); a Szövetségi Tudományos és Kutatási Minisztérium tanácsosa, végül helyettes osztályvezetője (1984–1988); a Szövetségi Kancelláriaminisztérium Európai Unióra vonatkozó kérdésekért felelős megbízottja (1988–1989); a Szövetségi Kancelláriaminisztérium „Európai Integráció” csoportjának vezetője (az Osztrák Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásának előkészítése) (1989–1992); az EFTA Felügyeleti Hatóság igazgatója Genfben és Brüsszelben (1993–1994); a kremsi Donau-Universität alelnöke (1995–1996); európai parlamenti képviselő (1996. novembertől 2007. januárig, illetve 2008. decembertől 2009. júliusig) és a Jogi Bizottság tagja; az Európa jövőjével foglalkozó Európai Konvent helyettes tagja (2002. februártól 2003. júliusig); Perg város önkormányzati képviselőtestületének tagja (1997. szeptembertől 2009. szeptemberig); szövetségi igazságügy-miniszter (2007. januártól 2008. decemberig); 2009. október 7-től a Bíróság bírója.

Niilo Jääskinen

Született 1958-ban; jogi diploma (1980); jogi Master-képzés (1982), doktori fokozat a Helsinki Egyetemen (2008); előadásokat tart a Helsinki Egyetemen (1980–1986); a rovaniemi elsőfokú bíróság jogi referense és ideiglenes bírója (1983–1984); az Igazságügyi Minisztérium jogtanácsosa (1987–1989), majd európai jogi osztályának vezetője (1990–1995); a Külügyminisztérium jogtanácsosa (1989–1990); a finn parlament Nagybizottságának európai ügyekért felelős tanácsosa és titkára (1995–2000); a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság ideiglenes bírója (2000. júliustól 2002. decemberig), majd bírója (2003. januártól 2009. szeptemberig); a jogi és intézményi kérdések felelőse a Finn Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozása érdekében folytatott tárgyalásokon; 2009. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

Pedro Cruz Villalón

Született 1946-ban; jogi diplomát (1963–1968) és doktori fokozatot (1975) szerez a Sevillai Egyetemen; posztgraduális tanulmányokat folytat a Freiburg im Breisgau-i Egyetemen (1969–1971); akkreditált egyetemi tanárként jogpolitikát oktat a Sevillai Egyetemen (1978–1986); a Sevillai Egyetem alkotmányjogi tanszékének vezetője (1986–1992); jogi referens a spanyol alkotmánybíróságon (1986–1987); a spanyol alkotmánybíróság bírója (1992–1998); a spanyol alkotmánybíróság elnöke (1998–2001); a berlini Wissenschaftskolleg fellow-ja (2001–2002); a madridi autonóm egyetem alkotmányjogi tanszékének vezetője (2002–2009); az Államtanács választott tagja (2004–2009); számos publikáció szerzője; 2009. december 14-től a Bíróság főtanácsnoka.

Roger Grass

Született 1948-ban; a párizsi Institut d'études politiques et d'études supérieures-ben szerez diplomát jogból; államügyész-helyettes a versailles-i elsőfokú bíróságon; főtanácsos a Bíróságon; a párizsi fellebbviteli bíróság melletti főügyészség főtitkára; az igazságügy-miniszter (garde des Sceaux) kabinetje; a Bíróság elnökének jogi referense; 1994. február 10-től a Bíróság hivatalvezetője.

2. A Bíróság összetételének változásai 2009-ben

2009. október 6-i ünnepélyes ülés

A tagállamok kormányainak képviselői 2009. február 25-i és 2009. március 25-i határozatukkal a 2009. október 7-től 2015. október 6-ig terjedő időszakra megújították Vassilios Skouris, Allan Rosas, Koen Lenaerts, Marko Ilešič, Aindrias Ó Caoimh, Rosario Silva de Lapuerta, Juhász Endre, Uno Löhmus, Lars Bay Larsen, Camelia Toader és Jean-Jacques Kasel, a Bíróság bíráinak megbízatását.

A 2009. február 25-i és 2009. július 8-i határozattal a Bíróság bírójává nevezték ki a 2009. október 7-től 2015. október 6-ig terjedő időszakra Marek Safjant, aki Jerzy Makarczyk helyébe lépett, Daniel Švábyt, aki Jan Klučka helyébe lépett, és a 2009. október 7-től 2012. október 6-ig terjedő időszakra Maria Bergert, aki Peter Jann helyébe lépett.

A tagállamok kormányainak képviselői 2009. február 25-i határozatukkal a 2009. október 7-től 2015. október 6-ig terjedő időszakra megújították Eleanor Sharpston, Juliane Kokott és Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer, a Bíróság főtanácsnokainak megbízatását. Ugyanezen határozattal a Bíróság főtanácsnokává nevezték ki a 2009. október 7-től 2015. október 6-ig terjedő időszakra Niilo Jääskinent, aki Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro helyébe lépett.

2009. december 14-i ünnepélyes ülés

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok elhunytá folytán az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői 2009. november 30-i határozatukkal Pedro Cruz Villalónt az Európai Unió Bírósága főtanácsnokává nevezték ki Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok megbízatásának hátralévő idejére, a 2009. november 30-tól 2015. október 6-ig terjedő időszakra.

3. Protokolláris sorrendek

2009. január 1-jétől október 7-ig

V. SKOURIS, a Bíróság elnöke
 P. JANN, az első tanács elnöke
 C. W. A. TIMMERMANS,
 a második tanács elnöke
 A. ROSAS, a harmadik tanács elnöke
 K. LENAERTS, a negyedik tanács elnöke
 E. SHARPSTON, első főtanácsnok
 M. ILEŠIČ, az ötödik tanács elnöke
 A. Ó CAOIMH, a hetedik tanács elnöke
 J.-C. BONICHOT, a hatodik tanács elnöke
 T. von DANWITZ, a nyolcadik tanács elnöke
 D. RUIZ-JARABO COLOMER, főtanácsnok
 A. TIZZANO, bíró
 J. N. CUNHA RODRIGUES, bíró
 R. SILVA de LAPUERTA, bíró
 J. KOKOTT, főtanácsnok
 M. POIARES MADURO, főtanácsnok
 K. SCHIEMANN, bíró
 J. MAKARCZYK, bíró
 P. KÜRIS, bíró
 JUHÁSZ E., bíró
 G. ARESTIS, bíró
 A. BORG BARTHET, bíró
 J. MALENOVSKÝ, bíró
 J. KLUČKA, bíró
 U. LÖHMUS, bíró
 E. LEVITS, bíró
 L. BAY LARSEN, bíró
 P. MENGÖZZI, főtanácsnok
 P. LINDH, bíró
 Y. BOT, főtanácsnok
 J. MAZÁK, főtanácsnok
 V. TRSTENJAK, főtanácsnok
 A. ARABADJIEV, bíró
 C. TOADER, bíró
 J.-J. KASEL, bíró

R. GRASS, hivatalvezető

2009. október 8-tól 2009. december 13-ig

V. SKOURIS, a Bíróság elnöke
 A. TIZZANO, az első tanács elnöke
 J. N. CUNHA RODRIGUES,
 a második tanács elnöke
 K. LENAERTS, a harmadik tanács elnöke
 J.-C. BONICHOT, a negyedik tanács elnöke
 P. MENGÖZZI, első főtanácsnok
 R. SILVA de LAPUERTA, a hetedik tanács elnöke
 E. LEVITS, az ötödik tanács elnöke
 P. LINDH, a hatodik tanács elnöke
 C. TOADER, a nyolcadik tanács elnöke
 D. RUIZ-JARABO COLOMER, főtanácsnok
 C. W. A. TIMMERMANS, bíró
 A. ROSAS, bíró
 J. KOKOTT, főtanácsnok
 K. SCHIEMANN, bíró
 P. KÜRIS, bíró
 JUHÁSZ E., bíró
 G. ARESTIS, bíró
 A. BORG BARTHET, bíró
 M. ILEŠIČ, bíró
 J. MALENOVSKÝ, bíró
 U. LÖHMUS, bíró
 A. Ó CAOIMH, bíró
 L. BAY LARSEN, bíró
 E. SHARPSTON, főtanácsnok
 Y. BOT, főtanácsnok
 J. MAZÁK, főtanácsnok
 T. von DANWITZ, bíró
 V. TRSTENJAK, főtanácsnok
 A. ARABADJIEV, bíró
 J.-J. KASEL, bíró
 M. SAFJAN, bíró
 D. ŠVÁBY, bíró
 M. BERGER, bíró
 N. JÄÄSKINEN, főtanácsnok

R. GRASS, hivatalvezető

2009. december 14-től 2009. december 31-ig

V. SKOURIS, a Bíróság elnöke
A. TIZZANO, az első tanács elnöke
J. N. CUNHA RODRIGUES,
a második tanács elnöke
K. LENAERTS, a harmadik tanács elnöke
J.-C. BONICHOT, a negyedik tanács elnöke
P. MENGGOZZI, első főtanácsnok
R. SILVA de LAPUERTA, a hetedik tanács elnöke
E. LEVITS, az ötödik tanács elnöke
P. LINDH, a hatodik tanács elnöke
C. TOADER, a nyolcadik tanács elnöke
C. W. A. TIMMERMANS, bíró
A. ROSAS, bíró
J. KOKOTT, főtanácsnok
K. SCHIEMANN, bíró
P. KÜRIS, bíró
JUHÁSZ E., bíró
G. ARESTIS, bíró
A. BORG BARTHET, bíró
M. ILEŠIČ, bíró
J. MALENOVSKÝ, bíró
U. LÖHMUS, bíró
A. Ó CAOIMH, bíró
L. BAY LARSEN, bíró
E. SHARPSTON, főtanácsnok
Y. BOT, főtanácsnok
J. MAZÁK, főtanácsnok
T. von DANWITZ, bíró
V. TRSTENJAK, főtanácsnok
A. ARABADJIEV, bíró
J.-J. KASEL, bíró
M. SAFJAN, bíró
D. ŠVÁBY, bíró
M. BERGER, bíró
N. JÄÄSKINEN, főtanácsnok
P. CRUZ VILLALÓN, főtanácsnok

R. GRASS, hivatalvezető

4. A Bíróság korábbi tagjai

Massimo Pilotti, bíró (1952–1958), elnök (1952–1958)
Petrus Serrarens, bíró (1952–1958)
Adrianus Van Kleffens, bíró (1952–1958)
Jacques Rueff, bíró (1952–1959 és 1960–1962)
Otto Riese, bíró (1952–1963)
Maurice Lagrange, főtanácsnok (1952–1964)
Louis Delvaux, bíró (1952–1967)
Charles Léon Hammes, bíró (1952–1967), elnök (1964–1967)
Karl Roemer, főtanácsnok (1953–1973)
Nicola Catalano, bíró (1958–1962)
Rino Rossi, bíró (1958–1964)
Andreas Matthias Donner, bíró (1958–1979), elnök (1958–1964)
Alberto Trabucchi, bíró (1962–1972), majd főtanácsnok (1973–1976)
Robert Lecourt, bíró (1962–1976), elnök (1967–1976)
Walter Strauss, bíró (1963–1970)
Joseph Gand, főtanácsnok (1964–1970)
Riccardo Monaco, bíró (1964–1976)
Josse J. Mertens de Wilmars, bíró (1967–1984), elnök (1980–1984)
Pierre Pescatore, bíró (1967–1985)
Alain Louis Dutheil de Lamothe, főtanácsnok (1970–1972)
Hans Kutscher, bíró (1970–1980), elnök (1976–1980)
Henri Mayras, főtanácsnok (1972–1981)
Cearbhall O'Dalaigh, bíró (1973–1974)
Max Sørensen, bíró (1973–1979)
Gerhard Reischl, főtanácsnok (1973–1981)
Jean-Pierre Warner, főtanácsnok (1973–1981)
Alexander J. Mackenzie Stuart, bíró (1973–1988), elnök (1984–1988)
Aindrias O'Keefe, bíró (1975–1985)
Adolphe Touffait, bíró (1976–1982)
Francesco Capotorti, bíró (1976), majd főtanácsnok (1976–1982)
Giacinto Bosco, bíró (1976–1988)
Thymen Koopmans, bíró (1979–1990)
Ole Due, bíró (1979–1994), elnök (1988–1994)
Ulrich Everling, bíró (1980–1988)
Alexandros Chloros, bíró (1981–1982)
Simone Rozès, főtanácsnok (1981–1984)
Pieter Verloren van Themaat, főtanácsnok (1981–1986)
Sir Gordon Slynn, főtanácsnok (1981–1988), majd bíró (1988–1992)
Fernand Grévisse, bíró (1981–1982 és 1988–1994)
Kai Bahlmann, bíró (1982–1988)
Yves Galmot, bíró (1982–1988)
G. Federico Mancini, főtanácsnok (1982–1988), majd bíró (1988–1999)
Constantinos Kakouris, bíró (1983–1997)
Marco Darmon, főtanácsnok (1984–1994)

René Joliet, bíró (1984–1995)
Carl Otto Lenz, főtanácsnok (1984–1997)
Thomas Francis O’Higgins, bíró (1985–1991)
Fernand Schockweiler, bíró (1985–1996)
José Luís Da Cruz Vilaça, főtanácsnok (1986–1988)
José Carlos De Carvalho Moithinho de Almeida, bíró (1986–2000)
Jean Mischo, főtanácsnok (1986–1991 és 1997–2003)
Gil Carlos Rodríguez Iglesias, bíró (1986–2003), elnök (1994–2003)
Manuel Díez de Velasco, bíró (1988–1994)
Manfred Zuleeg, bíró (1988–1994)
Walter Van Gerven, főtanácsnok (1988–1994)
Giuseppe Tesaurò, főtanácsnok (1988–1998)
Francis Geoffrey Jacobs, főtanácsnok (1988–2006)
Paul Joan George Kapteyn, bíró (1990–2000)
John L. Murray, bíró (1991–1999)
Claus Christian Gulmann, főtanácsnok (1991–1994), majd bíró (1994–2006)
David Alexander Ogilvy Edward, bíró (1992–2004)
Michael Bendik Elmer, főtanácsnok (1994–1997)
Georges Cosmas, főtanácsnok (1994–2000)
Günter Hirsch, bíró (1994–2000)
Antonio Mario La Pergola, bíró (1994 és 1999–2006), főtanácsnok (1995–1999)
Jean-Pierre Puissochet, bíró (1994–2006)
Philippe Léger, főtanácsnok (1994–2006)
Hans Ragnemalm, bíró (1995–2000)
Nial Fennelly, főtanácsnok (1995–2000)
Leif Sevón, bíró (1995–2002)
Melchior Wathelet, bíró (1995–2003)
Peter Jann, bíró (1995–2009)
Ruiz-Jarabo Colomer Dámaso, főtanácsnok (1995–2009)
Romain Schintgen, bíró (1996–2008)
Krateros Ioannou, bíró (1997–1999)
Siegbert Alber, főtanácsnok (1997–2003)
Antonio Saggio, főtanácsnok (1998–2000)
Fidelma O’Kelly Macken, bíró (1999–2004)
Stig von Bahr, bíró (2000–2006)
Leendert A. Geelhoed, főtanácsnok (2000–2006)
Ninon Colneric, bíró (2000–2006)
Christine Stix-Hackl, főtanácsnok (2000–2006)
Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro, főtanácsnok (2003–2009)
Jerzy Makarczyk, bíró (2004–2009)
Ján Klučka, bíró (2004–2009)

Elnökök

Massimo Pilotti (1952–1958)

Andreas Matthias Donner (1958–1964)

Charles Léon Hammes (1964–1967)

Robert Lecourt (1967–1976)

Hans Kutscher (1976–1980)

Josse J. Mertens de Wilmars (1980–1984)

Alexander John Mackenzie Stuart (1984–1988)

Ole Due (1988–1994)

Gil Carlos Rodríguez Iglesias (1994–2003)

Hivatalvezetők

Albert Van Houtte (1953–1982)

Paul Heim (1982–1988)

Jean-Guy Giraud (1988–1994)

C – A Bíróság igazságügyi statisztikái

A Bíróság tevékenysége általában

1. Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2005–2009)

Érkezett ügyek

2. Az eljárások jellege (2005–2009)
3. A kereset tárgya (2009)
4. Tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek (2005–2009)

Befejezett ügyek

5. Az eljárások jellege (2005–2009)
6. Ítéletek, végzések, vélemények (2009)
7. Ítélező testület (2005–2009)
8. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek (2005–2009)
9. A kereset tárgya (2005–2009)
10. A kereset tárgya (2009)
11. Tagállami kötelezettségszegés megállapítása tárgyában hozott ítéletek: a határozat tartalma (2005–2009)
12. Az eljárások időtartama (ítéletek és ügydöntő végzések) (2005–2009)

December 31-én folyamatban maradt ügyek

13. Az eljárások jellege (2005–2009)
14. Ítélező testület (2005–2009)

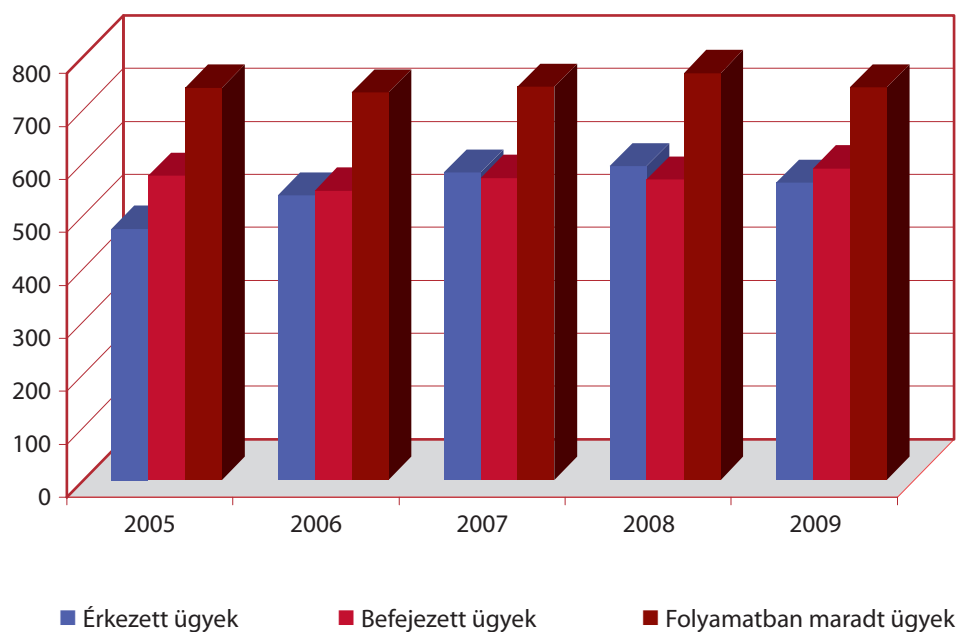
Egyéb

15. Gyorsított eljárások (2005–2009)
16. Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások (2008–2009)
17. Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2009)

Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2009)

18. Érkezett ügyek és ítéletek
19. Beérkezett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (tagállamonként és évenként)
20. Beérkezett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (tagállamonként és bíróságonként)
21. Beérkezett tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek

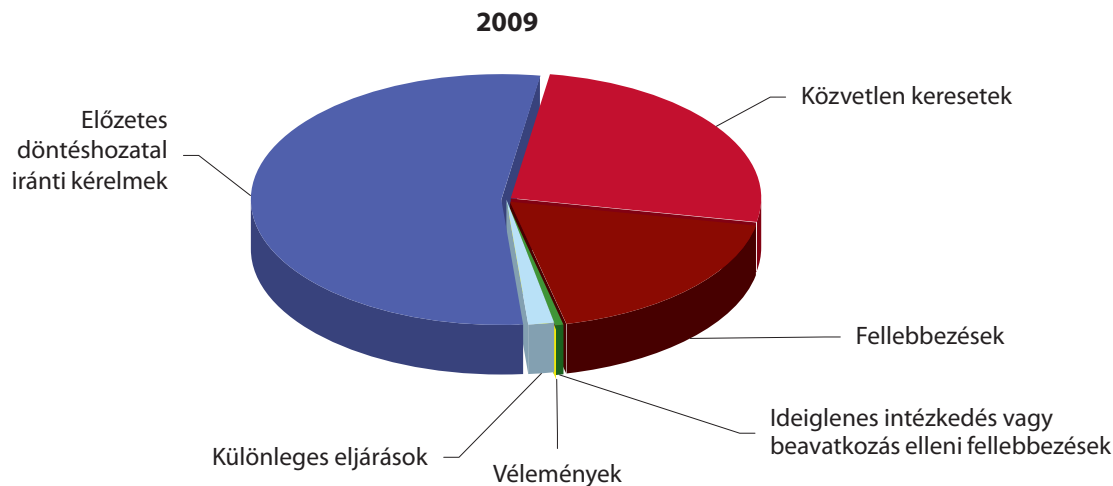
1. A Bíróság tevékenysége általában – Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Érkezett ügyek	474	537	580	592	561
Befejezett ügyek	574	546	570	567	588
Folyamatban maradt ügyek	740	731	742	768	741

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2. Érkezett ügyek – Az eljárások jellege (2005–2009)^{1 2}

	2005	2006	2007	2008	2009
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	221	251	265	288	302
Közvetlen keresetek	179	201	222	210	143 ³
Fellebbezések	66	80	79	78	104
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás elleni fellebbezések	1	3	8	8	2
Vélemények				1	1
Különleges eljárások	7	2	7	8	9
Összesen	474	537	581	593	561
Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	2	1	3	3	1

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

² „Különleges eljárásnak” minősül az ítélet kijavítása (eljárási szabályzat, 66. cikk); a költségek megállapítása (eljárási szabályzat, 74. cikk); a költségmentesség (eljárási szabályzat, 76. cikk); a mulasztási ítélet elleni ellentmondás (eljárási szabályzat, 94. cikk); a harmadik személy jogorvoslata (eljárási szabályzat, 97. cikk); a perújítás (eljárási szabályzat, 98. cikk); az ítélet értelmezése (eljárási szabályzat, 102. cikk); az első főtanácsnok által a Törvényszék határozatának felülvizsgálata iránt előterjesztett indítvány vizsgálata (a Bíróság alapokmánya, 62. cikk); a végrehajtás foganatosítása iránti eljárás (az Európai Közösségek kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyv); a mentelmi ügyek (az Európai Közösségek kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyv).

³ A közvetlen keresetek között 142 kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset és egy megsemmisítés iránti kereset található.

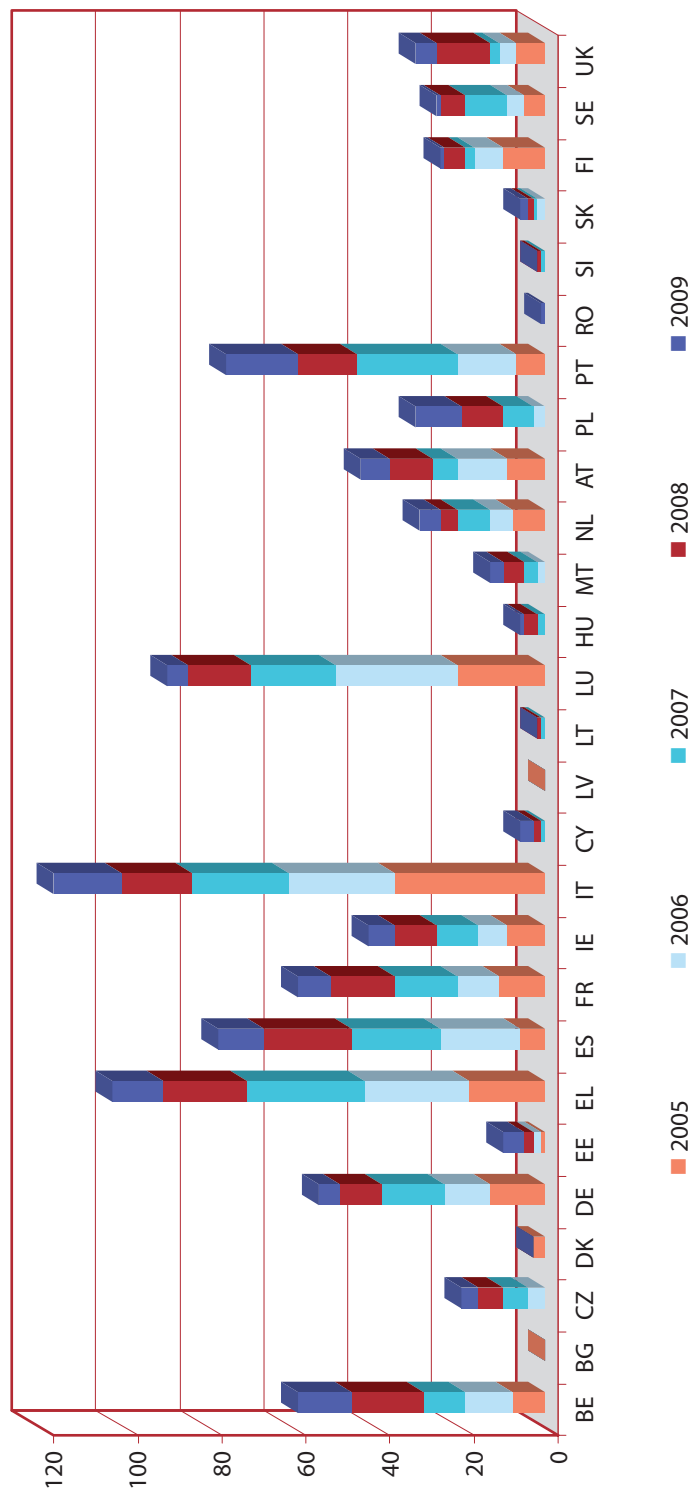
3. Érkezett ügyek – A kereset tárgya (2009)¹

	Közvetlen keresetek	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás elleni fellebbezések	Összesen	Különleges eljárások
A Községek költségvetése	1				1	
A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége		17			19	
Adózás	13	44			57	
Állami támogatások	10	5	32		47	
Áruk szabad mozgása	2	10	2		14	
Energia	5	1			6	
Európai polgárság		8			8	
Halászati politika		1	1		2	
Intézményi jog	2	3	9		14	4
Iparpolitika	4	7			11	
Jogszabályok közlése	9	12			21	
Kereskedelempolitika		2	4		6	
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem	45	33	2		80	
Közös kül- és biztonságpolitika		1	3		4	
Közös Vámtarifa		9			9	
Közösségek saját forrásai	2	1			3	
Közösségi jogi elvek		4			4	
Külkapcsolatok		6			6	1
Letelepedés szabadsága	8	9			17	
Mezőgazdaság	2	23	7		32	
Migráns munkavállalók szociális biztonsága		12			12	
Regionális politika			1		1	
Szállítás	4	4			8	
Szellemi tulajdon		14	25		39	
Személyek szabad mozgása	5	6			11	
Szociálpolitika	5	26	1		32	
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	7	16			23	
Tőke szabad mozgása	6	6			12	
Új államok csatlakozása		1			1	
Vállalkozások joga	11	3	1		15	
Vámunió		9	3		12	
Versenyjog		5	10		17	
EK-Szerződés/EUMSZ²	143	298	101	2	544	5
EU-Szerződés		4			4	
ESZAK-Szerződés			1		1	
Eljárás						5
Tisztviselők személyzeti szabályzata			2		2	
Egyéb			2		2	5
ÖSSZESEN	143	302	104	2	551	10

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

² 2009. december 1-jén, a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésének időpontjában az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) az Európai Közösség létrehozásáról szóló szerződés helyébe lépett.

4. Érkezett ügyek – Tagállami kötelezettségesség megállapítása iránti keresetek (2005–2009)¹

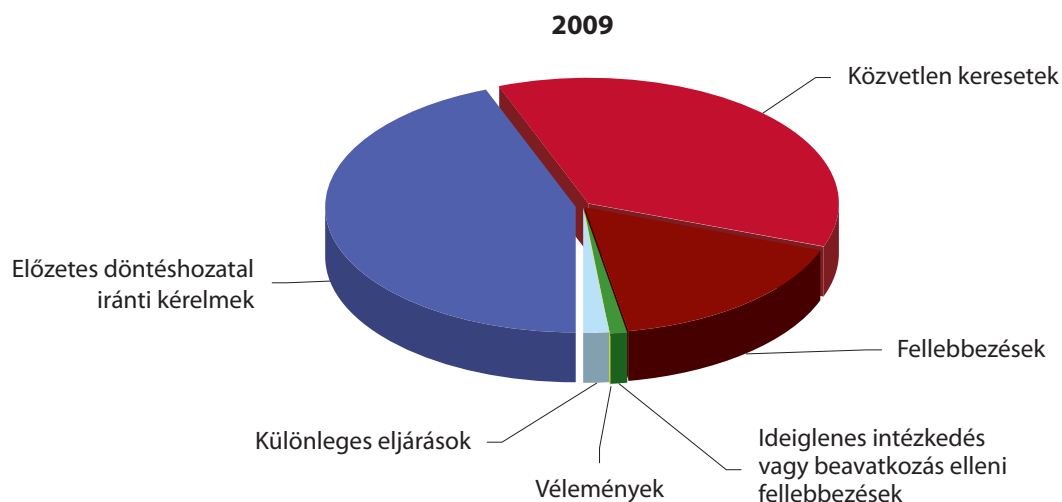

	2005		2006		2007		2008		2009 ²	
	226. cikk	228. cikk	226. cikk	228. cikk	226. cikk	228. cikk	226. cikk	228. cikk	226. cikk	228. cikk
BE	8		11		10		17		13	
BG										
CZ			4		6		6		4	
DK	3									
DE	13		11		15		10		5	
EE	1		2				2		5	
EL	18		25		26	2	19	1	11	1
ES	6		19		21		21		11	
FR	11		9	1	14	1	15		8	
IE	9		7		10		10		6	
IT	36		25		23		17		15	1
CY					1		2		3	
LV										
LT					1		1			
LU	19	2	28	1	20		15		5	
HU					2		3		1	
MT			2		3		5		3	
NL	8		5		8		4		5	
AT	9		12		6		10		7	
PL			3		7		10		11	
PT	7		13	1	23	1	14		17	
RO									1	
SI					1		1			
SK			2		1		1		2	
FI	10		7		2		5		1	
SE	5		4		10		6		1	
UK	7		4		2		13		5	
Összesen	170	2	193	3	212	4	207	1	140	2

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

² A Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-jén történt hatálybalépését követően az EUMSZ 258–260. cikk lépett az EK 226–228. cikk helyébe.

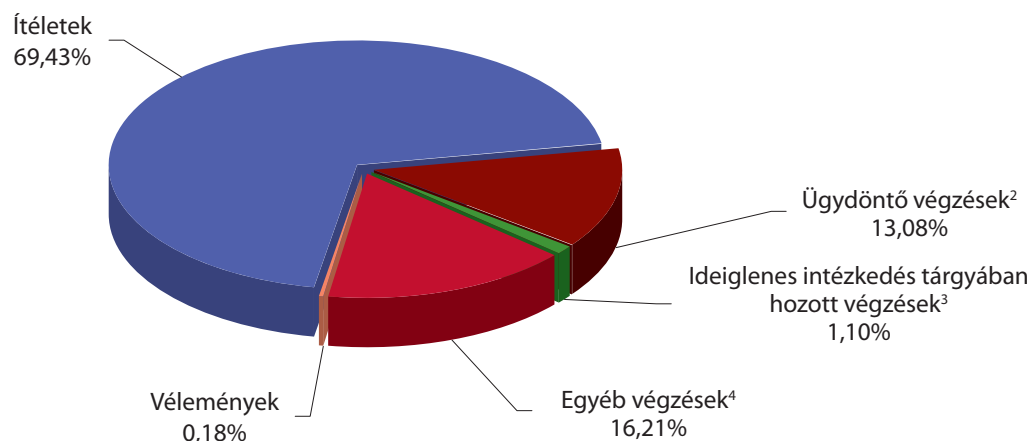
5. Befejezett ügyek – Az eljárások jellege (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	254	266	235	301	259
Közvetlen keresetek	263	212	241	181	215
Fellebbezések	48	63	88	69	97
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás elleni fellebbezések	2	2	2	8	7
Vélemények		1			1
Különleges eljárások	7	2	4	8	9
Összesen	574	546	570	567	588

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

6. Befejezett ügyek – Ítéletek, végzések, vélemények (2009)¹

	Ítéletek	Ügydöntő végzések ²	Ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzések ³	Egyéb végzések ⁴	Vélemények	Összesen
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	188	22		18		228
Közvetlen keresetek	149		1	65		215
Fellebbezések	38	45	2	2		87
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás elleni fellebbezések			3	3		6
Vélemények					1	1
Különleges eljárások	2	4				6
Összesen	377	71	6	88	1	543

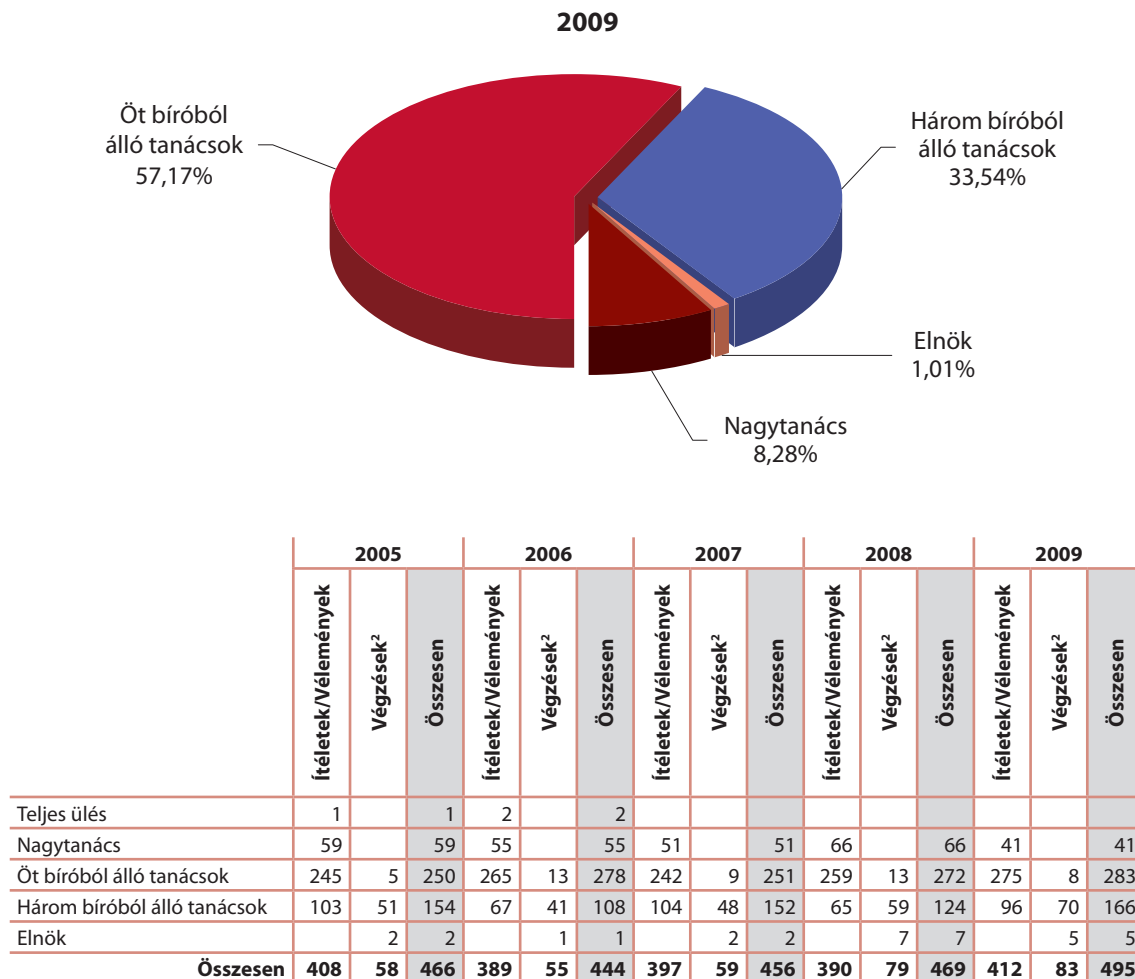
¹ A számok (nettó számok) az összes ügy számát jelölik, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

² Eljárást befejező ügydöntő jellegűek (az eljárást törléssel, a kereset oka fogottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő határozatok).

³ Az EK 242. vagy az EK 243. cikk (a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követően jelenleg EUMSZ 278. és EUMSZ 279. cikk), vagy az EK 244. cikk (jelenleg EUMSZ 280. cikk), továbbá az EAK-Szerződés megfelelő rendelkezései szerint előterjesztett kérelem alapján, illetve az ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás elleni fellebbezés alapján indult eljárásban hozott végzések.

⁴ Az eljárást törléssel, a kereset oka fogottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzések.

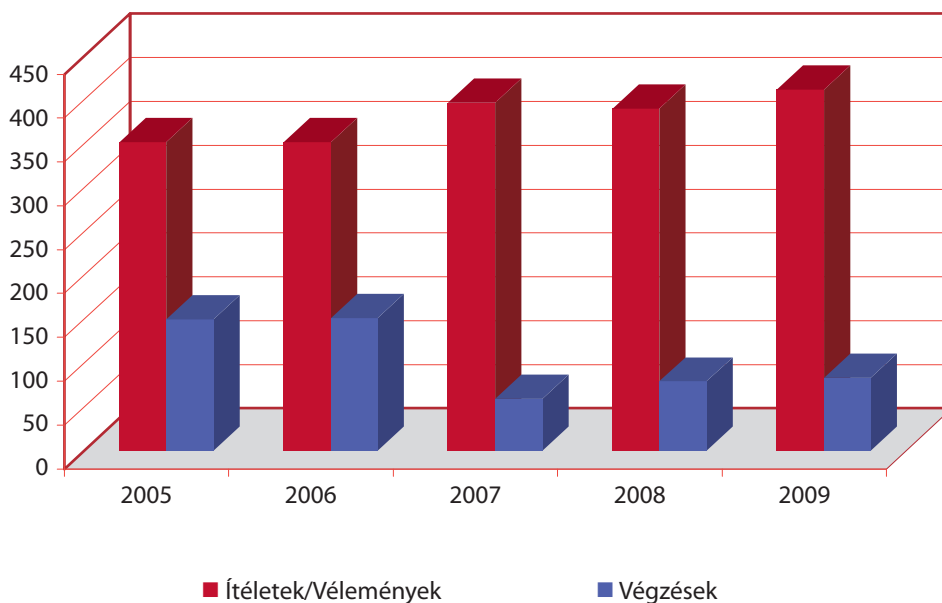
7. Befejezett ügyek – Ítélező testület (2005–2009)¹

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

² Eljárást befejező ügydöntő jellegűek (az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő határozatok).

8. *Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek (2005–2009)*^{1 2}

	2005	2006	2007	2008	2009
Ítéletek/Vélemények	352	352	397	390	412
Végzések	150	151	59	79	83
Összesen	502	503	456	469	495

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

² Eljárást befejező ügydöntő jellegűek (az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő határozatok).

9. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek – A kereset tárgya (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége	5	9	17	4	26
Adózás	34	55	44	38	44
Állami támogatások	23	23	9	26	10
Áruk szabad mozgása	11	8	14	12	12
Brüsszeli Egyezmény	8	4	2	1	2
Energia	3	6	4	4	4
Európai polgárság	2	4	2	6	3
Gazdaság- és monetáris politika			1	1	1
Halászati politika	11	7	6	6	4
Igazságügy és belügy		2		1	
Intézményi jog	16	15	6	16	29
Iparpolitika	11		11	12	6
Jogszabályok közelítése	41	19	21	21	32
Kereskedelempolitika	4	1	1	1	5
Kiváltságok és mentességek	1	1	1	2	
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem	44	40	50	43	60
Közös kül- és biztonságpolitika			4	2	2
Közös Vámtarifa	7	7	10	5	13
Közösségek saját forrásai	2	6	3		10
Közösségi jogi elvek	2	1	4	4	4
Külkapcsolatok	8	11	9	8	8
Letelepedés szabadsága	5	21	19	29	13
Mezőgazdaság	63	30	23	54	18
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	10	7	7	5	3
Regionális politika	5		7	1	3
Római Egyezmény					1
Szállítás	16	9	6	4	9
Szellemi tulajdon	5	19	21	22	31
Személyek szabad mozgása	17	20	19	27	19
Szociálpolitika	29	29	26	25	33
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	11	17	24	8	17
Tengerentúli országok és területek társulása	2				
Tőke szabad mozgása	5	4	13	9	8
Új államok csatlakozása	1		1		1
Vállalkozások joga	24	10	16	17	17
Vámunió	9	9	12	8	5
Versenyjog	17	30	17	23	28
EK-Szerződés	452	424	430	445	481
EU-Szerződés	3	3	4	6	1
ESZAK-Szerződés	3		1	2	
EAK-Szerződés	1	4	1		
Eljárás	1	2	3	5	5
Tisztviselők személyzeti szabályzata	6	9	17	11	8
Egyéb	7	11	20	16	13
ÖSSZESEN	466	442	456	469	495

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

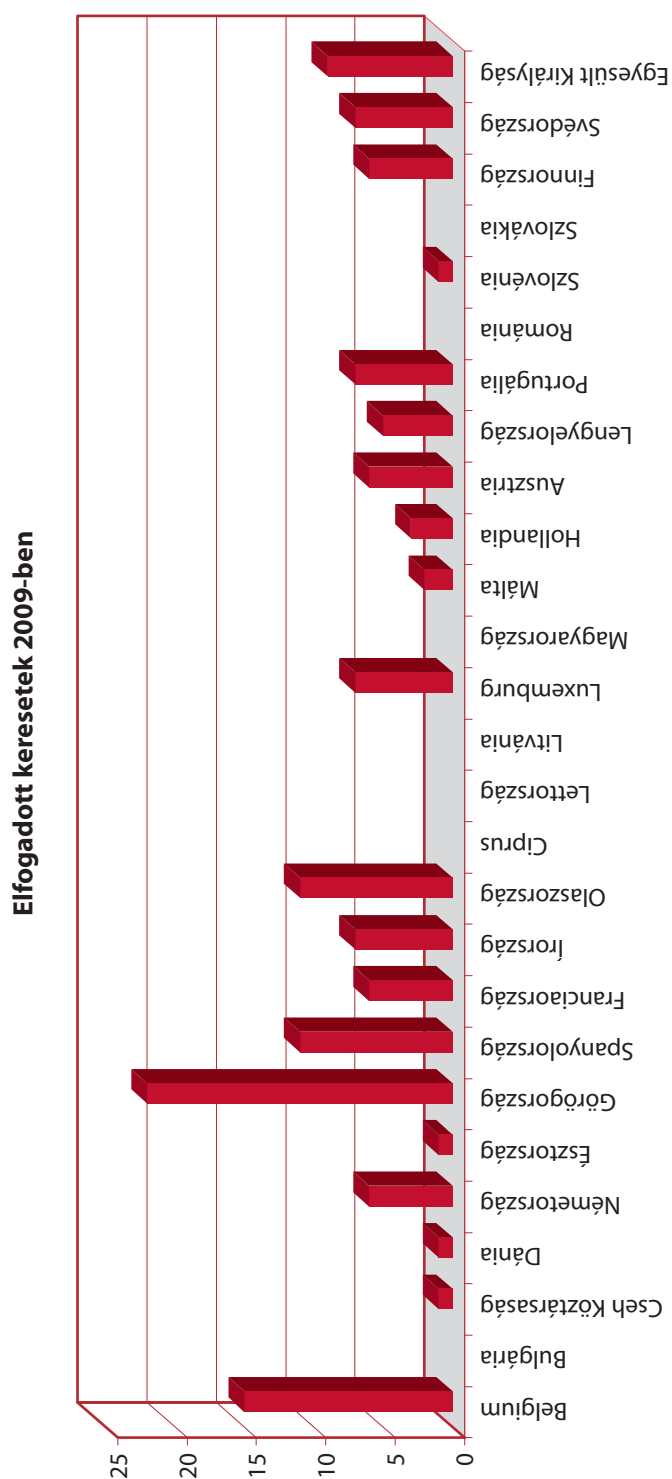
10. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek – A kereset tárgya (2009)¹

	Ítéletek/Vélemények	Végzések ²	Összesen
A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége	25	1	26
Adózás	40	4	44
Állami támogatások	8	2	10
Áruk szabad mozgása	11	1	12
Brüsszeli Egyezmény	2		2
Energia	4		4
Európai polgárság	2	1	3
Gazdaság- és monetáris politika	1		1
Halászati politika	4		4
Intézményi jog	12	17	29
Iparpolitika	5	1	6
Jogszabályok közelítése	31	1	32
Kereskedelempolitika	5		5
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem	55	5	60
Közös kül- és biztonságpolitika	2		2
Közös Vámtarifa	13		13
Közösségek saját forrásai	9	1	10
Közösségi jogi elvek	2	2	4
Külkapcsolatok	8		8
Letelepedés szabadsága	13		13
Mezőgazdaság	18		18
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	3		3
Regionális politika	2	1	3
Római Egyezmény	1		1
Szállítás	8	1	9
Szellemi tulajdon	12	19	31
Személyek szabad mozgása	19		19
Szociálpolitika	24	9	33
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	17		17
Tőke szabad mozgása	8		8
Új államok csatlakozása	1		1
Vállalkozások joga	16	1	17
Vámunió	5		5
Versenyjog	26	2	28
EK-Szerződés	412	69	481
EU-Szerződés	1		1
Eljárás	1	4	5
Tisztviselők személyzeti szabályzata		8	8
Egyéb	1	12	13
ÖSSZESEN	414	81	495

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

² Eljárást befejező ügydöntő jellegűek (az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő határozatok).

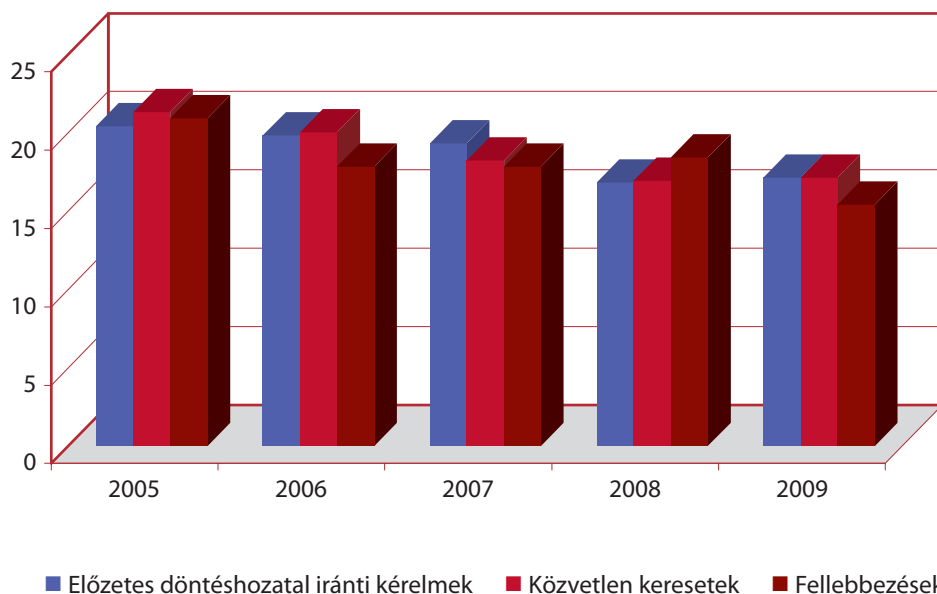
11. Befejezett ügyek – Tagállami kötelezettségesség megállapítása tárgyában hozott ítéletek: a határozat tartalma (2005–2009)¹

	2005		2006		2007		2008		2009	
	Elítélés	Elutasítás	Elítélés	Elutasítás	Elítélés	Elutasítás	Elítélés	Elutasítás	Elítélés	Elutasítás
Belgium	10	1	7		9	1	7		15	1
Bulgária										
Cseh Köztársaság					6		2		1	
Dánia	3	1			3				1	
Németország	12		7		7	1	3	3	6	2
Észtország									1	
Görögország	20		6		10	3	8	1	22	
Spanyolország	10	1	10	1	13	1	15	1	11	
Franciaország	13		5		7		9	1	6	
Írország	3		2	1	7	2	4		7	
Olaszország	11	1	13	1	23	2	14	1	11	4
Ciprus										
Lettország										
Litvánia							1			
Luxemburg	16		19		12		12		7	
Magyarország										
Málta					1				2	
Hollandia	4		1	1	3	1	3		3	
Ausztria	10		10		6		3		6	
Lengyelország							2		5	
Portugália	6		7		9		6		7	1
Románia										
Szlovénia									1	
Szlovákia					1		1			
Finnország	5		7		3	1	1	1	6	1
Svédország	2		2	1	5		2	1	7	
Egyesült Királyság	6	1	7	3	2	4	1		9	
Összesen	131	5	103	8	127	16	94	9	134	9

¹ A számok (nettó számok) az összes ügy számát jelölik, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

12. *Befejezett ügyek – Az eljárások időtartama (2005–2009)*¹ (ítéletek és ügydöntő végzések)

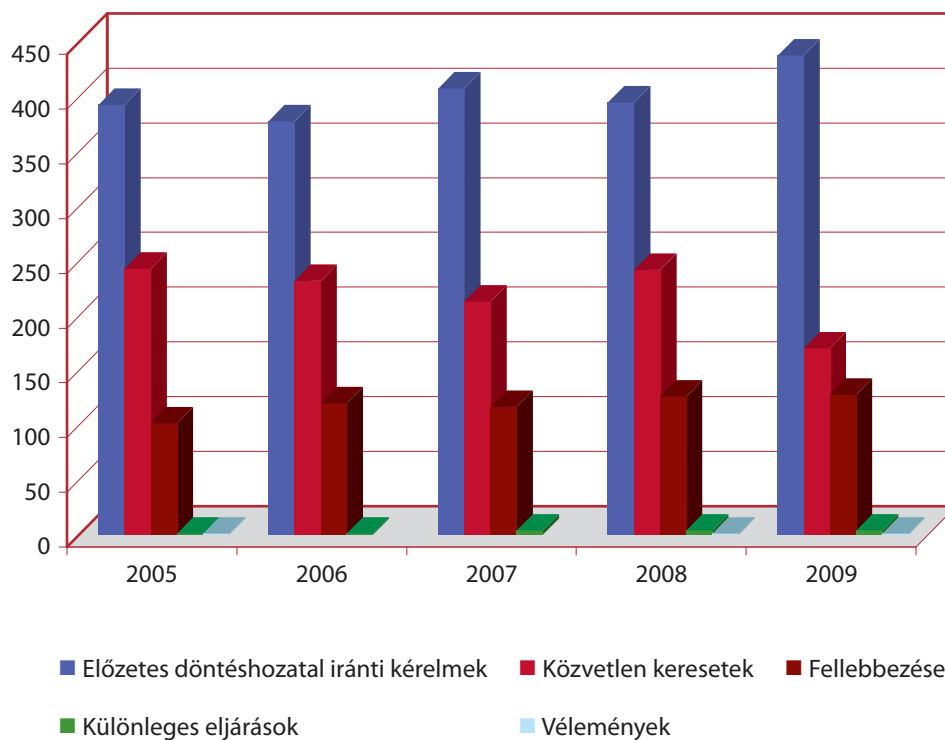

	2005	2006	2007	2008	2009
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	20,4	19,8	19,3	16,8	17,1
Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások				2,1	2,5
Közvetlen keresetek	21,3	20	18,2	16,9	17,1
Fellebbezések	20,9	17,8	17,8	18,4	15,4

¹ Az időtartamot teljes és tized hónapokban fejezik ki.

Az eljárások időtartamára vonatkozó számításnál nem vették figyelembe azokat az ügyeket, amelyek során közbeni ítéletet hoztak, vagy bizonyításfelvétel volt; a véleményeket; a különleges eljárásokat: a költségek megállapítása, költségmentesség, ellentmondás, harmadik személy jogorvoslata, értelmezés, perújítás, az ítélet kijavítása, végrehajtás foganatosítása iránti eljárás; a törléssel, a kereset oka fogyottá válásának megállapításával az eljárást befejező vagy a Törvényszékhez visszatuló végzésekkel befejeződő ügyeket; az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokat, valamint az ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás elleni fellebbezéseket.

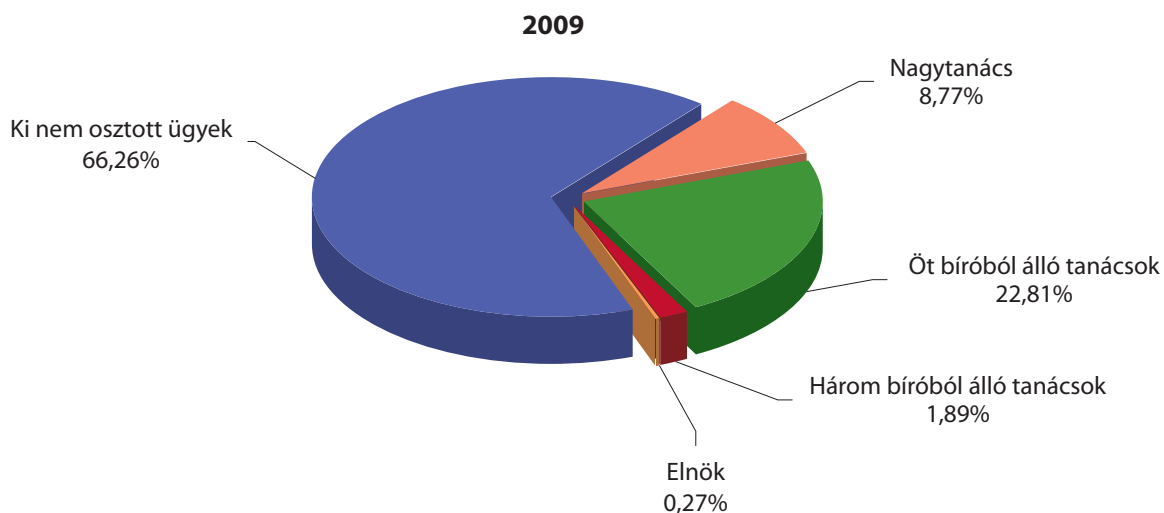
13. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Az eljárások jellege (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	393	378	408	395	438
Közvetlen keresetek	243	232	213	242	170
Fellebbezések	102	120	117	126	128
Különleges eljárások	1	1	4	4	4
Vélemények	1			1	1
Összesen	740	731	742	768	741

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

14. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Ítélező testület (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Ki nem osztott ügyek	437	490	481	524	491
Teljes ülés	2				
Nagytanács	60	44	59	40	65
Öt bíróból álló tanácsok	212	171	170	177	169
Három bíróból álló tanácsok	29	26	24	19	14
Elnök			8	8	2
Összesen	740	731	742	768	741

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

15. Egyéb – Gyorsított eljárások (2005–2009)¹

	2005		2006		2007		2008		2009	
	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás
Közvetlen keresetek						1				
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek		5		5		6	2	6		3
Fellebbezések						1				1
Különleges eljárások										1
Összesen		5		5		8	2	6		5

¹ Az ügyek Bíróság előtti gyorsított eljárásban való elbírálása a 2000. július 1-jén hatályba lépett eljárási szabályzat 62a. és 104a. cikke alapján lehetséges.

16. Egyéb – Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások (2008-2009)¹

	2008			2009		
	Elfogadás	Elutasítás	Összesen	Elfogadás	Elutasítás	Összesen
Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások	3	3	6	2	1	3

¹ 2008. március 1-je óta sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás indítható az eljárási szabályzat 104b. cikkének rendelkezései alapján a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget érintő ügyekben.

17. Egyéb – Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2009)¹

	Ideiglenes intézkedés iránti beérkezett kérelmek	Ideiglenes intézkedés és beavatkozás elleni benyújtott fellebbezések	A határozat tartalma		
			Elutasítás	Elfogadás	Törlés vagy a kérelem okafogyottá válása
Intézményi jog			1		2
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem	1		2	1	3
Versenyjog		2			
Összesen EK-Szerződés			3	1	5
ÖSSZESEN	1	2	3	1	5

¹ A számok (nettó számok) az összes ügy számát jelölik, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

18. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2009) – Érkezett ügyek és ítéletek

Évek	Érkezett ügyek ¹							Ítéletek/ Vélemények ²
	Közvetlen keresetek	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés beavatkozás vagy elleni fellebbezések	Vélemény iránti kérelmek	Összesen	Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	
1953	4					4		
1954	10					10		2
1955	9					9	2	4
1956	11					11	2	6
1957	19					19	2	4
1958	43					43		10
1959	46				1	47	5	13
1960	22				1	23	2	18
1961	24	1			1	26	1	11
1962	30	5				35	2	20
1963	99	6				105	7	17
1964	49	6				55	4	31
1965	55	7				62	4	52
1966	30	1				31	2	24
1967	14	23				37		24
1968	24	9				33	1	27
1969	60	17				77	2	30
1970	47	32				79		64
1971	59	37				96	1	60
1972	42	40				82	2	61
1973	131	61				192	6	80
1974	63	39				102	8	63
1975	61	69			1	131	5	78
1976	51	75			1	127	6	88
1977	74	84				158	6	100
1978	146	123			1	270	7	97
1979	1 218	106				1 324	6	138
1980	180	99				279	14	132
1981	214	108				322	17	128
1982	217	129				346	16	185
1983	199	98				297	11	151
1984	183	129				312	17	165
1985	294	139				433	23	211
1986	238	91				329	23	174
1987	251	144				395	21	208
1988	193	179				372	17	238
1989	244	139				383	19	188

>>>

Évek	Érkezett ügyek ¹							Ítéletek/ Vélemények ²
	Közvetlen keresetek	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés beavatkozás vagy elleni fellebbezések	Vélemény iránti kérelmek	Összesen	Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	
1990	221	141	15	1		378	12	193
1991	140	186	13	1	2	342	9	204
1992	251	162	24	1	2	440	5	210
1993	265	204	17			486	13	203
1994	125	203	12	1	3	344	4	188
1995	109	251	46	2		408	3	172
1996	132	256	25	3		416	4	193
1997	169	239	30	5		443	1	242
1998	147	264	66	4		481	2	254
1999	214	255	68	4		541	4	235
2000	197	224	66	13	2	502	4	273
2001	187	237	72	7		503	6	244
2002	204	216	46	4		470	1	269
2003	277	210	63	5	1	556	7	308
2004	219	249	52	6	1	527	3	375
2005	179	221	66	1		467	2	362
2006	201	251	80	3		535	1	351
2007	221	265	79	8		573	3	379
2008	210	288	77	8	1	584	3	333
2009	143	302	104	2	1	552	1	377
Összesen	8 465	6 620	1 021	79	19	16 204	349	8 267

¹ Összesítő számok, a különleges eljárások nélkül.

² Nettó számok.

19. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2009) – Beérkezett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (tagállamonként és évenként)¹

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Egyéb ²	Összesen
1961																		1										1	
1962																		5										5	
1963															1			5										6	
1964											2							4										6	
1965					4				2									1										7	
1966																		1										1	
1967	5				11				3						1			3										23	
1968	1				4				1		1							2										9	
1969	4				11				1						1													17	
1970	4				21				2		2							3										32	
1971	1				18				6		5				1			6										37	
1972	5				20				1		4							10										40	
1973	8				37				4		5				1			6										61	
1974	5				15				6		5							7								1		39	
1975	7			1	26				15		14				1			4								1		69	
1976	11				28				8	1	12							14								1		75	
1977	16			1	30				14	2	7							9								5		84	
1978	7			3	46				12	1	11							38								5		123	
1979	13			1	33				18	2	19				1			11								8		106	
1980	14			2	24				14	3	19							17								6		99	
1981	12			1	41				17		11				4			17								5		108	
1982	10			1	36				39		18							21								4		129	
1983	9			4	36				15	2	7							19								6		98	
1984	13			2	38				34	1	10							22								9		129	
1985	13				40				45	2	11				6			14								8		139	
>>>																													

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Egyéb ²	Összesen
1986	13			4	18		2	1	19	4	5				1			16									8		91
1987	15			5	32		17	1	36	2	5				3			19										9	144
1988	30			4	34			1	38		28				2			26									16		179
1989	13			2	47		2	2	28	1	10				1			18			1						14		139
1990	17			5	34		2	6	21	4	25				4			9			2						12		141
1991	19			2	54		3	5	29	2	36				2			17			3						14		186
1992	16			3	62		1	5	15		22				1			18			1						18		162
1993	22			7	57		5	7	22	1	24				1			43			3						12		204
1994	19			4	44				13	36	2	46			1			13			1						24		203
1995	14			8	51		10	10	43	3	58				2			19	2		5					6	20		251
1996	30			4	66		4	6	24		70				2			10	6		6				3	4	21		256
1997	19			7	46		2	9	10	1	50				3			24	35		2				6	7	18		239
1998	12			7	49		5	55	16	3	39				2			21	16		7				2	6	24		264
1999	13			3	49		3	4	17	2	43				4			23	56		7				4	5	22		255
2000	15			3	47		3	5	12	2	50							12	31		8				5	4	26	1	224
2001	10			5	53		4	4	15	1	40				2			14	57		4				3	4	21		237
2002	18			8	59		7	3	8		37				4			12	31		3				7	5	14		216
2003	18			3	43		4	8	9	2	45				4			28	15		1				4	4	22		210
2004	24			4	50		18	8	21	1	48				1	2		28	12		1				4	5	22		249
2005	21		1	4	51		11	10	17	2	18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006	17		3	3	77		14	17	24	1	34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59		2	8	14	26	2	43			1	2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71		2	9	17	12	1	39	1	3	3	4	6	34	25	4	1				4	7	14		288
2009	35	8	5	3	59	2	11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
Összesen	614	9	12	125	1 731	6	145	222	783	51	1 007	2	7	8	64	27	1	743	348	24	67	2	2	3	58	81	476	2	6 620

¹ Az EK-Szerződés 177. cikke (később EK 234. cikk, jelenleg EUMSZ 267. cikk), az EU 35. cikk (1) bekezdése, ESZAK 41. cikk, EAK 150. cikk, 1971. évi jegyzőkönyv.

² C-265/00. sz. Campina Melkunie ügy (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtschot).
C-196/09. sz., Miles és társai ügy (az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága).

20. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2009) – Beérkezett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (tagállamonként és bíróságokként)

			Összesen
Belgium	Cour constitutionnelle	15	
	Cour de cassation	73	
	Conseil d'État	55	
	Egyéb bíróságok	471	614
Bulgária	Софийски градски съд Търговско отделение	1	
	Egyéb bíróságok	8	9
Cseh Köztársaság	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud	5	
	Ústavní soud		
	Egyéb bíróságok	7	12
Dánia	Højesteret	23	
	Egyéb bíróságok	102	125
Németország	Bundesgerichtshof	128	
	Bundesverwaltungsgericht	93	
	Bundesfinanzhof	260	
	Bundesarbeitsgericht	19	
	Bundessozialgericht	74	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Egyéb bíróságok	1 156	1 731
Észtország	Riigikohus	1	
	Egyéb bíróságok	5	6
Görögország	Άρειος Πάγος	10	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	40	
	Egyéb bíróságok	95	145
Spanyolország	Tribunal Supremo	24	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Egyéb bíróságok	190	222
Franciaország	Cour de cassation	88	
	Conseil d'État	47	
	Egyéb bíróságok	648	783
Írország	Supreme Court	17	
	High Court	15	
	Egyéb bíróságok	19	51
Olaszország	Corte suprema di Cassazione	103	
	Corte Costituzionale	1	
	Consiglio di Stato	63	
	Egyéb bíróságok	840	1 007
Ciprus	Ανώτατο Δικαστήριο	2	
	Egyéb bíróságok		2

>>>

			Összesen
Lettország	Augstākā tiesa	6	
	Satversmes tiesa		
	Egyéb bíróságok	1	7
Litvánia	Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	2	
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	2	
	Egyéb bíróságok	3	8
Luxemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Cour de cassation	2	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	7	
	Egyéb bíróságok	32	64
Magyarország	Legfelsőbb Bíróság	1	
	Fővárosi Ítéltábla	2	
	Szegedi Ítéltábla	1	
	Egyéb bíróságok	23	27
Málta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Egyéb bíróságok	1	1
Hollandia	Raad van State	69	
	Hoge Raad der Nederlanden	183	
	Centrale Raad van Beroep	47	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	139	
	Tariefcommissie	34	
	Egyéb bíróságok	271	743
Ausztria	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	75	
	Oberster Patent- und Markensenat	3	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	59	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Egyéb bíróságok	179	348
Lengyelország	Sąd Najwyższy	4	
	Naczelny Sąd Administracyjny	6	
	Trybunał Konstytucyjny		
	Egyéb bíróságok	14	24
Portugália	Supremo Tribunal de Justiça	2	
	Supremo Tribunal Administrativo	36	
	Egyéb bíróságok	29	67
Románia	Tribunal Dâmbovița	1	
	Egyéb bíróságok	1	2

>>>

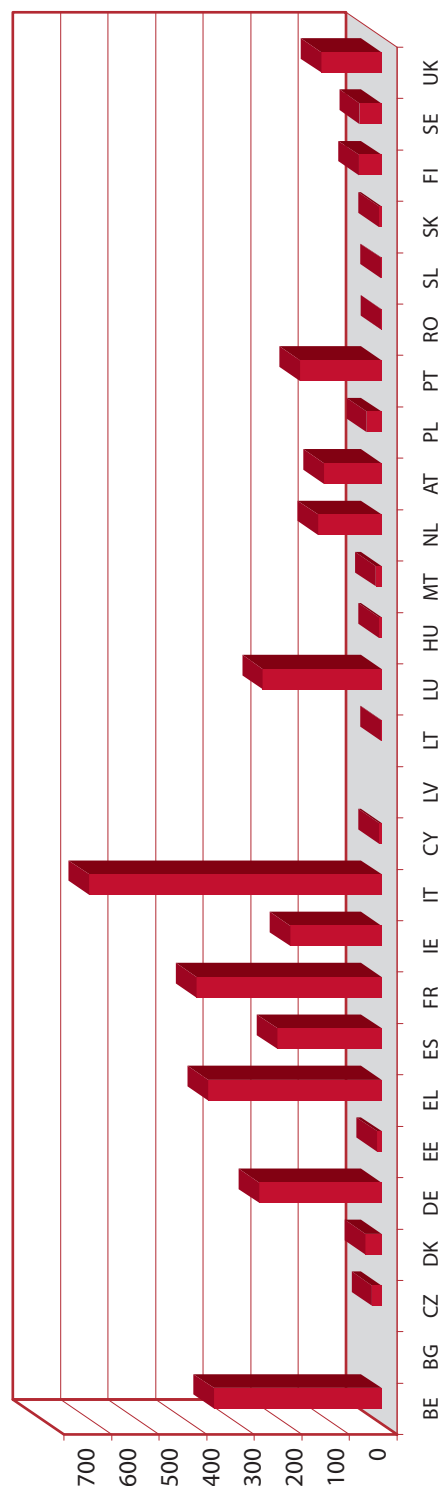
			Összesen
Szlovénia	Vrhovno sodišče		
	Ustavno sodišče		
	Egyéb bíróságok	2	2
Szlovákia	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	2	
	Egyéb bíróságok	1	3
Finnország	Korkein hallinto-oikeus	24	
	Korkein oikeus	10	
	Egyéb bíróságok	24	58
Svédország	Högsta Domstolen	13	
	Marknadsdomstolen	4	
	Regeringsrätten	23	
	Egyéb bíróságok	41	81
Egyesült Királyság	House of Lords	40	
	Court of Appeal	53	
	Egyéb bíróságok	383	476
Egyéb	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹		1
	Az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága ²		1
Összesen			6 620

¹ C-265/00. sz. Campina Melkunie ügy.

² C-196/09. sz., Miles és társai ügy.

21. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2009) – Beérkezett tagállami kötelezettségesség megállapítása iránti keresetek¹

1952–2009

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Összesen
2009	13		4		5	5	12	11	8	6	16	3			5	1	3	5	7	11	17	1		2	1	1	5	142
1952–2009	353		20	34	258	10	365	219	389	192	615	6		2	250	6	13	134	121	31	172	1	2	6	48	46	127	3 420

¹ Az EK-Szerződés 93., 169., 170., 171. és 225. cikke (később EK 88., EK 226., EK 227., EK 228. és EK 298. cikk, jelenleg EUMSZ 108., 258–260. és 348. cikk), EAK 141–143. cikk, valamint ESZAK 88. cikk.

II. fejezet

Törvényszék

A – A Törvényszék tevékenysége 2009-ben

Marc Jaeger elnök

Amióta a Törvényszék testülete a bővítések során gazdagodott, ritkán telik el év összetételének változása nélkül, még hozzá a testület részleges megújításának esetén kívül is. Így 2009-ben két tag távozott hivatalából: Virpi Tiili, aki 1995 óta volt a Törvényszék bírása, valamint Daniel Šváby, aki 2004 óta volt a Törvényszék bírása; helyükbe Heikki Kanninen, illetve Juraj Schwarcz lépett.

Statistikai szempontból az év a folyamatosság jegyében telt. Az érkezett ügyek száma (568) jelentős, és bár kismértékű csökkenést mutat 2008-hoz képest, mégis sokkal magasabb minden korábbi adatnál. Következésképpen – noha a befejezett ügyek mennyiségét tekintve lényeges javulás is megállapítható (555 befejezett ügy) – a folyamatban maradt ügyek száma az ez irányú állandó erőfeszítések ellenére sem volt csökkenthető.

2009-ben két kivételes jelentőségű esemény történt.

Egyrészt a Törvényszék megünnepelte fennállásának 20. évfordulóját. Az ennek tiszteletére rendezett „20 év után 2020 távlatai felé – Az Elsőfokú Bíróság jövőjének szilárd alapokra építése” című konferencia széles látókörrel rendelkező résztvevők figyelemre méltó hozzászólásaira és vitáira adott alkalmat.¹ Lényeges gondolatokat fogalmaztak meg a Törvényszék jövőjéről, küldetéséről és működéséről, melyek megerősítik a Törvényszék azon meggyőződését, hogy a jogalanyok minél magasabb szintű védelmének biztosítása érdekében a reformokat – a strukturális reformokat is ideértve – folytatni kell.

Másrészt 2009-ben lépett hatályba a Lisszaboni Szerződés. E szerződésnek az európai építményre gyakorolt hatása nem elsősorban az Unió bíróságai vonatkozásában jelentkezik, mégis fölidézhetők olyan szempontok, melyek hatást gyakorolnak a Törvényszékre. Elsőként említendő az intézmény új neve: a közszolgálati ügyekben meglévő fellebbviteli hatáskörére figyelemmel „az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága” helyett az Európai Unió „Törvényszék[e]” nevet kapta. Említendő továbbá a magánszemélyek által rendeleti aktusok ellen benyújtott, megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatósági feltételeinek könnyítése. Említést érdemel még a Törvényszék hatáskörének a magánszemélyek által egyfelől a közös kül- és biztonságpolitika, másfelől a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés területén benyújtott egyes keresetekre való kiterjesztése. Említésre érdemes végül az Európai Unió Alapjogi Chartájának szerződési rangra emelése. E fejlemények, melyek a bírósági jogvédelem jelentős előrehaladásának minősülnek, érzékelhetően befolyásolhatják mind a Törvényszék előtt folyamatban lévő jogviták mennyiségét, mind azok jellegét.

Az alábbi ismertetés áttekintést kíván adni a Törvényszék tevékenységének változatosságáról és esetenként összetettségéről a jogszerűséggel (I.) és a kártérítéssel (II.) kapcsolatos jogviták, majd a fellebbezések (III.), végül pedig az ideiglenes intézkedés iránti kérelmek (IV.) tekintetében.

¹ A hozzászólások a www.curia.europa.eu oldalon érhetők el; a konferencia anyagait 2010-ben fogják megjelentetni.

* Az egyértelműség érdekében és az intézményi folyamatosságra tekintettel a továbbiakban – időbeli megkülönböztetés nélkül – az új elnevezést használom.

I. A jogszerűséggel kapcsolatos jogviták

Az EK 230. cikk alapján benyújtott keresetek elfogadhatósága

1. Keresettel megtámadható aktusok

Az EK 230. cikk értelmében azok a megsemmisítés iránti keresettel megtámadható aktusok, amelyek a felperes jogi helyzetének jelentős megváltoztatásával a felperes érdekeit érintő kötelező joghatást váltanak ki.²

A T-437/05. sz., *Brink's Security Luxembourg kontra Bizottság* ügyben 2009. szeptember 9-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) egy közbeszerzési szerződés felperes versenytársának való odaítélésének a felperes általi vitatása folytán keletkezett dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelem tárgyában a Törvényszék újító erejű megállapításokat tett e meghatározás lehetséges rugalmasabbá tétele tekintetében.

Ebben az ügyben a megtámadott aktus a Bizottság azon levele volt, amelyben tájékoztatta a felperest, hogy megtagadja a jelentkezők által benyújtott ajánlatokat értékelő bizottság összetételének közlését. Márpedig a Bizottság dokumentumaihoz való hozzáférés iránti, az 1049/2001/EK rendelet³ 6–8. cikkében szabályozott eljárás két szakaszból áll. Először a kérelmező a dokumentumokhoz való hozzáférés iránti első kérelmet intéz a Bizottsághoz. Ennek teljes vagy részleges elutasítása esetén a kérelmező megerősítő kérelemmel fordulhat a Bizottság főtítkárához. Ennek teljes vagy részleges elutasítása esetén a kérelmező az EK 230. cikkben írt feltételeknek megfelelően keresetet indíthat a Bizottság ellen. Így egyedül a főtítkár intézkedése jár olyan joghatásokkal, amelyek érinthetik a kérelmező érdekeit, és ezért csak ezen intézkedés tehető megsemmisítés iránti kereset tárgyává.

A Törvényszék ebből arra a következtetésre jutott, hogy az első kérelem elutasítása elleni, megsemmisítés iránti kereset főszabályként elfogadhatatlan. A Törvényszék azonban megállapította: a Bizottság az elutasító levélben – noha az 1049/2001 rendelet azt előírja – elmulasztotta tájékoztatni a felperest azon jogáról, hogy megerősítő kérelmet nyújthat be. E szabálytalanság kivételesen elfogadhatóvá teszi az első kérelem elutasítása elleni, megsemmisítés iránti keresetet. Ellenkező esetben a Bizottság a neki felróható alaki hiányosság folytán kivonhatná magát a bírósági felülvizsgálat alól. Márpedig, amint az az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, minthogy az Európai Közösség jogközösség, melyben az intézmények aktusai a Szerződésnek való megfelelőségük felülvizsgálatának vannak alávetve, a bíróság elé terjesztett keresetekre alkalmazandó eljárásjogi szabályokat, amennyire csak lehet, akként kell értelmezni, hogy azok alkalmazása hozzájáruljon a jogalanyokat az uniós jog alapján megillető jogok hatékony bírói védelmének biztosításához.

2. Keresetőségi jog

Az EK 230. cikk negyedik bekezdése a magánszemély által a nem neki címzett aktus ellen indított kereset elfogadhatóságát ahhoz a kettős feltételhez köti, hogy a megtámadott aktus a felperest

² A Bíróság 60/81. sz., *IBM kontra Bizottság* ügyben 1981. november 11-én hozott ítéletének (EBHT 1981., 2639. o.) 9. pontja.

³ Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

közvetlenül és személyében érintse. Az ítélezési gyakorlat szerint azon természetes vagy jogi személyek, akik nem címzettjei valamely határozatnak, csak akkor állíthatják, hogy személyükben érintettek, ha ez a határozat sajátos jellemzőik vagy egy őket minden más személytől megkülönböztető ténybeli helyzet folytán vonatkozik rájuk, és ezáltal a címzetthez hasonló módon egyéníti őket.⁴ Ahhoz pedig, hogy valamely személyt egy közösségi jogi aktus közvetlenül érintsen, a szóban forgó közösségi jogi aktusnak közvetlen joghatásokat kell kiváltania az érintett jogi helyzete tekintetében, alkalmazásának tisztán automatikus jellegűnek kell lennie, és az aktus csak a közösségi jogból eredhet, köztes jogszabályok alkalmazása nélkül.⁵

A T-420/05. sz., *Vischim kontra Bizottság* ügyben (amelyben a Törvényszék 2009. október 7-én hozott ítéletet, az EBHT-ban még nem tették közzé) a felperes a 2005. szeptember 16-i 2005/53/EK bizottsági irányelv⁶ megsemmisítését kérte – mely irányelv a 91/414/EGK tanácsi irányelvnek⁷ a forgalomba hozatalra a tagállamok által engedélyezett hatóanyagokat tartalmazó I. mellékletébe felvette a felperes által termelt klórtalonilt, ám egyben bizonyos feltételeket szabott többek között ezen anyag megengedett legnagyobb hexaklór-benzol-tartalmát (HCB-tartalmát) illetően. E jogszabályok alapján a tagállamok kötelesek módosítani vagy visszavonni az e feltételeknek meg nem felelő klórtalonilt tartalmazó növényvédő szerek meglévő engedélyeit.

Minthogy ezen irányelv általános hatályú aktusnak minősül, a Törvényszék hangsúlyozta, hogy noha az EK 230. cikk negyedik bekezdése nem foglalkozik kifejezetten a természetes vagy jogi személy által valamely irányelvvel szemben benyújtott megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatóságával, az ítélezési gyakorlatból kitűnik, hogy ez az egyetlen körülmény nem elegendő az ilyen keresetek elfogadhatatlanná nyilvánításához. A közösségi intézmények ugyanis csupán a szóban forgó jogi aktus formájának a megválasztásával nem zárhatják ki az e rendelkezés által a magánszemélyeknek biztosított bírói jogvédelmet, mivel a megtámadott jogi aktus általános hatálya nem zárja ki, hogy az bizonyos természetes és jogi személyeket közvetlenül és személyükben érintsen. Ilyen esetben valamely uniós jogi aktus egyszerre lehet általános jellegű, és lehet bizonyos gazdasági szereplőkre tekintettel határozat jellegű is. A Törvényszék – megállapítva, hogy a 91/414 irányelvben szereplő, a forgalomban lévő hatóanyagokra vonatkozó értékelési eljárás az érintett termelő bejelentésével kezdődik, aki az e célból szükséges adatokra vonatkozó dossziét benyújtja, és akit a dossziéja vizsgálatának különböző szakaszaiba bevonnak – úgy vélte, hogy a felperest mint bejelentőt eljárási garanciák illetik meg, és ezért őt a megtámadott irányelv személyében érinti.

A közvetlen érintettség feltételét illetően a Törvényszék megállapította: a Bizottság azzal a határozattal fejezte be a klórtalonil értékelését, hogy ezt a hatóanyagot bizonyos feltételek mellett felveszi a 91/414 irányelv I. mellékletébe. Továbbá ezen irányelv alapján a tagállamok kötelesek felülvizsgálni a klórtalonilt tartalmazó növényvédő szerek engedélyeit, megvizsgálva a megengedett legnagyobb HCB-tartalom betartását, amihez nem rendelkeznek semmiféle

⁴ A Bíróság 25/62. sz., *Plaumann kontra Bizottság* ügyben 1963. július 15-én hozott ítélete (EBHT 1963., 197., 223. o.).

⁵ A Bíróság C-386/96. sz., *Dreyfus kontra Bizottság* ügyben 1998. május 5-én hozott ítéletének (EBHT 1998., I-2309. o.) 43. pontja.

⁶ HL L 241., 51. o.

⁷ A növényvédő szerek forgalomba hozataláról szóló, 1991. július 15-i 91/414/EGK tanácsi irányelv (HL L 230., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 11. kötet, 332. o.). Ezen irányelv értelmében a forgalomba hozatal engedélyezése csak akkor lehetséges, ha az adott időben érvényes tudományos és technikai ismeretek alapján feltételezhető, hogy az érintett hatóanyagot tartalmazó növényvédő szer megfelel bizonyos feltételeknek, melyek az emberi és állati egészségre, valamint a környezetre való ártalmatlansággal kapcsolatosak.

mérlegelési mozgástérrel. A megtámadott irányelv tehát közvetlenül érinti a felperest mint a kérdéses hatóanyag gyártóját, így a megsemmisítés iránti kereset elfogadható.

3. Keresetindítási határidő

A Törvényszék a T-257/04. sz., *Lengyelország kontra Bizottság* ügyben 2009. június 10-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), valamint a T-300/05. és T-316/05. sz., *Ciprus kontra Bizottság* ügyben 2009. október 2-án hozott ítéletben (az EBHT-ban nem tették közzé) az EK 230. cikkben előírt két hónapos keresetindítási határidő kezdőnapja meghatározásának kérdésében döntött, csatlakozó állam által indított, ezen állam csatlakozása előtt elfogadott és kihirdetett, mezőgazdasági tárgyú átmeneti rendelkezések elfogadását javasló rendelet megsemmisítése iránti kereset esetén. Ezekben az ügyekben a Lengyel Köztársaság és a Ciprusi Köztársaság azt állította, hogy a keresetindítás határideje nem kezdődhetett meg az Unióhoz való csatlakozásuk előtt, amely csatlakozás a vitatott rendelet hatálybalépésének egyik feltétele volt.

E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett: az EK 230. cikk ötödik bekezdése alapján a megsemmisítés iránti keresetet a jogi aktus kihirdetésétől számított két hónapon belül kell megindítani; az eljárási határidőkre vonatkozó közösségi szabályozás szigorú alkalmazása a jogbiztonság követelményének, illetve annak a feltételnek felel meg, hogy az igazságszolgáltatás során ne érvényesülhessen hátrányos megkülönböztetés, sem önkényes bánásmód. Az adott ügy körülményei között ebből a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a kereset elkésztett, és e következtetést az érintett államok érvei sem változtatják meg. Egyrészt ugyanis a vitatott rendelet hatálybalépésének az érintett államok csatlakozásához való kötésének kérdése nem bír jelentőséggel, mert azt jelzi, hogy az aktus érvényesíthetősége – amely az összes közzétételi alakszerűségi előírás teljesítéséhez kapcsolódik, és meghatározza a keresetindítási határidő kezdetét – összetéveszthető az említett jogi aktus ehhez képest elhalasztható hatálybalépésével. Másrészt a Törvényszék álláspontja szerint, mivel az EK 230. cikkben előírt keresetindítási határidő általánosan alkalmazandó, az érintett államnak nem kellett tagállamnak lennie, hanem e cikk rá mint jogi személyre mindenképpen alkalmazandó volt. Harmadrészt a Törvényszék hangsúlyozta: ezen államokat nem fosztották meg a hatékony bírói jogvédelemhez való joguktól, mivel, noha a harmadik államok, beleértve az Európai Unióhoz való csatlakozás előtt álló államokat, nem igényelhetik a tagállamok számára kialakított peres fél jogállását, megilletik őket azok a lehetőségek, amelyeket az EK 230. cikk negyedik bekezdése a jogi személyek jogvitában való részvételére elismer. Márpedig a Törvényszék megállapította, hogy a vitatott rendelet, még ha általános hatályú aktusnak minősül is, közvetlenül az érintett államokat akadályozza önálló jogköreik szándékuk szerinti gyakorlásában azzal, hogy különféle kötelezettségeket ír elő számukra a cukortöbblet megszüntetésére irányuló, többek között pénzügyi rendelkezések megalkotására és végrehajtására. Az állami szint alatti testületekre alkalmazandó ítélkezési gyakorlat⁸ analógiájára a Törvényszék megállapította: a Lengyel Köztársaságot és a Ciprusi Köztársaságot a tagállami minőségük megszerzése előtt is közvetlenül és személyükben érintette a megtámadott rendelet, így a keresetindítási határidőnek az e rendelet kihirdetésétől számított szigorú alkalmazása nem akadályozta meg ezen államokat abban, hogy jogaikat érvényesítsék.

A Ciprusi Köztársaság továbbá azt állította, hogy keresete mindenképpen elfogadható a kiinduló rendeletet módosító rendelet elleni, határidőn belül benyújtott részében. A Törvényszék emlékeztetett: bár az olyan aktus jogerőssége, amelyet határidőn belül nem támadtak meg, nemcsak magára az aktusra vonatkozik, hanem minden későbbi, pusztán megerősítő jellegű

⁸ A Törvényszék T-214/95. sz., *Vlaams Gewest kontra Bizottság* ügyben 1998. április 30-án hozott ítéletének (EBHT 1998., II-717. o.) 29. pontja.

aktusra is – amely megoldást a jogi stabilitás szükségessége igazolja, és amely minden egyedi aktusra érvényes, akár csak az olyan normatív jellegű aktusokra is, mint amilyen a rendelet –, ha a rendelet valamelyik rendelkezése módosul, újra lehetőség nyílik keresetindításra nemcsak kizárólag e rendelkezés, hanem az összes, akár nem módosított rendelkezés ellen is, amelyek egységes egészet alkotnak vele.⁹ A Törvényszék azonban összefüggéseiben vizsgálta és árnyalta e következtetést, kimondva, hogy a módosított rendelkezés megsemmisítése iránti kereset esetén a keresetindítási határidő lejártát nem csupán akkor kell megállapítani, ha e rendelkezés azt ismétli meg, amelynek vonatkozásában a keresetindítási határidő lejárt, hanem akkor is, ha az új szöveg eltér, ám ez a rendelkezés érdemét nem érinti. Ezzel szemben, ha a rendelet valamely rendelkezése – akár részben is – érdemben módosult, akkor újra megnyílik a keresetindítási határidő e rendelkezés és az ezzel oszthatatlan és érdemi egységben lévő, akár változatlan többi rendelkezés tekintetében is. Minthogy az adott ügyben a vitatott rendelet járulékos és eljárásbeli módosításokat tartalmazott, melyek kizárólag a kiinduló rendeletben előírt határidők meghosszabbítására irányultak, a módosító rendelet megsemmisítése iránti keresetben nem lehetett kérni a kiinduló rendelet rendelkezéseinek megsemmisítését.

A vállalkozásokra alkalmazandó versenyjogi szabályok

1. Általánosságok

a) A jogsértés időtartama

A T-58/01. sz., *Solvay kontra Bizottság* ügyben 2009. december 17-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék kimondta, hogy még ha feltételezzük is, hogy felferülhetnek a jogsértés időtartamára vonatkozó bizonyítási teher megfordulását lehetővé tevő különleges körülmények, a Bizottság mégsem mentesülhet azon kötelezettsége alól, hogy az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértését megállapító határozatát a jogsértés időtartamára vonatkozóan részletesen megindokolja, és az említett időtartam tekintetében rendelkezésére álló információkat megadja. Mivel a megtámadott határozat a jogsértés végére vonatkozóan ellentmondásos elemeket tartalmazott, a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság, amelyre a bizonyítási teher elsődlegesen hárult, nem bizonyította, hogy a kérdéses jogsértés 1990 végéig folytatódott. Ennélfogva a Törvényszék szerint a megtámadott határozatot meg kellett változtatni, 25%-kal csökkentve a felperessel szemben kiszabott bírság összegét.

b) Elévülés

A T-405/06. sz., *ArcelorMittal Luxembourg és társai kontra Bizottság* ügy (2009. március 31-én hozott ítélet, az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) lehetővé tette, hogy a Törvényszék megerősítse ítélezési gyakorlatát az elévülést megszakító aktusok hatásai személyi hatályának terjedelmét illetően.¹⁰ Az adott ügyben az acélgerenda-piacot érintő kartellben részt vevő leányvállalat anyavállalata hangsúlyozta, hogy az ötéves elévülési időt megszakító aktusok csak a jogsértésben részt vevő vállalkozások vonatkozásában fejtenek ki joghatást. Az anyavállalat, mivel nem azonosították ilyen vállalkozásként a közigazgatási eljárás során – amelynek az elévülést megszakító aktus a részét képezte –, és mivel nem volt a kifogásközlés címzettje sem, vitatta tehát, hogy a Bizottság vele szemben ezen aktusnak az elévülést megszakító hatására hivatkozhat.

⁹ A Bíróság C-299/05. sz., *Bizottság kontra Parlament és Tanács* ügyben 2007. október 18-án hozott ítéletének (EBHT 2007., I-8695. o.) 29. és 30. pontja.

¹⁰ A T-276/04. sz., *Compagnie maritime belge kontra Bizottság* ügyben 2008. július 1-jén hozott ítélet (EBHT 2008., II-1277. o.).

A Törvénytörvény ezen értelmezést elutasította, pontosítva, hogy az objektív tényre, tudniillik a jogsértésben való részvételre utal, amely különbözik azon szubjektív és esetleges elemtől, mint az ilyen vállalkozásnak a közigazgatási eljárás során való megállapítása. Egy vállalkozás ugyanis részt vehetett a jogsértésben anélkül, hogy a Bizottság ezt tudná abban az időpontban, amikor egy elévülést megszakító intézkedést tesz. Az elévülés nem csupán azon vállalkozások tekintetében szakad meg, amelyek vizsgálati vagy eljárási intézkedés tárgyát képezték, hanem azokkal szemben is, amelyek részt vettek a jogsértésben, azonban még nem ismertek a Bizottság előtt, ennél fogva pedig semmilyen vizsgálati intézkedés tárgyát nem képezték, és semmilyen eljárási aktusnak nem címetztjei.

Az elévülés nyugvásának kérdését illetően a Törvénytörvény kifejtette, hogy noha az 1/2003/EK rendelet¹¹ kimondja, hogy az elévülési idő megszakadása a jogsértésben részt vevő összes vállalkozásra vagy a vállalkozások összes ilyen társulására nézve bekövetkezik, e pontosítás az elévülés nyugvása tekintetében hiányzik. Ennél fogva a Törvénytörvény megvizsgálta, hogy a hozzá benyújtott kereset relatív hatállyal bír-e, és így kizárólag a felperes vállalkozásra vonatkozik, vagy *erga omnes* hatályú-e, és a jogsértésben részt vevő valamennyi vállalkozásra vonatkozik függetlenül attól, hogy benyújtottak-e keresetet, vagy sem. E tekintetben a Törvénytörvény először is kiemelte, hogy az elévülés megszakadásához hasonlóan megszorítóan kell értelmezni az elévülés nyugvását is, amely az ötéves elévülési idő elve alól kivételt képez. Nem feltételezhető tehát, hogy a jogalkotó mindkét helyzetre ugyanazon szabályozást kívánta volna alkalmazni. Ezenkívül eltérően az elévülés megszakadásától – amely azt célozza, hogy a Bizottság hatékonyan derítse fel és szankcionálja a versenyjogi jogsértéseket – az elévülés nyugvása definíció szerint olyan esetet feltételez, amikor a Bizottság már meghozott egy határozatot. A bírósági eljárások *inter partes* hatályának és az ebből szükségszerűen eredő következményeknek elvileg ellentmond az, hogy a megtámadott határozat címetztjeit képező vállalkozások egyike által benyújtott kereset bármilyen hatást gyakoroljon a többi címetzt helyzetére. Végül a Törvénytörvény elutasította a Bizottság azon érvét, miszerint az elévülési időnek a Törvénytörvény és a Bíróság előtti eljárásnak a vállalkozás általi megindításából fakadó nyugvása úgy az eljárásban részt vevő jogi egységre, mint az összes olyan jogi egységre vonatkozik, amely ugyanannak a gazdasági egységnek a része, attól függetlenül, hogy melyik jogi egység indította az eljárást. Ugyanis, jóllehet igaz, hogy a versenyjogi szabályok címetztjei a gazdasági egységként értelmezendő „vállalkozások”, ugyanakkor a Bizottságnak a versenyjog terén hozott határozatainak alkalmazása és végrehajtása céljából meg kell határoznia egy jogi személyiséggel rendelkező címetztet, és egyedül ez jogosult a közigazgatási eljárás végén meghozott azon határozat ellen keresetet benyújtani, amelynek ő a címetztje. A Törvénytörvény ez alapján megállapította, hogy a tízéves elévülési idő az egyik felperes vonatkozásában lejárt, és a megtámadott határozatot e vállalkozásra vonatkozó részében megsemmisítette.

c) A védelemhez való jog

A T-24/07. sz., *ThyssenKrupp Stainless kontra Bizottság* ügyben 2009. július 1-jén hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvénytörvény emlékeztetett arra, hogy annak érdekében, hogy a Bizottság mérlegelni tudja azt, hogy mennyiben szükséges egyfelől a felek védelemhez való jogát a lehető legszélesebb iratbetekintés révén biztosítani, másfelől a többi fél vagy harmadik személyek bizalmas információit védelemben részesíteni, ezeknek a feleknek és harmadik személyeknek minden felhasználható iratot a Bizottság rendelkezésére kell bocsátaniuk. A Törvénytörvény kiemelte, hogy ha az egyik fél úgy ítéli meg, hogy – miután iratbetekintési lehetőséget kapott – védekezéséhez speciális, nem hozzáférhető információra van szüksége,

¹¹ Az [EK] 81. és [EK] 82. [cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

indokolással ellátott kérelmet nyújthat be a Bizottsághoz e célból. E tekintetben a Törvényszék kimondta, hogy valamely általános jellegű, dokumentumonként nem részletező kérelem nem minősül indokolással ellátott kérelemnek, és nem ad választ a Bizottságnak arra a kérdésére sem, hogy mennyiben relevánsak a nem hozzáférhető információk a felperes védekezése szempontjából.

Továbbá a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a vállalkozások védelemhez való jogának tiszteletben tartása érdekében a Bizottságnak az 1/2003 rendelet 7., 8. és 23. cikke, illetve 24. cikkének (2) bekezdése szerinti határozatok meghozatala előtt biztosítania kell az érintett feleknek a meghallgatáshoz való jogot. Amikor a fent említett valamely határozat, mint például a kifogásközlés meghozatala után küldenek meg dokumentumokat a felperes számára, e fél védelemhez való joga nem sérül, ha a Bizottság az említett határozatban előadott kifogásait nem módosította, és ennél fogva nem állapít meg olyan tényeket, amelyekről az érintett vállalkozás nem fejtette ki álláspontját.

2. Az EK 81. cikk területét érintő fejlemények

a) Időbeli hatály

Az úgynevezett „beton megerősítéséhez való rudak”-kartellügyekben¹² kifejtett elveket alkalmazva a Törvényszék a fent hivatkozott *ArcelorMittal Luxembourg és társai kontra Bizottság* ügyben és a *ThyssenKrupp Stainless kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben, valamint a T-122/04. sz., *Outokumpu és Luvata kontra Bizottság* ügyben 2009. május 6-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) emlékeztetett arra, hogy bár az ESZAK-Szerződés jogi keretét felváltotta az EK-Szerződés jogi kerete, és ez azzal járt, hogy 2002. július 24-től megváltoztak az alkalmazandó jogalapok, eljárások, valamint anyagi jogi szabályok, ez a közösségi jogrend és célkitűzései egységességének és folytonosságának keretébe illeszkedik. Ezenkívül az ESZAK 65. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó megállapodás és összehangolt magatartás fogalma megfelel a megállapodás és összehangolt magatartás EK 81. cikk szerinti fogalmának, és a közösségi bíróság ezt a két rendelkezést egyformán értelmezi. A közösségi jogrendszer és a működésére vonatkozó célkitűzések folytonossága így megköveteli, hogy az Európai Közösség – amennyiben az Európai Szén- és Acélközösség helyébe lép, és a saját eljárási keretében – biztosítsa az ESZAK-Szerződés hatálya alatt létrejött helyzetekre vonatkozóan az ESZAK-Szerződés és végrehajtási szabályai alapján a tagállamok, illetve a magánszemélyek tekintetében *eo tempore* keletkezett jogok és kötelezettségek tiszteletben tartását. E követelményt még jelentősebbé teszi, hogy a versenynek a kartellre vonatkozó szabályok be nem tartásából eredő torzulása az ESZAK-Szerződés lejártát követő, az EK-Szerződés hatálya alá tartozó időszakra is kiterjedhet. Ennél fogva az 1/2003 rendeletet úgy kell értelmezni, hogy az alapján a Bizottságnak 2002. július 23-át követően jogában áll az ESZAK-Szerződés tárgyi és időbeli hatálya alá tartozó ágazatokban létrehozott kartelleket megállapítani és szankcionálni.

b) Bíróságok

A T-450/05. sz., *Peugeot és Peugeot Nederland kontra Bizottság* ügyben (2009. július 9-én hozott ítélet, az EBHT-ban még nem tették közzé) a felperesek többek között a jogsértés súlyának a Bizottság

¹² A T-27/03., T-46/03., T-58/03., T-79/03., T-80/03., T-97/03. és 98/03. sz., *SP és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2007. október 25-én hozott ítélet (EBHT 2007., II-4331. o.).

általi értékelését vitatták. Egyrészt, a Bizottság a jogsértést az 1998. évi iránymutatás¹³ 1. pontjának A. alpontja értelmében „különösen súlyosnak” minősítette, mivel a Peugeot által Hollandiában 1997 és 2003 között létrehozott bónuszrendszer célja az volt, hogy az engedéllyel rendelkező holland kereskedőket a párhuzamos import korlátozására ösztönözze. Annak megállapításakor, hogy a Bizottság a mérlegelési jogkörének gyakorlásakor nem követett el hibát, amikor a jogsértés természetét különösen súlyosnak minősítette, a Törvényszék kiemelte többek között, hogy a jogsértés a természete miatt különösen súlyosnak mutatkozik, tekintetbe véve a díjazási rendszert 2003-ig jellemző különösen burkolt módszereket, és pedig olyan körülmények között, ahol a párhuzamos import területén és különösen a gépjárműágazatban a Bizottság korábbi gyakorlata és az állandó ítélkezési gyakorlat egyértelműen figyelmeztetett az ilyen rendszer jogellenességére. Továbbá a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a felperesek az érintett piacon jelentős helyet elfoglaló nagy ipari csoport tagjai, és olyan jogi irányítással rendelkeztek, amely tökéletesen felmérhette a kérdéses magatartások versenyellenes jellegét. Másrészt a jogsértésnek az említett piacra gyakorolt konkrét hatását illetően a Törvényszék kiemelte, hogy a Bizottság nem fordított megfelelő figyelmet arra, hogy az árkülönbségek alakulása milyen szerepet játszik az export csökkenésében. A Törvényszék így korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva úgy határozott, hogy a jogsértés súlyára tekintettel indokolt a bírság összegét 10%-kal csökkenteni.

A T-13/03. sz., *Nintendo és Nintendo of Europe kontra Bizottság* ügyben 2009. április 30-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék elismerte, hogy a vertikális jellegű megállapodások és összehangolt magatartások olyan összességét illetően, amelynek célja és hatása a konzolok és memóriakártyák párhuzamos exportjának korlátozása, az érintett vállalkozásoknak a szóban forgó termékek forgalmazásában való részesedése kifejezi a vitatott forgalmazási rendszerben képviselt súlyukat. A Bizottság tehát alappal hivatkozott e kritériumra a bírságok alapösszegének meghatározása keretében alkalmazott eltérő bánásmód céljából.

Ugyanezen ítéletben a Törvényszék – azt vizsgálva, hogy a Bizottság a bírság elrettentő jellegének meghatározásakor nem alkalmazta-e tévesen a jogot – kifejti, hogy a termékek gyártójának e minősége vertikális jellegű jogsértések esetén olyan tényező is lehet, amely kifejezi tényleges képességét arra, hogy a versenynek jelentős kárt okozzon. Ugyanis a szóban forgó termékek gyártójának – aki az említett termékek forgalmazási rendszerében központi helyet foglal el – különös gondosságról kell tanúbizonyságot tennie, és meg kell bizonyosodnia arról, hogy a forgalmazási megállapodások megkötésekor betartja a versenyjogi szabályokat.

A monoklór-ecetsav piacán létrejött kartellt érintő egyik ítélet más tekintetben taglalja a bírságok elrettentő hatásának kérdését. A T-168/05. sz., *Arkema kontra Bizottság* ügyben 2009. szeptember 30-án hozott ítéletben (nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék ugyanis hangsúlyozta, hogy noha a Bizottság a felperest érintő korábbi ügyekben elrettentő céllal alkalmazott szorzóegyütthatót, ez nem kérdőjelezheti meg az említett együttható azon későbbi ügyekben való alkalmazását, amelyekben a felperest az ugyanazon jogsértési időszakban fennálló kartellben való részvétele miatt szankcionálják. Mivel minden egyes jogsértés különbözik, és eltérő határozat tárgyát képezi, a Bizottság figyelembe vehette az érintett vállalkozások méretét, és alkalmazhatta a bírság kiindulási összegére a szorzóegyütthatót.

A Törvényszék a felperesek együttműködésének mértékére vonatkozó vizsgálatát követően megváltoztatta a Nintendo-konzolok és -memóriakártyák piacát érintő versenyellenes

¹³ A 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatás (HL 1998. C. 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. o.).

gyakorlatokra vonatkozó egyik határozatot is. A Törvényszék a fent hivatkozott *Nintendo és Nintendo of Europe kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben egyrészről a Nintendo, másrészről pedig Írország és az Egyesült Királyság piacán tevékenykedő kizárólagos fogalmazója által tanúsított együttműködést először is időrendi szempontból hasonlította össze. Ez alapján a Törvényszék megállapította, hogy mind a Nintendo, mind pedig e forgalmazó az eljárás ugyanazon szakaszában nyújtotta be a releváns dokumentumokat, mivel azon tény, hogy a Nintendo e forgalmazó után néhány nappal kezdett el együttműködni, e tekintetben nem bizonyul döntő jelentőségűnek. Ezt követően a Törvényszék minőségi szempontból hasonlította össze az együttműködés mértékét, figyelembe véve mind e vállalkozások együttműködésének körülményeit, mind pedig a közölt információk valódi értékét. E tekintetben a Törvényszék megjegyezte, hogy a két vállalkozás spontánul küldte meg ezen információkat, és hogy ezek tartalma ugyanolyan mértékben segítette a Bizottságot. Ennélfogva a Törvényszék megállapította, hogy az egyenlő bánásmód elve alapján a Nintendo együttműködését a forgalmazó együttműködésével összehasonlíthatónak kell tekinteni. Következésképpen a Törvényszék a Nintendo vonatkozásában ugyanolyan mértékű bírságcsökkentést állapított meg, mint amelyben a forgalmazó is részesült.

A fent hivatkozott *Outokumpu és Luvata kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Törvényszéknek lehetősége nyílt arra, hogy pontosítsa a súlyosító körülményekre és közelebbről a visszaesésre vonatkozó ítélkezési gyakorlatát. A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a visszaesés fogalma csupán a jogsértés korábbi megállapítását foglalja magában. Azon tény, hogy az első jogsértést az ESZAK-Szerződés hatálya alatt követték el, és az említett ügy sajátos körülményei miatt semmilyen bírságot nem szabtak ki, egyáltalán nem zárja ki azon elvet, miszerint miután a Bizottság határozatban megállapította valamely vállalkozás kartellben való részvételét, e határozat alapul szolgálhat az adott vállalkozás kartellszabályok megsértésére való hajlamának későbbi értékeléséhez.

A múltbeli jogsértés visszaesés címén való figyelembevételre a T-161/05. sz., *Hoechst kontra Bizottság* ügyben 2009. szeptember 30-án hozott ítéletben (az EBHT-ban nem tették közzé) is külön fejtegetés tárgyát képezte. Az adott ügyben a felperes vitatta, hogy a Bizottság figyelembe vehet valamely korábbi határozatot, arra hivatkozva, hogy ez utóbbi csak a vitatott jogsértés befejezését követően emelkedett jogerőre. A Törvényszék azonban hangsúlyozta, hogy ahhoz, hogy a korábbi határozatot figyelembe lehessen venni, elegendő, ha előzőleg már megállapításra került, hogy a vállalkozás azonos típusú jogsértést követett el, jöllehet a határozat még bírósági felülvizsgálat alatt áll.

c) A jogsértő magatartás betudhatósága

A monoklór-ecetsav piacon létrejött kartellre vonatkozó ítéletekben a Törvényszék érdekes pontosításokat tett a leányvállalatok jogsértő magatartása anyavállalatnak való betudhatóságával kapcsolatban.

Közelebből a fent hivatkozott *Hoechst kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Törvényszék kimondta, hogy a felperes nem hivatkozhat arra, hogy a felelőssége átruházására az egyik anyavállalatával kötött üzletág-átruházási szerződés útján került sor. Egyrészt, az ilyen szerződés nem hozható fel érvként a Bizottsággal szemben a versenyjogi szabályok alapján kirótt szankciók megkerülése céljából, amennyiben az a kartellben való részvétellel kapcsolatos felelősség társaságok közötti megosztását célozza. Másrészt, a felelősségnek az átruházási szerződés rendelkezései szerinti állítólagos átruházása nem befolyásolja a felperes felelősségének megállapítását, mivel e szerződést a felperes és 100%-os tulajdonában lévő egyik leányvállalata kötötte, amely utóbbi jogsértő magatartása következtében betudható a felperesnek mint anyavállalatnak.

Ugyanígy a fent hivatkozott *Arkema kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben a felperes vitatta, hogy a Bizottság a leányvállalat jogsértését betudhatja az anyavállalatnak, mivel ez utóbbi csupán olyan nem operatív holding, amely csak igen kis mértékben avatkozik be a leányvállalat vezetésébe. A Törvényszék hangsúlyozta, hogy e körülmény nem lehet elegendő annak kizárásához, hogy az anyavállalat meghatározó befolyást gyakorol a leányvállalat magatartására különösen az érintett csoporton belüli pénzügyi beruházások összehangolását illetően. Egy társaságcsoport összefüggésében ugyanis a különösen a csoporton belüli pénzügyi beruházásokat összehangoló holdingtársaság a különböző társaságokban meglévő részesedések egyesítésére irányul, és feladata – különösen e költségvetési ellenőrzés révén – e részesedések egységes irányításának a biztosítása. Ezenkívül a Törvényszék kifejtette, hogy semmilyen következtetés nem vonható le azon tényből, hogy a két társaság különböző piacokon tevékenykedett, és az ügyfelekkel nem álltak szállítói kapcsolatban. Az érintetthez hasonló csoportban a feladatok megosztása ugyanis olyan szokásos jelenség, amely nem dönti meg azon vélelmet, miszerint az anyavállalat és leányvállalata az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozásnak minősül. Végül a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy azon vélelem, miszerint az anyavállalat felelős a teljes mértékben vagy szinte teljes mértékben a tulajdonában álló leányvállalatai által elkövetett jogsértésekért, olyan objektív kritériumon alapul, amely a vállalkozás méretétől vagy jogi szerkezetétől függetlenül alkalmazandó. Ennélfogva, noha e kritérium alkalmazása a csoport méretétől és jogi szerkezetétől függően különböző hatásokkal jár, ez csak a vállalkozások sokféleségének objektív következménye.

3. Az EK 82. cikk területét érintő fejlemények

A T-301/04. sz., *Clearstream kontra Bizottság* ügyben 2009. szeptember 9-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék a Bizottság azon határozatának jogszerűségét vizsgálta meg, amely megállapította, hogy a felperesek egyrészt a megkülönböztetés nélküli szolgáltatásnyújtás megtagadásával, másrészt pedig megkülönböztető árak alkalmazásával megsértették az EK 82. cikket.

A Törvényszék kiemelte, hogy a Bizottság helyesen állapíthatta meg ezen erőfölénnyel való visszaélések fennállását. Közelebbről a Törvényszék megerősítette, hogy a hozzáférés nyújtásának megtagadása és az e tekintetben megvalósuló nem igazolt hátrányos megkülönböztetés nem két külön jogsértésnek, hanem ugyanazon magatartás két megnyilvánulásának minősül, mivel a nem igazolt hátrányos megkülönböztetés annak megtagadásából ered, hogy hasonló ügyfeleknek ugyanazon vagy hasonló szolgáltatásokat nyújtanak.

E tekintetben a hozzáférés nyújtására nyitva álló határidőt – az ésszerű és indokolt mértéket jóval meghaladva – túllépték, ezzel pedig a kérdéses szolgáltatás nyújtását visszaélésszerűen megtagadták, ami versenyhátrányt okozott a kérdéses piacon. A Törvényszék megerősítette továbbá, hogy egy forgalmazási láncban feljebb eső (upstream) piacon *de facto* monopóliummal rendelkező vállalkozás által egy kereskedelmi partner tekintetében ugyanazon szolgáltatásokra vonatkozóan eltérő árak öt éven át folyamatosan történő alkalmazása szükségszerűen versenyhátrány okozásához vezetett az adott partnernél.

Továbbá, a T-57/01. sz., *Solvay kontra Bizottság* ügyben 2009. december 17-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék megállapította, hogy a kizárólag az EK 81. cikk szerinti kartellekben és/vagy összehangolt magatartásokban való részvétel vizsgálata érdekében lefoglalt dokumentumok felhasználhatók az EK 82. cikkének megsértésére vonatkozó kifogások alátámasztására, mivel anyagi jogilag hasonlóak azok a gyakorlatok, amelyek a Bizottság szerint az erőfölénnyel való visszaéléseket eredményezték, valamint azok, amelyek tekintetében a Bizottság megbízta alkalmazottjait a vizsgálat lefolytatásával.

A Törvényszék többek között visszaélésszerűnek tekintette az olyan engedményrendszert, amelyben egyéb feltételek mellett különböző engedményeket nyújtottak, ha az ügyfél a felperestől a szerződésben meghatározott mennyiségeken felül további mennyiségeket rendelt, függetlenül a szerződésben meghatározott mennyiségek abszolút értékének nagyságától. Ennélfogva ugyanis az e mennyiségekre vonatkozó egységes ár jelentősen alacsonyabb volt az ügyfél által a szerződés szerinti alapmennyiségekért fizetett átlagárnál, ami az ügyfelet arra ösztönözte, hogy a szerződéses mennyiségeket meghaladó tonnatartalomban is beszerzéseket eszközöljön, mivel a többi szállító e tonnatartalomra nehezen tudott volna a felperes által alkalmazott árakkal versenyképes árat kínálni.

4. Az összefonódások ellenőrzésének területét érintő fejlemények

a) Gondossági kötelezettség

A T-151/05. sz., *NVV és társai kontra Bizottság* ügyben 2009. május 7-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék rámutatott arra, hogy figyelemmel az összefonódás-ellenőrzési eljárás során a Bizottság számára kötelező gyorsaság követelményére és a szigorú határidőkre, ezen intézmény a szolgáltatott információk pontatlanságára vonatkozó gyanújelek hiánya esetén nem köteles vizsgálatot végezni valamennyi, hozzá érkező információ tekintetében. Ugyanis, jóllehet az alapos és pártatlan vizsgálat Bizottságra háruló kötelezettsége egy ilyen eljárás során nem teszi lehetővé, hogy valósan nem minősíthető elemekre vagy információkra támaszkodjon, a gyorsaság fentebb hivatkozott követelménye feltételezi, hogy a szóban forgó intézmény maga nem vizsgálhatja meg a legapróbb részletekig a hozzá érkező információk eredetiségét és hitelességét, mivel az összefonódás-ellenőrzési eljárás szükségszerűen és bizonyos mértékben a bizalmon alapul.

b) Információkérések

A T-145/06. sz., *Omya kontra Bizottság* ügyben 2009. február 4-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék az információkérés keretében pontosította a Bizottság jogkörének terjedelmét. Egyrészt, magát az információkérést illetően a Törvényszék először is megjegyezte, hogy a kért információk szükségességét azon vélekedésre tekintettel kell értékelni, amelyet a Bizottság a kérelem időpontjában jogosan alakíthatott ki, nem pedig arra tekintettel, hogy ezen információk az eljárás során mennyire lehettek valóban szükségesek. Másodszor a Törvényszék kiemelte, hogy mivel a 139/2004/EK rendelet¹⁴ 10. cikkében előírt határidők az említett rendelet 11. cikke szerinti határozat meghozatala által kiváltott felfüggesztésének időtartama a szükséges információk benyújtásának időpontjától függ, a Bizottság nem sérti meg az arányosság elvét, amikor ezen információk benyújtásáig felfüggeszti az eljárást.

Másfelől, az egyik fél által szolgáltatott, hibásnak bizonyult információk helyesbítése iránti kérelmeket illetően a Törvényszék először is hangsúlyozta, hogy a Bizottság kérhet ilyen helyesbítést, amennyiben fennáll a veszélye, hogy a felhozott hibák jelentős hatással lehetnek a Bizottságnak a szóban forgó összefonódás közös piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó értékelésére. Másodszor a Törvényszék megjegyezte, hogy a felperes nem hivatkozhat jogos bizalom fennállására annak érdekében, hogy mentesüljön annak következményei alól, hogy megsértette a hiánytalan és pontos információk szolgáltatásával kapcsolatos kötelezettségét,

¹⁴ A vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet (HL L 24., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 40. o.).

csupán arra hivatkozva, hogy a Bizottság a fent említett ellenőrzések során nem fedezte fel e kötelezettség megsértését.

c) Keresetindítási határidő

A T-48/04. sz., *Qualcomm kontra Bizottság* ügyben (2009. június 19-én hozott ítélet, az EBHT-ban még nem tették közzé) a Bizottság úgy érvelt, hogy a Qualcomm által azon határozat ellen benyújtott kereset, amely két vállalkozásnak a Toll Collect automatizált díjbeszedési rendszer feletti közös irányításszerzését a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánította, elfogadhatatlan, mivel – noha a Qualcomm nem volt e határozat címzettje – a határozat e vállalkozásnak való megküldése a 230. cikk ötödik bekezdése szerinti közlésnek minősül, következésképpen a keresetindítási határidő ezen időpontban kezdődött meg. A Törvényszék elutasította a Bizottság érvelését. Emlékeztetett egyrészt arra, hogy a 4064/89/EGK rendelet¹⁵ 20. cikkének (1) bekezdése előírja az e rendelet alkalmazásával hozott határozatoknak az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzétételét, így a megtámadott határozatban címzettként meg nem határozott személyek tekintetében a keresetindítási határidőt az EK 230. cikk ötödik bekezdésében meghatározott első eset alapján, vagyis a határozatok közzétételének napjától kell számítani. Másrészt a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a címzett fogalma Bizottság által javasolt kiterjesztő értelmezésének elfogadása – amely szerint az magában foglalja mind az adott határozatban meghatározott címzett(ek)et, mind a Bizottság által címzettként megjelölt egyéb személyeket, anélkül hogy e személyek a határozatban feltüntetésre kerültek volna – az említett rendelet 20. cikkének (1) bekezdésében meghatározott kötelezettség hatásainak kétségbe vonásával járna, és a Bizottságnak diszkrecionális jogkör biztosítana annak meghatározása tekintetében, hogy azon személyek közül, akik nem szerepelnek név szerint az adott határozat címzettjeként, kik azok, akik e határozat közlésétől, és nem a közzétételének napjától számítva indíthatnak keresetet. Márpedig ilyen diszkrecionális jogkör biztosítása az egyenlő bánásmód elvének megsértéséhez vezethet, mivel azon személyek közül, akik nem szerepelnek név szerint az adott határozat címzettjeként, azok, akikkel a Bizottság „közölte” e határozatot, a „közlésének” napjától számítva támadhatnák meg azt, miközben a többiek, akikkel a Bizottság nem „közölte” e határozatot, a közzétételének napjától számítva támadhatnák meg azt. Ezen túlmenően a Bizottság nem mindig tudja előre meghatározni azon személyek körét, akik a határozat közlésének napjától számítva keresetet indíthatnak. E tekintetben ezt a hátrányos megkülönböztetést ennél fogva nem igazolhatja a jogbiztonság minél előbbi biztosítására vonatkozó célkitűzés.

Állami támogatások

Az állami támogatásokkal kapcsolatos jogviták 70 befejezett üggyel és 46 újonnan érkezett üggyel a Törvényszék 2009. évi tevékenységének jelentős részét képezték. E határozatoknak csak vázlatos ismertetésére van mód, először is az elfogadhatósággal kapcsolatos kérdéseket, másodsor az ügy érdemével kapcsolatos kérdéseket, harmadszor pedig az eljárási kérdéseket illetően.

1. Elfogadhatóság

A tárgyév ítélkezési gyakorlata pontosította többek között a kötelező joghatásokat kiváltó aktus és az eljáráshoz fűződő érdek fogalmát.

¹⁵ Az adott ügyben az 1997. június 30-i 1310/97/EK tanácsi rendelettel (HL L 180., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 164. o.) módosított, a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 1989. december 21-i 4064/89/EGK tanácsi rendeletről (helyesbített változat HL 1990. L 257., 13. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 31. o.) volt szó.

A kötelező joghatásokat kiváltó aktus fogalmát illetően a Törvényszék T-354/05. sz., *TF1 kontra Bizottság* ügyben 2009. március 11-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) elutasította a Bizottság azon érvelését, mely szerint a Bizottság semmilyen határozatot nem hoz a létező támogatással kapcsolatos olyan vizsgálati eljárás esetén, amely a javasolt megfelelő intézkedéseknek a tagállam általi elfogadásával zárul, vagy amely arra irányul, hogy ezt az eljárást kvázi kontraktuális eljárássá egyszerűsítse. Kétségtelen, hogy a Bizottság és a tagállam egyeztethetnek a javasolt megfelelő intézkedésekkel kapcsolatban, a létező támogatással kapcsolatos vizsgálati eljárás azonban csak akkor zárul le jogorvoslattal megtámadható határozattal, amikor a Bizottság úgy dönt, hogy az elvárásainak megfelelőkként elfogadja az állami kötelezettségvállalásokat.

A Törvényszék a T-152/06. sz., *NDSHT kontra Bizottság* ügyben 2009. június 9-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) megállapította, hogy a Bizottság azon kötelezettsége, hogy a panaszra adott válaszként határozatot hozzon, csak a 659/1999/EK rendelet¹⁶ 13. cikke szerinti esetben áll fenn. Ugyanezen rendelet 20. cikke (2) bekezdésének második mondata akként rendelkezik, hogy a Bizottság a panaszos levélben történő tájékoztatására szorítkozhat abban az esetben, ha nincs elegendő alap arra, hogy az ügyben állást foglaljon. Ez az eset áll fenn többek között akkor, ha e rendelet 13. cikke azért nem alkalmazható, mert a panasz nem jogellenes támogatásra, hanem valójában egy létező támogatásra vonatkozik.

A Bizottságot a létező állami támogatások tárgyában megillető kizárólagos kezdeményezési jogból következik, hogy a panaszos a Bizottsághoz benyújtott panasszal nem kényszerítheti a Bizottságot arra, hogy vizsgálja meg valamely létező támogatásnak a közös piaccal való összeegyeztethetőségét. Ha a Bizottság az elsődleges értékelés alapján úgy ítéli meg, hogy a panasz nem jogellenes támogatásokra, hanem létező támogatásokra vonatkozik, nem köteles a 659/1999 rendelet 4. cikke értelmében vett határozatot intézni az érintett tagállamhoz, és nem kényszeríthető az EK 88. cikk (1) bekezdése szerinti eljárás lefolytatására. Így a panaszban sérelmezett támogatásokat létező támogatásoknak minősítő levél nem rendelkezik az olyan kötelező joghatásokat kiváltó határozat jellemzőivel, amely joghatások a felperes érdekeit érinthetnék.

Az eljáráshoz fűződő érdeket illetően a Törvényszék a fent hivatkozott *TF1 kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletében megállapította, hogy azon az alapon, hogy a megtámadott határozat kedvező a számára, a felperes nem tekinthető úgy, mint akinek nem áll fenn az eljáráshoz fűződő érdeke, amennyiben e határozat az egyik versenytárs vállalkozást előnyben részesítő támogatás vonatkozásában támasztott feltételeket. Az ilyen érvelés ugyanis azon a feltevésen alapul, mely szerint a felperesnek az ügy érdemét érintő – különösen pedig a valamely támogatási program közös piaccal való összeegyeztethetőségének biztosítására irányuló kötelezettségvállalások nyilvánvalóan alkalmatlan jellegére vonatkozó – egyes állításai tévesek. Márpedig a megtámadott határozat olyan megsemmisítése, amelynek indokát a Bizottság által az alkalmazandó megfelelő intézkedések megválasztásában elkövetett nyilvánvaló hiba, vagy ezen intézkedéseknek a feltárt problémákhoz való hozzáigazításával kapcsolatos elégtelen indokolás képezné, nem hozná a felperest kedvezőtlenebb helyzetbe ahhoz képest, amely a megtámadott határozatból ered. Az ilyen megsemmisítés tehát azt jelentené, hogy a megtámadott határozatot alkalmatlan kötelezettségvállalások jellemezték, vagy jellemezheték, következésképpen pedig e határozat a felperes számára kedvezőtlen volt.

¹⁶ Az [EK 88. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.).

A Törvényszék a T-388/03. sz., *Deutsche Post és DHL International kontra Bizottság* ügyben 2009. február 10-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) kimondta, hogy a felpereseknek – az EK 88. cikk (2) bekezdése értelmében vett érintetti minőségükben – érdekükben állt az előzetes vizsgálati eljárás végén hozott bizottsági határozat megsemmisítését elérni, mivel az ilyen megsemmisítés szükségessé tenné a hivatalos vizsgálati eljárás megindítását, valamint lehetővé tenné a felperesek számára, hogy előadják észrevételeiket, ezáltal pedig befolyásolják az újabb határozatot. Ennek keretében a Törvényszéknek nem feladata, hogy az előadott jogalapokat a felperesek más jogvitában előterjesztett védekezésében szereplő érvekkel összevegyesse.

2. Anyagi jogi szabályok

a) Gazdasági előny biztosítása

A Törvényszék a T-25/07. sz., *Iride és Irede Energia kontra Bizottság* ügyben 2009. február 11-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) azon kérdéssel kapcsolatban foglalt állást, hogy a piac liberalizációja olyan fejleménynek minősül-e, amellyel a piaci szereplőknek számolniuk kell, vagy épp ellenkezőleg, a szokásos piaci feltételek magukban foglalják-e a szabályozási háttér stabilitását. A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy egy demokratikus államban a szabályozási háttér bármikor módosulhat, ez pedig még inkább igaz abban az esetben, ha a korábbi szabályozási háttér monopolhelyzeteket teremtve előírányozta a piac nemzeti vagy regionális lezárását. Ebből következik, hogy valamely korábban lezárt piac megnyitása nem minősíthető a szokásos piaci feltételekhez képest rendellenességnek.

Ezzel összefüggésben a gazdasági szereplőknek joguk van a jogos bizalmuk védelméhez. Ugyanakkor, ha egyszer e védelemben ténylegesen részesültek, nem igényelhetik e védelem egy bizonyos módon, nem pedig valamely más módon való nyújtását, vagyis azt, hogy e védelmet a szabályozási háttér módosulása következtében felmerült veszteséget ellentételező támogatásnak az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett támogatás fogalmából való kizárásával, és ne ezen intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségének az EK 87. cikk (3) bekezdése értelmében való megállapításával nyújtsák.

A Törvényszék a Bíróság *TWD kontra Bizottság* ügyben 1997. május 15-én hozott ítéletében¹⁷ kialakított azon elvet is alkalmazta, mely szerint a Bizottság nem lépi túl a rendelkezésére álló mérlegelési jogkört, amikor valamely tagállam által egy vállalkozásnak nyújtani kívánt támogatás tervét megkapva e támogatást a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánító határozatot hoz, ezt azonban ahhoz a feltételhez köti, hogy a vállalkozás előbb térítsen vissza valamely korábbi jogellenes támogatást, és pedig a szóban forgó támogatások együttes hatása miatt. Az a tény, hogy a korábbi jogellenes támogatást nem egyedi támogatásként, hanem támogatási program keretében nyújtották, valamint hogy a Bizottság az érintett tagállam együttműködésének hiánya miatt nem tudta megállapítani, hogy a kedvezményezett vállalkozások pontosan milyen előnyben részesültek, nem indokolhatja az említett elv alkalmazásának mellőzését, mivel minden más megoldás a jóhiszemű együttműködési kötelezettség megszegésének jutalmazásával lenne egyenértékű, és az állami támogatások ellenőrzési rendszerét megfosztaná annak hatékonyságától.

Ezzel kapcsolatban a tagállamot és az új támogatások által potenciálisan kedvezményezett vállalkozást terhelő azon kötelezettség, hogy a Bizottság rendelkezésére bocsássa az e támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségét bizonyító információkat, kiterjed annak

¹⁷ C-355/95. P. sz. ügy, EBHT 1997., I-2549. o., 25–27. pont.

szükségességére is, hogy bizonyítani kell az új támogatás és a korábbi jogellenes támogatások együttes hatásának hiányát. Ha a Bizottság e kötelezettségnek a tagállam és a támogatás potenciális kedvezményezettjének minősülő vállalkozás általi megsértése következtében nem tudta értékelni a verseny ezen együttes hatásból eredő érintettségét, a szóban forgó piac lehatárolásának vagy elemzésének hiánya nem kifogásolható a Bizottsággal szemben.

b) Általános gazdasági érdekű szolgáltatások

A Törvényszék a fent hivatkozott *Deutsche Post és DHL International kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletében kimondta, hogy a Bíróság *Altmark*-ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletében¹⁸ megfogalmazott megállapítások teljes mértékben alkalmazandók a Bizottság korábbi határozataira is. Így az a tény, hogy a Bizottságnak az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti előzetes vizsgálati eljárás keretében nem állt módjában teljes körű vizsgálatot lefolytatni az általános gazdasági érdekű szolgáltatásért nyújtott ellentételezés megfelelő szintjének mérlegelését illetően, jelzi, hogy komoly nehézségekkel járt annak mérlegelése, hogy valamely támogatás összeegyeztethető-e a közös piaccal.

A Törvényszék a fent hivatkozott *TF1 kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletében megerősítette, hogy az *Altmark*-ügyben megfogalmazott feltételek – amelyek az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatás fennállásának meghatározására irányulnak – nem keverhetők össze az EK 86. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálattal, amely annak megállapítására irányul, hogy valamely állami támogatást képező intézkedés összeegyeztethetőnek tekinthető-e a közös piaccal.

A Törvényszék azt is hangsúlyozta, hogy mivel valamely létező támogatás vizsgálata csak a jövőre irányuló intézkedésekhez vezethet, még ha az esetleges túlzott ellentételezés múltbeli fennállása adott esetben hasznos is lehet valamely létező támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségének mérlegelése során, ez nem változtat azon, hogy az ilyen vizsgálat önmagában nem elengedhetetlenül szükséges annak helyes mérlegeléséhez, hogy szükséges-e a jövőre irányuló megfelelő intézkedéseket javasolni, valamint ezen intézkedések meghatározásához. A túlzott ellentételezés jövőbeli kockázata vagy annak hiánya végeredményben alapvetően magának a finanszírozási rendszernek a konkrét felépítésétől függ, nem pedig attól a körülménytől, hogy e rendszer a múltban okozott-e túlzott ellentételezést.

c) A piaczgazdasági magánbefektető kritériuma

A Törvényszék a T-156/04. sz., *EDF kontra Bizottság* ügyben 2009. december 15-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) emlékeztetett arra, hogy az állami hatóságoknak valamely vállalkozás tőkéjébe történő bármilyen beavatkozása állami támogatást képezhet. Ez a helyzet ugyanakkor az állami és magánvállalkozások közötti egyenlő bánásmód elvének megfelelően nem áll fenn abban az esetben, ha az állam olyan körülmények között bocsát – közvetlenül vagy közvetve – tőkét valamely vállalkozás rendelkezésére, amelyek megfelelnek a rendes piaci feltételeknek. Azokban a helyzetekben, amelyekben a beavatkozás nem közhatalmi aktusok útján történik, a magángazdasági szereplő kritériumát kell alkalmazni annak megállapítása érdekében, hogy e beavatkozást valamely magángazdasági szereplő is elvégezhetné volna-e haszonszerzés céljából. Ezzel összefüggésben a Törvényszék hangsúlyozta, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint annak mérlegelése érdekében, hogy az állam által tett intézkedések a közhatalmi jogköreinek gyakorlása körébe tartoznak-e, vagy pedig az államot mint részvényt terhelő kötelezettségekből származnak, ezeket az intézkedéseket nem a formájuk szerint, hanem

¹⁸ C-280/00. sz. ügy, EBHT 2003., I-7747. o.

a természetüknek, tárgyuknak és a rájuk vonatkozó szabályoknak megfelelően kell értékelni, figyelembe véve a szóban forgó intézkedésekkel elérni kívánt célt.

Az adott ügyben a Törvényszék megjegyezte, hogy a Bizottság nem vizsgálta, hogy a magánbefektető fogalmának kritériumára tekintettel jogszerű intézkedést képezett-e, hogy a Francia Köztársaság azáltal emelte meg az Électricité de France (EDF) tőkéjét, hogy lemondott az egyik adóköveteléséről. A Bizottság szerint e kritérium nem volt alkalmazható erre az adójogi természetű előnyre, mivel az ilyen lemondás az állami szabályozó hatáskör gyakorlásából, vagy még inkább az állam közhatalmi jogköreiből ered. A Törvényszék elutasította ezt az érvelést, hangsúlyozva, hogy a magánbefektető kritériumának alkalmazását nem lehet önmagában azzal az indokkal mellőzni, hogy az EDF tőkéjének megemlése abból ered, hogy az állam lemondott az EDF-fel szemben fennálló adóköveteléséről. Ilyen körülmények között ugyanis a Bizottságnak meg kell vizsgálnia, hogy valamely magánbefektető hasonló körülmények között hajlandó lett volna-e ugyanilyen összegű hasonló beruházásra, függetlenül az EDF tőkéjének emelésére irányuló állami beavatkozás formájától és az adó jellegű források e célból történő esetleges felhasználásától, mindezt pedig annak érdekében, hogy fel lehessen mérni e beruházás gazdasági racionalitását, valamint hogy e beruházást össze lehessen hasonlítani azzal a magatartással, amelyet az ilyen befektető ugyanezen vállalkozással szemben ugyanilyen körülmények között tanúsított volna. Ezenkívül a Törvényszék megjegyezte, hogy a Bizottságot terhelő ezen kötelezettség, amely annak ellenőrzésére irányul, hogy az állam a rendes piaci feltételeknek megfelelő körülmények között bocsátotta-e rendelkezésre a tőkét, az állam által rendelkezésre bocsátott tőke formájától függetlenül fennáll, e forma akár hasonló, akár nem ahhoz a formához, amelyet egy magánbefektető vehetett volna igénybe.

A Törvényszék végül megállapította, hogy a magánbefektető kritériumának célja éppen annak ellenőrzése, hogy annak ellenére, hogy az állam olyan eszközökkel rendelkezik, amelyekkel a magánbefektető nem, a magánbefektető ugyanilyen körülmények között hozott volna-e az állam beruházási döntéséhez hasonló döntést. Ezért a tőkévé átalakított követelés természetének, következésképpen pedig annak a ténynek, hogy a magánbefektető nem rendelkezhet adóköveteléssel, nincs jelentősége azon kérdés szempontjából, hogy a magánbefektető kritériumát alkalmazni kell-e vagy sem. Következésképpen a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot, amikor nem volt hajlandó a vitatott intézkedést az összefüggéseiben vizsgálni és a magánbefektető kritériumát alkalmazni. Ezért a Törvényszék részben megsemmisítette a megtámadott határozatot.

d) A támogatás visszatéríttetésének kötelezettsége

A Törvényszék a T-427/04. és T-17/05. sz., *Franciaország és France Télécom kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2009. november 30-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) megerősítette azt az ítélkezési gyakorlatot, amely szerint a visszatérítendő támogatás összegét a határozatban foglalt adatok alapján túlzott nehézség nélkül ki kell tudni számítani. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság megalapozottan szorítkozott a szóban forgó támogatás visszatéríttetésére irányuló kötelezettség megállapítására, és megalapozottan bízta a nemzeti hatóságokra a visszatérítendő támogatás pontos összegének kiszámítását, különösen azért, mert e számításhoz azoknak az adózási vagy társadalombiztosítási rendszereknek a figyelembevétele szükséges, amelyek szabályait az alkalmazandó nemzeti jogszabályok határozzák meg. Az adott ügyben arra a tényre kellett fektetni a hangsúlyt, hogy a Bizottság sávos rendszert alkalmazott.

Ezzel kapcsolatban a Törvényszék megjegyezte, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban megállapította, hogy a szóban forgó támogatás összege 798 millió euró és 1 140 millió euró közé tehető. Ebből következik, hogy a 798 millió euró összeget úgy kell tekinteni, hogy a visszatérítendő

támogatásnak legalább ilyen összegűnek kell lennie. Mivel azt a sávot képező összegek, amelyen belül a visszatérítendő támogatás összege elhelyezkedik, nem tájékoztató jellegűek, a megtámadott határozat tartalmazta azt a megfelelő tájékoztatást, amelynek lehetővé kell tennie a Francia Köztársaság számára, hogy saját maga túlzott nehézség nélkül meghatározza a visszatérítendő támogatás végleges összegét. Másfelől a Törvényszék megerősítette azt az ítélkezési gyakorlatot, mely szerint a visszatérítendő támogatás összegét a Bizottság határozatában foglalt adatok alapján túlzott nehézség nélkül ki kell tudni számítani. Tekintettel a megtámadott határozatnak a Bíróság által kialakított értelmezésére,¹⁹ a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az adott ügyben a visszatérítendő támogatás összegét túlzott nehézség nélkül ki lehetett számítani, ez az összeg pedig legalább annak felelt meg, amelyet a Bizottság a sáv alsó határaként megjelölt.

3. Eljárási szabályok

a) Hivatalos vizsgálati eljárás

A Törvényszék a T-375/04. sz., *Scheucher-Fleisch és társai kontra Bizottság* ügyben 2009. november 18-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) emlékeztetett arra, hogy a Bizottság különösen akkor köteles megindítani a hivatalos vizsgálati eljárást, ha az előzetes vizsgálati eljárás során kapott információk fényében továbbra is komoly nehézségekkel szembesül a szóban forgó intézkedés értékelésekor. Márpedig abban az időpontban, amikor a Bizottság a szóban forgó támogatásoknak a közös piaccal való összeegyeztethetőségét vizsgálta, tudomása volt arról, hogy a szóban forgó nemzeti jogszabály egyik cikke nem felelt meg a reklámozáshoz nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatásban meghatározott azon feltételnek, mely szerint a minőség ellenőrzésére irányuló nemzeti rendszerek nem korlátozódhatnak a meghatározott eredetű termékekre. Ezért e rendelkezés kétségeket ébresztett a szóban forgó támogatásoknak a reklámozáshoz nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatással való összeegyeztethetőségét illetően, és neki az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárás megindításához kellett volna vezetnie. A Törvényszék következképpen megsemmisítette a megtámadott határozatot.

Másfelől a Törvényszék a fent hivatkozott *Franciaország és France Télécom kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletében megjegyezte, hogy az a körülmény, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozathoz képest megváltoztatta az elemzést, az állam vonatkozásában csak akkor eredményezheti a védelemhez való jog megsértését, ha az e határozatban foglalt, illetve az ezt követően, a közigazgatási eljárás során folytatott kontradiktórius vitában nyújtott információk nem tették lehetővé az állam számára, hogy ténylegesen megvitathassa mindazon ténybeli és jogi körülményeket, amelyeket a megtámadott határozat tartalmaz. Ezzel szemben a megtámadott határozat és a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozat közötti azon eltérések, amelyek abból erednek, hogy a Bizottság részben vagy egészben figyelembe vette az állam által előterjesztett érveket, meghatározásuk szerint nem eredményezhetik az állam vonatkozásában a védelemhez való jog megsértését.

Hasonlóképp a T-211/05. sz., *Olaszország kontra Bizottság* ügyben 2009. szeptember 4-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék megállapította, hogy a hivatalos vizsgálati eljárás lehetővé teszi a vizsgálati eljárást megindító határozatban felvetett kérdések alaposabb vizsgálatát és tisztázását, így ez utóbbi és a végleges határozat közötti esetleges eltérés önmagában nem minősül a végleges határozat jogszerűségét érintő hibának. Az állami támogatások ellenőrzésére vonatkozó egyetlen rendelkezésből sem következik, hogy a Bizottság

¹⁹ A C-441/06. sz., *Bizottság kontra Franciaország* ügyben 2007. október 18-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-8887. o.).

köteles lenne a határozatának elfogadása előtt tájékoztatni az érintett tagállamot az álláspontjáról, amennyiben a tagállamot felszólították észrevételei megtételére.

b) Jogos bizalom

A T-30/01–T-32/01. és T-86/02–T-88/02. sz., *Diputación Foral de Álava és társai* egyesített ügyekben 2009. szeptember 9-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) alapjául szolgáló jogvitában a felperesek többek között azt állították, hogy a Bizottság magatartása olyan rendkívüli körülményt jelentett, amely a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közleményben előírt, a támogatások potenciális kedvezményezettjei számára közzétett figyelmeztetés elmaradása miatt megalapozhatta a kérdéses támogatási programok szabályszerűségébe vetett jogos bizalmukat.

Jóllehet a Törvényszék helytelenítette a Hivatalos Lapban történő közzététel elmaradását, megállapította, hogy ez nem változtatott azon, hogy az említett közleményben foglalt információ teljesen egyértelmű volt. Ezenkívül a felperesek által képviselt értelmezés a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közleményt az EK 88. cikk (3) bekezdésével ellentétes hatállyal ruházta fel. A jogellenesen nyújtott támogatások visszavonható jellege ugyanis az EK 88. cikk (3) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettség hatékony érvényesüléséből ered, és nem függ attól, hogy a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közleményben előírt figyelmeztetést a Hivatalos Lapban közzétették-e, vagy sem.

Különösen, a jogellenesen nyújtott támogatások visszatéríttetését nem lehetetlenítheti el önmagában az a tény, hogy a Bizottság nem tett közzé ilyen figyelmeztetést, anélkül hogy ez ne sértené az állami támogatások Szerződés által létrehozott ellenőrzési rendszerét. A Törvényszék ennek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a jogellenes támogatásokról szóló 1983. évi közleményben előírt figyelmeztetés közzétételének hiánya nem jelent olyan rendkívüli körülményt, amely megalapozhatna bármilyen, a jogellenesen nyújtott támogatások szabályszerűségébe vetett bizalmat.

Másfelől a fent hivatkozott *Franciaország és France Télécom kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletben a Törvényszék megjegyezte, hogy a vállalkozásoknak juttatott állami támogatások nyújtására alkalmas intézkedések bejelentésére irányuló kötelezettségnek éppen az a célja, hogy lehetővé tegye bármilyen kétség eloszlását azon kérdés vonatkozásában, hogy ezek az intézkedések ténylegesen állami támogatásoknak minősülnek-e. A France Télécom esetében irányadó különleges adózási rendszert előíró törvény elfogadásának időpontjában nem volt egyértelmű, hogy e rendszer előnyt biztosít-e e vállalkozásnak. A Törvényszék tehát úgy ítélte meg, hogy Franciaország köteles lett volna ezt az intézkedést bejelenteni a Bizottságnak. Mivel Franciaország a szóban forgó adózási rendszer alkalmazása előtt elmulasztotta e bejelentést, rendkívüli körülmények fennállásának bizonyítása nélkül nem hivatkozhatott a bizalomvédelem elvének tiszteletben tartására.

c) A határozatok meghozatalára irányuló eljárás

A Törvényszék a fent hivatkozott *Franciaország és France Télécom kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletében jelentős pontosításokat tett a Bizottság állami támogatások tárgyában hozott határozatainak meghozatalára irányuló eljárással kapcsolatban. A Törvényszék megítélése szerint ugyanis nem zárható ki, hogy – mint azt a Bizottság eljárási szabályzata²⁰ 13. cikkének

²⁰ HL L 308., 2000.12.8., 26. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 213. o.

második bekezdése lehetővé teszi – a Bizottság tagjainak testülete a Bizottság egy vagy több tagját bízta meg az olyan határozat végleges szövegének elfogadásával, amelynek lényeges tartalmát tanácskozásai során a Bizottság már meghatározta. Amennyiben a Bizottság tagjainak testülete ezzel a lehetőséggel él, az e felhatalmazás gyakorlásának szabályszerűsége tárgyában dönteni jogosult bíróság feladata annak vizsgálata, hogy megállapítható-e, hogy a testület a szóban forgó határozatnak már valamennyi ténybeli és jogi elemét meghatározta. A Törvényszék, miután megállapította, hogy a megtámadott határozat 2004. augusztus 2-án elfogadott változata és a Bizottság tagjainak testülete által korábban, 2004. július 19-én és 20-án jóváhagyott szöveg közötti formai eltérések nem voltak hatással a megtámadott határozat tartalmára, nem adott helyt a felhozott jogalapnak.

Közösségi védjegy

A 40/94/EK rendelet alkalmazására vonatkozó határozatok – amely rendelet helyébe a 207/2009/EK rendelet²¹ lépett, amely azonban lényegében csupán az 1994 óta több ízben és alapvetően módosított közösségi védjegyjogi szabályokat foglalta egységes szerkezetbe – 2009-ben is jelentős részét alkották a Törvényszék által elbírált ügyeknek (168 ügy, azaz a 2009-ben elbírált összes ügy 30%-a).

1. Feltétlen kizáró és törlési okok

A 40/94 rendelet 7. cikk (1) bekezdésének c) pontja alapján nem részesülhet védjegyoltalomban az a megjelölés, amely leíró jellege miatt nem képes betölteni az érintett áruk vagy szolgáltatások kereskedelmi származásának megjelölésére irányuló funkciót. Ezenkívül az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a megjelölések leíró jellegét egyrészt az érintett áruk és szolgáltatások vonatkozásában, másrészt pedig az alapján kell megítélni, hogy milyen képet alkot róluk a vásárlóközönség²².

A T-234/06. sz., *Torresan kontra OHIM – Klosterbrauerei Weissenhohe (CANNABIS)* ügyben 2009. november 19-én hozott ítéletben a Törvényszék elutasította a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM) fellebbezési tanácsának azon határozatával szemben benyújtott keresetet, amely szerint az átlagfogyasztó számára a CANNABIS szómegjelölés leíró jellegű a sörök, borok és más olyan alkoholtartalmú italok jellemzői tekintetében, amelyek a gyártásuk során aromaként felhasznált összetevőik között kannabisz is tartalmazhatnak. Ezt a megállapítást nem kérdőjelezi meg az sem, hogy a „kannabisz” szó olyan, gondolatébresztő és célzást tartalmazó szónak minősül, amely az öröm, a szórakozás vagy az ellazulás gondolatát váltja ki.

Másfelől a T-200/07–T-202/07. sz., *Agencja Wydawnicza Technopol kontra OHIM* (222, 333 és 555) egyesített ügyekben, a T-64/07–T-66/07. sz., *Agencja Wydawnicza Technopol kontra OHIM* (350, 250 és 150) egyesített ügyekben és a T-298/06. sz., *Agencja Wydawnicza Technopol kontra OHIM* (1000) ügyben 2009. november 19-én hozott ítéleteiben (az EBHT-ban nem tették közzé)

²¹ A közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994. L 11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.), amelynek a helyébe a közösségi védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK tanácsi rendelet (HL L 78., 1. o.) lépett. Ez a jelentés azonban csak a cikkeknek a 40/94 rendelet szerinti számozására hivatkozik.

²² A Bíróság C-383/99. P. sz., *Procter & Gamble kontra OHIM* ügyben 2001. szeptember 20-án hozott ítéletének (EBHT 2001., I-6251. o.) 39. pontja és a C-64/02. P. sz., *OHIM kontra Erpo Möbelwerk* ügyben 2004. október 21-én hozott ítéletének (EBHT 2004., I-10031. o.) 43. pontja.

a Törvényszék kifejtette, hogy a kizárólag számokból álló szómegjelölések leíró jellegűek az olyan áruk tekintetében, mint amilyenek a brosrák, az időszaki sajtókiadványok és a játékok, mivel az említett áruk jellemzőire – különösen az oldalszámra, a művek és az információk mennyiségére és a kirakósjáték-darabok számára – utalnak.

A négyzögbe foglalt és színes díszítéssel kiegészített számokból álló ábrás megjelölésekkel kapcsolatban a Törvényszéknek a T-425/07. és T-426/07. sz., *Agencja Wydawnicza Technopol kontra OHIM (100 és 300)* egyesített ügyekben 2009. november 19-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) arról is állást kellett foglalnia, hogy milyen következményekkel jár az, ha az ezen megjelölések közösségi védjegyként történő lajstromozása iránt kérelmet benyújtó vállalkozás megtagadja, hogy a 40/94 rendelet 38. cikkének (2) bekezdése alapján lemondjon arról, hogy az említett számok tekintetében védjegyoltalmat igényeljen. A Törvényszék – miután emlékeztetett arra, hogy e rendelkezés alapján, amennyiben a megjelölés megkülönböztetésre nem alkalmas olyan elemet tartalmaz, amelynek a megjelölés részeként történő feltüntetése következtében a védjegyoltalom terjedelme bizonytalanná válna, az OHIM a lajstromozást olyan nyilatkozat megtételéhez kötheti, amelyben a bejelentő kijelenti, hogy a megjelölés adott eleme tekintetében nem igényel védjegyoltalmat – kifejtette, hogy az ilyen nyilatkozatok funkciója annak elérése, hogy a védjegy jogosult számára biztosított védjegyoltalom ne vonatkozzon a védjegyben szereplő, megkülönböztetésre nem alkalmas elemekre, és hogy a bejelentett védjegyek elemeinek megkülönböztető képességét – a 40/94 rendelet 38. cikke (2) bekezdésének keretében – nem az említett védjegyek által keltett összbenyomáshoz képest, hanem az azokat alkotó elemekhez képest kell értékelni.

A Törvényszék ezenkívül ismét véleményt mondott a nagyon egyszerű ábrás megjelölések megkülönböztető képességéről, méghozzá egy önmagában látható vagy négyzögbe foglalt felkiáltójellel kapcsolatban, a T-75/08. sz., *JOOP! kontra OHIM (!)* ügyben (az EBHT-ban nem tették közzé) és a T-191/08. sz., *JOOP! kontra OHIM (Felkiáltójel négyzögben való ábrázolása)* ügyben (az EBHT-ban nem tették közzé) 2009. szeptember 30-án hozott ítéletekben. Emlékeztetett arra, hogy a reklámjelmondatként, illetve minőségjelzésként használt vagy az érintett áruk, illetve szolgáltatások vásárlására ösztönző megjelölésekből álló védjegy lajstromozását az ilyen jellegű használat önmagában nem zárja ki. Mindazonáltal az a megjelölés, amely a klasszikus értelemben vett védjegyfunkciókon túl további funkciókat is betölt, csak akkor rendelkezik megkülönböztető képességgel, ha egyúttal az érintett áruk vagy szolgáltatások kereskedelmi származására utaló megjelölésként is felfogható. Rámutatott továbbá arra, hogy ebben az ügyben a fogyasztónak (még ha fokozott figyelmet is tanúsít) a felkiáltójel alapján nem áll módjában megállapítani a védjeggyel jelölt áruk származását, és a felkiáltójel inkább dicséretként fogja fel még akkor is, ha az egy négyzögletes keretben ábrázolva látható, amely a kérdéses megjelölésnek címke megjelenését kölcsönző, másodlagos elem. Másfelől a T-424/07. sz., *Pioneer Hi-Bred International kontra OHIM (OPTIMUM)* ügyben 2009. január 20-án hozott ítéletben (az EBHT-ban nem tették közzé) a Törvényszék megállapította, hogy éppen a köznyelvben, valamint a kereskedelemben általános dicsérő kifejezésként történő szokásos használata miatt az OPTIMUM megjelölést nem lehet az általa megjelölt áruk kereskedelmi származására vonatkozó megjelölésnek tekinteni, és ezen az sem változtat, hogy az érintett árukat szakmai közönségnek szánják, mivel az ilyen vásárlóközönség főszabály szerint magas szintű figyelmének mértéke a reklámjellegű jelzések tekintetében viszonylag csekélynek mutakozhat.

A 40/94/EK rendelet 7. cikkének (3) bekezdése alapján a megjelölés akkor részesülhet védjegyoltalomban, ha az érintett áruk, illetve szolgáltatások tekintetében használata révén megszerezte a megkülönböztető képességet. E tekintetben a T-137/08. sz., *BCS kontra OHIM – Deere (a zöld és a sárga szín kombinációja)* ügyben 2009. október 28-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék először arra emlékeztetett, hogy

valamely megjelölésnek – ebben az ügyben a zöld és a sárga szín kombinációjának – nem minden használata minősül feltétlenül védjegyként történő használatnak. Ebben az esetben azonban az OHIM azon döntése, hogy nem törli az említett megjelölésből álló védjegyet, a szakmai egyesületek nyilatkozatain alapult, amelyek szerint a zöld és a sárga szín kombinációja a beavatkozó által gyártott mezőgazdasági gépekre utalt, valamint azon a tényen, hogy a beavatkozó jelentős ideig ugyanazt a színekombinációt használta a gépeken. A Törvényszék továbbá kifejtette, hogy jöllehet meg kell állapítani, hogy a vitatott védjegy az egész Unióban megkülönböztető képességet szerzett, egyáltalán nem követelmény, hogy minden egyes tagállam ugyanolyan típusú bizonyítékokat szolgáltatson.

2. Viszonylagos kizáró és törlési okok

A 2009. év ítélkezési gyakorlata a megjelölések közötti hasonlóság értékelésének és az összetéveszthetőség megítélésének kérdéséhez járult hozzá a legjelentősebb mértékben. A Törvényszék először is a T-80/08. sz., *CureVac kontra OHIM – Qiagen (RNAiFect)* ügyben 2009. október 28-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) azt állapította meg, hogy az RNAiFect és az RNActive megjelölések közötti, az első három betűjük azonosságából eredő hasonlóságot jelentősen gyengíti az utolsó öt betűjük közötti különbség. Kifejtette, hogy még ha igaz is, hogy a fogyasztó általában nagyobb figyelmet fordít a szavak elejére, mivel azt hosszabb ideig ejtik ki, a fogyasztóközönség a védjegy által keltett összbenyomásban az összetett védjegy részét képező leíró elemet vagy kevésbé megkülönböztető elemet nem tekinti megkülönböztető és domináns elemnek. Ebben az ügyben az „rna” elem korlátozott megkülönböztető képességgel rendelkezik, mivel a fogyasztó azt feltételezi, hogy egy kémiai vegyületre történő utalásról van szó. A vásárlóközönség ezért nem tekintheti ezt az elemet a szóban forgó összetett védjegyek által keltett összbenyomás megkülönböztető és domináns elemének. A T-434/07. sz., *Volvo Trademark kontra OHIM – Grebenshikova (SOLVO)* ügyben 2009. december 2-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék azt állapította meg, hogy a SOLVO és a VOLVO megjelölések között hangzásbeli szempontból bizonyos mértékű hasonlóság áll fenn, és ezért az OHIM tévesen vélte úgy, hogy nem szükséges elvégeznie az összetévesztés veszélyének átfogó vizsgálatát.

A T-230/07. sz., *Laboratorios Del Dr. Esteve kontra OHIM – Ester C (ESTER-E)* ügyben 2009. július 8-án hozott ítéletben (az EBHT-ban nem tették közzé) a Törvényszék továbbá ismertette azokat a körülményeket, amelyek fennállása esetén a megjelölések között fogalmi szempontból történő összehasonlítás semlegesítheti a megjelölések között vizuális szinten és a hangzás szintjén mutatózó hasonlóságokat. Rámutatott arra, hogy míg az ESTEVE megjelölésnek a spanyolon kívül az Unió többi hivatalos nyelvén nincsen jelentése, az ESTER-E megjelölést egy ismert keresztnévvel vagy egy kémiai vegyülettel kötik össze, és az említett megjelölések között fogalmi szempontból fennálló ezen különbség igazolhatja az összetéveszthetőség hiányát. A T-386/07. sz., *Peek & Cloppenburg kontra OHIM – Redfil (Agile)* ügyben 2009. október 29-én hozott ítéletben (az EBHT-ban nem tették közzé) a Törvényszék viszont azt állapította meg, hogy nem minősül ilyen körülménynek az, amikor az érintett vásárlóközönség számára egyértelmű és meghatározó jelentést hordozó megjelölés az érintett áruk és szolgáltatások vonatkozásában csupán korlátozott megkülönböztető képességgel rendelkezik. Úgy ítélte meg, hogy az Aygill's és az Agile megjelölés között fogalmi szempontból fennálló különbség nem tudja semlegesíteni a megjelölések között vizuális szinten és a hangzás szintjén mutatózó hasonlóságokat. A szóban forgó áruk – sportcikk és sportruházat – tekintetében az „agile” szónak dicsőítő jellege van, amelyet a fogyasztó az említett hasonlóságokra tekintettel a korábbi védjegyeknek is tulajdoníthatott. Másfelől a T-291/07. sz., *Viñedos y Bodegas Príncipe Alfonso de Hohenlohe kontra OHIM – Byass (ALFONSO)* ügyben 2009. szeptember 23-án hozott ítéletben (az EBHT-ban nem tették közzé) a Törvényszék helybenhagyta az OHIM azon megállapítását, miszerint a PRINCIPE ALFONSO korábbi védjegy és az ALFONSO bejelentett védjegy a spanyol fogyasztó számára fogalmi szempontból eltér, különösen mivel

a „principe” elem az azonos keresztnévűek közül nevesít egy bizonyos személyt, ezért világos és meghatározott jelentéssel rendelkezik, és azt az érintett vásárlóközönség azonnal képes felismerni.

Az áruk, illetve a szolgáltatások összehasonlításával kapcsolatban a T-316/07. sz., *Commercy kontra OHIM – easyGroup IP Licensing (easyHotel)* ügyben 2009. január 22-én hozott ítéletben (EBHT 2009., II-43. o.) a Törvényszék először arra emlékeztetett, hogy ezek abban az esetben kiegészítő jellegűek, ha az egyikük nélkülözhetetlen vagy fontos a másik használatához, majd kifejtette, hogy ez a fogalom meghatározás magában foglalja, hogy ezek az áruk vagy szolgáltatások együtt alkalmazhatók, és ebből következően ugyanazon vásárlóközönséget célozzák meg.

A 2009. év ítélkezési gyakorlatának további fontos fejleményei a 40/94 rendelet 8. cikkének (4) bekezdésével kapcsolatban, különösen a törlési eljárások keretében születtek. A T-318/06–T-321/06. sz., *Moreira da Fonseca kontra OHIM – General Óptica (GENERAL OPTICA)* egyesített ügyekben 2009. március 24-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az említett rendelkezés értelmében a közösségi védjegy lajstromozásával szemben akkor lehet felszólalni, illetve akkor lehet kérni a közösségi védjegy törlését, ha a hivatkozott megjelölés együttesen teljesít négy feltételt: kereskedelmi forgalomban kell használni, a helyi jelentőségűt meghaladó mértékűnek kell lennie, a megjelölésre alkalmazandó tagállami jog szerint a megjelöléshez fűződő jogokat a közösségi védjegybejelentés bejelentési napjánál korábban kell megszerezni, és az e megjelöléshez fűződő jogok alapján a jogosult megtilthatja a későbbi védjegy használatát. A Törvényszék ezután kifejtette, hogy az első két feltételt csak az uniós jogra tekintettel kell értelmezni, míg a másik két feltételt az alkalmazandó nemzeti jog által meghatározott szempontokra tekintettel kell értékelni. Végül a második feltétellel kapcsolatban kimondta egyrészt azt, hogy a megjelölés jelentőségét a földrajzi és a gazdasági kiterjedésre tekintettel kell megállapítani, másrészt azt, hogy az a tény, hogy egy megjelölés kizárólagos jogot biztosít jogosultja számára a nemzeti terület egészén, önmagában nem elégséges annak megállapításához, hogy e megjelölés használata a helyi jelentőségűt meghaladó mértékű. Másfelől, a T-114/07. és T-115/07. sz., *Last Minute Network kontra OHIM – Last Minute Tour (LAST MINUTE TOUR)* egyesített ügyekben 2009. június 11-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a fent hivatkozott rendelkezés alkalmazása során a fellebbezési tanácsnak figyelembe kell vennie úgy az e rendelkezés által hivatkozott irányadó tagállami jogszabályokat, mint a releváns nemzeti ítélkezési gyakorlatot.

Ezenkívül a T-165/06. sz., *Fiorucci kontra OHIM – Edwin (ELIO FIORUCCI)* ügyben 2009. május 14-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék azt vizsgálta, hogy az OHIM fellebbezési tanácsa betartotta-e a 40/94 rendelet 52. cikke (2) bekezdésének alkalmazási feltételeit. Az adott ügyben Elio Fiorucci többek között az ELIO FIORUCCI védjegy törlését kérte az olasz jogszabállyal védett névhez fűződő joga alapján. A Törvényszék először emlékeztetett arra, hogy e rendelkezés alapján az OHIM törölheti a közösségi védjegyet, ha használata többek között valamely nemzeti jogszabállyal védett névhez fűződő jog alapján megtiltható, majd megállapította, hogy nem zárható ki a releváns olasz rendelkezés által biztosított védelem abban az esetben, amikor az érintett személy neve az általa végzett kereskedelmi tevékenység folytán jó hírnevet szerzett.

Másfelől, a T-435/05. sz., *Danjaq kontra OHIM – Mission Productions (Dr. No)* ügyben 2009. június 30-án hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé) lehetőséget adott a Törvényszék számára annak megállapítására, hogy ugyanaz a megjelölés egyaránt oltalomban részesülhet eredeti szellemi alkotásként a szerzői jog alapján, és az érintett áruk és szolgáltatások kereskedelmi származásának megjelöléseként a védjegyjog alapján. A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy ez a két kizárólagos jog eltérő jellemzőkön – egyrészt az alkotás eredetiségén, másrészt pedig a megjelölésnek az említett kereskedelmi származás megkülönböztetésére való képességén –

alapul. Ennek megfelelően a filmcím, még ha egyes nemzeti jogok alapján részesülhet is magának a filmnek nyújtott oltalomtól függetlenül művészeti alkotásként szerzői jogi védelemben, nem részesül automatikusan védjegyoltalomban. Ennélfogva még ha feltételezzük is, hogy a Dr. No és a Dr. NO megjelölés alapján meg lehet különböztetni egymástól az ilyen című filmet és a „James Bond” sorozat más filmjeit, ez alapján nem lehet azt megállapítani, hogy az ilyen megjelölések az érintett áruk és szolgáltatások kereskedelmi származását jelölik.

Végül a Törvényszék tisztázta a korábbi védjegy tényleges használatának a törlési eljárás keretében történő igazolására vonatkozó szabályokat. A T-450/07. sz., *Harwin International kontra OHIM – Cuadrado (Pickwick COLOUR GROUP)* ügyben 2009. június 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) kifejtette, hogy az OHIM akkor is köteles a korábbi védjegy tényleges használata igazolásának kérdését megvizsgálni, ha a törölni kért közösségi védjegy jogosultja nem nyújtott be külön erre vonatkozó kérelmet, ám vitatta a korábbi védjegy jogosultja által ebből a célból előterjesztett igazolás elemeit.

3. Megszűnési okok

A 40/94 rendelet 50. cikke alapján a közösségi védjegyoltalom megszűnését kell megállapítani többek között akkor, ha a védjegy az érintett árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban a vásárlóközönség számára megtévesztővé vált, különösen az áruk vagy a szolgáltatások jellegét, minőségét vagy földrajzi származását illetően.

E tekintetben a fent hivatkozott „ELIO FIORUCCI”-ítéletben a Törvényszék úgy vélte, hogy valamely védjegy és valamely személynév egyezéséből nem vonható le az a következtetés, hogy az érintett vásárlóközönség szerint a védjeggyel megjelölt árukat az a személy tervezte, akinek a neve a védjegyet alkotja, mivel az érintett vásárlóközönség előtt ismeretes, hogy nem minden személynévből álló védjegy mögött rejtőzik feltétlenül az azonos nevet viselő tervező. A 40/94 rendelet 50. cikkének alkalmazhatóságához az érintettnek bizonyítania kell, hogy a védjegyet megtévesztő módon használták, vagy hogy fennáll a megtévesztés kellően súlyos veszélye, ami az adott ügyben nem nyert bizonyítást.

A T-27/09. sz., *Stella Kunststofftechnik kontra OHIM – Stella Pack (Stella)* ügyben 2009. december 10-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék pontosította a megszűnés megállapítása iránti eljárás és a felszólalási eljárás tárgyát és hatásait. Többek között arra mutatott rá, hogy a vonatkozó rendelkezések nem írják elő azt, hogy a korábbi védjegy alapján indított és még folyamatban lévő felszólalási eljárás bármilyen befolyást gyakorolhatna az ugyanezen védjegy megszűnésének megállapítása iránti eljárás elfogadhatóságára vagy ezen eljárás lefolyására. A felszólalási és a megszűnés megállapítása iránti eljárás ugyanis két sajátos és önálló eljárás: a felszólalás arra irányul, hogy bizonyos feltételek mellett, valamely korábbi védjegy fennállására tekintettel megghiúsítsa a védjegybejelentést, és a felszólalás elutasítása nem jár az érintett védjegyoltalom megszűnésével, míg a megszűnés megállapítására csak az e célból indított eljárás alapján kerülhet sor.

4. Formai és eljárási kérdések

Minthogy a 2009. év ítélkezési gyakorlata a formai és eljárási kérdéseket illetően különösen gazdag volt, csak a főbb fejleményeket szükséges ismertetni e körből.

Először is különös jelentősége van a T-140/08. sz., *Ferrero kontra OHIM – Tirol Milch (TiMi KiNDERJOGHURT)* ügyben 2009. október 14-én hozott ítéletnek (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), mivel alkalmat adott a Törvényszéknek annak tisztázására, milyen jelentőséget

kell tulajdonítani egy törlési eljárás összefüggésében a valamely korábbi határozatban ugyanezen közösségi védjegyre vonatkozóan, ugyanezen felek közötti felszólalási eljárás keretében az OHIM fellebbezési tanácsa által elvégzett értékelésnek és az általa elfogadott következtetéseknek. A Törvénytörvény többek között azt is kimondta, hogy sem a jogerő elve nem alkalmazható, mivel az OHIM előtti eljárások közigazgatási jellegűek, és az irányadó rendelkezések erre vonatkozóan nem írnak elő szabályt, sem pedig a jogbiztonság és a bizalomvédelem elve, mivel a 40/94 rendelet a felszólalási eljárás sikertelensége esetén nem zárja ki a törlési eljárás lehetőségét.

Másodszor, azzal kapcsolatban, hogy milyen következményekkel jár az OHIM-ra nézve a fellebbezési tanács határozatának hatályon kívül helyezése, a Törvénytörvény a T-402/07. sz., *Kaul kontra OHIM – Bayer (ARCOL)* ügyben 2009. március 25-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) kimondta, hogy az OHIM-nak úgy kell eljárnia, hogy az említett hatályon kívül helyezést követően ismét elé került fellebbezés az egyik – esetleg ugyanazon – fellebbezési tanács által meghozott új határozathoz vezessen. A Törvénytörvény kifejtette, hogy ha – mint az adott ügyben is – a hatályon kívül helyező ítélet nem foglalt állást annak tárgyában, hogy az ütköző védjegyek hasonlóak-e vagy sem, a fellebbezési tanácsnak a hatályon kívül helyezett határozatban elfogadott állásponttól függetlenül újból meg kell vizsgálnia ezt a kérdést.

Harmadszor, a Törvénytörvény tisztázta a fellebbezési tanács indokolási kötelezettségének terjedelmét azon határozatok esetében, amikor a védjegy több árut vagy szolgáltatást érint. A T-118/06. sz., *Zuffa kontra OHIM (ULTIMATE FIGHTING CHAMPIONSHIP)* ügyben 2009. április 2-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvénytörvény kifejtette, hogy több árura vagy szolgáltatásra vonatkozóan csak akkor lehet általános indokolást adni, ha kellően közvetlen és konkrét kapcsolat áll fenn közöttük ahhoz, hogy a szóban forgó határozat indokolását alkotó megfontolások egyrészt minden egyes e csoportba tartozó áru és szolgáltatás vonatkozásában megfelelően kifejezzék a fellebbezési tanács által alkalmazott érvelést, másrészt minden egyes érintett termékre és szolgáltatásra nézve önállóan lehessen őket alkalmazni. A T-405/07. és T-406/07. sz., *CFCMCEE kontra OHIM (P@YWEB CARD és PAYWEB CARD)* egyesített ügyekben 2009. május 20-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvénytörvény ehhez azt is hozzáfűzte, hogy az általános indokolásnak mindamellett lehetővé kell tennie a bíróság számára a felülvizsgálati jogkörének gyakorlását. Másfelől, ha egy határozat nyomokban sem tartalmaz indokolást arra vonatkozóan, hogy az OHIM miért vélte úgy, hogy bizonyos áruk homogén csoportot alkotnak, az eljárás során nem egészíthető ki az indokolás.

Negyedszer, a T-189/07. sz., *Frosch Touristik kontra OHIM – DSR touristik (FLUGBÖRSE)* ügyben 2009. június 3-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvénytörvény kimondta, hogy kizárólag a védjegybejelentés benyújtásának időpontja, nem pedig a lajstromozás időpontja a mérvado annak a vizsgálatnak a szempontjából, amelyet az OHIM-nak olyan törlési eljárásban kell lefolytatnia, amelyben arra hivatkoznak, hogy valamely közösségi védjegy nem felel meg a 40/94 rendelet 7. cikkében foglalt feltételeknek. Ezzel a megközelítéssel ugyanis elkerülhető az, hogy a lajstromozási eljárás időtartamának függvényében nőjön annak valószínűsége, hogy megszűnik a védjegy lajstromozhatósága.

Ötödször, a T-277/06. sz., *Omnicare kontra OHIM – Astellas Pharma (OMNICARE)* ügyben 2009. május 7-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé), a T-410/07. sz., *Jurado Hermanos kontra OHIM (JURADO)* ügyben 2009. május 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé), a T-136/08. sz., *Aurelia Finance kontra OHIM (AURELIA)* ügyben 2009. május 13-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) és a T-20/08. és T-21/08. sz., *Evets kontra OHIM (DANELECTRO és QWIK TUNE)* egyesített ügyekben 2009. szeptember 23-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvénytörvény a 40/94 rendelet igazolásra vonatkozó 78. cikkének hatálya kérdésében foglalt állást, amely rendelkezés szerint a közösségi védjegy

bejelentőjét, jogosultját vagy az OHIM előtti eljárásban részt vevő bármely felet, aki valamely határidőt elmulaszt, bizonyos feltételek mellett jogaiba vissza kell helyezni. A Törvényszék a fent említett első és negyedik ítéletben többek között azt mondta ki, hogy ez a rendelkezés valamely határozatnak a fellebbezési tanács előtti megtámadásának határidejére, nem pedig magának az igazolási kérelemnek a benyújtási határidejére alkalmazandó. Ezenkívül a második határozatban tisztázta az eljárásban részt vevő fél fogalmát, míg a harmadikban azt állapította meg, hogy ha a védjegyjogosult a védjegymegújításra vonatkozó adminisztratív feladatokat egy erre szakosodott cégre ruházza át, ügyelnie kell arra, hogy ez utóbbi szükséges biztosítékot szolgáltatson, amelyből feltételezni lehet az említett feladatok megfelelő végrehajtását. Így például ha ez a cég a határidőkre figyelmeztető számítógépes rendszert hoz létre, akkor ennek a rendszernek olyan mechanizmust kell tartalmaznia, amely felfedi és kijavítja az esetleges hibákat.

Végül azzal a határozattal kapcsolatban, amellyel az OHIM valamelyik fóruma azért vonja vissza korábbi határozatát, hogy kijavítsa a felet érintő, költségekre vonatkozó részt, a Törvényszék a T-419/07. sz., *Okalux kontra OHIM – Messe Düsseldorf (OKATECH)* ügyben 2009. július 1-jén hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) megerősítette, hogy mivel ez a visszavonás csak részleges lehet, a fellebbezési határidőt az első határozattól kell számítani.

Környezet – Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeinek kereskedelmi rendszere

A T-263/07. sz., *Észtország kontra Bizottság* ügyben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) és a T-183/07. sz., *Lengyelország kontra Bizottság* ügyben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) 2009. szeptember 23-án hozott ítéletben a Törvényszék jelentősen fejlesztette a kibocsátási egységekre vonatkozó nemzeti kiosztási tervek kidolgozása kapcsán a tagállamok és a Bizottság közötti hatáskörmegosztásra, valamint a nemzeti kiosztási terveknek a 2003/87/EK²³ irányelvben meghatározott követelményeknek való megfelelése Bizottság általi felülvizsgálatára vonatkozó ítélkezési gyakorlatot.

A fenti ügyekben a Bizottság a megtámadott határozatokban azt állapította meg, hogy a Lengyel Köztársaság és az Észt Köztársaság nemzeti kiosztási terve nem felelt meg a 2003/87 irányelv bizonyos követelményeinek, ám kijelentette, hogy amennyiben az érintett tagállamok módosítják nemzeti kiosztási tervük bizonyos részeit, a Bizottság nem emel kifogást. Az érintett tagállamok a Törvényszék előtt kifejtették, hogy azzal, hogy a Bizottság az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeinek küszöbértékét magasabban állapította meg, mint amennyi kibocsátási egység tekintetében az érintett tagállamok nemzeti kiosztási terve elfogadható, valamint azzal, hogy ennek keretében az adott tagállam elemzési módszerét a sajátjával helyettesítette, megsértette a 2003/87 irányelvben előírt hatáskör-megosztási szabályokat. A Törvényszék helyt adott ezen állításoknak, és megsemmisítette a megtámadott határozatokat.

A Törvényszék megjegyezte, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése elsődlegesen fontos a globális felmelegedés elleni küzdelem keretében, amely az egyik legnagyobb szociális, gazdasági és környezeti fenyegetettséget okozó jelenség, amellyel a világnak jelenleg szembe kell néznie. E célkitűzés megvalósítása mindazonáltal nem indokolja egy nemzeti kiosztási terv elutasítására vonatkozó határozat hatályban tartását, ha ezt az aktust az irányelv által a tagállamok, illetve a Bizottság részére biztosított hatáskörök sérelmével fogadták el.

²³ Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2003. október 13-i 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 275., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 631. o.).

A Törvényszék emlékeztetett, hogy az EK 249. cikk harmadik bekezdésének értelmében a hivatkozott irányelv az elérendő célokat illetően a címzett tagállamokat kötelezi, azonban az e cél eléréséhez szükséges forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyja. A Bizottság feladata az, hogy ellenőrzési jogkörének gyakorlása keretében bizonyítsa, hogy a tagállam által e célra alkalmazott eszközök ellentétesek a közösségi joggal. Ezen elvek szigorú alkalmazása elsődlegesen fontos a szubszidiaritás elve betartásának biztosítása szempontjából, amely elv értelmében azokon a területeken, amelyek nem tartoznak kizárólagos hatáskörébe, a Közösség csak akkor és annyiban jár el, amennyiben a kitűzött célokat a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani.

Egyébiránt a Törvényszék rámutatott arra, hogy a 2003/87 irányelv rendelkezéseiből egyértelműen következik egyrészt, hogy kizárólag a tagállam rendelkezik hatáskörrel a nemzeti kiosztási terv kidolgozására, illetve valamennyi ötéves időszak tekintetében az általa kiosztandó kibocsátási egységek teljes mennyiségére és ezen egységeknek a gazdasági szereplők közötti elosztására vonatkozó végleges döntés meghozatalára, másrészt viszont a Bizottság hatáskörrel rendelkezik a szóban forgó nemzeti kiosztási terv ellenőrzésére a hivatkozott irányelvben meghatározott követelmények betartása tekintetében, így az adott tagállam csak akkor oszthatja ki a rendelkezésére álló kibocsátási egységeket, ha a Bizottság elfogadta az eredetileg elutasított nemzeti kiosztási tervnek a tagállam által az elutasítást követően javasolt módosításait. A Törvényszék még hozzáfűzte, hogy a Bizottságnak jogában áll bírálatokat megfogalmazni a megállapított meg nem felelést illetően, és javaslatokat vagy ajánlásokat tenni annak érdekében, hogy a tagállam úgy módosíthassa a nemzeti kiosztási tervet, hogy e módosítások a fenti tervet összhangba hozzák az említett követelményekkel.

Mindazonáltal a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság azáltal, hogy az egységek konkrét mennyiségét írta elő, és elutasította az érintett tagállamok nemzeti tervét, mert a kibocsátási egységek abban javasolt összege meghaladja a küszöbértéket, túllépte a részére a 2003/87 irányelvben biztosított ellenőrzési jogkörét, mivel kizárólag az adott tagállam dönthet a kibocsátási egységek összegéről.

Továbbá, még ha a Bizottságnak jogában is áll saját gazdasági és ökológiai modellt kidolgozni, és azt használni annak vizsgálatához, hogy a különböző tagállamok nemzeti kiosztási tervei összhangban vannak-e a 2003/87 irányelv követelményeivel, amely vizsgálat során széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik, nem dönthet úgy, hogy eltér a valamely nemzeti kiosztási tervben foglalt adatoktól, és azokat a saját értékelési módszerének alkalmazásával szerzett adatokkal helyettesíti, ugyanis ez olyan tényleges uniformizálási jogkör elismerését jelentené, amelyet az irányelv nem biztosít a részére. A Törvényszék továbbá kifejtette, hogy nemzeti kiosztási terve kidolgozása során a tagállamnak választania kellett az elfogadandó politikákat, valamint az alkalmazandó módszert és az annak kapcsán figyelembe veendő adatokat illetően, amelyek alapján a kérdéses kibocsátások alakulását előre jelző elemzést végzi, miközben a Bizottság jogköre csupán azon adatok és paraméterek hitelességének és megfelelésének ellenőrzésére korlátozódik, amelyeken az adott nemzeti kiosztási terv alapul.

A Törvényszék tehát úgy ítélte meg, hogy azzal, hogy a Bizottság saját gazdasági elemző módszerével helyettesítette az érintett tagállamok módszerét, ahelyett hogy e tagállamok nemzeti kiosztási tervének a 2003/87 irányelvben rögzített követelmények tekintetében adott esetben a saját módszeréből eredő adatoknak való megfelelést ellenőrizte volna, a Bizottság túllépte a hivatkozott irányelv által reá ruházott hatáskört.

Közös kül- és biztonságpolitika

1. A terrorizmus elleni küzdelem

A T-341/07. sz., *Sison kontra Tanács* ügyben 2009. szeptember 30-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék először is emlékeztetett az *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran kontra Tanács*²⁴ ügyben, valamint a *Sison kontra Tanács*²⁵ ügyben hozott ítéletekben a terroristatevékenységekkel érintett személyek pénzeszközeinek befagyasztására vonatkozó határozatok indokolási kötelezettségével kapcsolatosan lefektetett elvekre. A pénzeszközök befagyasztására vonatkozó eredeti határozat indokolásának és a későbbi határozatok indokolásának nemcsak a 2580/2001/EK rendelet²⁶ alkalmazásának jogszabályi feltételeire, így különösen az illetékes hatóság által hozott nemzeti határozat meglétére kell irányulnia, hanem azokra az egyedi és konkrét okokra is, amelyek miatt a Tanács úgy ítéli meg, hogy az érintettel szemben pénzeszközök befagyasztására irányuló intézkedést kell hozni. Egyébiránt a Tanácsnak a pénzeszközök befagyasztására irányuló intézkedések elfogadása vagy fenntartása kapcsán a körülmények figyelembevételére vonatkozó széles mérlegelési jogköre kiterjed annak a fenyegetettségnek az értékelésére is, amelyet a terrorista múlttal bíró, ám terroristatevékenységét hosszabb vagy rövidebb ideje felfüggesztő, sőt látszólag beszüntető szervezet továbbra is képviselhet. Ilyen körülmények között nem lehet megkövetelni a Tanácstól, hogy még pontosabban megjelölje, az érintett pénzeszközeinek befagyasztása konkrétan mennyiben tudna hozzájárulni a terrorizmus elleni küzdelemhez, vagy hogy bizonyítékokat szolgáltatson annak alátámasztására, hogy a felperes ezeket a pénzeszközöket a jövőben terrorcselekmények elkövetésére vagy elősegítésére használhatná fel.

Másodszor, miután emlékeztetett a pénzeszközök befagyasztására irányuló határozatok végrehajtásának feltételeire, az ezzel összefüggésben a Tanácsra háruló bizonyítási teherre vonatkozó szabályokra és a bírósági felülvizsgálat erre vonatkozó terjedelmére, a Törvényszék megjegyezte, hogy a szóban forgó rendelkezések megfogalmazására, összefüggéseire és céljaira, valamint a nemzeti hatóságoknak az előírt pénzeszközök befagyasztása iránti eljárásban betöltött kiemelkedő szerepére tekintettel a „nyomozás vagy büntetőeljárás megindítását elrendelő határozat” – annak érdekében, hogy arra a Tanács érvényesen hivatkozhasson – közvetlenül és elsődlegesen az érdekelt vonatkozásában a terrorizmus elleni küzdelem céljából, az érdekeltnek a terrorizmusban való részvétele miatti megelőző vagy megtorló jellegű intézkedés meghozatalára irányuló nemzeti eljárás részét kell, hogy képezze. Nem felel meg e követelménynek valamely nemzeti igazságügyi hatóság által hozott olyan határozat, amely mindössze kiegészítőleg és mellékesen tesz említést az érdekelt ilyen tevékenységben való lehetséges érintettségéről valamely, például polgári jogi jogokra és kötelezettségekre vonatkozó megállapítás keretében.

Ezen túlmenően a Törvényszék megjegyezte, hogy amikor a felülvizsgálatot követően a Tanács a 2580/2001 rendelet értelmében a pénzeszközök befagyasztására irányuló intézkedést kíván elfogadni vagy fenntartani valamely terrorcselekmény miatti, „nyomozás vagy büntetőeljárás megindítására” vonatkozó nemzeti határozat alapján, nem vonatkoztathat el e nyomozás vagy büntetőeljárás utólagos alakulásától. Ennek megfelelően lehetséges, hogy valamely rendőrségi vagy nemzetbiztonsági nyomozást minden további igazságügyi következmény nélkül zárnak le,

²⁴ A T-228/02. sz. ügyben 2006. december 12-én hozott ítélet (EBHT 2006., II-4665. o.).

²⁵ A T-47/03. sz. ügyben 2007. július 11-én hozott ítélet (az EBHT-ban nem tették közzé).

²⁶ A terrorizmus leküzdése érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló és a 2006/379/EK és 2006/1008/EK határozatokat hatályon kívül helyező 2001. december 27-i 2580/2001/EK tanácsi rendelet (HL L 344., 70. o., magyar nyelvű különkiadás: 18. fejezet, 1. kötet, 207. o.).

mivel nem eredményezett elegendő bizonyítékot, vagy hogy valamely igazságügyi nyomozás ugyanezen indokok miatt okafogottá válik. Ugyanígy valamely, büntetőeljárás megindítására vonatkozó határozat vezethet ezen eljárás megszüntetéséhez vagy büntetőjogi felmentéshez. Megengedhetetlen volna, hogy a Tanács ne vegye figyelembe ezeket az elemeket, amelyek a helyzet értékeléséhez figyelembe veendő összes releváns adat körébe tartoznak. E tekintetben ettől eltérő határozat hozatala azzal a következménnyel járna, hogy a Tanács és a tagállamok túlzott hatáskörhöz jutnának a tekintetben, hogy bírósági felülvizsgálat nélkül és az esetlegesen folytatott bírósági eljárások kimenetelétől függetlenül befagyaszták valamely személy pénzeszközeit.

2. Az atomfegyverek elterjedése elleni küzdelem

A T-246/08. és T-332/08. sz., *Melli Bank kontra Tanács* egyesített ügyekben 2009. július 9-én (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) és a T-390/08. sz., *Bank Melli Iran kontra Tanács* ügyben 2009. október 14-én (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) gyorsított eljárásban hozott ítéletekben a Törvényszék először foglalkozott az Iráni Iszlám Köztársasággal szemben folytatott nyomásgyakorlás érdekében hozott korlátozó intézkedésrendszer keretében elrendelt, pénzeszközök és gazdasági források befagyasztására vonatkozó intézkedések elleni jogorvoslatokkal, amely intézkedések arra irányultak, hogy az Iráni Iszlám Köztársaság vessen véget atomprogramjának, amely atomfegyverek célba juttatására szolgáló rendszerek fejlesztésének és elterjedésének veszélyével jár.

A szóban forgó intézkedésrendszer alapja az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa 423/2007/EK rendelettel²⁷ végrehajtott határozata, amely rendelet előírja a Biztonsági Tanács által megjelölt személyek, jogalanyok és szervek pénzeszközeinek és gazdasági forrásainak befagyasztását, valamint azon jogalanyok pénzeszközeinek és gazdasági forrásainak befagyasztását, amelyek olyan jogalanyok tulajdonában vagy ellenőrzése alatt állnak, akik atomfegyverek elterjesztésében részt vevőként kerültek megnevezésre, mivel e tevékenységgel közvetlen kapcsolatban állnak, vagy azt támogatják. E rendelet alapján elrendelték egy iráni bank, valamint az annak 100%-os tulajdonában lévő egyesült királysági leányvállalat pénzeszközeinek és gazdasági forrásainak befagyasztását, tekintettel arra, hogy valószínűsíthető, hogy e bankok számos, az iráni atom- és rakéta programokhoz felhasználható anyag vásárlása, valamint pénzügyi szolgáltatások nyújtása révén elősegítik az Iráni Iszlám Köztársaság gyanús tevékenységeit.

Miközben a Törvényszék ezen ítéletekben a pénzeszközöknek és gazdasági forrásoknak a terrorizmus elleni küzdelem keretében történő befagyasztására vonatkozó ítélkezési gyakorlatban már lefektetett elvekre támaszkodott, egyes speciális kérdések tekintetében továbbfejlesztette ezt a gyakorlatát.

Egyrészt a Melli Bank plc által a 423/2007 rendeletre vonatkozóan előterjesztett jogellenességi kifogásra válaszul – amely arra hivatkozik, hogy e rendelet megsérti az arányosság elvét – a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy valamely gazdasági tevékenység megtiltása attól a feltételtől függ, hogy a tiltó intézkedések a szóban forgó szabályozás által jogszerűen kitűzött célokkal arányosak és azok megvalósításához szükségesek legyenek, azzal együtt, hogy – amennyiben több megfelelő intézkedés áll rendelkezésre – a legkevésbé korlátozó jellegű intézkedést kell választani, továbbá az ezen intézkedéssel okozott hátrányok nem lehetnek

²⁷ Az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló, 2007. április 19-i 423/2007/EK tanácsi rendelet (HL L 103., 1. o.).

aránytalanok az elérni kívánt célhoz képest.²⁸ A Törvényszék hozzáfűzte, hogy a 423/2007 rendelet célja az atomfegyverek elterjedésének, valamint e tevékenység finanszírozásának megakadályozása, továbbá az arra irányuló nyomásgyakorlás, hogy az Iráni Iszlám Köztársaság vessen véget a szóban forgó tevékenységeinek. E célkitűzés a béke és a nemzetközi biztonság megőrzésére tett erőfeszítések általános keretébe ágyazódik, ennél fogva jogszerű. Ezen túlmenően az azon jogalanyok pénzeszközeinek és gazdasági forrásainak befagyasztása, amelyek olyan jogalanyok tulajdonában vagy ellenőrzése alatt állnak, akik atomfegyverek elterjesztésében részt vevőként kerültek megnevezésre, ehhez a célhoz kapcsolódik, ugyanis nem elhanyagolható a kockázata annak, hogy egy ilyen jogalany a vele szemben hozott intézkedések megkerülése érdekében nyomást gyakoroljon az olyan jogalanyokra, amelyek a tulajdonában vagy az ellenőrzése alatt állnak, arra ösztönözve őket, hogy közvetlenül vagy közvetetten utalják át részére pénzeszközeiket és gazdasági forrásait, illetve bonyolítsák le azokat az ügyleteket, amelyeket pénzeszközei és gazdasági forrásai befagyasztása miatt saját maga nem tud lebonyolítani. Végül az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a tulajdonhoz való jog és a gazdasági tevékenység gyakorlásához való jog nem minősül abszolút előjognak, és azok gyakorlása a Közösség által kitűzött közérdekű célkitűzések által igazoltan korlátozható. A jogvita tárgyát képező szabályozás által meghatározott célkitűzések fontossága igazolja az egyes gazdasági szereplőkre gyakorolt negatív következményeket, bármilyen jelentősek is azok.²⁹ A Törvényszék megállapította, hogy az érintett bankintézményeknek a gazdasági tevékenység gyakorlásához, valamint a tulajdonhoz való jogát jelentős mértékben korlátozza pénzeszközeik és gazdasági forrásaik befagyasztása, mivel csak különleges engedélyek alapján rendelkezhetnek a Közösség területén található vagy közösségi állampolgárok birtokában lévő pénzeszközeikkel és gazdasági forrásaikkal, továbbá a Közösség területén letelepedett fióktelepeik nem köthetnek új ügyleteket ügyfeleikkel. Mindazonáltal úgy ítélte meg, hogy mivel a béke és a nemzetközi biztonság megőrzése elsődleges jelentőségű, az okozott hátrányok nem aránytalanok a kitűzött célokhoz képest.

Másrészt a fent hivatkozott második ítéletben a Törvényszék jelentősen pontosította a szóban forgó személyeket érintő intézkedések indokolásának közlésére vonatkozó kötelezettséget, amely intézkedések ugyan meglehetősen általánosak, ám közvetlenül és személyükben érintik őket, továbbá alkalmasak arra, hogy alapjogaik gyakorlásában korlátozzák őket. Úgy ítélte meg, hogy a Tanács köteles az érintett jogalanyokat pénzeszközeik és gazdasági forrásaik befagyasztásáról a lehető legnagyobb mértékben egyedi értesítés révén tájékoztatni. Arra a szabályra, miszerint a törvény nem ismerése nem mentesít a felelősség alól, nem lehet hivatkozni abban az esetben, ha a szóban forgó jogi aktus az érintett személyhez címzett egyedi jogi aktusnak minősül. Márpedig a jelen esetben a Tanács nem értesítette egyedileg az érintett jogalanyt, miközben ismerte a felperes székhelyének címét. A Törvényszék tehát úgy ítélte meg, hogy a Tanács nem teljesítette a megtámadott határozat indokolásának felperessel való közlésére vonatkozó kötelezettségét. Mindazonáltal az iratokból kitűnik, hogy a francia banki bizottság (Commission bancaire française) értesítette a felperes párizsi fióktelepét a megtámadott határozat elfogadásáról, valamint annak a Hivatalos Lapban ugyanazon a napon történt közzétételéről. Vagyis e fióktelepet megfelelő időben és hivatalos forrásból értesítették mind a megtámadott határozat elfogadásáról, mind arról, hogy a hivatkozott határozat indokolása a Hivatalos Lapban megtekinthető, ezért kivételes körülmények között a megállapított szabálytalanság nem igazolja a megtámadott határozat megsemmisítését.

²⁸ A Bíróság C-331/88. sz., *Fedesa és társai* ügyben 1990. november 13-án hozott ítéletének (EBHT 1990., I-4023. o.) 13. pontja.

²⁹ Lásd ebben az értelemben a Bíróság C-84/95. sz. *Bosphorus*-ügyben 1996. július 30-án hozott ítéletének (EBHT 1996., I-3953. o.) 21–23. pontját.

A növényvédő szerek forgalomba hozatalának engedélyezése

A 2009. év során a Törvényszék több ítéletet hozott a 91/414 irányelv alapján elfogadott bizottsági határozatok kapcsán, amely irányelv a növényvédő szerek forgalomba hozatalának engedélyezésére és az engedély visszavonására alkalmazandó közösségi szabályokat állapítja meg. E jogviták különösen technikai jellege ellenére érdemes két olyan ítéletet megemlíteni, amelyben a Törvényszék az érvelését az elővigyázatosság elvéből levonandó következtetésekre alapozta.

A T-326/07. sz., *Cheminova és társai kontra Bizottság* ügyben 2009. szeptember 3-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék emlékeztetett, hogy a 91/414 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének b) pontja úgy rendelkezik, hogy ahhoz, hogy valamely hatóanyag engedélyezhető legyen, feltételezhető kell, hogy legyen, hogy a hatóanyagot tartalmazó növényvédő szer használata, amennyiben az a helyes növényvédelmi gyakorlatnak megfelelően történik, az adott időpontban érvényes tudományos és technikai ismeretek alapján nincs ártalmas hatással az emberek vagy állatok egészségére, sem elfogadhatatlan hatással a környezetre. E rendelkezést az elővigyázatosság elvének tükrében értelmezve a Törvényszék kifejtette, hogy az emberi egészség tekintetében azok a komoly jelzések, amelyek a tudományos bizonytalanság elhárítása nélkül ésszerű kétséget ébresztenek a hatóanyag ártalmatlansága tekintetében, elvben akadályt képeznek annak, hogy a hatóanyagot engedélyezzék. Ennélfogva a 91/414 irányelvnek az „érvényes tudományos és technikai ismeretekre” való hivatkozásából nem vezethető le az, hogy azoknak a vállalkozásoknak, amelyek valamely hatóanyagra vonatkozó bejelentést tettek, és e hatóanyagnak az engedélyezett hatóanyagok közé történő felvételének megtagadására vonatkozó határozat meghozatalának lehetőségével szembesülnek, mindaddig lehetőségük van új információkat előterjeszteni, amíg az említett hatóanyag ártalmatlanságával kapcsolatos kétségek fennállnak. Ez az értelmezés ellentétes lenne a környezet, valamint az emberek és állatok egészségének védelmére irányuló céllal, mivel egyenértékű lenne azzal, ha a valamely hatóanyagot bejelentő fél számára – akinek egyfelől annak ártalmatlanságát bizonyítania kell, és aki másfelől a szóban forgó hatóanyagot a legjobban ismeri – vétőjogot biztosítanának a szóban forgó hatóanyag engedélyezésének megtagadására vonatkozó határozattal szemben.

Továbbá a Törvényszék emlékeztetett rá a T-334/07. sz., *Denka International kontra Bizottság* ügyben 2009. november 19-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé), hogy az elővigyázatosság elvének értelmében, amennyiben tudományosan bizonytalan helyzet állt fenn az emberi egészséget fenyegető kockázat létezését és mértékét illetően, a közösségi intézmények védelmi intézkedéseket hozhattak, anélkül hogy e kockázat létezése és súlyossága teljes mértékben bizonyítást nyert volna.³⁰ Továbbá, amikor fogalmilag tudományosan bizonytalan helyzetről van szó, nem várható a kockázattértékeléstől, hogy feltétlenül a kockázat fennállását, és annak megvalósulása esetén a lehetséges súlyos következményeket alátámasztó tudományos bizonyítékokat szolgáltatson a közösségi intézmények részére. A Törvényszék megjegyezte, hogy a benyújtott dosszié oly mértékben hiányos volt, hogy sem a diklórfosz genotoxikus és rákkeltő hatására, sem pedig általában véve az ártalmatlanságára vonatkozóan nem lehetett megbízható következtetést levonni, és ezért megállapította, hogy a rendelkezésre álló toxikológiai adatok, a szóban forgó szer genotoxikus és rákkeltő tulajdonságainak bizonytalanságai és az iratok hiányosságai alapján a Bizottság nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát a megtámadott határozat elfogadásával.

³⁰ A Bíróság C-180/96. sz., *Egyesült Királyság kontra Bizottság* ügyben 1998. május 5-én hozott ítéletének (EBHT 1998., I-2265. o.) 99. pontja és a Törvényszék T-13/99. sz., *Pfizer Animal Health kontra Tanács* ügyben 2002. szeptember 11-én hozott ítéletének (EBHT 2002., II-3305. o.) 139. pontja.

Az intézmények dokumentumaihoz való hozzáférés joga

A T-121/05. és T-166/05. sz., *Borax Europe kontra Bizottság* ügyekben 2009. március 11-én hozott ítéletekben (az EBHT-ban nem tették közzé) a Törvényszék pontosítani kényszerült az intézmények dokumentumaihoz való hozzáférés joga alóli kivételeket, amelyek egyrészt az egyén magánéletének és integritásának védelmére, másrészt a döntéshozatali eljárás védelmére vonatkoznak.

Az adott ügyben a Bizottság elutasította a felperesnek azon, a bórsav és a bórvegyületek osztályozására vonatkozó eljárás keretében megtartott találkozók során rögzített – többek között a szakértők, valamint az adott iparág képviselőinek megjegyzéseire és jelentéseire vonatkozó – dokumentumok és hangfelvételek közlésére vonatkozó kérelmét, amelyek alapján a Bizottság közzétette a szóban forgó szakértők végleges következtetéseit, amelyek a fenti termékek toxikus anyagokként való osztályozását javasolták. A Bizottság e kérelem elutasításának indokolása érdekében különösen arra hivatkozott, hogy e dokumentumok közzététele a személyes adatoknak a 45/2001/EK rendeletből³¹ eredő védelmét sértené, és lehetővé tenné a szakértők felismerését, akikre a szóban forgó gazdasági tét miatt külső nyomás nehezhülhetne. A Törvényszék a megtámadott határozatokat azon indokból semmisítette meg, hogy a Bizottság nem adott magyarázatot arra, hogy a szóban forgó iratokhoz való hozzáférés pontosan és ténylegesen hogyan sérthetné a hivatkozott kifogással védett érdekeket.

Előljáróban a Törvényszék kifejtette, hogy a Bizottság az elutasítást nem alapozhatja az állítólagosan a szakértők számára nyújtott biztosításra, miszerint személyesen kifejtetik nézeteiket és véleményük, valamint véleményük nem kerül nyilvánosságra. Ugyanis a Bizottságot állítólagosan a szakértőkkel szemben kötelező bizalmas kezelésre való kötelezettségvállalásra – mivel azt a szakértők és ezen intézmény kötötte – a Boraxszal szemben nem lehet hivatkozni, mivel az utóbbi iratokhoz való hozzáféréseinek jogát az 1049/2001 rendeletben rögzített feltételek és korlátozások biztosítják. Továbbá egy, a valamely intézmény dokumentumaihoz való hozzáférésre vonatkozó kérelmet megtagadó határozat kizárólag az 1049/2001 rendelet 4. cikkében meghatározott kivételeken alapulhat, mivel a szóban forgó intézmény egy iratbetekintési kérelem elutasítása tekintetében az érintettel szemben nem hivatkozhat valamely találkozó résztvevőinek tett kötelezettségvállalásra, amennyiben e kötelezettségvállalás nem igazolható a fent hivatkozott kivételek egyikével. Márpedig a Bizottság nem adott magyarázatot arra, hogy a szakértők felismerése miért veszélyeztetné magánéletüket, és sértené a 45/2001 rendeletet, és nem bizonyította jogilag megfelelő módon annak kellően előre látható kockázatát, hogy véleményük felfedése miért tenné ki őket az integritásukat veszélyeztető indokoltatlan külső nyomásnak, különösképpen azt figyelembe véve, hogy a szakértők nevének és beosztásának szövegből való törlése mindenesetre megszüntethette volna az ezzel kapcsolatos esetleges kockázatokat.

Egyébiránt a Törvényszék kiemelte, hogy ugyan a jogalkotó előírt egy különös kivételt az intézmények dokumentumaihoz való nyilvános hozzáféréshez való jog alól a jogi vélemények kapcsán, ám e kivételt nem írta elő más – mint például a jogvita tárgyát képező felvételekben elhangzott – vélemények tekintetében. Mivel az ítélezési gyakorlat értelmében nem tekinthető úgy, hogy a Tanács Jogi Szolgálatának a jogalkotási kérdésekre vonatkozó véleményei tekintetében

³¹ A személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 2000. december 18-i 45/2001 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2001. L 8., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 26. kötet, 102. oldal).

fennáll a bizalmas kezelés általános szükségessége,³² ugyanez az elv alkalmazandó a jogvita tárgyát képező véleményekre, amelyek tekintetében a közösségi jogalkotó nem írt elő különleges kivételt, és amelyekre a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáféréshez való jogra vonatkozó általános szabályok irányadók. Következésképpen, a valamely intézmény által egy jogszabály kidolgozása érdekében összegyűjtött tudományos természetű véleményeknek főszabály szerint hozzáférhetőnek kell lenniük még akkor is, ha azok vitát válthatnak ki, vagy az azokat megfogalmazó személyeket elriaszthatják attól, hogy hozzájáruljanak a szóban forgó intézmény döntéshozatali eljárásához. A Bizottság által hivatkozott azon kockázat, hogy a véleményük közzétételéből származó nyilvános vita arra készteti a szakértőket, hogy többé ne járuljanak hozzá a szóban forgó intézmény döntéshozatali eljárásához, együtt jár azon szabállyal, amely elismeri az intézményen belüli tárgyalások és előzetes egyeztetések részét képező, belső használatra korlátozott véleményeket tartalmazó dokumentumokhoz való hozzáférés elvét.

II. Kártérítési jogviták

1. Elfogadhatóság

Az ítélezési gyakorlat alapján az EK 235. cikk szerinti kártérítési kereset önálló jogorvoslati forma, és a valamely jogi aktus megtámadására irányuló ilyen kereset elfogadhatatlansága nem következik az ugyanezen jogi aktus megsemmisítése iránti kereset elfogadhatatlanságából. Így a Közösség valamely normatív jogi aktus jogellenessége miatti felelősségének megállapítása iránt olyan magánszemélyek által előterjesztett kereset, akiket e normatív jogi aktus nem érint közvetlenül és személyükben, önmagában emiatt nem elfogadhatatlan.³³

A Törvényszék a T-166/08. sz., *Ivanov kontra Bizottság* ügyben 2009. szeptember 30-án hozott végzésében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) meghatározta a megsemmisítés iránti kereset és a kártérítési kereset egymástól való függetlenségének korlátait, megállapítva, hogy e keresetek önállósága nem eredményezheti azt, hogy az EK 230. cikk ötödik bekezdésében előírt keresetindítási határidőt elmulasztó jogalanyok megkerüljék a jogvesztő határidőt azáltal, hogy kártérítési keresettel kíséreljék meg elérni ugyanazt az előnyt, amelyet a határidőben előterjesztett megsemmisítés iránti keresettel elérhettek volna. Következésképpen a megsemmisítés iránti kérelem előterjesztésére vonatkozó jogvesztő határidő eljárásgátló jellegű lejárt a megsemmisítés iránti kérelemhez szorosan kapcsolódó kártérítési kérelemmel kapcsolatos jogvesztést is maga után vonja. Így a kártérítési keresetet elfogadhatatlannak kell nyilvánítani, ha az valójában egy jogerős egyedi határozat visszavonására irányul, és amennyiben sikeres lenne, e határozat joghatásainak megsemmisítéséhez vezetne. A Törvényszék mindazonáltal hangsúlyozta, hogy a felperes továbbra is megtámadhatja kártérítési kereset útján a valamely intézmény magatartásából eredő kötelelességzegéseket, amennyiben az intézmény e magatartást azon határozatok meghozatalának időpontja után tanúsította, amelyeknek jogszerűségét a felperes a keresetindítási határidőn belül nem vitatta.

Egyébiránt a Törvényszék a T-440/03. sz., *Arizmendi és társai kontra Tanács és Bizottság* ügyben 2009. december 18-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) újító megfontolásokat

³² A Bíróság C-39/05. P. és C-52/05. P. sz., *Svédország és Turco kontra Tanács* egyesített ügyekben 2008. július 1-jén hozott ítéletének (EBHT 2008., I-4723. o.) 57. pontja.

³³ Lásd ebben az értelemben a Bíróság 5/71. sz., *Zuckerfabrik Schöppenstedt kontra Tanács* ügyben 1971. december 2-án hozott ítéletét (EBHT 1971., 975. o.) és a Törvényszék T-178/98. sz., *Fresh Marine kontra Bizottság* ügyben 2000. október 24-én hozott ítéletét (EBHT 2000., II-3331. o.).

alkalmazott az olyan kereset elfogadhatóságának megítélésével kapcsolatban, amely a Bizottság által valamely tagállam részére olyan indokolással ellátott vélemény megküldése miatt állítólagosan elszenvedett károk megtérítésére irányult, amely szerint e tagállam nem teljesítette az alkalmazandó közösségi szabályozásból eredő kötelezettségeit. Ebben az ügyben ugyanis ezen indokolással ellátott vélemény következtében a Francia Köztársaság megszüntette a tolmács- és hajóvezető-közvetítőknél a bizonyos tevékenységeket illetően kizárólagos jogot biztosító köztisztviselői, valamint a kereskedői jogállást társító vegyes jogállást élvező testületének törvényen alapuló kizárólagos jogát.

Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint elfogadhatatlan az azon alapuló kártérítési kereset, hogy a Bizottság elmulasztott kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárást indítani az EK 226. cikk alapján. Ugyanis mivel a Bizottság nem köteles az EK 226. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárást kezdeményezni, így az a döntése, hogy nem kezdeményez ilyen eljárást, semmiképpen sem alapoz meg jogellenességet, mert nem olyan jellegű, amely alapján a Közösség szerződésen kívüli felelőssége megállapítható lenne.³⁴ A Bizottság álláspontja ebben az ügyben az volt, hogy ez a megoldás analógia útján azon esetekre is alkalmazandó, amikor nem mulasztotta el a kötelezettségszegési eljárás megindítását, hanem épp ellenkezőleg, indokolással ellátott véleményt bocsátott ki, amely a Bíróság előtti kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás egy előzetes szakaszát jelenti.

A Törvénytörvény elutasította ezt az érvelést arra hivatkozva, hogy a kártérítési kereset önálló jogorvoslati forma, amely a keresetek között sajátos funkciót tölt be, amennyiben annak tárgya a valamely intézmény aktusából vagy jogellenes magatartásából eredő sérelem orvoslása iránti kérelem. Ennélfogva, függetlenül attól a kérdéstől, hogy megtámadható határozatról van-e szó, amelynek a megsemmisítése iránt keresetet lehet indítani, valamely intézmény minden aktusa – még ha diszkrecionális jogkörében hozta is – főszabály szerint kártérítési kereset tárgya lehet, mivel e mérlegelési jogkörből nem következik, hogy ezen intézmény függetlenítheti magát attól a kötelezettségétől, hogy mind a magasabb szintű jogszabályoknak – mint a Szerződések és a közösségi jog általános elvei –, mind a vonatkozó másodlagos jognak megfelelően járjon el. Következésképpen, mivel az EK 226. cikkből eredő hatáskörében a Bizottság szabadon mérlegelheti, hogy kibocsát-e indokolással ellátott véleményt valamely tagállammal szemben, nem zárható ki, hogy egészen kivételes körülmények között valamely magánszemély bizonyítsa, hogy az indokolással ellátott vélemény jogellenes, ezáltal valamely jogi rendelkezés kellően súlyos megsértését okozza oly módon, hogy neki kárt okoz. A Törvénytörvény ebből tehát azt a következtetést vonta le, hogy a kereset elfogadható.

2. A magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály kellően súlyos megsértése

A Közösség szerződésen kívüli felelősségének megállapításához a felperesnek bizonyítania kell a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály kellően súlyos megsértését.³⁵

A Törvénytörvény kimondta a Bizottság Costa Rica-i akvakultúrából származó állatok behozatali engedélyét visszavonó határozatával a felperesnek állítólagosan okozott kár megtérítésére

³⁴ A Bíróság C-72/90. sz., *Asia Motor France kontra Bizottság* ügyben 1990. május 23-án hozott végzésének (EBHT 1990., I-2181. o.) 13–15. pontja és a Törvénytörvény T-201/96. sz., *Smanor és társai kontra Bizottság* ügyben 1997. július 3-án hozott végzésének (EBHT 1997., II-1081. o.) 30. és 31. pontja, valamint a T-202/02. sz., *Makedoniko Metro és Michaniki kontra Bizottság* ügyben 2004. január 14-én hozott végzésének (EBHT 2004., II-181. o.) 43. és 44. pontja.

³⁵ A Bíróság C-352/98. sz., *Bergaderm és Goupil kontra Bizottság* ügyben 2000. július 4-én hozott ítéletének (EBHT 2000., I-5291. o.) 42. és 43. pontja.

irányuló keresettel kapcsolatban a T-238/07. sz., *Ristic és társai kontra Bizottság* ügyben 2009. július 9-én hozott ítéletében (az EBHT-ban nem tették közzé), hogy a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály megsértésére vonatkozó feltétel hatékony érvényesülésének biztosítása érdekében szükséges, hogy a hivatkozott jogszabály által nyújtott védelem tényleges legyen az arra hivatkozó személy számára, tehát e személy azok csoportjába tartozzon, akik számára a szóban forgó jogszabály jogokat keletkeztet. Nem fogadható el kártérítési jogalként az olyan jogszabály, amely a magánszemélyt az általa hivatkozott jogellenességgel szemben nem védi, hanem más magánszemélyt részesít védelemben. Ebben az ügyben tehát a felperes a kártérítési kereset keretében nem hivatkozhatott a Costa Rica meghallgatáshoz való jogának és a Németországi Szövetségi Köztársaság eljárásban való részvételhez való jogának az állítólagos megsértéséből eredő jogellenességre.

Másfelől a Törvényszék a fent hivatkozott *Arizmendi és társai kontra Tanács és Bizottság* ügyben hozott ítéletben kifejtette, hogy a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás során a Bizottság csak véleményt adhat arról, hogy valamely tagállam megsértette a közösségi jogot, mivel végső soron kizárólag a Bíróság jogosult megállapítani, hogy valamely tagállam nem teljesítette a közösségi jogból eredő kötelezettségeit. Mivel az említett véleményben a Bizottság csak abban foglalt állást, hogy valamely tagállam nem teljesítette a közösségi jogból eredő kötelezettségeit, a vélemény kibocsátása nem eredményezi a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály kellően súlyos megsértését. Ezért, még ha a Bizottság téves álláspontra is helyezkedik az indokolással ellátott véleményben a közösségi jog hatályát illetően, ez nem eredményez a Közösség felelősségének megállapításához szükséges kellően súlyos jogsértést. Ezzel ellentétben, ha az indokolással ellátott véleményben megfogalmazott megállapítások túlmutatnak a tagállami kötelezettségszegés meghatározásán, vagy ha a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás során a Bizottság egyéb cselekedetei meghaladják a hatáskörét – mint például, ha üzleti titkokat vagy valamely személy jó hírét sértő információkat vétkesen nyilvánosságra hoz –, úgy ezek a megállapítások vagy cselekedetek eredményezhetnek olyan jogsértést, amely alapján a Közösség felelőssége megállapítható.

III. Fellebbezések

A 2009. év során 31 fellebbezést nyújtottak be a Közzszolgálati Törvényszék határozatai ellen, és a Törvényszék (fellebbezési tanács) 31 ügyet fejezett be. Ezek közül kettő érdemel külön figyelmet.

Egyrészt a T-404/06. P. sz., *ETF kontra Landgren* ügyben 2009. szeptember 8-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék megerősítette a Közzszolgálati Törvényszék azon újító álláspontját, miszerint valamennyi, határozatlan időre szóló szerződést megszüntető határozatot indokolni kell a személyzeti szabályzat követelményein, valamint az indokolási kötelezettség és a bíróság jogszerűségi felülvizsgálatra vonatkozó hatáskörének gyakorlása közötti elválaszthatatlan kapcsolaton alapuló érvelés alapján.

Másrészt a T-58/08. P. sz., *Bizottság kontra Roodhuijzen* ügyben 2009. október 5-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék megállapította, hogy a közös egészségbiztosítási rendszernek a tisztviselő házastársára történő kiterjesztéséhez az Európai Közösségek tisztviselői személyzeti szabályzata 72. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételek nem követelik meg, hogy (a tisztviselőt és az élettársát összekötő) élettársi kapcsolat a házassághoz hasonlítható legyen. Az ilyen élettársi kapcsolat fennállása ugyanis kizárólag a két személy közötti köteléket és egy tagállam által elismert, az élettársi státuszukat igazoló okmány benyújtását követeli meg, anélkül hogy szükséges lenne annak megvizsgálása, hogy az érintett tisztviselő által kötött élettársi kapcsolatból eredő következmények hasonlóak-e a házasságból eredőkhöz.

IV. Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek

A 2009. év során 24 ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújtottak be a Törvényszékhez, ami jelentős csökkenést jelent az előző évben benyújtott kérelmek számához (58) képest. Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró 2009-ben 20 ideiglenes intézkedés iránti kérelmet bírált el, szemben a 2008. évi 57-tel. Egyetlen esetben adott helyt a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemnek, a Törvényszék elnökének a T-95/09. R. sz., *United Phosphorus kontra Bizottság* ügyben 2009. április 28-án hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé).

Az ezen végzés alapjául szolgáló ügy egy olyan ügycsoportba tartozott, amely esetében az elnök 2007-ben és 2008-ban hat, bizonyos anyagok forgalomba hozatalát megtiltó határozatok felfüggesztése iránti kérelmet sürgősség hiányában elutasított, azzal az indokkal, hogy az állítólagos kár nem volt sem helyrehozhatatlan, sem kellően súlyos, mivel nem érte el azon cégcsoport világszerte elért forgalmának 1%-át, amelyhez a felperes társaságok tartoztak. A hetedik, *United Phosphorus* ügyben hozott végzésben az ideiglenes intézkedésről határozó bíró az ügyre jellemző sajátos körülmények, nevezetesen a világ gazdaságban hónapok óta fennálló, számos vállalkozás értékét és likvid pénzeszközökhöz való hozzájutási képességét befolyásoló súlyos válsághelyzet miatt elismerte a súlyos és helyrehozhatatlan kár bekövetkezésének veszélyét. Márpedig azon cégcsoport, amelyhez a felperes tartozott, jelentős értékvesztést szenvedett el, amely bizonyítja az állítólagos kár súlyosságát. Elismerve, hogy noha már önmagában a kártérítési kereset előterjesztésének lehetősége is elegendő a vagyoni kár főszabály szerint helyrehozható jellegének alátámasztására, az ideiglenes intézkedésről határozó bíró hozzátette, hogy nem köteles „mechanikusan és szigorúan alkalmazni” az erre vonatkozó feltételeket, hanem az adott eset körülményeire tekintettel kell meghatároznia, hogy a sürgősség fennállását milyen módon kell megvizsgálni.

Az adott esetben az ideiglenes intézkedésről határozó bíró többek között figyelembe vette azt a tényt, hogy a szóban forgó termékek betiltásáról szóló határozatot eredményező közigazgatási eljárással párhuzamosan a felperes újra előterjesztette az említett termékek engedélyezése iránti kérelmét az újonnan létrehozott gyorsított eljárás alkalmazásával, amely a termékek piacról történő kivonására előírt határidő lejártát követő néhány hónapon belül befejezhető, és amely keretében valamennyi, a betiltásáról szóló határozatot eredményező eljárásban jogellenesen figyelmen kívül hagyott tudományos adatot benyújthatott. Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró álláspontja szerint ésszerűtlen lenne hagyni az olyan termék forgalmazásának betiltását, amelyről feltételezhető, hogy a forgalomba hozatalát csupán néhány hónappal később engedélyezik. Másfelől, több körülmény is arra utalt, hogy a felperes érintett piacra való visszatérése igen nehéz lenne, mivel a legfontosabb időszakban valószínűleg nem rendelkezne a termék vonatkozásában elérhető beszerzési forrással. E következtetést támasztotta alá az érdekek egyensúlyának szempontjából az a megállapítás is, hogy a közigazgatási eljárás viszonylag lassú volt, ami bizonyítja, hogy maga a Bizottság sem látott különös okot arra, hogy a szóban forgó terméket amilyen gyorsan csak lehet, kivonják a forgalomból, továbbá az a körülmény, hogy maga a megtámadott határozat tizenhárom hónapos határidőt határozott meg a felhalmozott készletek kiárúsítására, ami pedig arra utal, hogy a termék aligha jelentett komoly veszélyt a közegészségre. A *fumus boni iuris* meglétét az eljárásban elfogadták, mivel az alapügyben előterjesztett kereset *prima facie* összetett, érzékeny és nagyfokú szaktudást igénylő kérdéseket vetett fel, amelyek alapos vizsgálatot igényeltek, amely vizsgálat az ideiglenes intézkedés iránti eljárás keretében nem végezhető el, hanem annak az alapeljárás tárgyát kell képeznie.

A sürgősségre vonatkozó feltételt illetően a Törvényszék elnöke a T-159/09. R. sz., *Biofrescos kontra Bizottság* ügyben 2009. május 25-én hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé), a T-196/09. R. sz., *TerreStar Europe kontra Bizottság* ügyben 2009. július 10-én hozott végzésében (az

EBHT-ban nem tették közzé) és a T-238/09. R. sz., *Sniace kontra Bizottság* ügyben 2009. július 13-án hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé) elutasította az ideiglenes intézkedés iránti kérelmeket, mivel a felperesek a kérelmük elutasítása esetén várható „legkedvezőtlenebb esetek” formájában egyszerű feltételezéseket adtak elő, ahelyett hogy részletes és hivatalos iratokkal alátámasztott konkrét és precíz adatokat szolgáltatnak volna, amelyek bizonyíthatnák, hogy milyen helyzetbe kerülnének minden valószínűség szerint, amennyiben a kért ideiglenes intézkedéseket nem rendelnék el.

A Törvényszék elnökének T-52/09. R. sz., *Nycomed Danmark kontra EMEA* ügyben 2009. április 24-én hozott végzésének (az EBHT-ban nem tették közzé) alapjául szolgáló ügyben egy vállalkozás, amely egy bizonyos gyógyszerre vonatkozóan a Bizottságtól forgalombahozatali engedélyt kívánt kérni, az alkalmazandó szabályozás értelmében köteles volt előzetesen az Európai Gyógyszerügynökséghez (EMA) fordulni a forgalombahozatali engedély iránti kérelmének érvényesítése végett. Mivel az EMA az érvényesítést megtagadta tőle, a vállalkozás ideiglenes intézkedés iránti kérelmet terjesztett elő annak megelőzése érdekében, hogy egy másik gyógyszeripari vállalkozás megelőzze és forgalombahozatali engedélyt szerezzen egy versenyző termékre. Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró e kérelmet elutasította, megjegyezve, hogy a szóban forgó gyógyszer forgalomba hozatalával kapcsolatos késedelemmel okozott kár tisztán hipotetikus jellegű, amennyiben jövőbeli és bizonytalan események bekövetkezését feltételezi: az ilyen forgalomba hozatal ugyanis egyáltalán nem tekinthető adottnak, hiszen a forgalombahozatali engedély Bizottság általi megadásától függ, mivel a felperesnek még csak szándékában állt e forgalombahozatali engedély iránti kérelem előterjesztése az EMA előtt folyamatban lévő érvényesítési eljárás sikeres befejezését követően, továbbá mivel a felperes nem határozta meg pontosan azon konkrét veszély valószínűségét, hogy a forgalomba hozatalért folyó küzdelemben más versenytárs vállalkozások megelőzzék, és nem is jelölt meg olyan vállalkozásokat, amelyek már megindították egy helyettesítő termék vonatkozásában a forgalombahozatali engedély iránti eljárást. Hasonló volt a helyzet a Törvényszék elnökének T-457/08. R. sz., *Intel kontra Bizottság* ügyben 2009. január 27-én hozott végzése (az EBHT-ban nem tették közzé) alapjául szolgáló ügyben, amely az EK 82. cikk alkalmazásával kapcsolatos eljárás keretében hozott bizonyos intézkedésekre vonatkozott. A felperes a Bizottság előtti közigazgatási eljárás befejezése előtt kívánta elkerülni az említett eljárásban a védelemhez való jogának megsértésével hozott végleges határozat következményeit. Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró álláspontja szerint az állítólagos kár bekövetkezése egy jövőbeli és bizonytalan eseménytől, nevezetesen a felperesre nézve hátrányos, végleges bizottsági határozat meghozatalától függött: nem csupán az ilyen határozat meghozatala nem volt bizonyos, hanem az abból esetlegesen eredő kárt okozó hatások sem voltak helyrehozhatatlanok, mivel a felperes kérheti az ilyen határozat megsemmisítését, illetve felfüggesztését.

A T-352/08. R. sz., *Pannon Hőerőmű kontra Bizottság* ügyben 2009. január 23-án hozott végzésben (az EBHT-ban nem tették közzé), amely a Bizottság nemzeti hatóságok számára a jogellenesnek minősített állami támogatások visszatéríttetését elrendelő határozatára vonatkozott, az ideiglenes intézkedésről határozó bíró a sürgősség fennállásával kapcsolatos elfogadhatósági feltétel vizsgálatával kapcsolatban irányadó időpontról határozott, és hangsúlyozta, hogy a sürgősséget megalapozó körülményeket főszabály szerint olyan ténybeli és jogi elemek alapján kell meghatározni, amelyek az ideiglenes intézkedés iránti kérelem előterjesztésekor fennálltak, úgy, ahogy azokat e kérelemben előadták. Ebben az ügyben a Bizottság határozata előírta, hogy a visszatérítendő támogatások összegének az említett hatóságok általi kiszámításának egy sajátos, a jogalkotó által meghatározandó számítási módszeren kell alapulnia. Márpedig a szóban forgó támogatások kedvezményezettje által az említett határozattal szembeni végrehajtás felfüggesztése iránti kérelem előterjesztésének időpontjában a jogalkotási eljárás még csak a törvénytervezet előkészítésének a szakaszában járt, amely a parlamenti vita során még módosítható, így nem állt

rendelkezésre a visszatérítési eljárást szabályozó végleges jogi háttér. Az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet ezért idő előttinek minősítették.

Az ideiglenes intézkedésről határozó bírónak több alkalommal kellett határoznia állítólagosan súlyos és helyrehozhatatlan vagyoni jellegű kár tárgyában. A fent hivatkozott *United Phosphorus kontra Bizottság* ügyben hozott végzésben tisztán vagyoni jellegűnek minősítette a felperesnek okozott kárt, nevezetesen a piac és az ügyfelek egy részének elvesztését, megállapítva, hogy a felperes piaci részesedésének helyrehozhatatlan megváltozása csupán akkor kezelhető azonos módon a piacról való teljes eltűnés kockázatával, és akkor igazolhatja a kért ideiglenes intézkedés elfogadását, ha azon piaci részesedés, amely helyrehozhatatlanul elveszhet, kellően jelentős, figyelembe véve többek között azon cégcsoport tulajdonságait, amelyhez az érintett vállalkozás tartozik. A cégcsoport fogalmát illetően az ideiglenes intézkedésről határozó bíró a T-199/08. R. sz., *Ziegler kontra Bizottság* ügyben 2009. január 15-én hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé, fellebbezett) figyelembe vette a mintegy száz, egymáshoz szorosan kapcsolódó és közös érdekekkel rendelkező társaságból álló hálózatban részt vevő társaságok közötti gazdasági kapcsolatot.

A közbeszerzési és kiválasztási eljárások terén a T-511/08. R. sz., *Unity OSG FZE kontra Tanács és EUPOL Afghanistan* ügyben 2009. január 23-án hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé), valamint a fent hivatkozott *TerreStar Europe kontra Bizottság* ügyben hozott végzésében az elnök megerősítette az ítélezési gyakorlatban nemrég bekövetkezett változást,³⁶ megállapítva, hogy a „kiválasztásra való esély elvesztése” vagyoni értékben kifejezhető, amely vagyoni érték lehetővé teszi az elszenvedett kár teljes megtérítésére vonatkozó kötelezettség teljesítését. Ezért az elnök elutasította azon érvelést, miszerint a kár helyrehozhatatlan, mivel nem számszerűsíthető.

Végül a fent hivatkozott *Sniace kontra Bizottság* ügyben a Bizottság egy olyan határozata végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelemről volt szó, amelyben a Bizottság elrendelte, hogy a nemzeti hatóságok téríttessék vissza a kedvezményezett vállalkozással a jogellenesnek minősített állami támogatást. Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró megerősítette azon ítélezési gyakorlatot, miszerint a felperesnek kell bizonyítania az ideiglenes intézkedés iránti kérelemben, hogy az alkalmazandó nemzeti jog értelmében a vitatott állami támogatás azonnali visszatérítésével szemben számára nyitva álló jogorvoslati lehetőségek nem teszik lehetővé, hogy elkerülje a – különösen a vagyoni helyzetére tekintettel – súlyos és helyrehozhatatlan kár bekövetkezését. Ezt az ítélezési gyakorlatot alkalmazta a Törvényszék elnöke a T-149/09. R. sz., *Dover kontra Parlament* ügyben 2009. június 8-án hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé) és a fent hivatkozott *Biofrescos kontra Bizottság* ügyben hozott végzésében, az említett ügyekben felmerült tényállások nyilvánvaló hasonlóságára tekintettel. Az e két utóbbi végzés alapjául szolgáló ügyekben ugyanis az ideiglenes intézkedés iránti kérelem egyrészt az Európai Parlament által az egyik képviselő részére jogalap nélkül kifizetett parlamenti juttatások visszatérítésére vonatkozott, ahol a Parlamentnek a nemzeti bíróság előtt kellett eljárást indítania a visszatérítés iránt, és másfelől a Bizottságnak a nemzeti hatóságok számára egy vállalkozás által fizetendő behozatali vám beszedését elrendelő határozatára. Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró ezért megállapította, hogy nem áll fenn sürgősség, mivel semmi nem utalt arra, hogy a felperesek számára nyitva álló belső jogi eljárások nem teszik lehetővé az állítólagos kár elkerülését.

³⁶ A Törvényszék elnökének a T-41/08. R. sz., *Vakakis kontra Bizottság* ügyben 2008. április 25-én hozott végzése (az EBHT-ban nem tették közzé).

B – A Törvényszék összetétele

(A 2009. október 7-i protokolláris sorrend)

Első sor, balról jobbra:

I. Wiszniewska-Białecka, M. E. Martins Ribeiro, M. Vilaras és J. Azizi, tanácselnökök; M. Jaeger, a Törvényszék elnöke; A. W. H. Meij, N. J. Forwood, Czúcz O., I. Pelikánová, tanácselnökök

Második sor, balról jobbra:

N. Wahl, S. Papasavvas, K. Jürimäe, E. Cremona, F. Dehousse, V. Vadapalas, I. Labucka, E. Moavero Milanesi és M. Prek, bírák

Harmadik sor, balról jobbra:

E. Coulon, hivatalvezető; H. Kanninen, S. Frimodt Nielsen, S. Soldevila Fragoso, V. Ciucă, T. Tchipev, A. Dittrich, L. Truchot, K. O'Higgins, J. Schwarcz, bírák

1. A Törvényszék tagjai

(hivatalba lépésük sorrendjében)

Marc Jaeger

Született 1954-ben; ügyvéd; igazságügyi attasé a főügyésznél; bíró, a luxembourgi kerületi bíróság elnökhelyettese; a Centre universitaire de Luxembourg tanára; beosztott bíró, 1986-tól a Bíróságon jogi referens; 1996. július 11-től a Törvényszék bírója; 2007. szeptember 17-től a Törvényszék elnöke.

Virpi Tiili

Született 1942-ben; a Helsinki Egyetemen szerez jogi doktorátust; a Helsinki Egyetemen a polgári és kereskedelmi jogi tanszéken tanársegéd; a finnországi Központi Kereskedelmi Kamara jogi és kereskedelempolitikai igazgatója; a finn Fogyasztóvédelmi Felügyelet főigazgatója; számos kormánybizottság és küldöttség tagja, többek közt a gyógyszerreklám-felügyeleti tanács elnöke (1988–1990), a fogyasztóvédelmi ügyek tanácsának a tagja (1990–1994), a versenyügyi tanács tagja (1991–1994), és a Nordic Intellectual Property Law Review szerkesztőbizottságának a tagja (1982–1990); 1995. január 18-tól 2009. október 6-ig a Törvényszék bírója.

Josef Azizi

Született 1948-ban; a Bécsi Egyetemen szerez jogi, közgazdasági és társadalomtudományi diplomát; a Bécsi Közgazdaságtudományi Egyetemen, a Bécsi Egyetem jogi karán és több más egyetemen oktat; a Bécsi Egyetem jogi karának tiszteletbeli professzora; Ministerialrat és osztályvezető a Szövetségi Kancellárián; az Európa Tanács Igazságügyi Együttműködés (ETIE) Irányítóbizottságának tagja; *ad litem* meghatalmazott a Verfassungsgerichtshof (Alkotmánybíróság) előtt a szövetségi törvények alkotmányossági vizsgálatára irányuló eljárásokban; a közösségi jognak az osztrák szövetségi jogba történő átültetéséért felelős koordinátor; 1995. január 18-tól a Törvényszék bírója.

Arjen W. H. Meij

Született 1944-ben; a Holland Legfelsőbb Bíróságon bíró (1996); a College van Beroep voor het bedrijfsleven (kereskedelmi és ipari közigazgatási bíróság) bírása és elnökhelyettese (1986); bíró a társadalombiztosítási ügyekben eljáró fellebbviteli bíróságon és a vámtarifákkal kapcsolatos ügyekben eljáró közigazgatási bíróságon (1980); a Bíróságon jogi referens (1980-tól); a Groningeni Egyetem jogi karán európai jogot tanít, és segédkutató a University of Michigan Law Schoolon; az Amszterdami Kereskedelmi Kamara nemzetközi titkárságának tagja (1970); 1998. szeptember 17-től a Törvényszék bírása.

Mihalis Vilaras

Született 1950-ben; ügyvéd (1974–1980); az Európai Közösségek Bizottsága Jogi Szolgálatának nemzeti szakértője, majd az V. Főigazgatóság (Foglalkoztatás, Ipari Kapcsolatok, Szociális Ügyek) vezető tisztviselője; a görög Államtanács ülnöke, előadója majd 1999-től tanácsosa; a görög Legfelsőbb Különbíró tagja; a görög Jogszabály-előkészítő Központi Bizottság tagja (1996–1998); a görög kormány főtítkársága mellett működő jogi szolgálat igazgatója; 1998. szeptember 17-től a Törvényszék bírása.

Nicholas James Forwood

Született 1948-ban; a Cambridge-i Egyetemen szerzi meg diplomáit (BA 1969, MA 1973, gépészeti tudományok és jog); 1970-től tagja az Angliai Ügyvédi Kamarának, majd ügyvéd Londonban (1971–1999) és Brüsszelben (1979–1999); 1981-től tagja az Ír Ügyvédi Kamarának; 1987-től Queen's Counsel; 1998-ban a Middle Temple rangidős tagja (bencher); az Angliai és Walesi Ügyvédi Kamara képviselője az Európai Unió Ügyvédi Kamarái (EKÜK) Tanácsa előtt és az EKÜK Bíróság melletti állandó képviseletének elnöke (1995–1999); a World Trade Law Association irodájának tagja és a European Maritime Law Organization tagja (1993–2002); 1999. december 15-től a Törvényszék bírása.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

Született 1956-ban; tanulmányait Lisszabonban, Brüsszelben és Strasbourgban végzi; advogada (ügyvéd) Portugáliában és Brüsszelben; az Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles-ben kutató; a Bíróságon jogi referens Moitinho de Almeida portugál bíró mellett (1986–2000), majd Vesterdorf bíró, a Törvényszék elnöke mellett (2000–2003); 2003. április 1-jétől a Törvényszék bírója.

Franklin Dehousse

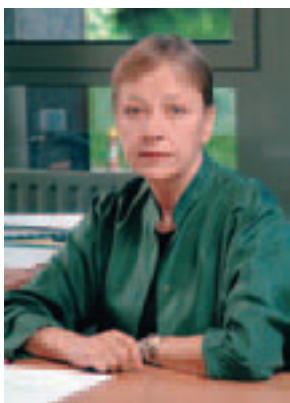
Született 1959-ben; jogot végez (Liège-i Egyetem, 1981); aspiráns (Fonds national de la recherche scientifique, 1985–1989); jogtanácsos a képviselőházban (1981–1990); jogi doktor (Strasbourg-i Egyetem, 1990); egyetemi tanár (Liège-i és Strasbourg-i Egyetem, College of Europe, Institut royal supérieur de Défense, bordeaux-i Montesquieu Egyetem; Collège Michel Servet des universités de Paris; namuri Facultés Notre-Dame de la Paix); a külügyminiszter rendkívüli képviselője (1995–1999); az európai tanulmányok igazgatója az Institut royal des relations internationales-ban (1998–2003); az Államtanácsban ülnök (2001–2003); tanácsadó az Európai Bizottságban (1990–2003); az Observatoire Internet tagja (2001–2003); 2003. október 7-től a Törvényszék bírója.

Ena Cremona

Született 1936-ban; bölcsészdiplomát szerez a Máltai Királyi Egyetemen (1955); 1958-ban jogi diplomát szerez a Máltai Királyi Egyetemen; 1959 óta a Máltai Ügyvédi Kamara tagja; jogtanácsos a Nemzeti Nőtanácsnál (1964–1979); a Közzolgálati Bizottság tagja (1987–1989); az állam mint részvényes képviseletében a Lombard Bank (Málta) vezetésének tagja (1987–1993); 1993-tól tagja a máltai választási bizottságnak; a Máltai Királyi Egyetem jogi kara doktori vizsgabizottságának tagja; a Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság (ECRI) tagja (2003–2004); 2004. május 12-től a Törvényszék bírója.

Czucz Ottó

Született 1946-ban; a Szegedi Tudományegyetemen szerez jogi diplomát (1971); előadó a Munkaügyi Minisztériumban (1971–1974); oktató és professzor (1974–1989), a jogi kar dékánja (1989–1990), majd rektorhelyettes (1992–1997) a Szegedi Tudományegyetemen; ügyvéd; az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság igazgatótanácsának tagja; a European Institute for Social Security alelnöke (1998–2002); a Nemzetközi Társadalombiztosítási Szövetség (ISSA) Tudományos Tanácsának tagja; alkotmánybíró (1998–2004); 2004. május 12-től a Törvényszék bírása.

Irena Wiszniewska-Bialecka

Született 1947-ben; a Varsói Egyetemen szerez jogi diplomát (1965–1969); a Lengyel Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézetének kutatója (tanársegéd, docens, professzor) (1969–2004); a müncheni Max Planck Intézet külföldi és nemzetközi szabadalmi joggal, szerzői joggal és versenyjoggal foglalkozó kutatója (Foundation AvH ösztöndíj 1985–1986); ügyvéd (1992–2000); a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság bírása (2001–2004); 2004. május 12-től a törvényszék bírása.

Irena Pelikánová

Született 1949-ben; a prágai Károly Egyetemen szerez jogi diplomát, gazdasági jogi tanársegéd (1989-ig), majd a tudományok doktora, végül 1993 óta a gazdasági jog professzora; az Értékpapír Bizottság igazgatóságának tagja (1999–2002); ügyvéd; a cseh kormány Törvény-előkészítő Tanácsának tagja (1998–2004); 2004. május 12-től a Törvényszék bírása.

Daniel Šváby

Született 1951-ben; a jogtudományok doktora (Pozsonyi Egyetem); a pozsonyi elsőfokú bíróság bírója; a polgári jogi ügyekben eljáró fellebbviteli bíróság bírója, a pozsonyi fellebbviteli bíróság alelnöke; az Igazságügyi Minisztérium Jogi Intézete polgári és családjogi tagozatának tagja; a kereskedelmi jogi ügyekben eljáró Legfelsőbb Bíróság helyettes bírója; az Emberi Jogok Európai Bizottságának tagja (Strasbourg); alkotmánybíró (2000–2004); 2004. május 12-től 2009. október 6-ig a Törvényszék bírója.

Vilenas Vadapalas

Született 1954-ben; a jogtudományok doktora (Moszkvai Egyetem); *doctor habilitus* (Varsói Egyetem); a Vilniusi Egyetem professzora: nemzetközi jog (1981 óta), emberi jogok (1991 óta) és közösségi jog (2000 óta); a kormány külügyi tanácsadója (1991–1993); az európai uniós csatlakozási tárgyalásokkal megbízott küldöttség koordinációs munkacsoportjának tagja; a kormány európai jogi igazgatóságának főigazgatója (1997–2004); a Vilniusi Egyetemen az európai jog professzora, a Jean Monnet tanszék vezetője; az Európai Unió Tanulmányok Litván Egyesületének elnöke; a Litvánia csatlakozásával kapcsolatos alkotmányjogi reform parlamenti munkacsoportjának előadója; a Nemzetközi Jogászegyesület tagja (2003. április); 2004. május 12-től a Törvényszék bírója.

Küllike Jürimäe

Született 1962-ben; a Tartui Egyetemen szerez jogi diplomát (1981–1986); az államügyész mellett dolgozik Tallinnban (1986–1991); diplomát szerez az észt Diplomataképzőn (1991–1992); jogtanácsos (1991–1993) és főtanácsos a kereskedelmi és iparkamarában (1992–1993); a tallinni fellebbviteli bíróság bírója (1993–2004); European Master emberi jogok és demokratizálás témakörében a Padovai és Nottinghami Egyetemeken (2002–2003); 2004. május 12-től a Törvényszék bírója.

Ingrida Labucka

Született 1963-ban; a Lettországi Egyetemen szerez jogi diplomát (1986); a Belügyminisztérium revizora Kirov térségében és Riga városában (1986–1989); a Rigai Elsőfokú Bíróság bírása (1990–1994); ügyvéd (1994–1998 között és 1999 júliusától 2000 májusáig); igazságügy-miniszter (1998 novemberétől 1999 júliusáig és 2000 májusától 2002 októberéig); a Hágai Állandó Választottbíróság tagja (2001–2004); a parlament tagja (2002–2004); 2004. május 12-től a Törvényszék bírása.

Savvas S. Papasavvas

Született 1969-ben; az Athéni Egyetemen folytat tanulmányokat (Ptychion, 1991-ben); posztgraduális tanulmányokat folytat a Paris II Egyetemen (DEA közjog 1992-ben) és az Aix-Marseille III Egyetemen (jogi doktor 1995-ben); 1993 óta a Ciprusi Ügyvédi Kamara tagja, a Nicosiai Ügyvédi Kamara tagja; a Ciprusi Egyetem oktatója (1997–2002), alkotmányjogot oktat, docens 2002. szeptember óta; a Centre européen de droit public kutatója (2001–2002); 2004. május 12-től a Törvényszék bírása.

Enzo Moavero Milanesi

Született 1954-ben; jogi diplomát szerez (La Sapienza Egyetem, Róma); közösségi jogi tanulmányok (Collège d'Europe, Bruges); az ügyvédi kamara tagja, ügyvédi tevékenységet folytat (1978–1983); közösségi jogot tanít a La Sapienza Egyetemen, Rómában (1993–1996), a Luiss Egyetemen, Rómában (1993–1996 és 2002–2006) és a Bocconi Egyetemen, Milánóban (1996–2000); a közösségi ügyek tanácsadója az olasz miniszterelnök mellett (1993–1995); tisztviselő az Európai Bizottságnál: jogi tanácsadó, majd az alelnök kabinetfőnöke (1989–1992), a „belső piacért” (1995–1999) és a „versenyért” (1999) felelős biztos kabinetfőnöke; igazgató a Versenypolitikai Főigazgatóságon (2000–2002), az Európai Bizottság főtitkárhelyettese (2002–2005), a Politikai Tanácsadói Iroda főigazgatója (2006); 2006. május 3-tól a Törvényszék bírása.

Nils Wahl

Született 1961-ben; jogi diploma, Stockholmi Egyetem (1987); jogi doktorátus, Stockholmi Egyetem (1995); docens, az európai jog Jean Monnet-professzora (1995); az európai jog professzora, Stockholmi Egyetem (2001); ügyvédjelölt (1987–1989); oktatási alapítvány igazgatási igazgatója (1993–2004); a Közösségi Jogi Tanulmányokért Hálózat svéd egyesület (Nätverket för europarättslig forskning) elnöke (2001–2006); a Versenyjogi Kérdésekért Felelős Tanács (Rådet för konkurrensfrågor) tagja (2001–2006); kereskedelmi bíró a fellebbviteli bíróságon (Hovrätten över Skåne och Blekinge, 2005); 2006. október 7-től a Törvényszék bírója.

Miro Prek

Született 1965-ben; jogi diploma (1989); felvétel az ügyvédi kamarába (1994); különböző feladatok és tisztségek a közigazgatásban, főként a jogalkotással megbízott kormányzati iroda (helyettes államtitkár és igazgatóhelyettes, az európai jogi és összehasonlító jogi főosztály vezetője) és az európai ügyek irodája (helyettes államtitkár) keretein belül; az európai uniós társulási megállapodással kapcsolatos tárgyalásokkal (1994–1996) és a csatlakozási tárgyalásokkal megbízott csoport tagja (1998–2003), a jogi ügyek felelőse; ügyvéd; az európai joganyag átvételével és az európai integrációval kapcsolatos, főként nyugat-balkáni projektek felelőse; osztályvezető az Európai Közösségek Bíróságán (2004–2006); 2006. október 7-től a Törvényszék bírója.

Teodor Tchipev

Született 1940-ben; jogi tanulmányok a Szófiai Ohridi Szent Kelemen Egyetemen (1961); jogi doktorátus (1977); ügyvéd (1963–1964); a nemzetközi közúti szállítmányozási állami vállalatnál jogtanácsos (1964–1973); tudományos munkatárs a Bolgár Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézetében (1973–1988); polgári eljárásjogot oktat a Szófiai Ohridi Szent Kelemen Egyetem jogi karán (1988–1991); választottbíró a Kereskedelmi és Iparkamara választottbíróságán (1988–2006); alkotmánybíró (1991–1994); a Plovdivi Paissiy Hilendarski Egyetem docense (2001. február – 2006); igazságügy-miniszter (1994–1995); a Szófiai Új Bolgár Egyetemen a polgári eljárásjog docense (1995–2006); 2007. január 12-től a Törvényszék bírója.

Valeriu M. Ciucă

Született 1960-ban; jogot végez (1984), a jogtudományok doktora (1997) (Iași Universitatea Alexandru Ioan Cuza); bíró a suceava-i elsőfokú bíróságon (1984–1989); katonai bíró a iași katonai bíróságon (1989–1990); egyetemi tanár a Iași Alexandru Ioan Cuza Egyetemen (1990–2006); magánjogi szakosodásra vonatkozó ösztöndíj a Rennes-i Egyetemen (1991–1992); oktató a Iași Petre Andrei Egyetemen (1999–2002); docens a Littoral Côte d'Opale Egyetemen (LAB. RII) (2006); 2007. január 12-től a Törvényszék bírójája.

Alfred Dittrich

Született 1950-ben; az Erlangen-Nürnberg-i Egyetemen szerez jogi diplomát (1970–1975); fogalmazó (Rechtsreferendar) a nürnbergi tartományi felsőbíróságon (1975–1978); tisztviselő a Szövetségi Gazdasági Minisztériumban (1978–1982); tisztviselő a Német Szövetségi Köztársaság Európai Közösségek melletti állandó képviselőjénél (1982); tisztviselő a Szövetségi Gazdasági Minisztériumban, ahol közösségi jogi és versenyjogi ügyekkel kapcsolatos feladatokat lát el (1983–1992); az Európai Jogi Osztály vezetője az Igazságügyi Minisztériumban (1992–2007); a német küldöttség vezetője a Tanács „Bíróság” elnevezésű munkabizottságában; több esetben szövetségi kormány megbízott az Európai Közösségek Bírósága előtt indult ügyekben; 2007. szeptember 17-től a Törvényszék bírójája.

Santiago Soldevila Frago

Született 1960-ban; a Barcelonai Autonóm Egyetemen szerez jogi diplomát (1983); bíróként tevékenykedik (1985); 1992-től a közigazgatási peres ügyekben eljáró tanács bírójája a Kanári-szigetek Legfelsőbb Bíróságán (Santa Cruz, Tenerife) (1992 és 1993), majd a Spanyol Legfelsőbb Bíróságon (Madrid, 1998. május – 2007. augusztus), ahol adóügyekben (ÁFA-ügyek) és a gazdasági minisztérium általános hatályú normatív előírásai és állami támogatásokra vonatkozó határozatai ellen irányuló keresetek tárgyában vagy a kormány pénzügyi felelősségére vonatkozó ügyekben, továbbá a bankszektor, a tőzsde, energia, biztosítási és versenyjogi területen a központi gazdasági szabályozó szervek által kötött szerződések ellen indított keresetek tárgyában ítélezik; bíró az Alkotmánybíróságon (1993–1998); 2007. szeptember 17-től a Törvényszék bírójája.

Laurent Truchot

Született 1962-ben; az Institut d'études politiques-ban (Párizs) szerez diplomát (1984); az Országos Bíró- és Ügyészképző Intézet volt hallgatója (1986–1988); a marseille-i bíróság bírása (1988. január – 1990. január); az Igazságügyi Minisztérium polgári ügyekkel foglalkozó igazgatóságán bíró (1990. január – 1992. június); a Gazdasági, Pénzügyi és Ipari Minisztérium csalás elleni, fogyasztóvédelmi és versenyjogi igazgatóságán irodavezető-helyettes, majd irodavezető (1992. június – 1994. szeptember); jogtanácsos az igazságügy-miniszter mellett (1994. szeptember – 1995. május); a nîmes-i bíróság bírása (1995. május – 1996. május); jogi referens a Bíróságon P. Léger főtanácsnok mellett (1996. május – 2001. december); bíró a Semmítőszéken (2001. december – 2007. augusztus); 2007. szeptember 17-től a Törvényszék bírása.

Sten Frimodt Nielsen

Született 1963-ban; a Koppenhágai Egyetemen szerez jogi diplomát (1988); tisztviselő a Külügyminisztériumban (1988–1991); a Koppenhágai Egyetemen nemzetközi és európai jogot tanít (1988–1991); követségi titkár Dánia New York-i állandó ENSZ-képvisletén (1991–1994); tisztviselő a Külügyminisztérium jogi szolgálatánál (1994–1995); docens a Koppenhágai Egyetemen (1995); tanácsos, majd főtanácsos a Miniszterelnöki Hivatalban (1995–1998); minisztertanácsos Dánia Európai Unió melletti állandó képvisletén (1998–2001); a miniszterelnök tanácsadója jogi kérdésekben (2001–2002); osztályvezető és jogtanácsos a Miniszterelnöki Hivatalban (2002. március – 2004. július); helyettes államtitkár és jogtanácsos a Miniszterelnöki Hivatalban (2004. augusztus – 2007. augusztus); 2007. szeptember 17-től a Törvényszék bírása.

Kevin O'Higgins

Született 1946-ban; tanulmányait a limericki Crescent College-ban, a Clongowes Wood College-ban, a University College Dublinban (B.A. fokozat és diploma európai jogból) és a Kings Innsben végzi; 1968-tól az Ír Ügyvédi Kamara tagja; barrister (1968–1982); Senior Counsel (Inner Bar of Ireland, 1982–1986); a Circuit Court bírása (1986–1997); az ír High Court bírása (1997–2008); bencher of Kings Inns; az Európai Bírák Tanácsadó Bizottságában Írország képviselője (2000–2008); 2008. szeptember 15-től a Törvényszék bírása.

Heikki Kanninen

Született 1952-ben; diploma a Helsinki Kereskedelmi Főiskolán és a Helsinki Egyetem jogi karán; jogi referens Finnország Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságán; a közigazgatásbeli jogvédelem reformjával foglalkozó bizottság főtárgya; főtanácsos a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságon; a közigazgatási peres ügyek reformjával foglalkozó bizottság főtárgya, tanácsadó az Igazságügyi Minisztérium jogalkotási igazgatóságán; hivatalvezető-helyettes az EFTA-Bíróságon; jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán; bíró a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságon (1998–2005); a menekültek fellebbezési bizottságának tagja; a finn igazságszolgáltatási intézmények fejlesztésével foglalkozó bizottság alelnöke; 2005. október 6-tól 2009. október 6-ig a Közzolgálati Törvényszék bírása. 2009. október 7-től a Törvényszék bírása.

Juraj Schwarcz

Született 1952-ben; a jogtudományok doktora (Comenius Egyetem, Pozsony, 1979); vállalati jogtanácsos (1975–1990); a kassai városi bíróság cégnyilvántartásának vezetésével megbízott hivatalvezető (1991); a kassai városi bíróság bírása (1992. január–október); a kassai regionális bíróság bírása és tanácselnöke (1992. novembertől 2009-ig); a Szlovák Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának kirendelt bírása, gazdasági jogi tanács (2004. október – 2005. szeptember); a kassai regionális bíróság gazdasági kollégiumának elnöke (2005. októbertől 2009. szeptemberig); a kassai P. J. Šafárik Egyetem kereskedelmi és gazdasági jogi tanszékének külső tagja (1997–2009); a Jogakadémia tantestületének külső tagja (2005–2009); 2009. október 7-től a Törvényszék bírása.

Emmanuel Coulon

Született 1968-ban; jogi tanulmányok (Panthéon-Assas Egyetem, Párizs); igazgatási tanulmányok (Paris-Dauphine Egyetem); Collège d'Europe (1992); felvételi vizsga a párizsi területi ügyvédképző központba; brüsszeli ügyvédi szakvizsga; ügyvédi tevékenység Brüsszelben; az Európai Közösségek Bizottsága által kiírt nyílt versenyvizsga győztese; jogi referens a Törvényszéken (1996–1998, Saggio elnök kabinetje; 1998–2002, Vesterdorf elnök kabinetje); a Törvényszék elnökének kabinetfőnöke (2003–2005); 2005. október 6-tól a Törvényszék hivatalvezetője.

2. A Törvényszék összetételének változása 2009-ben

2009. október 6-i ünnepélyes ülés

A 2009. február 25-i és 2009. július 8-i határozattal a Törvényszék bírójává nevezték ki – Virpi Tiili lemondására tekintettel – Heikki Kanninent a 2009. szeptember 1-jétől 2010. augusztus 31-ig tartó időszakra, illetve – Daniel Šváby lemondására tekintettel – Juraj Schwarczot a 2009. október 7-től 2010. augusztus 31-ig tartó időszakra.

3. Protokolláris sorrendek

2009. január 1-jétől október 6-ig

M. JAEGER, a Törvényszék elnöke
 V. TIILI, tanácselnök
 J. AZIZI, tanácselnök
 A. W. H. MEIJ, tanácselnök
 M. VILARAS, tanácselnök
 N. J. FORWOOD, tanácselnök
 M. E. MARTINS RIBEIRO, tanácselnök
 CZÚCZ O., tanácselnök
 I. PELIKÁNOVÁ, tanácselnök
 F. DEHOUSSE, bíró
 E. CREMONA, bíró
 I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, bíró
 D. ŠVÁBY, bíró
 V. VADAPALAS, bíró
 K. JÜRIMÄE, bíró
 I. LABUCKA, bíró
 S. PAPASAVVAS, bíró
 E. MOAVERO MILANESI, bíró
 N. WAHL, bíró
 M. PREK, bíró
 T. TCHIPEV, bíró
 V. CIUCĂ, bíró
 A. DITTRICH, bíró
 S. SOLDEVILA FRAGOSO, bíró
 L. TRUCHOT, bíró
 S. FRIMODT NIELSEN, bíró
 K. O'HIGGINS, bíró
 E. COULON, hivatalvezető

2009. október 7-től december 31-ig

M. JAEGER, a Törvényszék elnöke
 J. AZIZI, tanácselnök
 A. W. H. MEIJ, tanácselnök
 M. VILARAS, tanácselnök
 N. J. FORWOOD, tanácselnök
 M. E. MARTINS RIBEIRO, tanácselnök
 CZÚCZ O., tanácselnök
 I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, tanácselnök
 I. PELIKÁNOVÁ, tanácselnök
 F. DEHOUSSE, bíró
 E. CREMONA, bíró
 V. VADAPALAS, bíró
 K. JÜRIMÄE, bíró
 I. LABUCKA, bíró
 S. PAPASAVVAS, bíró
 E. MOAVERO MILANESI, bíró
 N. WAHL, bíró
 M. PREK, bíró
 T. TCHIPEV, bíró
 V. CIUCĂ, bíró
 A. DITTRICH, bíró
 S. SOLDEVILA FRAGOSO, bíró
 L. TRUCHOT, bíró
 S. FRIMODT NIELSEN, bíró
 K. O'HIGGINS, bíró
 H. KANNINEN, bíró
 J. SCHWARCZ, bíró
 E. COULON, hivatalvezető

4. A Törvényszék korábbi tagjai

David Alexander Ogilvy Edward (1989–1992)
Christos Yeraris (1989–1992)
José Luis Da Cruz Vilaça (1989–1995), 1989-től 1995-ig elnök
Jacques Biancarelli (1989–1995)
Donal Patrick Michael Barrington (1989–1996)
Romain Alphonse Schintgen (1989–1996)
Heinrich Kirschner (1989–1997)
Antonio Saggio (1989–1998), 1995-től 1998-ig elnök
Cornelis Paulus Briët (1989–1998)
Koen Lenaerts (1989–2003)
Bo Vesterdorf (1989–2007), 1998-tól 2007-ig elnök
Rafael García-Valdecasas y Fernández (1989–2007)
Andreas Kalogeropoulos (1992–1998)
Christopher William Bellamy (1992–1999)
André Potocki (1995–2001)
Rui Manuel Gens de Moura Ramos (1995–2003)
Pernilla Lindh (1995–2006)
Virpi Tiili (1995–2009)
John D. Cooke (1996–2008)
Jörg Pirrung (1997–2007)
Paolo Mengozzi (1998–2006)
Hubert Legal (2001–2007)
Verica Trstenjak (2004–2006)
Daniel Šváby (2004–2009)

Elnökök

José Luis Da Cruz Vilaça (1989–1995)
Antonio Saggio (1995–1998)
Bo Vesterdorf (1998–2007)

Hivatalvezető

Hans Jung (1989–2005)

C – A Törvényszék igazságügyi statisztikái

A Törvényszék tevékenysége általában

1. Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2005–2009)

Érkezett ügyek

2. Az eljárások jellege (2005–2009)
3. A kereset jellege (2005–2009)
4. A kereset tárgya (2005–2009)

Befejezett ügyek

5. Az eljárások jellege (2005–2009)
6. A kereset tárgya (2009)
7. A kereset tárgya (2005–2009) (ítéletek és végzések)
8. Ítélező testület (2005–2009)
9. Az eljárások időtartama hónapokban (2005–2009) (ítéletek és végzések)

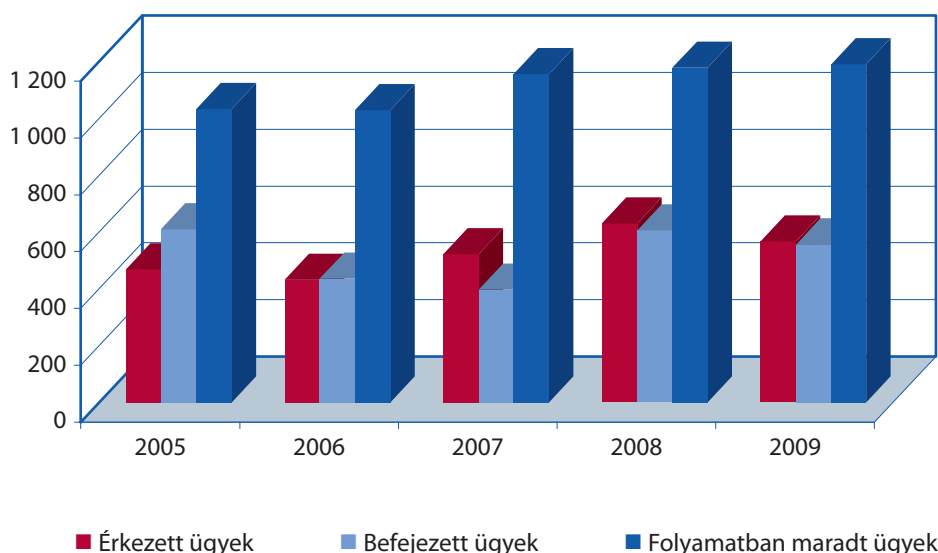
December 31-én folyamatban maradt ügyek

10. Az eljárások jellege (2005–2009)
11. A kereset tárgya (2005–2009)
12. Ítélező testület (2005–2009)

Egyéb

13. Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2005–2009)
14. Gyorsított eljárások (2005–2009)
15. A Törvényszéknek a Bíróság előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (1989–2009)
16. A Bíróság előtti fellebbezéseknek az eljárás jellege szerinti megoszlása (2005–2009)
17. A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2009) (ítéletek és végzések)
18. A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2005–2009) (ítéletek és végzések)
19. Általános áttekintés (1989–2009) – Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek

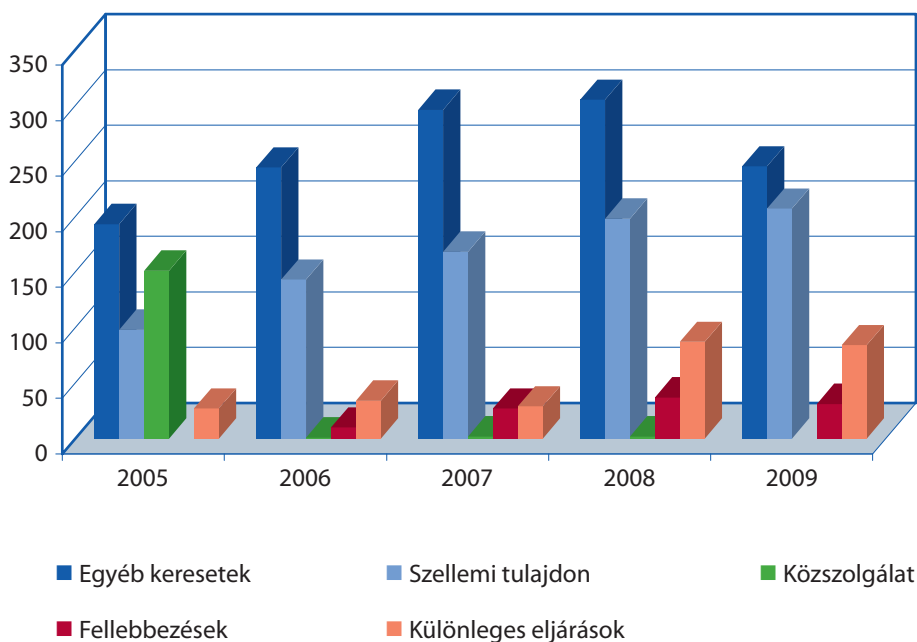
1. A Törvényszék tevékenysége általában – Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Érkezett ügyek	469	432	522	629	568
Befejezett ügyek	610	436	397	605	555
Folyamatban maradt ügyek	1 033	1 029	1 154	1 178	1 191

¹ A jelen táblázat és a következő oldalak táblázatai – ha nincs más jelzés – tartalmazzák a különleges eljárásokat. „Különleges eljárásnak” minősül: az ítélet elleni ellentmondás (a Bíróság alapokmányának 41. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 122. cikke); a harmadik személy jogorvoslata (a Bíróság alapokmányának 42. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 123. cikke); az ítélet elleni perújítás (a Bíróság alapokmányának 44. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 125. cikke); az ítélet értelmezése (a Bíróság alapokmányának 43. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 129. cikke); a költségek megállapítása (a Törvényszék eljárási szabályzatának 92. cikke); a költségmentesség (a Törvényszék eljárási szabályzatának 96. cikke) és az ítélet kijavítása (a Törvényszék eljárási szabályzatának 84. cikke).

2. Érkezett ügyek – Az eljárások jellege (2005–2009)¹

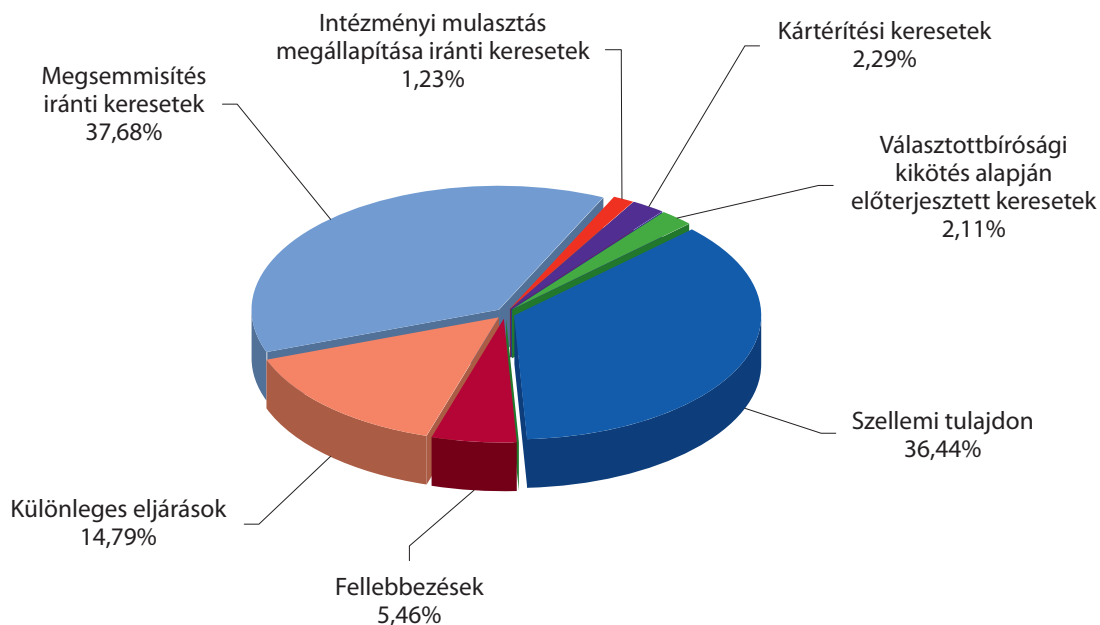

	2005	2006	2007	2008	2009
Egyéb keresetek	193	244	296	305	246
Szellemi tulajdon	98	143	168	198	207
Közzolgálat	151	1	2	2	
Fellebbezések		10	27	37	31
Különleges eljárások	27	34	29	87	84
Összesen	469	432	522	629	568

¹ A jelen táblázatban és a következő oldalak táblázataiban szereplő „egyéb keresetek” kifejezés a szellemi tulajdon tárgyában indított, valamint az Európai Unió tisztviselői és alkalmazottai által benyújtott kereseteken kívül valamennyi közvetlen keresetet felöleli.

3. Érkezett ügyek – A kereset jellege (2005–2009)

Megoszlás 2009-ben

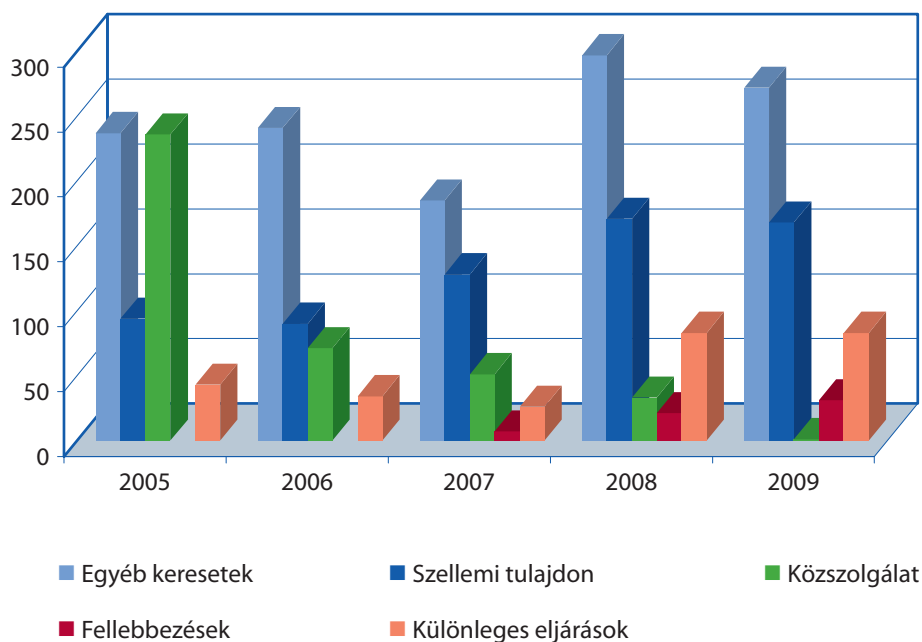
	2005	2006	2007	2008	2009
Megsemmisítés iránti keresetek	160	223	249	269	214
Intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetek	9	4	12	9	7
Kártérítési keresetek	16	8	27	15	13
Választottbíróági kikötés alapján előterjesztett keresetek	8	9	8	12	12
Szellemi tulajdon	98	143	168	198	207
Közszolgálat	151	1	2	2	
Fellebbezések		10	27	37	31
Különleges eljárások	27	34	29	87	84
Összesen	469	432	522	629	568

4. Érkezett ügyek – A kereset tárgya (2005–2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Adózás		1	2		
Állami támogatások	25	28	37	55	46
Áruk szabad mozgása			1	1	1
Energia		1			2
Gazdaság- és monetáris politika	1	2			
Halászati politika	2		5	23	1
Igazságügy és belügy	1		3	3	2
Intézményi jog	28	15	28	43	47
Jogsabályok közelítése			1		
Kereskedelempolitika	5	18	9	10	8
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem	18	21	41	14	7
Közös kül- és biztonságpolitika		5	12	6	7
Közös Vámtarifa		2	1		
Közösségek költségvetése			2		1
Közösségek saját forrásai	2				
Külkapcsolatok	2	2	1	2	5
Kultúra		3	1	2	1
Kutatás, tájékoztatás, oktatás, statisztika	9	5	10	1	6
Letelepedés szabadsága				1	
Mezőgazdaság	21	18	34	14	18
Regionális politika	12	16	18	7	6
Szállítás		1	4	1	
Szellemi tulajdon	98	145	168	198	207
Személyek szabad mozgása	2	4	4	1	1
Szociálpolitika	9	3	5	3	2
Szolgáltatásnyújtás szabadsága		1		3	4
Új államok csatlakozása					1
Választottbírói kikötés	2	3	1	12	12
Vállalkozások joga	12	11	10	30	23
Vámunió	2		4	1	5
Versenyjog	40	81	62	71	39
Összesen EK-Szerződés/EUMSZ¹	291	386	464	502	452
Összesen ESZAK-Szerződés				1	
Összesen EAK-Szerződés		1			
Tisztviselők személyzeti szabályzata	151	11	29	39	32
Különleges eljárások	27	34	29	87	84
ÖSSZESEN	469	432	522	629	568

¹ 2009. december 1-jén, a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésének napján az Európai Közösség létrehozásáról szóló szerződés helyébe az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) lépett.

5. Befejezett ügyek – Az eljárások jellege (2005–2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Egyéb keresetek	237	241	185	297	272
Szellemi tulajdon	94	90	128	171	168
Közzolgálat	236	71	51	33	1
Fellebbezések			7	21	31
Különleges eljárások	43	34	26	83	83
Összesen	610	436	397	605	555

6. Befejezett ügyek – A kereset tárgya (2009)

	Ítéletek	Végzések	Összesen
Állami támogatások	56	14	70
Áruk szabad mozgása		1	1
Energia	1		1
Halászati politika	1	16	17
Igazságügy és belügy		3	3
Intézményi jog	3	24	27
Kereskedelempolitika	6		6
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem	10	12	22
Közös kül- és biztonságpolitika	6	2	8
Kultúra	1	1	2
Kutatás, tájékoztatás, oktatás, statisztika	3	1	4
Mezőgazdaság	15	23	38
Regionális politika	1	2	3
Szellemi tulajdon	127	42	169
Személyek szabad mozgása		1	1
Szociálpolitika	3	3	6
Szolgáltatásnyújtás szabadsága		2	2
Új államok csatlakozása		1	1
Választottbírói kikötés	2	3	5
Vállalkozások joga	4	8	12
Vámunió	10		10
Versenyjog	21	10	31
Összesen EK-Szerződés/EUMSZ¹	270	169	439
Összesen EAK-Szerződés		1	1
Tisztviselők személyzeti szabályzata	21	11	32
Különleges eljárások	1	82	83
ÖSSZESEN	292	263	555

¹ 2009. december 1-jén, a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésének napján az Európai Közösség létrehozásáról szóló szerződés helyébe az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) lépett.

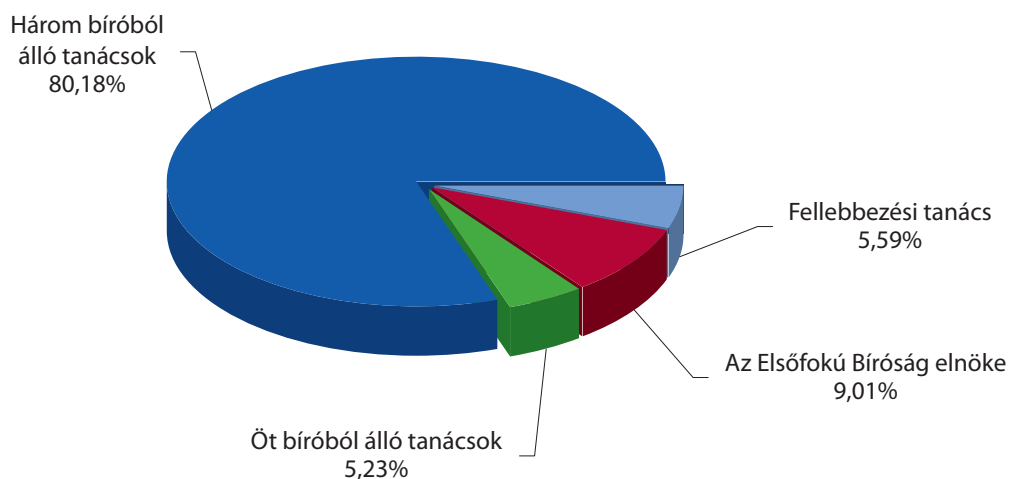
7. Befejezett ügyek – A kereset tárgya (2005–2009) (ítéletek és végzések)

	2005	2006	2007	2008	2009
Adózás		1		2	
Állami támogatások	53	54	36	37	70
Áruk szabad mozgása	1			2	1
Energia		3	1		1
Gazdaság- és monetáris politika		1	1	1	
Halászati politika	2	24	4	4	17
Igazságügy és belügy	1		2	1	3
Intézményi jog	35	14	17	36	27
Jogszabályok közelítése			1	1	
Kereskedelempolitika	7	13	4	12	6
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem	19	19	15	28	22
Közös kül- és biztonságpolitika	5	4	3	6	8
Közös Vámtarifa			1	3	
Közösségek költségvetése			1		
Közösségek saját forrásai		2			
Külkapcsolatok	11	5	4	2	
Kultúra				2	2
Kutatás, tájékoztatás, oktatás, statisztika	1	3	10	10	4
Letelepedés szabadsága	1			1	
Mezőgazdaság	34	25	11	38	38
Regionális politika	4	7	6	42	3
Szállítás	1	2	1	3	
Szellemi tulajdon	94	91	129	171	169
Személyek szabad mozgása	1	4	4	2	1
Szociálpolitika	6	5	3	3	6
Szolgáltatásnyújtás szabadsága			1		2
Tengerentúli országok és területek társulása	4	2			
Új államok csatlakozása		1			1
Választottbírói kikötés	1		1	3	5
Vállalkozások joga	6	6	6	24	12
Vámunió	7	2	2	3	10
Versenyjog	35	42	38	31	31
Összesen EK-Szerződés/EUMSZ¹	329	330	302	468	439
Összesen ESZAK-Szerződés	1	1	10		
Összesen EAK-Szerződés	1		1		1
Tisztviselők személyzeti szabályzata	236	71	58	54	32
Különleges eljárások	43	34	26	83	83
ÖSSZESEN	610	436	397	605	555

¹ 2009. december 1-jén, a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésének napján az Európai Közösség létrehozásáról szóló szerződés helyébe az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) lépett.

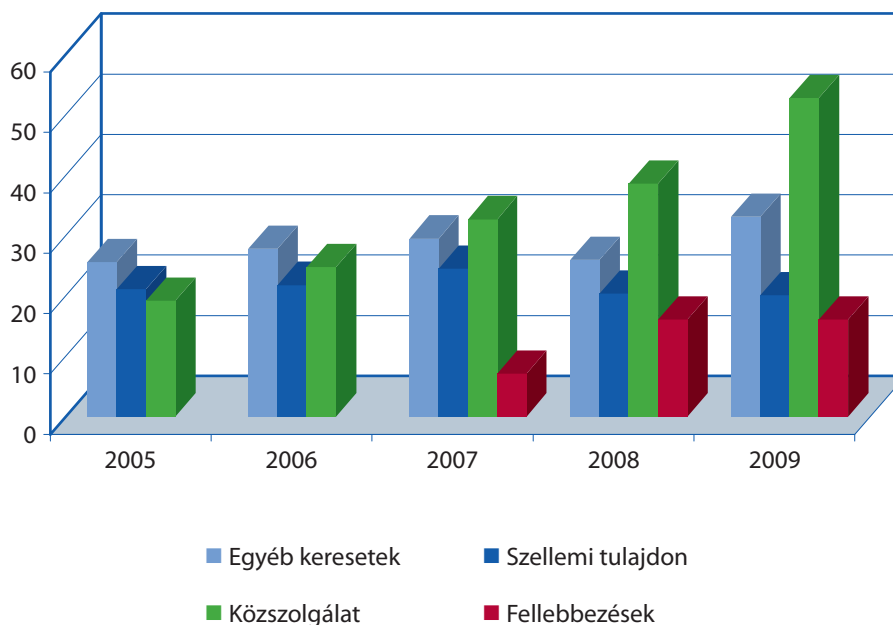
8. Befejezett ügyek – Ítélező testület (2005–2009)

Megoszlás 2009-ben

	2005			2006			2007			2008			2009		
	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen
Nagytanács	6		6				2		2						
Fellebbezési tanács							3	4	7	16	10	26	20	11	31
Az Elsőfokú Bíróság elnöke		25	25		19	19		16	16		52	52		50	50
Öt bíróból álló tanácsok	28	34	62	22	33	55	44	8	52	15	2	17	27	2	29
Három bíróból álló tanácsok	181	329	510	198	157	355	196	122	318	228	282	510	245	200	445
Egyesbíró	7		7	7		7	2		2						
Összesen	222	388	610	227	209	436	247	150	397	259	346	605	292	263	555

9. Befejezett ügyek – Az eljárások időtartama hónapokban (2005–2009)¹ (ítéletek és végzések)

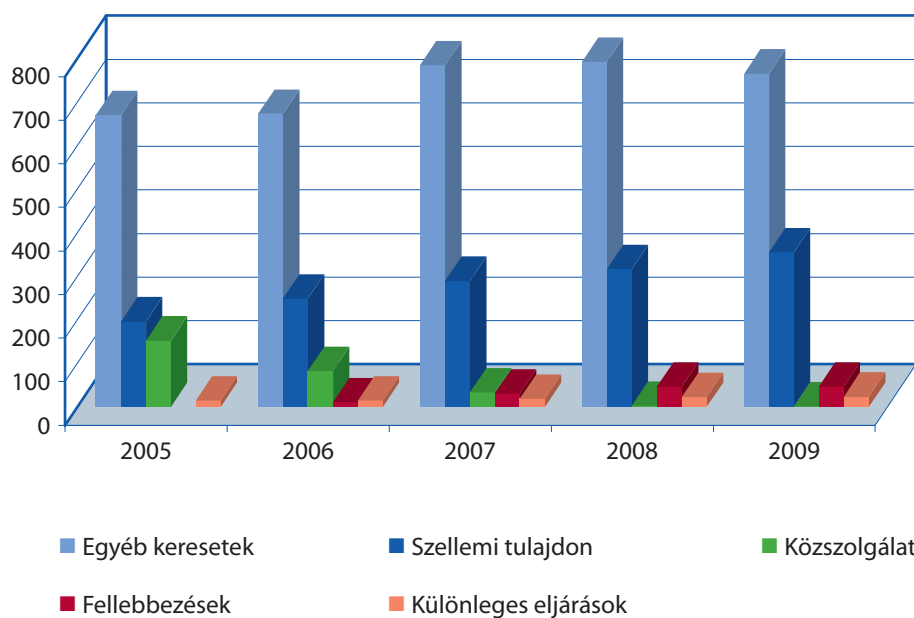

	2005	2006	2007	2008	2009
Egyéb keresetek	25,6	27,8	29,5	26,0	33,1
Szellemi tulajdon	21,1	21,8	24,5	20,4	20,1
Közzolgálat	19,2	24,8	32,7	38,6	52,8
Fellebbezések			7,1	16,1	16,1

¹ Az eljárások átlagos időtartamára vonatkozó számításnál nem vették figyelembe azokat az ügyeket, amelyek során közbenső ítéletet hoztak; a különleges eljárásokat; a Bíróság és a Törvényszék közötti hatáskörmegosztás módosítása miatt a Bíróság által a Törvényszékhez áttett ügyeket; a Közzolgálati Törvényszék megalakítását követően a Törvényszék által a Közzolgálati Törvényszékhez áttett ügyeket.

Az időtartamot teljes és tized hónapokban fejezik ki.

10. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Az eljárások jellege (2005–2009)

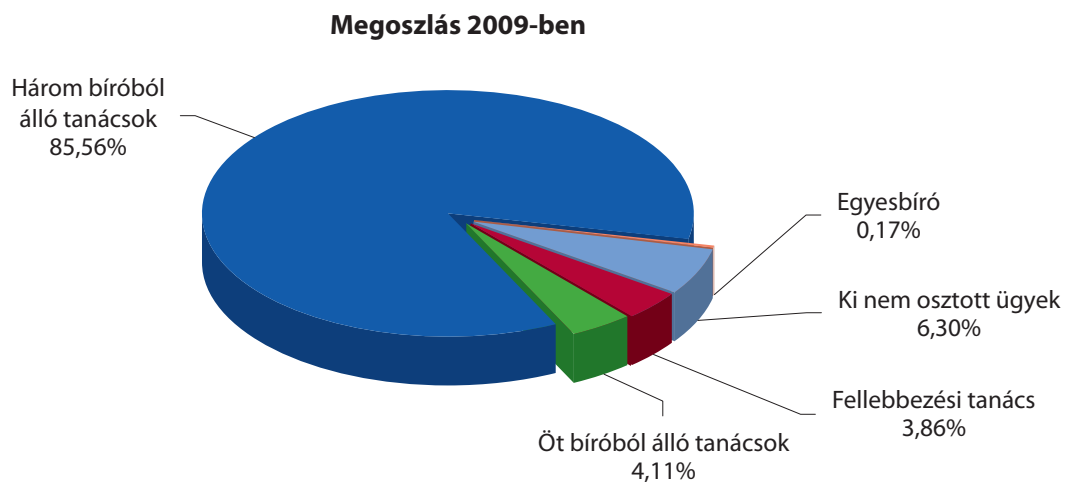
	2005	2006	2007	2008	2009
Egyéb keresetek	670	673	784	792	766
Szellemi tulajdon	196	249	289	316	355
Közzolgálat	152	82	33	2	1
Fellebbezések		10	30	46	46
Különleges eljárások	15	15	18	22	23
Összesen	1 033	1 029	1 154	1 178	1 191

11. December 31-én folyamatban maradt ügyek – A kereset tárgya (2005–2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Adózás			2		
Állami támogatások	190	164	165	184	160
Áruk szabad mozgása			1		
Energia	4	2	1	1	2
Gazdaság- és monetáris politika	1	2	1		
Halászati politika	28	4	5	24	8
Igazságügy és belügy			1	3	2
Intézményi jog	42	43	54	61	81
Jogszabályok közelítése	1	1	1		
Kereskedelempolitika	23	28	33	31	33
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem	43	44	70	56	40
Közös kül- és biztonságpolitika	8	9	18	18	17
Közös Vámtarifa	1	3	3		
Közösségek költségvetése			1	1	2
Közösségek saját forrásai	2				
Külkapcsolatok	9	6	3	3	8
Kultúra		3	4	4	3
Kutatás, tájékoztatás, oktatás, statisztika	16	18	18	9	10
Mezőgazdaság	82	74	97	73	53
Regionális politika	27	36	48	13	16
Szállítás	2	1	4	2	2
Szellemi tulajdon	197	251	290	317	355
Személyek szabad mozgása	2	3	3	2	2
Szociálpolitika	9	7	9	9	5
Szolgáltatásnyújtás szabadsága		1		3	5
Tengerentúli országok és területek társulása	2				
Új államok csatlakozása	1				
Választottbírói kikötés	1	3	3	12	20
Vállalkozások joga	16	23	27	33	45
Vámunió	13	11	13	11	6
Versenyjog	134	173	197	236	244
Összesen EK-Szerződés/EUMSZ¹	854	910	1 072	1 106	1 119
Összesen ESZAK-Szerződés	11	10		1	1
Összesen EAK-Szerződés	1	2	1	1	
Tisztviselők személyzeti szabályzata	152	92	63	48	48
Különleges eljárások	15	15	18	22	23
ÖSSZESEN	1 033	1 029	1 154	1 178	1 191

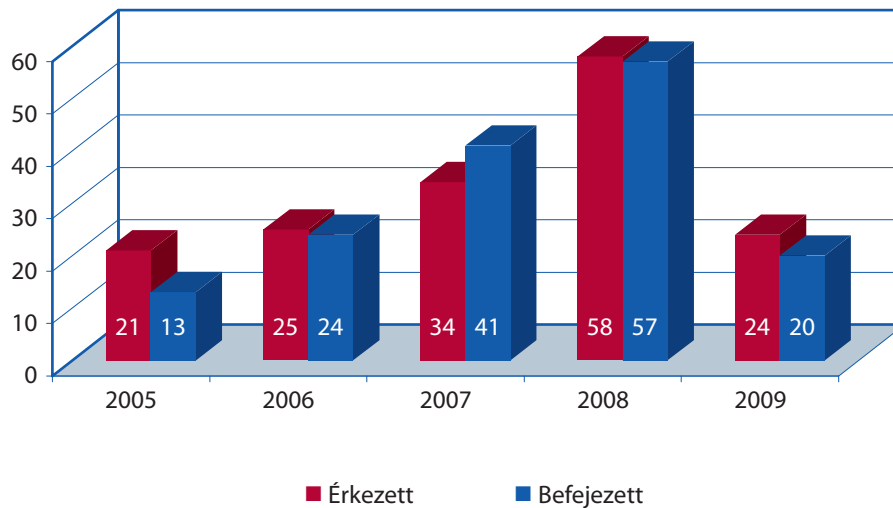
¹ 2009. december 1-jén, a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésének napján az Európai Közösség létrehozásáról szóló szerződés helyébe az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) lépett.

12. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Ítélező testület (2005–2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Nagytanács	1	2			
Fellebbezési tanács		10	30	46	46
Az Elsőfokú Bíróság elnöke		1			
Öt bíróból álló tanácsok	146	117	75	67	49
Három bíróból álló tanácsok	846	825	971	975	1 019
Egyesbíró	4	2			2
Ki nem osztott ügyek	36	72	78	90	75
Összesen	1 033	1 029	1 154	1 178	1 191

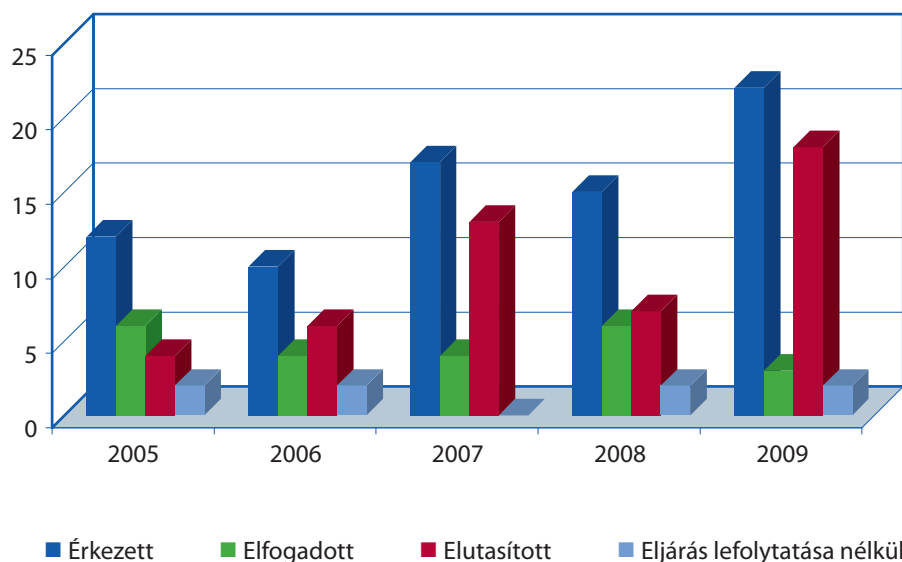
13. Egyéb – Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2005–2009)

Megoszlás 2009-ben

	Beérkezett ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	Befejezett ideiglenes intézkedés iránti eljárások	A döntés tartalma		
			Elutasítás	Helyt adás	Törlés/ A kérelem okafogyottá válása
Állami támogatások	1	2	2		
Intézményi jog	4	3	2		1
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem	5	3	2	1	
Mezőgazdaság	1	1	1		
Személyek szabad mozgása	1	1			1
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	1	1	1		
Választottbírói kikötés	2	1	1		
Vállalkozások joga	2	1	1		
Vámunió	2	1	1		
Versenyjog	5	6	4		2
Összesen	24	20	15	1	4

14. Egyéb – Gyorsított eljárások (2005–2009)¹

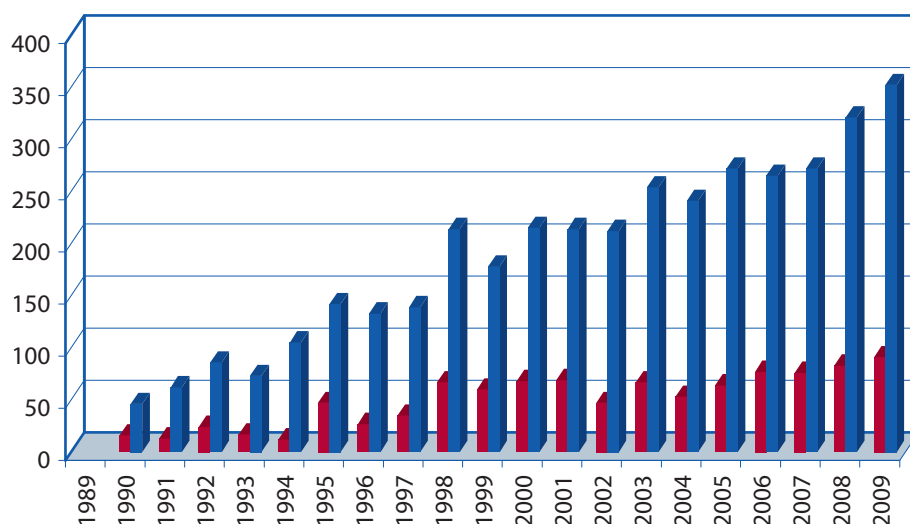

	2005				2006				2007				2008				2009			
	A döntés tartalma				A döntés tartalma				A döntés tartalma				A döntés tartalma				A döntés tartalma			
	Érkezett	Elfogadás	Elutasítás	Eljárás lefolytatása nélkül ²	Érkezett	Elfogadás	Elutasítás	Eljárás lefolytatása nélkül ²	Érkezett	Elfogadás	Elutasítás	Eljárás lefolytatása nélkül ²	Érkezett	Elfogadás	Elutasítás	Eljárás lefolytatása nélkül ²	Érkezett	Elfogadás	Elutasítás	Eljárás lefolytatása nélkül ²
Állami támogatások					1				1	2			1	1						
Eljárás																	1	1		
Intézményi jog	1		1						1	1			3	2	1		5		5	
Kereskedelempolitika									2	1			1				2		2	
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem	2	1		1	3	1	1		7	1	7						2		1	1
Közös kül- és biztonságpolitika									3	2	1		4	4			5	1	2	1
Közösségek saját forrásai	2							2												
Kutatás, tájékoztatás, oktatás, statisztika									1	1										
Mezőgazdaság	2				2	1	3						1				2		3	
Szolgáltatásnyújtás szabadsága																	1	1		
Tisztviselők személyzeti szabályzata													1					1		
Választottbírói kikötés													1			1				
Vállalkozások joga	3	2	1	1					1				3	1	3		2		2	
Versenyjog	2	3	2		4	2	2		1	1			1	1			2		2	
Összesen	12	6	4	2	10	4	6	2	17	4	13	0	15	6	7	2	22	3	18	2

¹ Az ügyeknek a Törvényszék előtti gyorsított eljárásban való elbírálása az eljárási szabályzat 76a. cikke alapján lehetséges. Ez a rendelkezés 2001. február 1-jén lépett hatályba.

² Az „eljárás lefolytatása nélkül” jelzésű csoportba a következő esetek tartoznak: a kérelem visszavonása, elállás, valamint az az eset, amikor a keresetről már a gyorsított eljárás iránti kérelemről való döntést megelőzően végzésben határoznak.

15. Egyéb – A Törvénytörvénynek a Bíróság előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (1989–2009)

■ Fellebbezéssel megtámadott határozatok száma

■ Fellebbezéssel megtámadható határozatok összesen¹

	Fellebbezéssel megtámadott határozatok száma	Fellebbezéssel megtámadható határozatok összesen ¹	Fellebbezéssel megtámadott határozatok (százalékban)
1989			
1990	16	46	35%
1991	13	62	21%
1992	24	86	28%
1993	17	73	23%
1994	12	105	11%
1995	47	142	33%
1996	27	133	20%
1997	35	139	25%
1998	67	214	31%
1999	60	178	34%
2000	68	215	32%
2001	69	214	32%
2002	47	212	22%
2003	67	254	26%
2004	53	241	22%
2005	64	272	24%
2006	77	265	29%
2007	76	272	28%
2008	83	321	26%
2009	91	352	26%

¹ A fellebbezéssel megtámadható összes olyan határozat – ítéletek, elfogadhatatlanságot kimondó végzések, ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzések, a kérelem okafogyottá válása miatt hozott végzések, beavatkozást elutasító végzések –, amelyekkel szemben lejárt a fellebbezési határidő vagy fellebbezést terjesztettek elő.

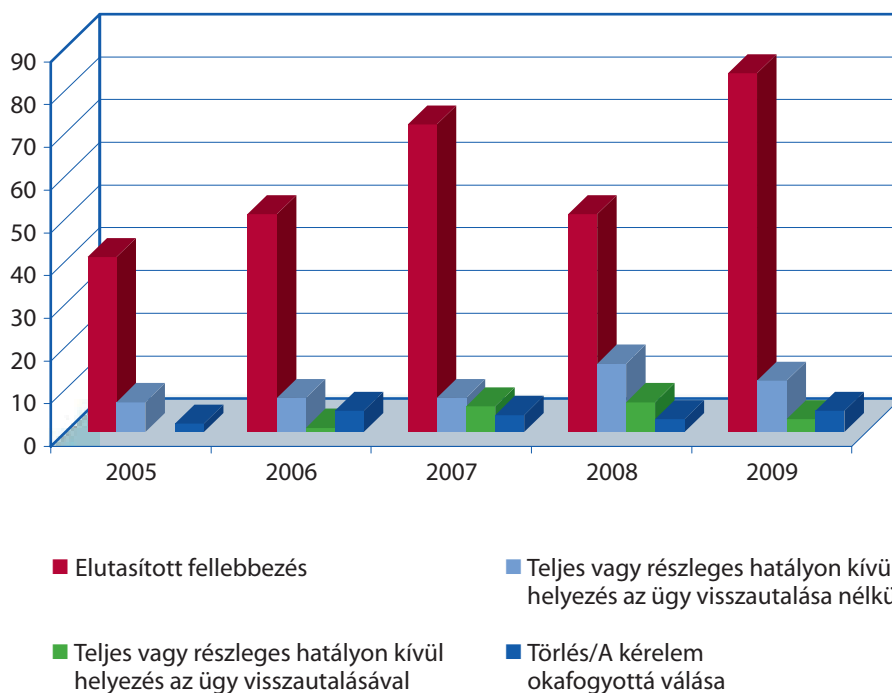
16. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezéseknek az eljárás jellege szerinti megoszlása (2005–2009)

	2005			2006			2007			2008			2009		
	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)
Egyéb keresetek	37	120	31%	46	146	32%	52	163	32%	51	190	27%	65	201	32%
Szellemi tulajdon	16	71	23%	18	59	31%	14	63	22%	23	100	23%	25	148	17%
Közszerzés	11	81	14%	13	60	22%	10	46	22%	9	31	29%	1	3	33%
Összesen	64	272	24%	77	265	29%	76	272	28%	83	321	26%	91	352	26%

17. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2009) (ítéletek és végzések)

	Elutasított fellebbezés	Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával	Törlés/A kérelem okafigyottá válása	Összesen
Állami támogatások	4		2		6
Áruk szabad mozgása	2				2
Intézményi jog	19	1			20
Kereskedelempolitika	1	1			2
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem	8			3	11
Közös kül- és biztonságpolitika		2		1	3
Közösségek saját forrásai	1				1
Közösségi jogi elvek	1				1
Külkapcsolatok	1				1
Regionális politika	1	2			3
Szellemi tulajdon	19	2		1	22
Tisztviselők személyzeti szabályzata	8				8
Vállalkozások joga	1				1
Versenyjog	18	4	1		23
Összesen	84	12	3	5	104

18. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2005–2009) (ítéletek és végzések)

	2005	2006	2007	2008	2009
Elutasított fellebbezés	41	51	72	51	84
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	7	8	8	16	12
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával		1	6	7	3
Törlés/A kérelem okafogyottá válása	2	5	4	3	5
Összesen	50	65	90	77	104

19. Egyéb – Általános áttekintés (1989–2009)

Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek

	Érkezett ügyek ¹	Befejezett ügyek ²	Az egyes évek december 31. napján folyamatban maradt ügyek
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
2007	522	397	1 154
2008	629	605	1 178
2009	568	555	1 191
Összesen	7 975	6 784	

¹ 1989: A Bíróság 153 ügyet tett át az akkor létrehozott Törvényszékhez.

1993: A Bíróság 451 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének első kiterjesztése nyomán.

1994: A Bíróság 14 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének második kiterjesztése nyomán.

2004–2005: A Bíróság 25 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének harmadik kiterjesztése nyomán.

² 2005–2006: A Törvényszék 118 ügyet tett át az akkor létrehozott Községi Törvényszékhez.

III. fejezet

Közzszolgálati Törvényyszék

A – A Közszolgálati Törvényszék tevékenysége 2009-ben

Paul Mahoney elnök

1. A Közszolgálati Törvényszéknek a 2008. évre vonatkozó igazságügyi statisztikái alapján megállapítható volt, hogy az európai közszolgálati jogvitákban előterjesztett keresetek száma, tíz év óta először, jelentősen csökkent az előző évihez képest. A 2009. évben benyújtott keresetek száma (113) jelzi, hogy az előző évben megfigyelt jelenség nem egyszeri. Úgy tűnik, valóban megfordult a közszolgálati jogviták utóbbi évekre jellemző növekedési iránya. Miként a múlt évben, most is arra a feltételezésre juthatunk, hogy az a szabály, amely szerint a Közszolgálati Törvényszék a pereszes felet kötelezi a költségek viselésére – amely 2007. november 1-jén a Közszolgálati Törvényszék eljárási szabályzatával lépett hatályba –, szerepet játszhatott a megállapított változásban.

Ebben az évben a befejezett ügyek száma egyértelmű növekedést mutat az előző két évhez képest. Ez nagyrészt annak a ténynek köszönhető, hogy a Bíróságnak a C-443/07. P. sz., *Centeno Mediavilla és társai kontra Bizottság* ügyben 2008. december 22-én hozott ítélete nyomán a Közszolgálati Törvényszék 32 olyan ügyet tudott befejezni, amelyek kapcsolatban álltak ezzel az „irányadó” ügygel. Ugyanakkor további 18 kapcsolódó ügyben még most is folyamatban van az eljárás.

Tekintettel arra, hogy a befejezett (155) és az érkezett (113) ügyek egyenlege a 2009. évben – a Közszolgálati Törvényszék létrehozása óta először – nagymértékben pozitív, az ügyhátralék egyértelműen javult. A folyamatban lévő ügyek száma már csak 175, szemben a 2008. év végén folyamatban maradt 217 ügygel.

Az eljárás átlagos időtartama 15,1 hónap, ami az előző évhez képest, amikor ez 17 hónap volt, az eljárás átlagos időtartamának egyértelmű, jelentős csökkenését jelenti.

Még ha természetesen örömmel is tölti el a Közszolgálati Törvényszéket az a tény, hogy ilyen pozitív igazságügyi statisztikákról adhat számot, ki kell emelni azon körülmények kivételes jellegét, amelyek ezen számok elérését lehetővé tették, és rá kell mutatni arra, hogy bár a befejezett és az érkezett ügyek egyenlege a 2009. évben számottevően pozitív, ez nagymértékben a hivatkozott *Centeno Mediavilla és társai kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet következményeinek köszönhető. Ebből a szempontból a 2007. és 2008. évek adatai, amelyek a befejezett és az érkezett ügyek száma közötti egyensúlyi helyzetről tanúskodnak, bizonyosan jobban tükrözik a Közszolgálati Törvényszék valós ítélkezési kapacitását.

2. Ezen év során a Közszolgálati Törvényszék további erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy eleget tegyen a jogalkotó azon felhívásának, hogy az eljárás valamennyi szakaszában könnyítse meg a jogvita egyezség útján történő rendezését. Ugyanakkor csak 2 ügyet lehetett befejezni az eljáró ítélkező testület által kezdeményezett egyezség útján. A Közszolgálati Törvényszék úgy véli, hogy ez a kevésbé kielégítő szám nagy részben a felek, és különösen az intézmények gyakran tartózkodó magatartásának köszönhető, mivel számos esetben az ügy már megérett az egyezség útján történő rendezésre, és valóságos esély mutatkozott ilyen egyezség megkötésére. E tekintetben az ítélkező testületeknek bizonyos ügyekben az volt az érzése, hogy az intézmények csak akkor lettek volna hajlandók egyezség megkötésére, ha bizonyítást nyer, hogy hibát követtek el. Márpedig más, nem szigorúan vett jogi tényezőket, mint például a méltányosságot is figyelembe lehetne venni mint az egyezségkötés alapjául szolgáló indokot.

3. A Közszolgálati Törvényszék 31 határozatával szemben terjesztettek elő fellebbezést az Európai Unió Törvényszékén, ami a Közszolgálati Törvényszék által meghozott megtámadható határozatok

32,98%-át és az összes befejezett ügy 32,29%-át jelenti – a felek valamelyikének egyoldalú elállása miatti befejezéseket nem számítva¹. Az Európai Unió Törvényszéke a Közszolgálati Törvényszék 10 határozatát helyezte hatályon kívül.

4. A Közszolgálati Törvényszék összetételét illetően a 2009. évben M.-I. Rofes i Pujol bírónő érkezését kell megemlíteni, aki a H. Kanninennek, a második tanács elnökének az Európai Unió Törvényszékére történt bírói kinevezésére tekintettel benyújtott lemondásával megüresedett helyet foglalta el. 2009. október 7-én H. Tagarast választották a második tanács elnökévé.

5. Szintén 2009. október 7-én a Közszolgálati Törvényszék a tanácsok közötti ügyelosztás szempontjainak módosításáról határozott a tanácsok specializációjának csökkentése érdekében.

6. Az alábbi ismertető a Közszolgálati Törvényszék eljárásjogi és anyagi jogi kérdésekben, továbbá a költségekkel és az eljárással összefüggő ügyviteli költségekkel kapcsolatban hozott, végül pedig az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokban született legjelentősebb határozatait mutatja be. Tekintettel arra, hogy a költségmentesség iránti kérelmek tárgyában lényeges újdonságot tartalmazó határozat nem született, ebben az évben a jelentés nem tartalmazza az e tárgykörre vonatkozó hagyományos beszámolót.

I. Eljárásjogi kérdések

A Közszolgálati Törvényszék hatásköre

Az F-64/09. sz., *Labate kontra Bizottság* ügyben (amelyben 2009. szeptember 29-én hozott végzést) a Közszolgálati Törvényszék olyan személy által az EK 232. cikk alapján indított intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetet bíralt el, aki az Európai Közösségek tisztviselői személyzeti szabályzatának (a továbbiakban: személyzeti szabályzat) 91. cikke értelmében e személyzeti szabályzat „hatálya alá tartozónak” minősült, és aki nem a Bizottsággal mint intézménnyel szemben, hanem az adott intézményen belül a kinevezésre jogosult hatósággal, azaz az intézménnyel mint munkáltatóval szemben indított eljárást. A Közszolgálati Törvényszék úgy ítélte meg, hogy azon kérdés eldöntésére, hogy a felperes által az adott perben az EK 232. cikk alapján indított intézményi mulasztás megállapítása iránti kereset elfogadható-e, kizárólag a magánszemélyek által benyújtott intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetek elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróság, azaz az Európai Unió Törvényszéke jogosult. A Közszolgálati Törvényszék következképpen ezen utóbbi elé tette át az ügyet a Bíróság alapokmánya mellékletének 8. cikke (2) bekezdése alapján.

Okafoyyottság

Az F-11/05. RENV. sz., *Chassagne kontra Bizottság* ügyben (amelyben 2009. november 18-án hozott végzést) a Közszolgálati Törvényszék olyan helyzettel találta szembe magát, amelyben a felperes, noha formálisan nem jelentett be az eljárási szabályzat 74. cikke értelmében vett elállást, világosan kinyilvánította azon szándékát, hogy nem tartja fenn a továbbiakban kereseti kérelmeit. A Közszolgálati Törvényszék a felek meghallgatása után úgy ítélte meg, hogy a gondos igazságszolgáltatás érdekében, és tekintettel a felperes további inaktivására, hivatalból

¹ A fellebbezéssel megtámadott határozatok és a befejezett ügyek (ide nem értve a valamely fél egyoldalú elállása folytán befejezetteket) közötti arány jobban kifejezi a Közszolgálati Törvényszék határozatai „vitatásának mértékét”, mint a fellebbezéssel megtámadott határozatok és a fellebbezéssel megtámadható határozatok közötti arány, figyelemmel arra, hogy meghatározott számú ügyet minden évben egyezség útján fejeznek be.

megállapíthatja az eljárási szabályzat 75. cikke alapján, hogy a kereset okafogottá vált, és már nincs szükség határozathozatalra.²

Elfogadhatósági feltételek

1. A sérelmet okozó aktus fogalma

Az F-5/05. és F-7/05. sz., *Violetti és társai és Schmit kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2009. április 28-án hozott ítéletében³ (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő), azzal a kérdéssel szembesülve, hogy az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) igazgatójának azon határozata, amellyel a valamely tisztviselővel szemben büntetőeljárás megindítására alkalmas, belső vizsgálatok során megszerzett információkat megküldi a nemzeti igazságügyi hatóságok számára, a személyzeti szabályzat 90a. cikke értelmében vett sérelmet okozó aktusnak minősül-e, igenlő választ adott e kérdésre. A Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy az ilyen határozatot nem lehet csupán közbenső vagy előkészítő határozatnak tekinteni anélkül, hogy ne fosztaná meg lényegétől a személyzeti szabályzat 90a. cikkének második mondatában foglalt azon rendelkezést, amely szerint a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy az OLAF igazgatójához az említett személyzeti szabályzat 90. cikk (2) bekezdésének értelmében vett panaszt is benyújthat az OLAF által folytatott vizsgálatokkal összefüggésben őt hátrányosan érintő intézkedés ellen. Mindezeket túlmenően a Közszolgálati Törvényszék úgy ítélte meg, hogy nehéz volna tagadni e határozat vonatkozásában a sérelmet okozó aktus minőséget, miközben maga a jogalkotó mondta ki annak szükségességét, hogy szigorú eljárási garanciákkal bástyázzák körbe az OLAF belső vizsgálatait, és az OLAF által az ilyen vizsgálatok során elfogadott legfontosabb aktusokat vessék alá a védelemhez való jognak, amely magában foglalja a meghallgatáshoz való jogot is.

2. Határidők

Az F-137/07. sz., *Sergio és társai kontra Bizottság* ügyben 2009. május 6-án hozott ítéletében a Közszolgálati Törvényszék rögzítette, hogy amennyiben világosan kitűnik, hogy a panaszt az ügyvéd a tisztviselők vagy az alkalmazottak nevében nyújtotta be, akkor az adminisztráció alappal tekintheti ezen személyt a panaszra válaszul meghozott határozat címzettjének. A válasz kézbesítését megelőzően az adminisztrációhoz érkezett ellenkező tartalmú tájékoztatás hiányában az ügyvéd részére történt ilyen kézbesítés az általa képviselt tisztviselők vagy alkalmazottak részére történt kézbesítéssel azonos érvénnyel bír, és következésképpen megindítja a személyzeti szabályzat 91. cikkének (2) bekezdésében meghatározott három hónapos fellebbezési határidő folyását.

Az F-62/08. sz., *Sevenier kontra Bizottság* ügyben 2009. július 8-án hozott végzésében (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) a pert megelőző eljárás határidőinek számítása kapcsán a Közszolgálati Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a 90. cikkben előírt határidőkre vonatkozó, magában a személyzeti szabályzatban meghatározott speciális szabályok hiányában az időtartamokra, időpontokra és határidőkre vonatkozó szabályok meghatározásáról szóló, 1971. június 3-i 1182/71/EGK, Euratom tanácsi rendeletet (HL L 124., 1. o.) kell alkalmazni.

² Lásd ugyanebben az értelemben az F-10/08. sz., *Aayhan kontra Parlament* ügyben 2009. október 22-én hozott végzést.

³ A csillaggal jelölt ítéleteket az ír nyelv kivételével az Európai Unió valamennyi hivatalos nyelvére lefordították.

Ez a végzés egyébként pontosította, hogy a személyzeti szabályzat 91. cikke (3) bekezdésének második francia bekezdése, amely szerint „ha [a] hallgatólagos határozattal történt elutasítást követően a panaszt a kereset benyújtására rendelkezésre álló határidő lejártá előtt kifejezett határozattal elutasítják, a kereset benyújtására rendelkezésre álló határidő újrakezdődik”, nem alkalmazható a kérelem előterjesztése tekintetében és a panasz benyújtását megelőzően. A jogorvoslati határidők számítására vonatkozó ezen különös rendelkezést szó szerint és szigorúan kell értelmezni. Következésképpen a kérelemnek a hallgatólagos határozattal történt elutasítását követő kifejezett határozattal történő elutasítása, amely így pusztán megerősítő jelleggel bír, nem teszi lehetővé a tisztviselőnek a pert megelőző eljárás folytatását azáltal, hogy a panasz előterjesztésére új határidőt nyitna számára.

3. Lényeges új körülmény

Az F-81/08. sz., *Ketselidou kontra Bizottság* ügyben 2009. június 11-én hozott végzésében a Közszolgálati Törvényszék emlékeztetett arra, hogy annak megállapítása a közösségi bíróság ítéletében, hogy az általános hatályú közigazgatási határozat megsértette a személyzeti szabályzatot, azon tisztviselők vonatkozásában, akik a megfelelő időn belül elmulasztottak élni a személyzeti szabályzatban számukra biztosított jogorvoslati lehetőségekkel, nem minősül olyan új körülménynek, amely alkalmas a kinevezésre jogosult hatóság által rájuk vonatkozóan elfogadott egyedi határozatok felülvizsgálatára irányuló kérelem igazolására. Ezen határozatával a Közszolgálati Törvényszék biztosította a Bíróság és az Európai Unió Törvényszéke következetes ítélkezési gyakorlatának folytonosságát.

II. Anyagi jogi kérdések

Alapelvek

1. A jogi aktus kibocsátója hatáskörének hiánya

Az F-80/08. sz., *Wenig kontra Bizottság* ügyben 2009. november 30-án hozott ítéletében* a Közszolgálati Törvényszék kimondta, hogy a jogbiztonság elvének tiszteletben tartása – még abban az esetben is, ha írott rendelkezés kifejezetten nem rögzíti – megköveteli, hogy a személyzeti szabályzat által a kinevezésre jogosult hatóság számára és az Európai Közösségek egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek által a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság számára biztosított hatáskörök gyakorlására vonatkozó határozatok tekintetében megfelelő nyilvánosságot kell biztosítani az adminisztráció által meghatározott formák és módok szerint. Megfelelő nyilvánosság hiányában az ilyen határozatra nem lehet hivatkozni az ennek alapján elfogadott egyedi határozattal érintett tisztviselővel szemben. A jogvita tárgyát képező egyedi határozat kibocsátója hatáskörének hiányára alapított jogalapnak következképpen helyt kell adni, és az említett határozatot meg kell semmisíteni.

2. Az irányelvekre való hivatkozás

Az F-65/07. sz., *Aayhan és társai kontra Parlament* ügyben 2009. április 30-án*, valamint az F-134/07. és F-8/08. sz., *Adjemian és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2009. június 4-én hozott ítéleteiben (ez utóbbival szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) a Közszolgálati Törvényszék kimondta, hogy az irányelveket, amelyeknek a címzettjei a tagállamok, és nem az intézmények, nem lehet olyannak tekinteni, mint amelyek kötelezettségeket rónak az említett intézményekre a személyi állományukkal való kapcsolatukat illetően. Ez a megállapítás azonban önmagában még nem zárja ki teljesen, hogy valamely irányelvre hivatkozzanak az

intézményeknek a tisztviselőikkel vagy alkalmazottaikkal való kapcsolatában. Először is, az irányelvek rendelkezései közvetett módon is kötelezhetik az intézményeket, ha a jog valamely olyan általános elvét fogalmazza meg, amelyet az intézményeknek alkalmazniuk kell. E tekintetben a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy bár a munkahely stabilitása a munkavállalók védelmének fontos részét képezi, mégsem minősül olyan általános elvnek, amely alapján valamely intézményi aktus jogszerűsége megítélhető. Másodszor, az irányelvek akkor is kötelezőek lehetnek az intézmények számára, amikor ezek a szervezeti önállóságuk keretében és a személyzeti szabályzat szabta korlátok között az irányelvben szereplő különleges kötelezettségnek tesznek eleget, vagy ha valamely általános hatályú belső végrehajtási aktus kifejezetten a közösségi jogalkotó által a Szerződések alapján meghozott intézkedésekre utal (lásd e tekintetben a személyzeti szabályzat 1e. cikkének (2) bekezdését, amely szerint a tisztviselőknek „a Szerződések alapján e területeken elfogadott intézkedések szerint alkalmazandó minimumkövetelményekkel legalább egyenértékű megfelelő egészségügyi és biztonsági szabványoknak megfelelő munkakörülményeket biztosítanak”). Harmadszor az intézményeknek, az EK 10. cikk második bekezdése alapján számukra is kötelező jóhiszemű együttműködés elvének megfelelően, a közösségi jognak megfelelő értelmezés biztosítása érdekében lehetőség szerint munkáltatóként is figyelembe kell venniük a közösségi szinten elfogadott jogi rendelkezéseket.

3. Az adminisztráció diszkrecionális jogkörének korlátai

A Közzszolgálati Törvényszék ügyel arra, hogy a saját elemzését ne helyezze az adminisztráció értékelése helyébe, különösen ne azokon a területeken, ahol ezen utóbbi a szabályozás alapján széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik, ugyanakkor kénytelen volt nyilvánvaló értékelési hibát tartalmazó határozatokat felülvizsgálni. A Közzszolgálati Törvényszék ezen indok alapján megsemmisített egy felmondást kimondó (az F-54/08. sz., *Bernard kontra Europol* ügyben 2009. július 7-én hozott ítélet), valamint egy előléptetést megtagadó határozatot (az F-51/08. sz., *Stols kontra Tanács* ügyben 2009. február 17-én hozott ítélet, amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő). A Közzszolgálati Törvényszék arra is emlékeztetett, hogy ha az adminisztráció akként határozott, hogy saját értékelési jogkörét belső szabályokkal határolja be, akkor ezen szabályok kötelező erővel bírnak, és a bíróságot felülvizsgálatának kiszélesítésére jogosítják fel (lásd az intézmény értékelője által betartandó „értékelési szabályok” vonatkozásában az F-38/08. sz., *Liotti kontra Bizottság* ügyben 2009. február 17-én hozott ítéletet, amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő). Az adminisztráció azonban semmilyen körülmények között nem vonhatja ki magát az általános jogelvek hatálya alól (lásd az egyenlő bánásmód elvével ellentétesnek ítélt értékelés kapcsán az F-7/08. sz., *Schönberger kontra Parlament* ügyben 2009. február 11-én hozott ítéletet).

4. A közösségi jog értelmezése

Az F-69/07. és F-60/08. sz., *O kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2009. szeptember 29-én hozott ítéletében* a Közzszolgálati Törvényszék azon határozat jogszerűségéről döntött, amellyel a Bizottság az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 100. cikkének első bekezdésében meghatározotthoz hasonló orvosi jellegű fenntartást alkalmazott a felperessel szemben.⁴ A Közzszolgálati Törvényszék, miután emlékeztetett arra, hogy a közösségi jog

⁴ E cikk értelmében, ha a szerződéses alkalmazottnál a felvételét megelőző orvosi vizsgálat betegséget vagy rokkantságot mutat ki, a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság úgy határozhat, hogy – az e betegségből vagy rokkantságból eredő kockázatokat illetően – az érintettnek a rokkantság vagy az elhalálozás tekintetében biztosított ellátásokat csak az intézmény szolgálatába való belépésétől számított ötéves időtartamot követően nyújtja.

valamely rendelkezésének értelmezésekor nemcsak az abban használt kifejezéseket, hanem a szöveggörnyezetet és a kérdéses szabályozás által követett célokat, valamint a közösségi jogi rendelkezések egészét is figyelembe kell venni, az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 100. cikkét az EK 39. cikkben meghatározott, a munkavállalók szabad mozgásából eredő követelmények fényében értelmezte. Az alperes azon érvére történő válaszadás érdekében, amely szerint az EK 39. cikkre támaszkodva – amelyre a felperes nem hivatkozott beadványaiban – a bíróság a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság igazgatási aktusa jogszerűségének a Szerződés rendelkezésének megsértésére alapított jogalap tekintetében hivatalból történő felülvizsgálatát folytatja le, a Közszolgálati Törvényszék, pontosítva azt a jogi keretet, amelyen belül a másodlagos jog valamely rendelkezését értelmezni kell, kimondta, hogy nem ítélik ezen rendelkezés jogszerűségéről a magasabb szintű jogi rendelkezések fényében, ideértve a Szerződést is, hanem a jogvita tárgyát képező rendelkezés olyan értelmezésére törekszik, amelynek útján e rendelkezés alkalmazása az elsődleges joggal a lehető leginkább összhangban áll, és a legmegfelelőbben biztosítja annak koherenciáját a háttérét képező jogi kerettel.

5. A szerződések jóhiszemű teljesítésének elve

Az F-19/08. sz., *Bennett és társai kontra OHIM* ügyben 2009. július 2-án hozott ítéletében a Közszolgálati Törvényszék kimondta, hogy az intézmény és az alkalmazottai közötti munkaviszonyt, még ha az szerződésen alapul is, az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek szabályozzák, a személyzeti szabályzattal összefüggésben, így az a közjog hatálya alá tartozik. Az a tény ugyanakkor, hogy az alkalmazottakra kiterjed a közösségi közigazgatási jog hatálya, nem zárja ki, hogy az alkalmazott szerződésének bizonyos, az említett szabályozást kiegészítő feltételei teljesítésének keretében az intézményre alkalmazandó legyen a szerződések jóhiszemű teljesítésének elve, amely a tagállamok nagy többsége jogának közös elve. A hivatkozott ügyben a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy az alperes megsértette a szerződések jóhiszemű teljesítésének elvét, és ezért az azzal okozott nem vagyoni kár megtérítésére kötelezte, hogy a felperesekben azon érzést váltotta ki, hogy szakmai előmenetelük valódi lehetőségei tekintetében megtevesztették őket.

6. Megsemmisítést kimondó ítélet végrehajtása

Az F-27/08. sz., *Simões Dos Santos kontra OHIM* ügyben 2009. május 5-én hozott ítéletében (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) a Közszolgálati Törvényszék kimondta, hogy a jogi aktust a jogalap elégtelensége miatt megsemmisítő bírósági ítélet végrehajtása nem szolgálhat rendszeresen annak igazolására, hogy az adminisztráció az eredeti jogellenesség megszüntetésére irányuló visszaható hatályú jogi aktust fogadjon el. Az ilyen visszaható hatály csak azon kivételes esetekben lehet összhangban a jogbiztonság elvével, ha a megvalósítandó cél ezt szükségessé teszi, és ha az érdekelt jogos bizalmát kellőképpen tiszteletben tartják.

Ebben az ügyben, miután megállapította, hogy a megsemmisítést kimondó ítéletek végrehajtása különös nehézségeket vet fel, amennyiben az alperes által meghozott, a jogerő és a jogi aktusok visszaható hatálya tilalmának elvével ellentétesnek ítélt határozatok alternatívájaként meghozható egyetlen végrehajtási határozat sem bizonyult nehézségektől mentesnek, a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy a járadék formájában hivatalból nyújtott kártérítés felel meg leginkább a felperes érdekeinek és a szolgálat követelményeinek, és hogy az ezenfelül lehetővé tenné a megsemmisítést kimondó ítélet hatékony érvényesülésének biztosítását is.

A tisztviselő jogai és kötelezettségei

Az F-39/08. sz., *Lebedef kontra Bizottság* ügyben 2009. július 7-én hozott ítéletében* (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) a Közszolgálati Törvényszék, miután emlékeztetett arra, hogy a személyi állomány képviselte alapvető fontosságú a közösségi intézmények megfelelő működése, következésképp pedig ez utóbbiak feladatainak teljesítése érdekében, kimondta, hogy a rendszer, amely a kirendeléseket bizonyos, személyi állományt képviselő személyekre ruházza, magában foglalja, hogy a nem kirendelt tisztviselők vagy alkalmazottak esetében a személyi állomány képviselőjében való részvétel eseti jellegű, és hogy féléves vagy negyedéves alapon számolva a munkaidő viszonylagosan kis részét teszi ki. Az adott ügyben a Közszolgálati Törvényszék előtt olyan, 50%-ban kirendelt személyzeti képviselő indított eljárást, aki egyáltalán nem töltött munkaidőt a beosztása szerinti szervezeti egységben, és aki a kinevezésre jogosult hatóság azon határozatát vitatta, amellyel ez utóbbi a személyzeti képviselő évi rendes szabadságra való jogát több nappal csökkentette. A Közszolgálati Törvényszék arra rámutatva utasította el a keresetet, hogy az érintett nem kért előzetesen engedélyt távolmaradásához, és annyit sem tett meg, hogy erről legalább előzetesen tájékoztatást adjon.

A tisztviselő előmenetele

1. Versenyvizsga

A fent hivatkozott *Bennett és társai kontra OHIM* ügyben hozott határozatában a Közszolgálati Törvényszék, miután emlékeztetett arra, hogy az ítélkezési gyakorlatból következően a szolgálat érdeke igazolhatja azt, hogy a versenyvizsgára jelentkező pályázótól az Unió meghatározott nyelveinek különös ismeretét követeljük meg, megállapította, hogy az intézmények belső működésének keretében a teljes nyelvi sokszínűség rendszerének alkalmazása szervezési nehézségeket vetne fel, és gazdaságilag hátrányos lenne. Következésképpen az Unió intézményeinek és szerveinek megfelelő működése, különösen akkor, amikor az érintett szerv korlátozott forrásokkal rendelkezik, objektíve igazolhatja a belső kommunikációban használt nyelvek korlátozott számát, és így a versenyvizsga nyelveinek korlátozását.

Az F-99/08. sz., *Di Prospero kontra Bizottság* ügyben 2009. november 17-én hozott ítéletében* a Közszolgálati Törvényszék a személyzeti szabályzat 27. cikkének első bekezdésére tekintettel, amely szerint „[a] felvétel során arra kell törekedni, hogy az intézmények részére olyan tisztviselők munkáját biztosítsák, akik megfelelnek az alkalmasság, a teljesítmény és a tisztesség legmagasabb követelményeinek, és akiket [...] a lehető legszélesebb földrajzi alapon toboroztak”, egy nyílt versenyvizsga-kiírás azon feltételével szemben előterjesztett jogellenességi kifogásról határozott, amely szerint – mivel több nyílt versenyvizsga vizsgáinak lebonyolítására egyidejűleg kerülhet sor – a pályázók csak ezen versenyvizsgák egyikére iratkozhatnak fel. A Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy ez a feltétel ellentétes a személyzeti szabályzat említett rendelkezésével, és ennek eredményeként megsemmisítette azt a határozatot, amellyel az Európai Közösségek Személyzeti Felvételi Hivatala (EPSO) elutasította a felperesnek azon két nyílt versenyvizsga egyikére való jelentkezését, amelyekre feliratkozott.

2. A kinevezési eljárás

A Közszolgálati Törvényszék három, a Bizottság athéni képviselte vezetőjének megüresedett helyére benyújtott pályázatukat elutasító határozatokat vitató felperesek által előterjesztett keresetet bíralt el. Az F-128/07. sz., *Menidiatis kontra Bizottság**, az F-143/07. sz., *Yannoussis kontra Bizottság* és az F-129/07. sz., *Kremlis kontra Bizottság* ügyekben 2009. április 2-án hozott három ítéletben a Közszolgálati Törvényszék helyt adott a személyzeti szabályzat 37. cikke

első bekezdése a) pontjának második francia bekezdése alapján lefolytatott kirendelési eljárás igénybevételével szemben előterjesztett felperesi jogalapnak, és megsemmisítette a megtámadott határozatokat. Kimondta, hogy a Bizottság képviselteinek vezetői által ellátott feladatok „politikailag érzékeny jellege” mint ilyen nem elegendő egy tisztviselőnek a Bizottság egyik tagja mellé történt kirendelésének igazolására. A személyzeti szabályzat 37. cikke első bekezdése a) pontja második francia bekezdésének ilyen értelmezése lehetővé tenné minden olyan, rendes körülmények között az intézmény felső vezetése körébe tartozó tisztviselőnek az említett biztosok mellé történő kirendelését, aki „politikailag érzékeny” feladatot lát el, ezzel pedig magának a személyzeti szabályzat 35. cikkében kialakított európai közszolgálatnak a szerkezetét veszélyeztetné, megkérdőjelezve többek között a hierarchikus viszonyok átláthatóságát.

Az F-39/07. sz., *Campos Valls kontra Tanács* ügyben 2009. május 6-án hozott ítéletében* a Közszolgálati Törvényszék kimondta, hogy a kinevezési eljárás felülvizsgálata keretében az álláshirdetés által megkövetelt végzettségeket nem lehet az említett álláshirdetésben szereplő feladatok leírásától függetlenül értelmezni.

A tisztviselők javadalmazása és szociális juttatásai

Az F-115/07. sz., *Balieu-Steinmetz és Noworyta kontra Parlament* ügyben 2009. április 28-án hozott ítéletében a Közszolgálati Törvényszék a Parlament azon határozatáról döntött, amelyben ez utóbbi megtagadta a telefonközpontosként dolgozó felperesek részére a túlmunkáért járó átalánydíjazás kifizetését. A felperesek az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított jogalapot hoztak fel, azt állítva, hogy a 2004. május 1-je előtt szolgálatba lépett kollégáik továbbra is részesültek ezen díjazásban. A Parlament védekezéséül egyrészt azon ítélkezési gyakorlatra hivatkozott, amely szerint saját érdekében senki sem hivatkozhat valamely harmadik személy javára elkövetett jogellenes magatartásra, másrészt arra a tényre, hogy a felperesek kollégái részére az átalánydíjazás folyósítása jogellenes. A Közszolgálati Törvényszék – miután rámutatott arra, hogy még ha igaz is, hogy senki sem hivatkozhat valamely harmadik személy javára elkövetett jogellenes magatartásra – megállapította, hogy az adott ügyben a Parlament nem tudta megfelelően bizonyítani, hogy a túlmunkáért járó átalánydíjazásnak a felperesek kollégái részére történő folyósítása minden jogi alapot nélkülöz. A Közszolgálati Törvényszék következtetésképpen megsemmisítette a megtámadott határozatokat. A Parlament telefonközpontosaira vonatkozó előírások képezték tárgyát az F-66/08. sz., *De Smedt és társai kontra Parlament* ügyben 2009. május 18-án hozott ítéletnek is, amely lényegében a személyzeti szabályzat 56a. cikkében szereplő „váltott műszak” fogalmával volt kapcsolatos.

A fegyelmi eljárás rendje

A fent hivatkozott *Wenig kontra Bizottság* ügyben* a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy a halasztási intézkedés megalapozottsága tekintetében a bíróság csak nagyon korlátozott felülvizsgálati jogkörrel rendelkezik, figyelemmel ezen intézkedés ideiglenes jellegére. A bíróságnak így arra kell korlátoznia felülvizsgálatát, hogy a súlyos hibára vonatkozó állítások megfelelő valószínűséggel bírnak-e, és hogy azok nem nélkülöznek-e nyilvánvalóan minden alapot. A Közszolgálati Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az adott ügyben éppen erről volt szó.

Az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek

1. Szerződéses alkalmazottak felvétele

Az F-20/08., F-34/08. és F-75/08. sz., *Aparicio és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2009. szeptember 29-én hozott ítéletében* a Közszolgálati Törvényszék, amely előtt a szerződéses

alkalmazottak felvétele során alkalmazott verbális és numerikus gondolkodási készséget mérő teszt jogellenességére alapított jogalapot hoztak fel, megállapította, hogy a Bizottság és az EPSO az adott ügyben hatásköre gyakorlása során nem lépett túl széles mérlegelési jogköre határain akkor, amikor előírta a verbális és a numerikus gondolkodási készséget mérő teszt alkalmazását, kizáró jelleget kölcsönözve így annak, és azt a már szolgálatban lévő alkalmazottakra is előírva.

2. *A nem határozatlan időtartamú alkalmazottaknak a Bizottság szervezeti egységeinél való igénybevétele maximális időtartamáról szóló, 2004. április 28-i bizottsági határozat*

Az F-98/07. sz., *Petrilli kontra Bizottság* ügyben 2009. január 29-én hozott ítéletében (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) a Közszolgálati Törvényszék kimondta, hogy az intézmények az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 88. cikke első bekezdése rendelkezésének megsértése nélkül általános jelleggel és személytelenül nem csökkenthetik – különösen általános végrehajtási rendelkezések vagy általános hatályú belső határozat útján – az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 3. cikkének értelmében vett szerződéses alkalmazottak foglalkoztatásának leghosszabb lehetséges időtartamát, amelyet maga a jogalkotó határozott meg. Az intézmények nem rendelkeznek hatáskörrel arra, hogy végrehajtási rendelkezések révén eltérjenek a személyzeti szabályzat vagy az említett alkalmazási feltételek kifejezett szabályától, kivéve az erre vonatkozó kifejezett felhatalmazás esetét. Az adott ügyben a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság azon határozata, amellyel hat évre korlátozta az alkalmazottak foglalkoztatásának teljes időtartamát, jogellenesen szűkítette le az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 88. cikke első bekezdésének alkalmazási körét, amely lehetővé teszi a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság számára, hogy legfeljebb három évre kiegészítő szerződéses alkalmazotti szerződéseket kössön, vagy azokat ezen időtartamig meghosszabbítsa. E tekintetben a Közszolgálati Törvényszék véleményét azon megállapításra alapította, hogy a kiegészítő szerződéses alkalmazottat korábban más jogcímen is foglalkoztathatták, amely időtartam így – a vitatott határozat hatására – három évnél kevesebbre csökkentette volna azt az időtartamot, amely alatt foglalkoztatása rendes körülmények között megengedett.

3. *Kiegészítő szerződéses alkalmazottak*

A fent hivatkozott *Adjemian és társai kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Közszolgálati Törvényszék kimondta, hogy minden egyes kiegészítő szerződéses alkalmazotti munkaviszonynak átmeneti jellegű vagy időszakos szükségletet kell kielégítenie. A jelentős személyi állománnyal rendelkező adminisztráció esetében elkerülhetetlen, hogy ilyen jellegű szükségletek ismétlődő jelleggel megjelenjenek, különösen a tisztviselők akadályoztatása, a munkatehernek a körülmények miatti megnövekedése miatt, vagy azon igénynek köszönhetően, hogy minden egyes igazgatóság olyan személyeket kíván eseti jelleggel alkalmazni, akik speciális képzettség vagy szakismeretek birtokában vannak. E körülmények olyan objektív okoknak minősülnek, amelyek egyaránt igazolják a kiegészítő szerződéses alkalmazotti szerződések határozott tartamát és e szerződéseknek az ezen igények fennmaradásától függő meghosszabbítását.

4. *A parlamenti ülésszakok kiegészítő alkalmazottai*

A fent hivatkozott *Aayhan és társai kontra Parlament* ügyben a Közszolgálati Törvényszék az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 78. cikkét az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonnyal kötött keretmegállapodásról szóló, 1999/70 tanácsi irányelv mellékletében szereplő, a határozott ideig tartó munkaviszonnyal 1999. március 18-án kötött keretmegállapodás fényében értelmezve kimondta, hogy a Parlamentnek kizárólagosan

az ülésszakai időtartamára szólóan időszakosan jelentkező és jelentős munkaerő-szükségletei olyan, az említett keretmegállapodás 5. szakasza 1. pontjának a) alpontja értelmében vett „objektív okoknak” minősülnek, amelyek igazolják az egyes parlamenti ülésszakok alkalmával meghosszabbított, egymást követő, határozott idejű munkaszerződések alkalmazását, miként azt 2007. január 1-jéig az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 78. cikke lehetővé tette. Ugyanis, bár az ilyen szükségletek előre láthatók voltak, a feladatok bővülése ettől még nem volt tartós és állandó jellegű.

III. Költségek és az eljárással összefüggő ügyviteli költségek

1. A költségek megállapítása

Az F-14/08 DEP. sz., *X kontra Parlament* ügyben 2009. november 10-én hozott végzésében a Közzszolgálati Törvényszék helyt adott a felperes azon kérelmének, amellyel az alperesnek arra történő kötelezését kérte, hogy fizesse meg a megtérítendő költségek összege után járó késedelmi kamatot a költségeket megállapító végzés meghozatalától, az alkalmazandó kamatlábat az Európai Központi Bank által megállapított, a főbb refinanszírozási műveletekre az érintett időszak tekintetében alkalmazandó kamatláb két százalékponttal növelt összege alapján számítva, amennyiben az nem magasabb, mint a felperes által követelt kamat.

2. Az eljárással összefüggő ügyviteli költségek

Az F-3/08. sz., *Marcuccio kontra Bizottság* ügyben 2009. október 7-én hozott végzésében alkalmazta először a Közzszolgálati Törvényszék az eljárási szabályzata 94. cikkét, amely szerint a Közzszolgálati Törvényszék kötelezheti a Törvényszéknek elkerülhető költségeket okozó felet – különösen, ha a kereset nyilvánvalóan visszaélsszerű – azok teljes egészében vagy részben történő megtérítésére, e megtérítés összege azonban nem haladhatja meg a 2000 eurót.

Meg kell említeni, hogy az F-86/08. sz., *Voslamber kontra Bizottság* ügyben (amelyben 2009. november 30-án született ítélet) a Közzszolgálati Törvényszék elé az alperes intézmény terjesztett a felperesnek az eljárással összefüggő ügyviteli költségek egy részének az eljárási szabályzat 94. cikke alapján történő megfizetésére való kötelezésére irányuló kérelmet. E kérelmet a Közzszolgálati Törvényszék elfogadhatatlannak nyilvánította, kimondva azt, hogy az említett rendelkezésben meghatározott lehetőség alkalmazása a bíróság saját hatáskörébe tartozik.

IV. Az ideiglenes intézkedés iránti eljárások

Az ideiglenes intézkedés iránti kérelmek tárgyában a Közzszolgálati Törvényszék elnöke által a 2009. év folyamán hozott egyetlen végzés (az F-92/09. R. sz., *U kontra Parlament* ügyben 2009. december 18-án hozott végzés) említést érdemel, mivel az ideiglenes intézkedésről határozó bíró először rendelte el valamely intézmény határozata végrehajtásának felfüggesztését. Az adott ügyben a felperes, akit a személyzeti szabályzat 51. cikke alapján, a tisztviselő szakmai alkalmatlansága címén bocsátottak el, az elbocsátásáról rendelkező határozat végrehajtásának felfüggesztését kérte. A sürgősségre vonatkozó feltétel tekintetében a Közzszolgálati Törvényszék elnöke megállapította, hogy nem állt a felperes rendelkezésére olyan összeg, amely lehetővé tette volna számára, hogy teljesíteni tudja mindazon nélkülözhetetlen kiadások összességét, amelyek biztosították volna elemi szükségleteinek kielégítését az ügy érdemi elbírálásáig. A felperes lakóhelye szerinti ország hatóságai megtagadták a munkanélküli-járadék folyósítását részére, és mindezek mellett kevés valószínűsége volt annak, hogy a felperes képes lesz rövid időn belül új állást találni, figyelemmel

az általa mutatott személyiségzavarokra. A *fumus boni iuris* feltételét illetően a Közzszolgálati Törvénysszék elnöke megállapította, hogy első látásra úgy tűnt, hogy az alperes intézmény nem tett meg minden, a felperessel szemben őt terhelő gondoskodási kötelezettségéből egyébként következő intézkedést annak érdekében, hogy eloszlassa azokat a kétségeket, amelyek az érintett személy szakmai nehézségei és a szellemi állapota közötti esetleges összefüggés kapcsán felmerültek. Végül, ami a fennálló érdekek mérlegelését illeti, a Közzszolgálati Törvénysszék elnöke megállapította, hogy még ha feltételezhető is, hogy a felperes visszahelyezése természeténél fogva árthat a Parlament szervezeti egységei szervezésének, ezen intézmény feladata annak megvizsgálása, hogy van-e lehetőség a személyzeti szabályzat 59. cikkének (5) bekezdése alapján a hivatalból történő szabadságolásra vonatkozó eljárás lefolytatásának.

B – A Közszolgálati Törvényszék összetétele

(A 2009. október 7-i protokolláris sorrend)

Balról jobbra:

S. Van Raepenbusch és H. Kreppel, bírák; H. Tagaras, tanácselnök; P. Mahoney, elnök; S. Gervasoni, tanácselnök; I. Boruta és M. I. Rofes i Pujol, bírák; W. Hakenberg, hivatalvezető

1. A Közszolgálati Törvényszék tagjai

(hivatalba lépésük sorrendjében)

Paul J. Mahoney

Született 1946-ban; jogi tanulmányok (Master of Arts, Oxfordi Egyetem, 1967; Master of Laws, University College London, 1969); a University College Londonon tart előadásokat (1967–1973); barrister (London, 1972–1974); az Emberi Jogok Európai Bíróságán tanácsos, majd főtanácsos (1974–1990); jogász vendégprofesszor a Saskatchewan Egyetemen, Saskatoon, Kanada (1988); az Európa Tanács személyzeti vezetője (1990–1993); osztályvezető (1993–1995), hivatalvezető-helyettes (1995–2001), majd hivatalvezető az Emberi Jogok Európai Bíróságán (2001–2005. szeptember); 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék elnöke.

Horstpeter Kreppel

Született 1945-ben; egyetemi tanulmányait Berlinben, Münchenben és Frankfurt am Mainban végzi (1966–1972); első államvizsga (1972); bírósági fogalmazó Frankfurt am Mainban (1972–1973 és 1974–1975); bruges-i Collège d'Europe (1973–1974); szakvizsga (Frankfurt am Main, 1976); a Szövetségi Munkaügyi Hivatal alkalmazottja és ügyvéd (1976); munkaügyi bíróságon bíró (Hessen tartomány, 1977–1993); a Frankfurt am Main-i Fachhochschule für Sozialarbeiten és a wiesbadeni Verwaltungsfachhochschulén tart előadásokat (1979–1990); nemzeti szakértő az Európai Közösségek Bizottsága Jogi Szolgálatánál (1993–1996 és 2001–2005); a Németországi Szövetségi Köztársaság nagykövetségén szociális ügyi attasé Madridban (1996–2001); bíró a Frankfurt am Main-i munkaügyi bíróságon (2005. február–szeptember); 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírója.

Irena Boruta

Született 1950-ben; jogi diploma a Wrocław-i Egyetemen (1972); jogi doktor (Łódź, 1982); ügyvéd a Lengyel Köztársaság Ügyvédi Kamarájában (1977 óta); vendégkutató (Paris X Egyetem, 1987–1988; Nantes-i Egyetem, 1993–1994); a „Solidarność” szakértője (1995–2000); munkajogi és európai szociális jogi professzor a Łódź-i Egyetemen (1997–1998 és 2001–2005), akkreditált professzor a Varsói Kereskedelmi Főiskolán (2002), munkajogi és társadalombiztosítási jogi professzor a Kardinał Stefan Wyszyński Egyetemen, Varsóban (2002–2005); a munkaügyi és szociális miniszter helyettese (1998–2001); a Lengyel Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásának tárgyalásaival megbízott tárgyalóbizottság tagja (1998–2001); a lengyel kormány képviselője a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetben (1998–2001); számos munkajogi és európai szociális jogi kiadvány szerzője; 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírja.

Heikki Kanninen

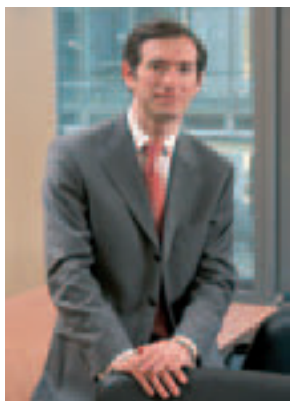
Született 1952-ben; diploma a Helsinki Kereskedelmi Főiskolán és a Helsinki Egyetem jogi karán; jogi referens Finnország Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságán; a közigazgatásbeli jogvédelem reformjával foglalkozó bizottság főtárgyalója; főtárgyaló a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságán; a közigazgatási peres ügyek reformjával foglalkozó bizottság főtárgyalója, tanácsadó az Igazságügyi Minisztérium jogalkotási igazgatóságán; hivatalvezető-helyettes az EFTA-Bíróságán; jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán; bíró a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságán (1998–2005); a menekültek fellebbezési bizottságának tagja; a finn igazságszolgáltatási intézmények fejlesztésével foglalkozó bizottság alelnöke; 2005. október 6-tól 2009. október 6-ig a Közszolgálati Törvényszék bírja.

Haris Tagaras

Született 1955-ben; jogot végez (Thessaloníki Egyetem, 1977); európai jogi tanulmányok (Brüsszeli Szabadegyetem Európai Tanulmányok Intézete, 1980); jogi doktor (Thessaloníki Egyetem, 1984); jogász-nyelvész az Európai Közösségek Tanácsánál (1980–1982); kutató a thessaloníki Nemzetközi és Európai Gazdasági Jogi Központban (1982–1984); tanácsos az Európai Közösségek Bíróságán és az Európai Közösségek Bizottságánál (1986–1990); a közösségi jog, a nemzetközi magánjog és az emberi jogok professzora az Athéni Panteion Egyetemen (1990 óta); az európai ügyek külső munkatársa az Igazságügyi Minisztériumnál és a Luganói Egyezmény Állandó Bizottságának tagja (1991–2004); a Nemzeti Versenybizottság tagja (1999–2005); a Nemzeti Távközlési és Postai Bizottság tagja (2000–2002); a Thessaloníki Ügyvédi Kamara tagja, a Semmítőszéken eljáró ügyvéd; az Európai Ügyvédek Uniójának (UAE) alapító tagja; a Nemzetközi Összehasonlító Jogi Akadémia társult tagja; 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírja.

Sean Van Raepenbusch

Született 1956-ban; jogot végez (Brüsszeli Szabadegyetem, 1979); nemzetközi jogot végez (Brüsszel, 1980); jogi doktor (1989); a Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles jogi szolgálatának vezetője (1979–1984); tisztviselő az Európai Közösségek Bizottságánál (Szociális Főigazgatóság, 1984–1988); az Európai Közösségek Bizottsága Jogi Szolgálatának tagja (1988–1994); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1994–2005); előadásokat tart a Charleroi-i Egyetemen (nemzetközi és európai szociális jog, 1989–1991), a Mons-Hainaut-i Egyetemen (európai jog, 1991–1997), a Liège-i Egyetemen (európai közszoigálati jog, 1989–1991; az Európai Unió intézményeinek joga, 1995–2005; európai szociális jog, 2004–2005); számos európai szociális jogi és az Európai Unió alkotmányjogával foglalkozó kiadvány szerzője; 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírāja.

Stéphane Gervasoni

Született 1967-ben; a Grenoble-i Politikai Tanulmányok Intézetén (1988) és az École nationale d'administrationon (1993) szerez diplomát; az Államtanács tagja (peres ügyek osztálya, 1993–1997, szociális osztály, 1996–1997; ülnök (1996–2008); 2008 óta államtanácsos; előadó a Párizsi Politikai Tanulmányok Intézetében (1993–1995); a kormány megbízottja a nyugdíjak különleges semmisségi bizottságánál (1994–1996); jogi tanácsadó a Közszolgálati Minisztériumban és Párizs Város Önkormányzatánál (1995–1997); főtitkár az Yonne megyei prefektúráján, az Auxerre-i Kerület alprefektusa (1997–1999); főtitkár a Savoie megyei prefektúráján, a Chambéryi Kerület alprefektusa (1999–2001); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (2001. szeptember – 2005. szeptember); a NATO fellebbviteli bizottságának címzetes tagja (2001–2005); 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírāja.

Maria Isabel Rofes i Pujol

Született 1956-ban; jogi tanulmányok (licenciatura en derecho, Universidad de Barcelona, 1981); nemzetközi kereskedelemre való szakosodás (Mexikó, 1983); európai integrációs (Barcelonai Kereskedelmi Kamara, 1985) és közösségi jogi tanulmányok (Escola d'Administració Pública de Catalunya, 1986); a Generalitat de Catalunya tisztviselője (az Ipari és Energiaügyi Minisztérium Jogi Szolgálatának tagja, 1984. áprilistól 1986. augusztusig); a Barcelonai Ügyvédi Kamara tagja (1985–1987); az Európai Közösségek Bírósága Kutatási és Dokumentációs Osztályának tanácsosa, később főtanácsosa (1986–1994); jogi referens a Bíróságon (Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok kabinetjében 1995. januártól 2004. áprilisig; Lohmus bíró kabinetjében 2004. májustól 2009. augusztusig); előadásokat tart a közösségi perekről az Universitat Autònoma de Barcelona jogi karán (1993–2000); számos európai szociális jogi publikáció és előadás; a Közöségi Növényfajta-hivatal fellebbviteli tanácsának tagja (2006–2009); 2009. október 7-től a Közszoalati Törvényszék bírāja.

Waltraud Hakenberg

Született 1955-ben; jogi tanulmányok Regensburgban és Genfben (1974–1979); első államvizsga (1979); közösségi jogi posztgraduális tanulmányok a bruges-i Collège d'Europe-ban (1979–1980); bírósági fogalmazó Regensburgban (1980–1983); jogi doktor (1982); szakvizsga (1983); ügyvéd Münchenben és Párizsban (1983–1989); az Európai Közösségek Bíróságának tisztviselője (1990–2005); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (P. Jann bíró kabinetje, 1995–2005); több egyetemen tart előadásokat Németországban, Ausztriában, Svájcban és Oroszországban; a Saar-vidéki Egyetem tiszteletbeli professzora (1999 óta); több jogi bizottság, egyesület és tanács tagja; számos közösségi jogi és perjogi kiadvány szerzője; 2005. november 30-tól az Európai Közszoalati Törvényszék hivatalvezetője.

2. A Közzszolgálati Törvénysszék összetételének változása 2009-ben

2009. október 6-i ünnepélyes ülés

A 2009. június 9-i határozattal Heikki Kanninen lemondására tekintettel az Európai Unió Közzszolgálati Törvénysszékének bírójává nevezték ki Maria Isabel Rofes i Pujolt a 2009. szeptember 1-jétől 2015. augusztus 31-ig tartó időszakra.

3. Protokolláris sorrendek

2009. január 1-jétől október 6-ig

P. MAHONEY,
a Közzolgálati Törvényszék elnöke
H. KANNINEN, tanácselnök
S. GERVASONI, tanácselnök
H. KREPPEL, bíró
I. BORUTA, bíró
H. TAGARAS, bíró
S. VAN RAEPENBUSCH, bíró

W. HAKENBERG, hivatalvezető

2009. október 7-től december 31-ig

P. MAHONEY,
a Közzolgálati Törvényszék elnöke
H. TAGARAS, tanácselnök
S. GERVASONI, tanácselnök
H. KREPPEL, bíró
I. BORUTA, bíró
S. VAN RAEPENBUSCH, bíró
M. I. ROFES i PUJOL, bíró

W. HAKENBERG, hivatalvezető

4. A Közzszolgálati Törvényssék korábbi tagja

Heikki Kanninen (2005–2009)

C – A Közzolgálati Törvényszék igazságügyi statisztikái

A Közzolgálati Törvényszék tevékenysége általában

1. Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2005–2009)

Érkezett ügyek

2. Az ügyeknek a főbb alperes intézmények szerinti százalékos megoszlása (2005–2009)
3. Az eljárás nyelve (2005–2009)

Befejezett ügyek

4. Ítéletek és végzések – Ítélező testület (2009)
5. A határozat tartalma (2009)
6. Elrendelt ideiglenes intézkedések – A határozat tartalma (2006–2009)
7. Az eljárások időtartama hónapokban (2009)

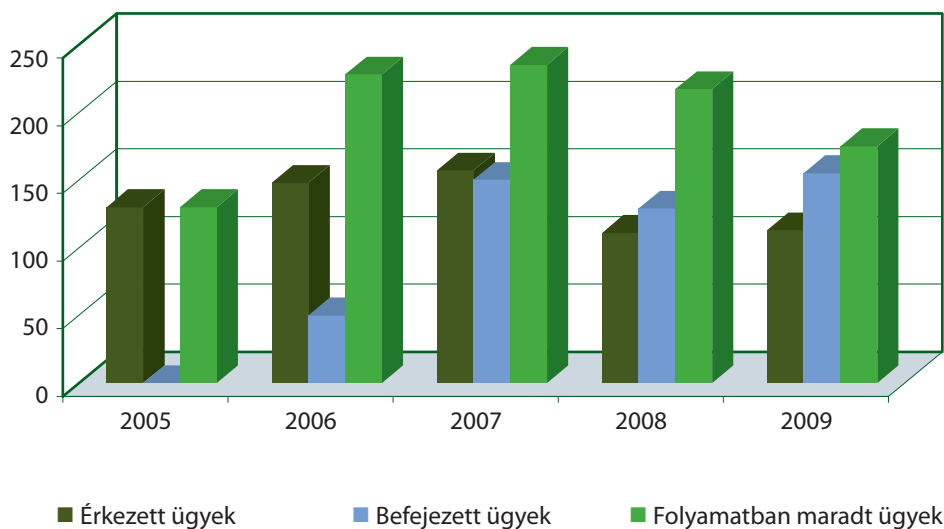
December 31-én folyamatban maradt ügyek

8. Ítélező testület (2006–2009)
9. A felperesek száma (2009)

Egyéb

10. A Közzolgálati Törvényszéknek az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (2006–2009)
11. Az Európai Unió Törvényszéke előtti fellebbezések eredménye (2006–2009)

1. A Közzolgálati Törvényszék tevékenysége általában – Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2005–2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Érkezett ügyek	130	148	157	111	113
Befejezett ügyek	–	50	150	129	155 ¹
Folyamatban maradt ügyek	130	228	235	217	175 ²

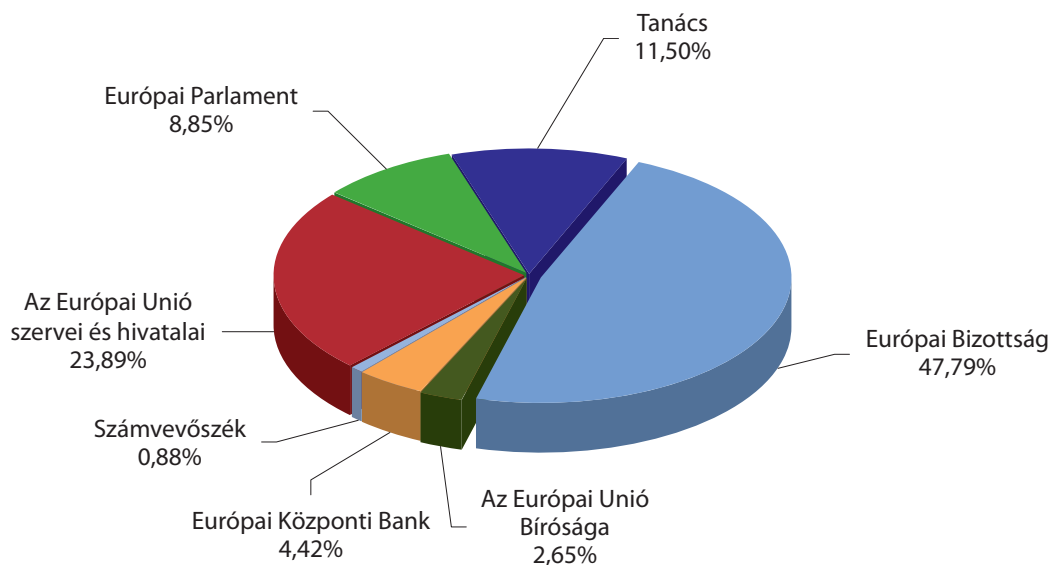
A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

¹ Amelyből 32 ügyet a C-443/07. P. sz., *Centeno Mediavilla és társai kontra Bizottság* ügyben 2008. december 22-én hozott ítélet nyomán fejezett be (18 ügyben ugyanakkor még most is folyamatban van az eljárás).

² Amelyből 27 ügyben felfüggesztették az eljárást.

2. *Érkezett ügyek – Az ügyeknek a főbb alperes intézmények szerinti százalékos megoszlása (2005–2009)*

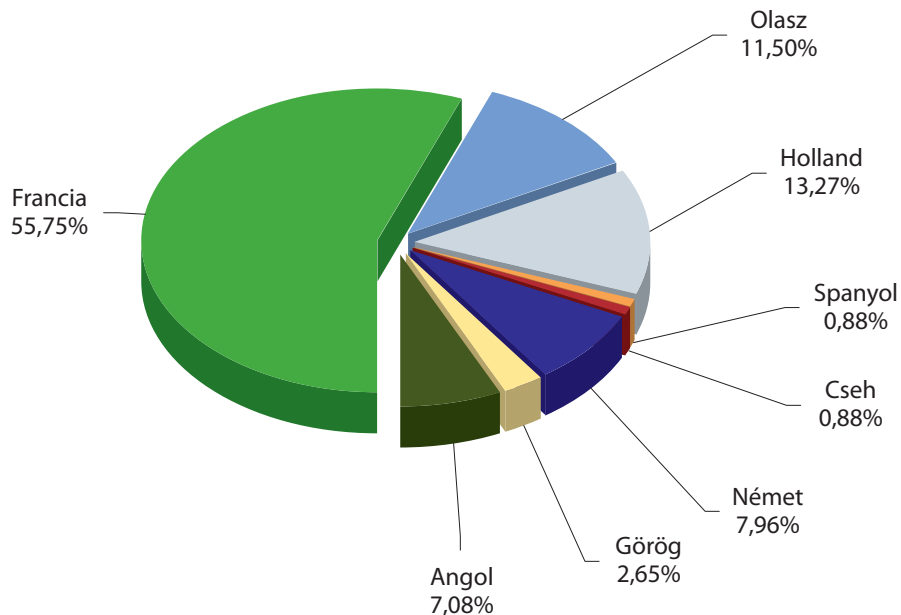
Az érkezett ügyek százalékos megoszlása (2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Európai Parlament	7,69%	7,14%	13,38%	14,41%	8,85%
Tanács	6,92%	6,07%	3,82%	4,50%	11,50%
Európai Bizottság	77,69%	75,00%	50,96%	54,95%	47,79%
Az Európai Unió Bírósága	2,31%	3,57%	3,82%	–	2,65%
Európai Központi Bank	2,31%	1,07%	1,27%	2,70%	4,42%
Számvevőszék	0,77%	1,79%	1,91%	5,41%	0,88%
Az Európai Unió szervei és hivatalai	2,31%	5,36%	24,84%	18,02%	23,89%
Összesen	100%	100%	100%	100%	100%

3. Értkezett ügyek – Az eljárás nyelve (2005–2009)

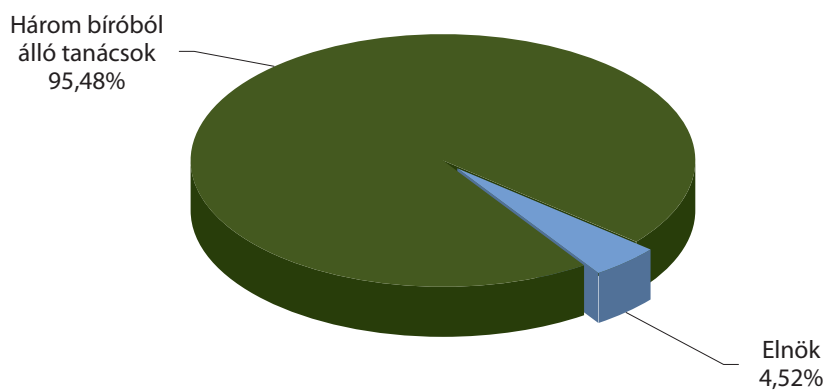
Megoszlás 2009-ben

Az eljárás nyelve	2005	2006	2007	2008	2009
Bolgár	–	–	2	–	–
Spanyol	1	1	2	1	1
Cseh	–	–	–	–	1
Dán	1	–	–	–	–
Német	3	2	17	10	9
Görög	2	3	2	3	3
Angol	5	8	8	5	8
Francia	113	113	102	73	63
Olasz	4	10	17	6	13
Litván	–	–	2	2	–
Magyar	–	2	1	1	–
Holland	1	7	3	8	15
Lengyel	–	–	–	1	–
Portugál	–	–	–	1	–
Román	–	–	1	–	–
Szlovén	–	1	–	–	–
Finn	–	1	–	–	–
Összesen	130	148	157	111	113

Az eljárás nyelve arra a nyelvre utal, amelyen a keresetet benyújtották, nem pedig a felperes anyanyelvére vagy nemzetiségére.

4. *Befejezett ügyek – Ítéletek és végzések – Ítélező testület (2009)*

	Ítéletek	Eljárást befejező végzések ¹	Egyéb befejezett ügyek	Összesen
Teljes ülés	–	–	–	–
Elnök	–	7	–	7
Három bíróból álló tanácsok	73	75	–	148
Egyesbíró	–	–	–	–
Összesen	73	82	–	155

¹ Amelyből 2 ügyet egyezséggel fejeztek be.

5. Befejezett ügyek – A határozat tartalma (2009)

	Ítéletek			Végzések				Összesen
	Teljes egészében elfogadhatónak nyilvánított keresetek	Részben elfogadhatónak nyilvánított keresetek	Teljes egészében elutasított keresetek, okafogyottság	[Nyilvánvalóan] elfogadhatatlan vagy megalapozatlan keresetek/ Kérelmek	Az ítélező testület fellelése nyomán létrejött egyezségek	Törlés egyéb okból, okafogyottá válás vagy áttétel	Egészben vagy részben elfogadhatónak nyilvánított kérelmek (különleges eljárások)	
Beosztás/Újrabeosztás	–	–	–	–	–	–	–	–
Versenyvizsga	1	1	6	1	–	2	–	11
Munkafeltételek/Szabadság	–	–	1	1	–	–	–	2
Értékelés/Előléptetés	7	2	11	2	1	1	–	24
Nyugdíjak és rokkantsági ellátások	–	–	4	3	–	1	–	8
Fegyelmi eljárások	1	1	–	–	–	–	–	2
Felvétel/Kinevezés/Besorolási fokozatba sorolás	4	1	12	3	–	34	–	54
Díjazás és támogatások	2	2	3	1	1	4	–	13
Alkalmazotti szerződés felmondása	1	1	3	–	–	–	–	5
Szociális biztonság/ Foglalkozási megbetegedés/ Balesetek	–	1	2	6	–	1	–	10
Egyéb	–	1	5	14	–	1	5	26
Összesen	16	10	47	31	2	44	5	155

6. Elrendelt ideiglenes intézkedések – A határozat tartalma (2006–2009)

Elrendelt ideiglenes intézkedések száma		A határozat tartalma	
		Teljes vagy részleges elfogadás	Elutasítás
2006	2	–	2
2007	4	–	4
2008	4	–	4
2009	1	1	–
Összesen	11	1	10

7. Befejezett ügyek – Az eljárások időtartama hónapokban (2009)

		A teljes eljárás időtartama	Az eljárás időtartama, az esetleges felfüggesztés tartamát nem beleértve
Ítéletek		Átlagos időtartam	Átlagos időtartam
A Közzszolgálati Törvényszékhez érkezett ügyek	70	17,7	17,5
Eredetileg a Törvényszékhez érkezett ügyek ¹	3	51,3	44,8
Összesen	73	19,1	18,6

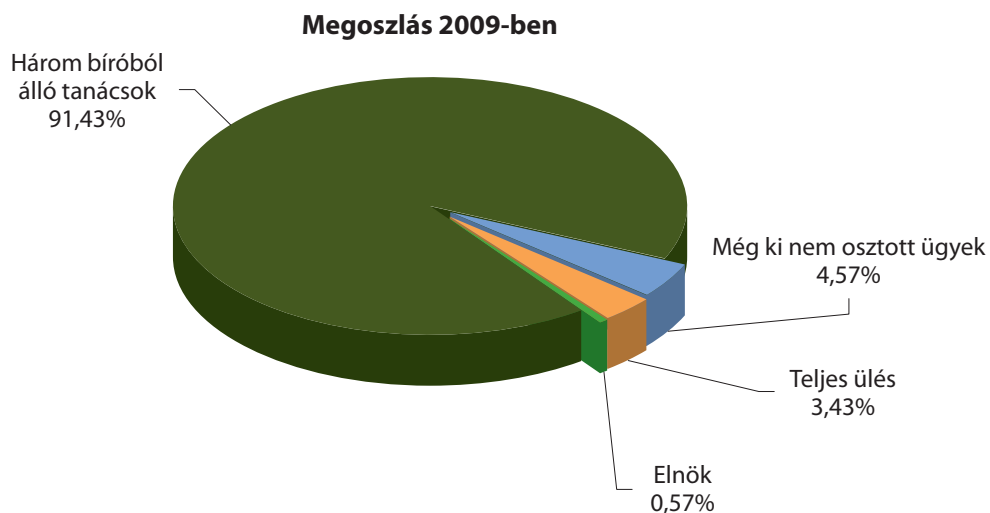
		A teljes eljárás időtartama	Az eljárás időtartama, az esetleges felfüggesztés tartamát nem beleértve
Végzések		Átlagos időtartam	Átlagos időtartam
A Közzszolgálati Törvényszékhez érkezett ügyek	61	14,1	10,2
Eredetileg a Törvényszékhez érkezett ügyek ¹	21	48,2	16,9
Összesen	82	22,9	11,9

ÖSSZESEN	155	21,2	15,1
----------	-----	------	------

Az időtartamot hónapokban és hónaptizedekben fejezik ki.

¹ A Törvényszék 118 ügyet tett át a Közzszolgálati Törvényszékhez ez utóbbi tevékenységének megkezdésekor.

8. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Ítélező testület (2006–2009)

	2006	2007	2008	2009
Teljes ülés	6	3	5	6
Elnök	4	2	2	1
Három bíróból álló tanácsok	207	205	199	160
Egyesbíró	–	–	–	–
Még ki nem osztott ügyek	11	25	11	8
Összesen	228	235	217	175

9. December 31-én folyamatban maradt ügyek – A felperesek száma (2009)

Az a tíz folyamatban maradt ügy, amelyekben ügyenként a legnagyobb számú felperes vesz részt

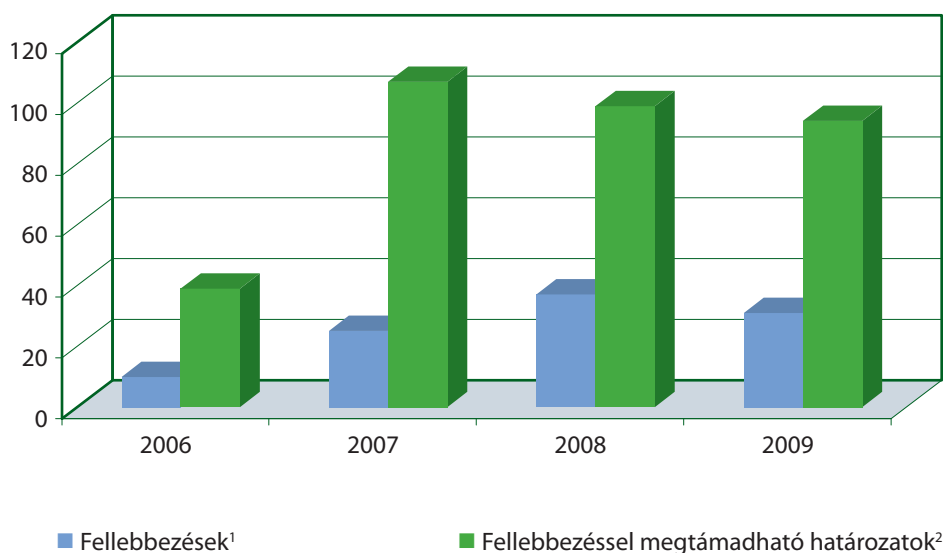
A felperesek száma ügyenként	Területek
114	Személyzeti szabályzat – Az ideiglenes alkalmazottakétól eltérő jogállás alkalmazása – A bekövetkezett vagyoni kár megtérítése
59	Személyzeti szabályzat – Előléptetés – 2005. évi előléptetési időszak – Az új személyzeti szabályzatban meghatározott további besorolási fokozatok
20	Személyzeti szabályzat – Átsorolás – Az új személyzeti szabályzat hatálybalépését megelőzően a besorolási osztályváltásra vonatkozó versenyvizsga tartaléklistájára felvett pályázók – Hátrányosabb rendelkezés alkalmazása a besorolási fokozatba besoroló határozatban – A személyzeti szabályzat XIII. mellékletének átmeneti rendelkezései – Előléptetési pontok elvesztése
14	Személyzeti szabályzat – Szerződéses alkalmazott – Az alkalmazottnak valamely versenyvizsga tartaléklistájára való fel nem vétele miatt a szerződést megszüntető rendelkezés – Az alkalmazott szerződésének felmondása
13	Személyzeti szabályzat – Szerződéses alkalmazott – Ideiglenes alkalmazott – Alkalmazási feltételek – A szerződés tartama
13	Személyzeti szabályzat – Besorolási fokozatban történt átsorolás az új személyzeti szabályzat hatálybalépése nyomán – A személyzeti szabályzat XIII. mellékletének átmeneti rendelkezései
10	Személyzeti szabályzat – Szerződéses alkalmazott – Ideiglenes alkalmazott – Alkalmazási feltételek – A szerződés tartama
10	Személyzeti szabályzat – Kinevezés – Az új személyzeti szabályzat hatálybalépését megelőzően a tartaléklistára felvett jogász-nyelvészek – Hátrányos megkülönböztetés a többi intézmény által felvett jogász-nyelvészekhez képest
6	Személyzeti szabályzat – Előléptetés – 2005. évi előléptetési időszak – A személyzeti szabályzat XIII. melléklete 2. cikkének jogellenessége – Az új személyzeti szabályzatban meghatározott további besorolási fokozatok
6	Személyzeti szabályzat – Átsorolás – Az új személyzeti szabályzat hatálybalépését megelőzően a belső versenyvizsga tartaléklistájára felvett pályázók – Besorolási fokozatba való besorolás hátrányosabb rendelkezés alkalmazásával – A személyzeti szabályzat XIII. mellékletének átmeneti rendelkezései – Előléptetési pontok elvesztése

A „Személyzeti szabályzat” kifejezés alatt az Európai Unió tisztviselőinek személyzeti szabályzatát és az Európai Unió egyéb alkalmazottainak alkalmazási feltételeit kell érteni.

A felperesek teljes száma az összes folyamatban maradt ügy viszonylatában

	Felperesek összesen	Folyamatban maradt ügyek összesen
2006	1 652	228
2007	1 267	235
2008	1 161	217
2009	461	175

10. Egyéb – A Közzszolgálati Törvényszéknek az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (2006–2009)

	Fellebbezések ¹	Fellebbezéssel megtámadható határozatok ²	Fellebbezések százalékos megoszlása ³	A fellebbezések százalékos megoszlása az egyezség útján történő rendezéseket is figyelembe véve ⁴
2006	10	39	25,64%	22,22%
2007	25	107	23,36%	21,93%
2008	37	99	37,37%	34,91%
2009	31	94	32,98%	32,29%

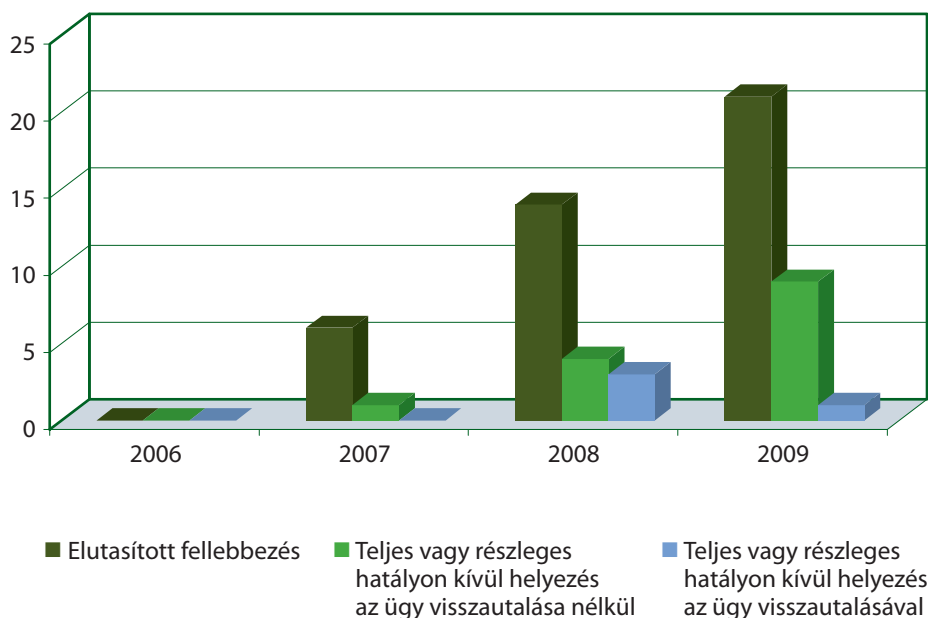
¹ Azokat a határozatokat, amelyeket több fél is megfellebbezett, csak egyszer vették figyelembe. 2007-ben két olyan határozat volt, amelyek ellen két-két fellebbezést nyújtottak be.

² A tárgyévi során kihirdetett vagy meghozott, a keresetet elfogadhatatlannak, nyilvánvalóan elfogadhatatlannak vagy nyilvánvalóan megalapozatlannak nyilvánító ítéletek és végzések, valamint ideiglenes intézkedés tárgyában hozott, okafogyottságot megállapító és beavatkozás engedélyezése iránti kérelmet elutasító végzések.

³ E százalékos megoszlás az adott év vonatkozásában eltérhet a tárgyévi hozott, fellebbezéssel megtámadható határozatok számától, mivel a fellebbezési határidő egyik naptári évből átnyúlhat a másik naptári évbe.

⁴ A Közzszolgálati Törvényszék – a jogalkotó felhívásának eleget téve – arra törekszik, hogy megkönnyítse a jogviták egyezség útján történő rendezését. Minden évben meghatározott számú ügyet ezen jogintézmény révén fejez be. Ezen ügyek eredményeként nem hoz olyan „fellebbezéssel megtámadható” határozatot, amelyet az Éves jelentésben a Bíróság és a Törvényszék vonatkozásában hagyományosan figyelembe vesznek a „fellebbezések százalékos megoszlásának” számításakor. Márpedig, amennyiben a „fellebbezések százalékos megoszlása” alkalmas lehet valamely igazságszolgáltatási szerv határozatai „vitatása mértékének” jellemzésére, ezen arányszám jobban tükrözné a valós helyzetet abban az esetben, ha kiszámításánál figyelembe vennék nemcsak a fellebbezéssel megtámadható határozatokat, hanem azokat is, amelyekkel szemben fellebbezésre nincs lehetőség, éppen azon tény miatt, hogy azok egyezséggel fejezik be az eljárást. Éppen ennek a számításnak az eredménye látható ebben az oszlopban.

11. Egyéb – Az Európai Unió Törvényszéke előtti fellebbezések eredménye (2006–2009)

	2006	2007	2008	2009
Elutasított fellebbezés	–	6	14	21
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	–	1	4	9
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával	–	–	3	1
Összesen	–	7	21	31

IV. fejezet

Találkozók és látogatások

A – Hivatalos látogatások és rendezvények a Bíróságon, a Törvényszéken és a Közzolgálati Törvényszéken

Bíróság

Január 15.	M. Pröhl, az Európai Közigazgatási Intézet főigazgatója
Január 22.	Őexcellenciája R. Aryasinha, Srí Lanka belgiumi és luxemburgi nagykövete
Január 26.	O. Scholz, a Németországi Szövetségi Köztársaság munka- és szociális ügyekért felelős szövetségi minisztere és F. Biltgen, a Luxemburgi Nagyhercegség munka- és foglalkoztatási ügyekért felelős minisztere
Február 3.	A Svéd Királyság parlamentjének küldöttsége
Február 4.	G. Napolitano, az Olasz Köztársaság elnöke
Március 12.	H.-G. Pöttering, az Európai Parlament elnöke
Március 16. és 17.	A ciprusi képviselőház jogi bizottságának küldöttsége
Március 19.	T. Băsescu, Románia elnöke, kíséretében E. Boc miniszterelnök és G. Pogea pénzügyminiszter
Március 23.	Őexcellenciája M. Benzo, a Spanyol Királyság luxemburgi nagyhercegségi nagykövete
Március 30–31.	Konferencia „Párbeszéd az előzetes döntéshozatali eljárásról” címmel. Találkozó az Európai Unió tagállamai alkotmánybíróságainak és legfelsőbb bíróságainak elnökeivel
Március 30.	Kiállítás „Igazságügyi paloták Európában” címmel
Április 20.	A Deutscher Bundestag küldöttsége
Április 27.	A Bíróság és a Spanyol Királyság által a kasztíliai nyelven kívüli egyéb hivatalos nyelvek használata tárgyában kötött közigazgatási megállapodás aláírása
Április 28.	A Cseh Köztársaság parlamentje szenátusának Európai Unió Ügyek Bizottságának küldöttsége
Április 29.	C. Bandion-Ortner, az Osztrák Köztársaság igazságügy-minisztere
Május 4.	S.-H. Song, a Nemzetközi Büntetőbíróság elnöke
Június 8.	N.-L. Arold, a svédországi Raoul Wallenberg Intézet professzora
Június 15.	Az Európai Unió Államtanácsai és Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságai Szövetségének közgyűlése
Június 29.	Őexcellenciája A. A. Asya, a Török Köztársaság luxemburgi nagyhercegségi nagykövete
Június 30. – július 1.	Bulgária Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságának küldöttsége
Szeptember 17.	L. Romero Requena, az Európai Bizottság Jogi Szolgálatának főigazgatója
Szeptember 28–29.	A Kínai Népköztársaság Legfelsőbb Bíróságának küldöttsége
Október 19–20.	A Bolgár Köztársaság Semmitőszékének küldöttsége
Október 26.	A. Vosskuhle, a Németországi Szövetségi Köztársaság Alkotmánybíróságának elnökhelyettese
Október 29–30.	A Francia Köztársaság fellebbviteli bíróságai elnökeinek találkozója

November 16–17.	Magas beosztású tagállami bírák és ügyészek találkozója (Cseh Köztársaság, Spanyolország, Franciaország, Írország, Olaszország, Magyarország, Málta, Ausztria, Románia, Szlovénia, Szlovákia, Finnország, Svédország)
December 7–8.	„Luxemburger Expertenforum”

Törvényszék

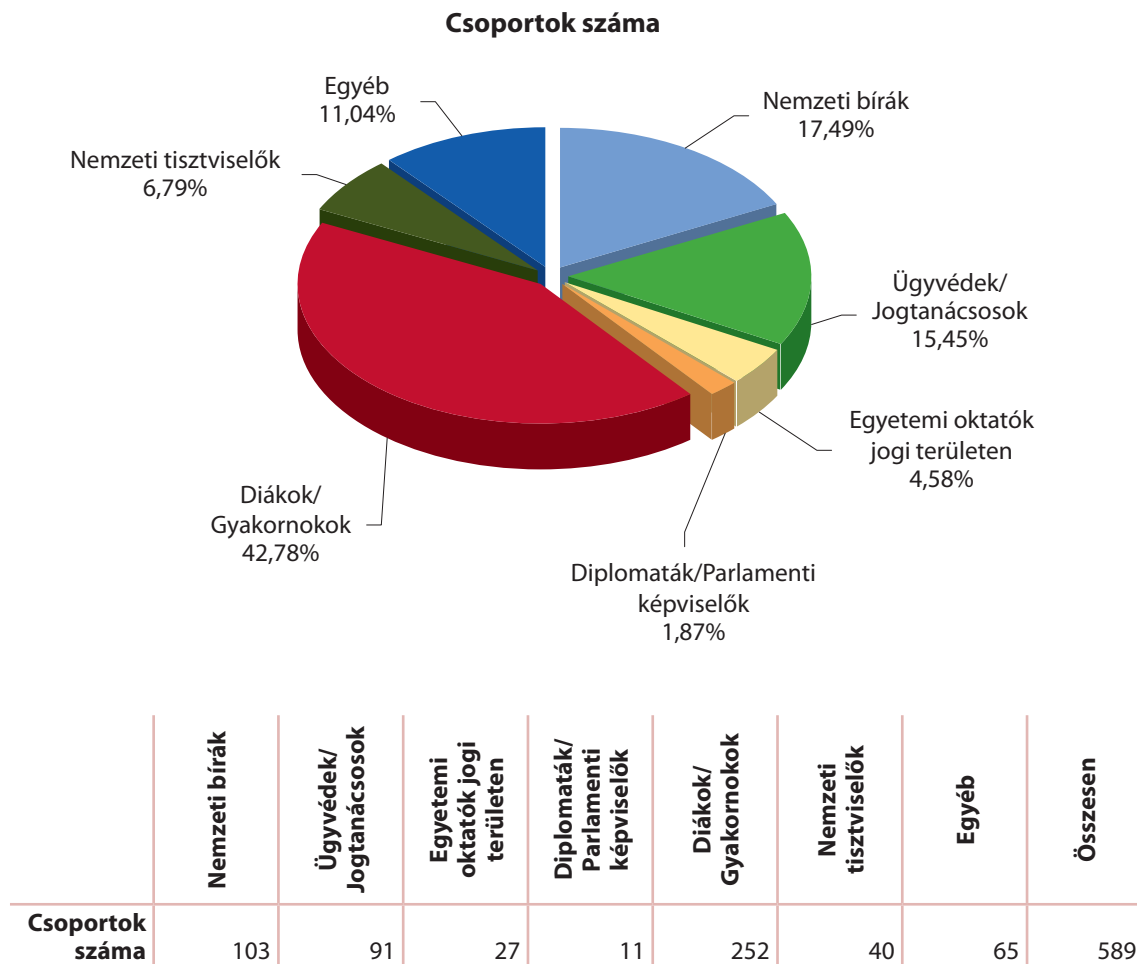
Március 12.	H.-G. Pöttering, az Európai Parlament elnöke
Május 6.	Az Európai Ügyvédi Kamarák Tanácsának (CCBE) küldöttsége
Június 29.	Őexcellenciája A. A. Asya, a Török Köztársaság luxemburgi nagyhercegségi nagykövete
Szeptember 25.	Az Elsőfokú Bíróság fennállásának 20. évfordulója alkalmából rendezett konferencia: „20 év után 2020 távlati felé – Az Elsőfokú Bíróság jövőjének 20 évnyi szilárd alapokra építése”
Szeptember 28–29.	A kínai Legfelsőbb Bíróság küldöttsége

Közzszolgálati Törvényszék

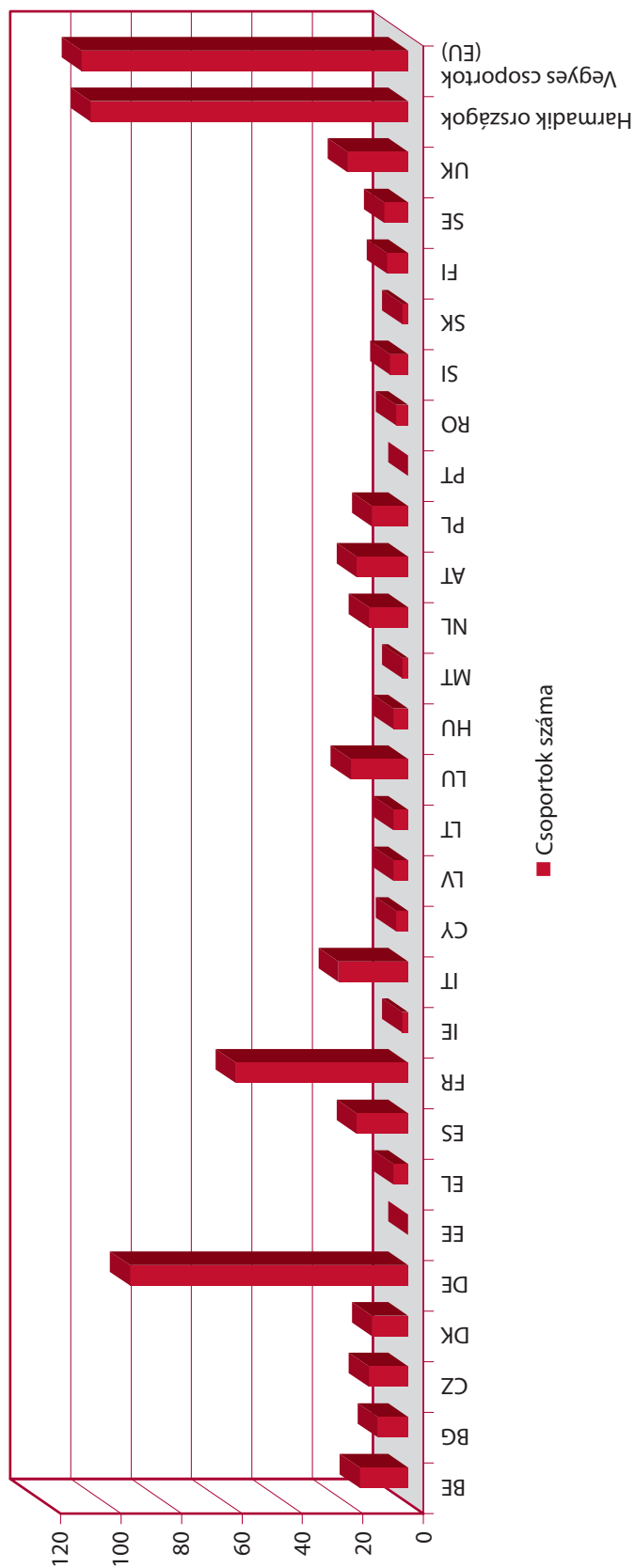
Március 19.	M. De Sola Domingo, az Európai Bizottság Közvetítői Szolgálatának főtanácsosának látogatása
Április 21.	C.-F. Durand, az Európai Bizottság Jogi Szolgálatának főigazgatójának látogatása
November 18–19.	Az Egyesült Nemzetek Adminisztratív Bírósága hivatalának látogatása
December 7.	Az Egyesült Nemzetek Adminisztratív Bírósága bíróinak és hivatalvezetőinek látogatása

B – Tanulmányi látogatások (2009)

1. Csoportok típusai szerinti bontásban

2. Tanulmányi látogatások – Tagállamok szerinti bontásban (2009)

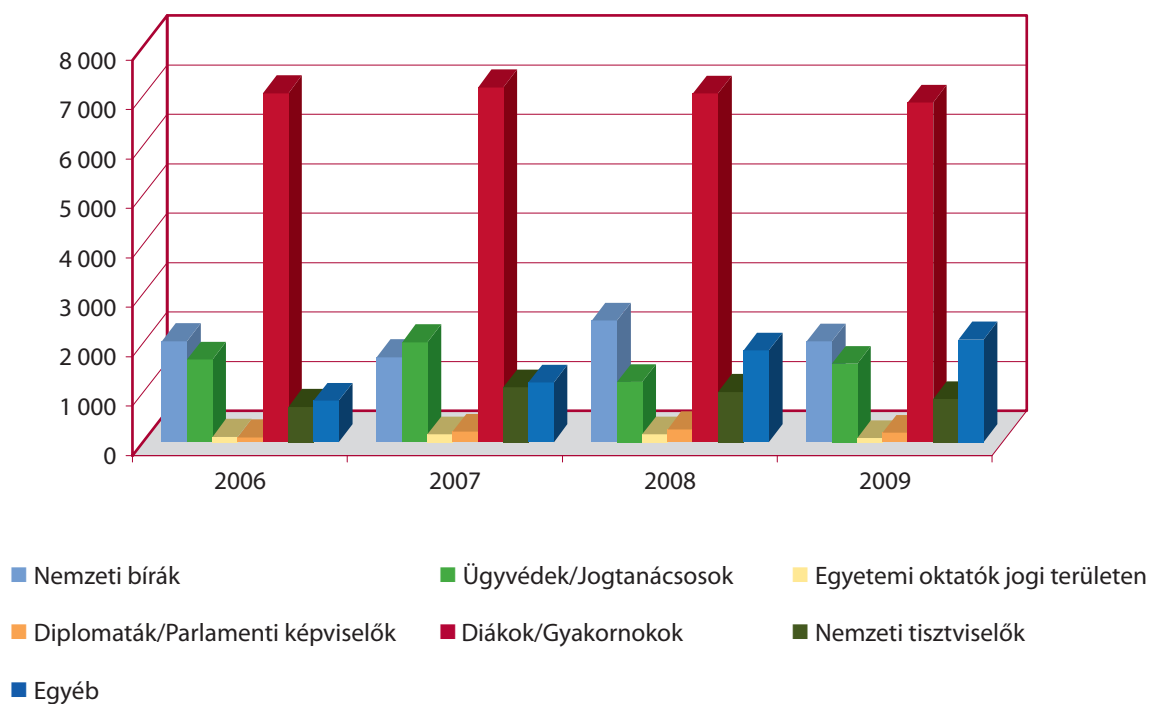

	Látogatók száma								Csoportok száma
	Nemzeti bírák	Ügyvédek/Jogtanácsosok	Egyetemi oktatók jogi területen	Diplomatak/Parlamenti képviselők	Diákok/Gyakornokok	Nemzeti tisztviselők	Egyéb	Összesen	
BE		20		26	296	55	172	569	16
BG	105				24			129	10
CZ	52	46	7		54			159	13
DK					281	28	52	361	12
DE	528	349		87	690	217	613	2 484	92
EE								0	0
EL	14				40		49	103	5
ES	150	20			245		29	444	17
FR	175	198			871	33	405	1 682	57
IE					59			59	2
IT		22	2		215			239	23
CY	10				16			26	4
LV				10	45	6		61	5
LT			10					10	5
LU	51		1		139	49	404	644	19
HU			8	4	73			85	5
MT		20			21			41	2
NL	42	58			152	25	54	331	13
AT	48	42	11		277	20		398	17
PL	57	56			40			153	12
PT								0	0
RO	7		12					19	4
SI		5			49			54	6
SK					28			28	2
FI	45	35			24		55	159	7
SE	66	19			20	14	34	153	8
UK	46	65			169			280	20
Harmadik országok	168	96	2	66	1 291	26	66	1 715	105
Vegyes csoportok (EU)	473	535	31		1 748	397	145	3 329	108
Összesen	2 037	1 586	84	193	6 867	870	2 078	13 715	589

3. Tanulmányi látogatások – Nemzeti bírák (2009)

	CZ	ES	FR	IE	IT	HU	MT	AT	RO	SI	SK	FI	SE	Összesen
Előadás	5	8	21	4	18	8	2	6	9	2	4	4	6	97

4. A látogatók számának és csoportjainak alakulása (2006–2009)

Látogatók száma

	Nemzeti bírák	Ügyvédek/ Jogtanácsosok	Egyetemi oktatók jogi területen	Diplomata/ Parlamenti képviselek	Diákok/ Gyakornokok	Nemzeti tisztviselők	Egyéb	Összesen
2006	2 044	1 673	108	101	7 056	714	840	12 536
2007	1 719	2 025	157	213	7 178	1 111	1 206	13 609
2008	2 463	1 219	156	262	7 053	1 016	1 854	14 023
2009	2 037	1 586	84	193	6 867	870	2 078	13 715

C – Ünnepélyes ülések

Február 2.	Ashton bárónő, az Európai Bizottság új tagjának eskütétele alkalmából tartott ünnepélyes ülés
Szeptember 25.	Az Elsőfokú Bíróság fennállásának 20. évfordulója alkalmából tartott ünnepélyes ülés
Október 6.	A Bíróság részleges megújulása, valamint a Törvényszék és a Közzolgálati Törvényszék új tagjainak hivatalba lépése alkalmából tartott ünnepélyes ülés
Október 26.	A. G. Šemeta, P. Samecki, K. De Gucht és M. Šefčovič, az Európai Bizottság új tagjainak ünnepélyes eskütétele alkalmából tartott ünnepélyes ülés
December 14.	P. Cruz Villalón, a Bíróság új főtanácsnokának hivatalba lépése alkalmából tartott ünnepélyes ülés

D – Látogatások és hivatalos rendezvényeken való részvételek

Bíróság

Január 1.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Fenech Adami máltai elnök által rendezett újévi fogadáson, Vallettában
Január 7.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Semmítőszék ünnepélyes ülésén, Párizsban
Január 20.	A Bíróság küldöttségének részvétele Brigitte Zypries, a Németországi Szövetségi Köztársaság igazságügy-minisztere által szervezett „Rechtspolitischen Neujahrsempfang“-on, Berlinben
Január 30.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Emberi Jogok Európai Bírósága fennállásának 50. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen
Január 30.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Legfelsőbb Semmítőszék törvénykezési időszakot megnyitó ünnepélyes ülésén, Rómában
Február 5–6.	A Bíróság küldöttségének részvétele a „European Ministerial Conference on Family Policy” című rendezvényen, Prágában
Február 9.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Conseil d’État-n tett hivatalos látogatáson, Párizsban
Február 19.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Európai Parlamentnek az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) tagállamokban foganatosított adminisztratív vizsgálatait folytató Költségvetés-ellenőrzési Bizottsága által szervezett munkacsoportülésen, Brüsszelben
Április 2.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Lengyel Köztársaság Alkotmánybíróságának éves közgyűlésén, Varsóban
Április 2.	Az elnök részvétele az Európai Központi Bank által szervezett, „Discussion to mark the 10th anniversary of the euro” című rendezvényen, Frankfurtban
Április 20.	A Bíróság küldöttségének részvétele Lord Gordon Slynn temetésén a St Margaret’s Westminsterben, Londonban
Május 3.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Lengyel Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából az Alkotmánybíróság székhelyén rendezett ünnepségen, Varsóban
Május 6.	A Bíróság küldöttségének részvétele a 17. Österreichischer Juristentagnak az Osztrák Köztársaság elnöke jelenlétében tartott ünnepélyes megnyitóján, Bécsben
Május 14–16.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Európai Unió Államtanácsainak és Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságainak Szövetsége által, a Görög Köztársaság Államtanácsával együttműködésben és a Németországi Szövetségi Köztársaság Szövetségi Közigazgatási Bíróságának tudományos támogatásával szervezett, „A közigazgatási bíróság és az e-igazságszolgáltatás” című szemináriumon, Athénban
Május 22.	A Bíróság küldöttségének részvétele a német Alkotmány 60. évfordulója keretében rendezett hivatalos ünnepségen, Berlinben
Június 14–15.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Európai Unió Államtanácsainak és Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságainak Szövetsége Igazgatótanácsának ülésén, valamint e szövetség Közgyűlésének éves ülésén, Luxembourgban

Június 24.	A Bíróság küldöttségének részvétele a szlovén nemzeti ünnep alkalmából rendezett ünnepségen és a Szlovén Köztársaság elnöke által adott fogadáson, Ljubljanában
Július 12.	A Bíróság küldöttségének részvétele D. Grybauskaitė, a Litván Köztársaság elnökének eskütétele alkalmából rendezett ünnepségen, Vilniusban
Július 24.	A Bíróság elnökének részvétele a Görög Köztársaság elnöke által a köztársaság visszaállításának 35. évfordulója alkalmából adott fogadáson, Athénban
Július 29–31.	A Bíróság küldöttségének részvétele a „Legal boundaries, common problems and the role of the Supreme Court” című, a Lord Chief Justice of England and Wales által a King’s College-dzsallal együttműködésben szervezett konferencián, Londonban
Szeptember 21.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Legfelsőbb Bíróság törvénykezési időszakot megnyitó, Őfelsége a Spanyol Király elnökletével tartott ünnepélyes ülésén, Madridban
Október 1.	A Bíróság küldöttségének részvétele a finn Legfelsőbb Bíróság fennállásának 200. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen, Helsinkiben
Október 1.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Verfassungstagon (az osztrák Alkotmánybíróság felállítása alkalmából tartott ünnepélyes megemlékezés), Bécsben
Október 1.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Lord Chancellor meghívására a törvénykezési időszakot megnyitó ünnepélyes ülésen (Opening of the Legal Year), Londonban
Október 3.	A Bíróság küldöttségének részvétele a „Tag der Deutschen Einheit” keretében szervezett ünnepségeken, Saarbrückenben
Október 13.	A Bíróság küldöttségének részvétele H. Jungnak, az Elsőfokú Bíróság volt hivatalvezetőjének temetésén, Berlinben
Október 16.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Supreme Court of the United Kingdom elnökének meghívására a Legfelsőbb Bíróság hivatalos megnyitóján, Londonban
Október 19.	A Bíróság küldöttségének részvétele az International Association of Refugee Law Judges által az „Effective Interaction?: The Role of the European Court of Justice and National Courts and Tribunals in EU Asylum Law” témakörben rendezett konferencián, Berlinben
Október 22–23.	A Bíróság küldöttségének részvétele az európai bírák védjegyek tárgykörében tartott 6. konferenciáján, Alicantében
Október 26–27.	A Bíróság küldöttségének részvétele a „Vom harmonisierten Markenrecht zum harmonisierten Markenverfahren” című nemzetközi konferencián, Münchenben
Október 29–30.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Európai Unió fellebbviteli bíróságai elnökeinek találkozóján, Rómában
November 12.	A Bíróság elnökének részvétele a Tanács állandó képviselőinek munkaebédjén, Brüsszelben

November 16–17.	A Bíróság küldöttségének részvétele a „Building a Citizens’ Europe – The Stockholm Programme 2010–2014 – The Parliamentary dimension of a European area of Freedom, Security and Justice” című interparlamentáris találkozón, Brüsszelben
November 23–24.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága elnökének meghívására az Alkotmánybíróság fennállásának 20. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen, Budapesten
November 25.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Bukaresti Egyetem Jogtudományi Kara megalapításának 150. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen, Bukarestben
November 29–30.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Európai Unió Államtanácsainak és Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságainak Szövetsége Igazgatótanácsának ülésén, Brüsszelben
November 30.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Európai Unió Államtanácsainak és Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságainak Szövetsége által a bírák és ügyészek értékelése tárgyában rendezett szemináriumon, Brüsszelben
December 11.	A Bíróság küldöttségének hivatalos látogatása az Emberi Jogok Európai Bíróságán, Strasbourgban
December 18.	A Bíróság küldöttségének részvétele az „alkotmányozás napja” alkalmából rendezett ünnepségen, Ljubljanában

Törvényszék

Január 7.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Semmítőszék ünnepélyes ülésén, Párizsban
Január 13.	A Törvényszék küldöttségének részvétele az Emberi Jogok Európai Bíróságán tartott ünnepélyes ülésén, Strasbourgban
Január 20.	A Törvényszék küldöttségének részvétele az igazságügyi minisztériumban a „Rechtspolitischen Neujahrsempfang”-on, Berlinben
Január 30.	A Törvényszék elnökének részvétele „Az Emberi Jogok Európai Bíróságának 50 éve az egyéb nemzetközi bíróságok szemszögéből” című szemináriumon, Strasbourgban
Február 19.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Költségvetés-ellenőrzési Bizottság által az Európai Csalás Elleni Hivatal témakörében szervezett találkozón, Brüsszelben
Február 19–21.	A Törvényszék küldöttségének látogatása a külügyminiszter és az igazságügy-miniszter meghívására az Észt Köztársaságban, Tallinnban
Február 22–24.	A Törvényszék küldöttségének látogatása a kormány meghívására a Finn Köztársaságban, Helsinkiben
Március 11–13.	A Törvényszék küldöttségének részvétele az International Bar Association által a „Public and Private Enforcement of Antitrust in Europe – 5 Years on” témájú konferencián, Brüsszelben
Április 17.	A Törvényszék küldöttségének részvétele az Európa Jövője munkacsoport elnökének látogatása alkalmából rendezett, Európával kapcsolatos hivatalos találkozón, Rómában
Április 26–28.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Bundeskartellamt 14. nemzetközi konferenciáján, Hamburgban

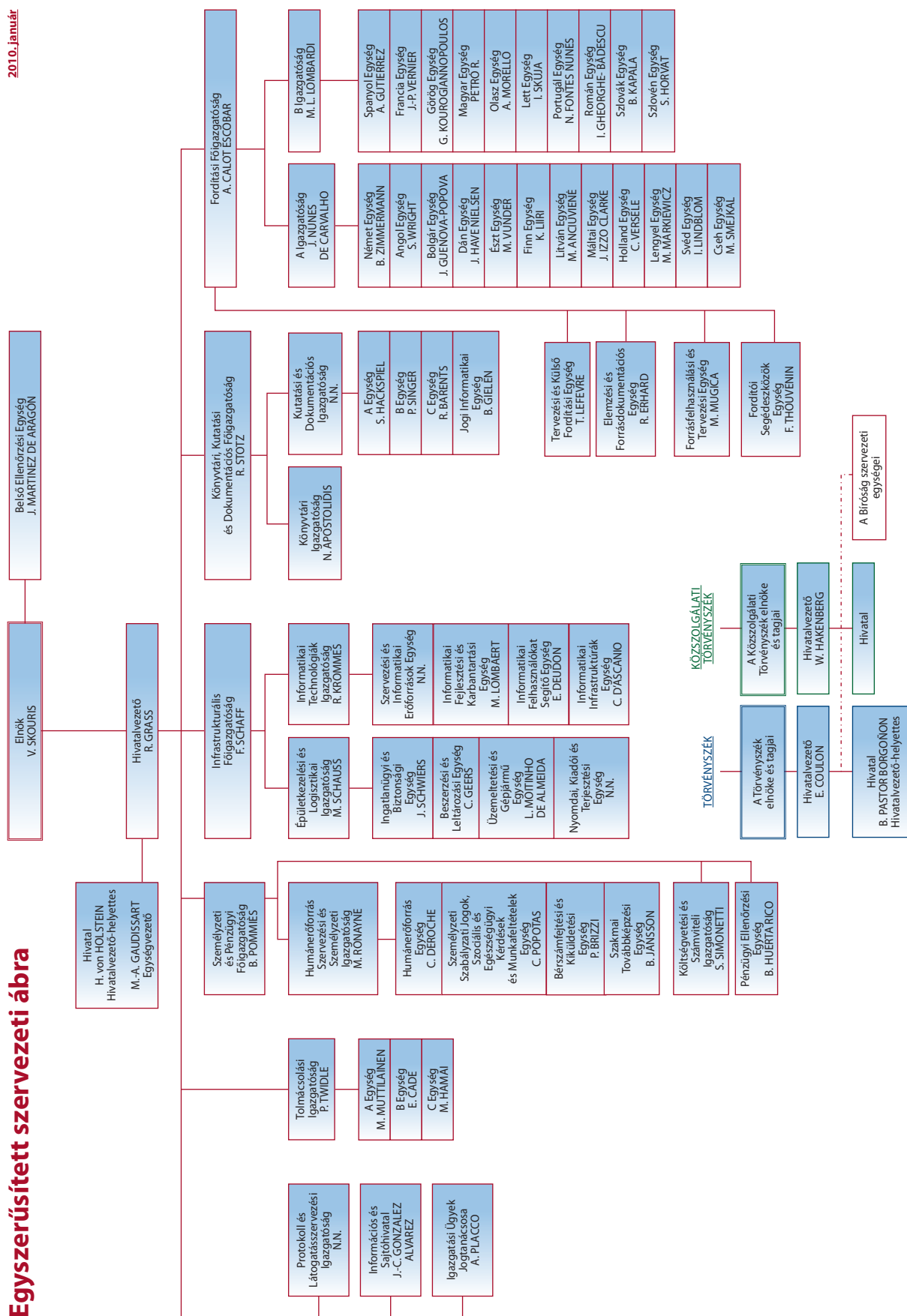
Június 1–2.	A Törvényszék küldöttségének látogatása a Comisión nacional de la Competencián, Madridban
Október 1–4.	A Törvényszék küldöttségének részvétele az európai jogászok 5. fórumán, Budapesten
Október 13.	A Törvényszék küldöttségének részvétele H. Jungnak, az Elsőfokú Bíróság volt hivatalvezetőjének temetésén, Berlinben
Október 15–16.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a törvénykezési időszak megnyitásán, Londonban
Október 15–18.	A Törvényszék küldöttségének látogatása az Európai Községek Elsőfokú Bírósága fennállásának 20. évfordulója alkalmából, a Iași Fellebbviteli Bíróság elnökének és az Alexandru I. Cuza egyetem rektorának hivatalos meghívására Romániában, Iaşiban
Október 22–23.	A Törvényszék küldöttségének részvétele az európai bírák védjegyek és formatervezési minták tárgykörében tartott 6. konferenciáján, Alicantében
November 16.	A Törvényszék küldöttségének részvétele az Európai Parlament által szervezett „Building a citizens’ Europe” című szemináriumon, Brüsszelben
November 20.	A Törvényszék elnökének látogatása az európai ombudsmannál és a vezetése alá tartozó szervezeti egységeknél, valamint „A gondos ügyintézés elve a közösségi ítélezési gyakorlatban” témakörben rendezett konferencia Strasbourgban
November 22–25.	A Törvényszék küldöttségének részvétele az Alkotmánybíróság fennállásának 20. évfordulója alkalmából rendezett ünnepélyes konferencián, Budapesten
December 9.	A Törvényszék küldöttségének részvétele Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok temetésén, Madridban

Közzszolgálati Törvényszék

Október 1–2.	Látogatás a görög Államtanácsnál
November 23–24.	Látogatás a francia Államtanácsnál és Alkotmánytanácsnál

Egyszerűsített szervezeti ábra

Az Európai Unió Bírósága

Éves jelentés 2009 – Az Európai Unió Bírósága, az Európai Unió Törvényszéke és az Európai Unió Közzolgálati Törvényszéke tevékenységének áttekintése

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala

2010 – 246 oldal – 21 x 29,7 cm

Katalógusszám: QD-AG-10-003-HU-C

ISBN 978-92-829-0949-2

doi:10.2862/16893

ISSN 1831-8509

Kiadóhivatal

ISBN 978-928290949-2

9 789282 909492

HOGYAN JUTHAT HOZZÁ AZ EURÓPAI UNIÓ KIADVÁNYAIHOZ?

Ingyenes kiadványok:

- az EU-könyvesbolton (EU Bookshop) keresztül (<http://bookshop.europa.eu>);
- az Európai Bizottság képviseltei és küldöttségei keresztül.
A képviseltei és küldöttségei elérhetőségeiről a <http://ec.europa.eu> weboldalon tájékozódhat, illetve a +352 2929-42758 faxszámon érdeklődhet.

Megvásárolható kiadványok:

- az EU-könyvesbolton keresztül (<http://bookshop.europa.eu>).

Előfizetési kiadványok (az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* sorozatai, az *Európai Bírósági Határozatok Tára* stb.):

- az Európai Unió Kiadóhivatalának forgalmazó partnereit keresztül (http://publications.europa.eu/others/agents/index_hu.htm).

